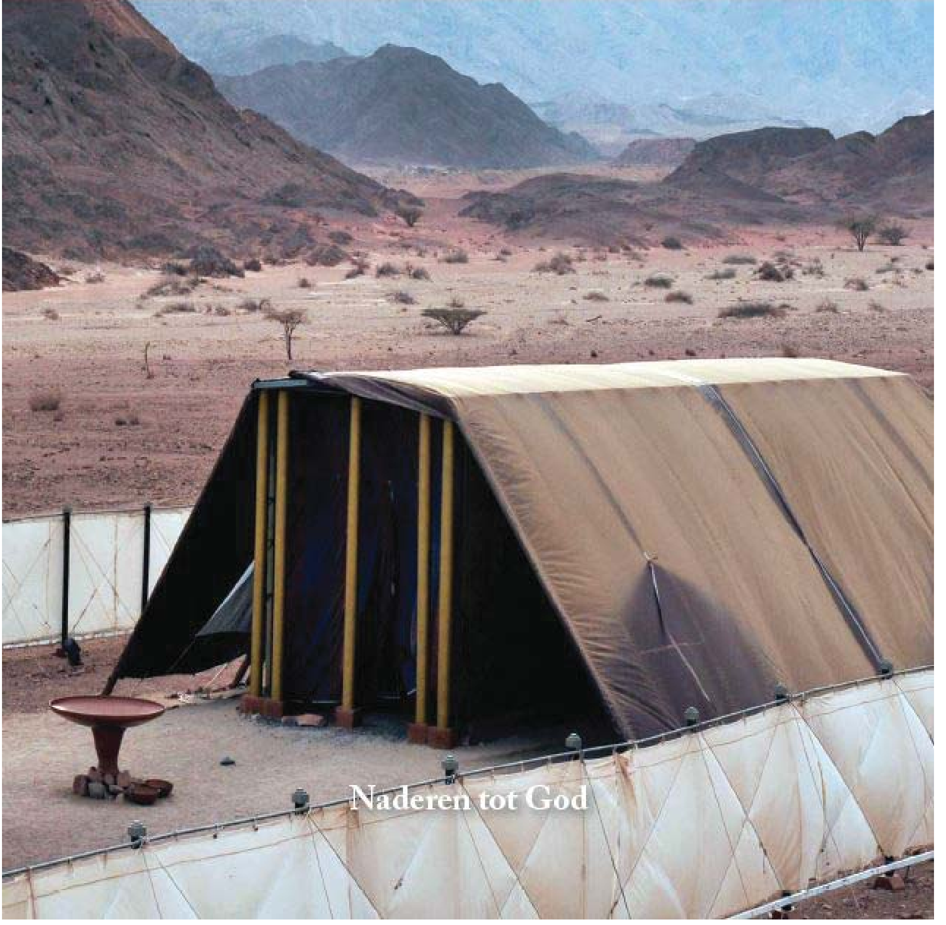
Leviticus
Toegelicht & toegepast 03

Ger de Koning

Naderen tot God

Leviticus

Toegelicht & toegepast

LEVITICUS
Toegelicht & toegepast

Naderen tot God

Ger de Koning

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

© 2021 3e druk Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL ISBN/EAN 978-90-79718-65-8 (hardcover)
© 2019 2e druk Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL ISBN/EAN 978-90-79718-65-8 (hardcover)
© 2011 1e druk Uitgeverij Johannes Multimedia (paperback)

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard
Lay-out: Jan Noordhoek

Inhoud

Tekstgebruik		13
	Afkorting bijbelboeken	13
	Vertalingen	13
	Verwijzingen	14
	Haakjes	14
Vooraf		16
Het boek Leviticus		17
Leviticus 1		20
vers 1	De HEERE begint te spreken	20
vers 2	Wanneer iemand van u ...	21
verzen 3-9	Brandoffer van runderen	22
verzen 10-13	Brandoffer uit het kleinvee	25
verzen 14-17	Brandoffer van vogels	27
Leviticus 2		28
verzen 1-3	Bestanddelen van het graanoffer	29
vers 4	Het graanoffer in de oven	31
verzen 5-6	Het graanoffer op de bakplaat	32
vers 7	Het graanoffer in de pan	33
verzen 8-10	De priester en het graanoffer	33
verzen 11-12	Geen zuurdeeg, geen honing	34
vers 13	Zout bij het graanoffer	36
verzen 14-16	Het graanoffer van de eerste vruchten	37
Leviticus 3		39
vers 1	Het dankoffer van de runderen	40
vers 2	Slachten en bloed sprenkelen	41
verzen 3-5	Het vet	42
vers 6	Het dankoffer van kleinvee	43
verzen 7-11	Een lam als dankoffer	44
verzen 12-16	Een geit als dankoffer	45
vers 17	Verbod om vet en bloed te eten	45

Leviticus 4		46
verzen 1-2	Zonde zonder opzet	47
vers 3	De gezalfde priester	48
vers 4	Het zondoffer moet worden geslacht	49
verzen 5-7	Het bloed van het zondoffer	50
verzen 8-10	Het vet van het zondoffer	51
verzen 11-12	Buiten het kamp	51
verzen 13-21	Als heel Israël gezondigd heeft	53
verzen 22-26	Als een leider gezondigd heeft	55
verzen 27-35	Zonde van iemand van het volk	57
Leviticus 5		60
vers 1	Schuldig door de waarheid te verzwijgen	60
verzen 2-3	Schuldig door onvoorzichtigheid	61
vers 4	Schuldig door ondoordacht spreken	62
verzen 5-13	Zondoffers naar draagkracht	63
verzen 14-16	Zonde tegen de heilige dingen	65
verzen 17-19	Overtreding van een gebod	67
Leviticus 6		68
verzen 1-7	Benadelen van de naaste	68
verzen 8-13	De wet voor het brandoffer	70
verzen 14-18	De wet voor het graanoffer	73
verzen 19-23	Offer bij de zalving van de hogepriester	74
verzen 24-30	De wet voor het zondoffer	75
Leviticus 7		79
verzen 1-7	De wet voor het schuldoffer	79
verzen 8-10	Aanvullende bepalingen	80
verzen 11-21	De wet voor het dankoffer	81
verzen 22-27	Verbod om vet of bloed te eten	86
verzen 28-36	Het deel van de priester	87
verzen 37-38	Bevestiging wetten op de offers	88
Leviticus 8		89
verzen 1-5	Mozes moet Aäron en zijn zonen wijden	89
vers 6	Aäron en zijn zonen met water gewassen	90

verzen 7-9	De hogepriesterlijke kleding aangedaan	90
verzen 10-12	De zalving	90
vers 13	De priesterlijke kleding aangedaan	91
verzen 14-24	De offers voor de wijding	92
verzen 25-29	Het beweegoffer	94
vers 30	Besprenkeling met olie en bloed	95
verzen 31-32	Het voedsel van Aäron en zijn zonen	95
verzen 33-35	Plaats en duur van de wijding	96
vers 36	Aäron en zijn zonen gehoorzamen	97

Leviticus 9 98

verzen 1-2	Offers van Aäron en zijn zonen	98
verzen 3-4	Offers van het volk	98
verzen 5-6	Bij de tent der samenkomst	99
verzen 7-21	Aäron en zijn zonen offeren	100
vers 22	Aäron zegent het volk	101
vers 23	Zegen en heerlijkheid	101
vers 24	De HEERE aanvaardt het offer	102

Leviticus 10 103

verzen 1-3	Vreemd vuur gebracht	103
verzen 4-7	Reactie van Mozes	105
verzen 8-11	Geen wijn en sterkedrank voor priesters	106
verzen 12-15	Wat voor de priesters is	107
vers 16-20	Eten van het zondoffer	108

Leviticus 11 109

verzen 1-8	Gespleten hoeven en herkauwen	109
verzen 9-12	Vinnen en schubben	111
verzen 13-23	Gevleugelde dieren	111
verzen 24-28	Aanraking die verontreinigt	112
verzen 29-31	Kruipende dieren die onrein zijn	113
verzen 32-40	Aanraken van een dood dier maakt onrein	114
verzen 41-43	Afschuwelijkheid van kruipende dieren	116
verzen 44-45	Reden van het eetverbod van kruipende dieren	116
verzen 46-47	Doel van de eetgeboden	117

Leviticus 12 118

verzen 1-5	Onrein bij een geboorte	118
verzen 6-8	Reiniging na een geboorte	119

Leviticus 13 121

verzen 1-8	Vermoeden van melaatsheid	122
verzen 9-11	Vergevorderde melaatsheid	124
verzen 12-13	Rein verklaard	125
verzen 14-17	Wild vlees	126
verzen 18-23	Op de plaats van een zweer	127
verzen 24-28	Op de plaats van een brandwond	127
verzen 29-44	Melaatsheid op het hoofd	128
verzen 45-46	Erkenning van onreinheid	130
verzen 47-59	Melaatsheid op stoffen	131

Leviticus 14 134

verzen 1-9	Reiniging van de melaatse	134
verzen 10-20	Reiniging op de achtste dag	137
verzen 21-32	Reiniging van iemand die arm is	139
verzen 33-42	Melaatsheid aan een huis	140
verzen 43-47	Opnieuw melaatsheid in het huis	142
verzen 48-53	Reiniging van het huis	143
verzen 54-57	Samenvatting	143

Leviticus 15 145

verzen 1-12	Als iemand een vloeiing heeft	145
verzen 13-15	Reiniging van een vloeiende man	147
verzen 16-18	Onrein door een zaadlozing	148
verzen 19-27	Als een vrouw een vloeiing heeft	149
verzen 28-30	Reiniging van een vloeiende vrouw	150
vers 31	Doel van de reiniging	150
verzen 32-33	Wet voor wie een vloeiing heeft	151

Leviticus 16 152

verzen 1-2	Aanleiding voor de Verzoendag	153
verzen 3-4	Hoe Aäron het heiligdom moet binnengaan	153

verzen 5-11	De offers die Aäron moet brengen	154
verzen 12-13	Het reukwerk	155
vers 14	Het bloed van de jonge stier	156
verzen 15-19	De bok voor de HEERE	156
verzen 20-22	De levende, weggaande bok	158
verzen 23-26	Verkleden, wassen, offeren	159
verzen 27-28	Buiten het kamp met vuur verbrand	159
verzen 29-31	Voorschrift voor de Verzoendag	160
vers 32	Hogepriesterlijke opvolging	160
verzen 33-34	Eenmaal per jaar verzoening	160

Leviticus 17 162

verzen 1-9	Een deel van elk offer is voor de HEERE	162
verzen 10-14	Verbod om bloed te eten	164
verzen 15-16	Voedsel dat onrein maakt	165

Leviticus 18 166

verzen 1-4	Niet doen als Egypte of Kanaän	166
vers 5	Doe dit en u zult leven	167
verzen 6-16	Incest of bloedschande	168
verzen 17-20	Andere ongeoorloofde seksualiteit	169
vers 21	Verbod kinderen te offeren	170
vers 22	Verbod op homoseksueel verkeer	170
vers 23	Verbod op gemeenschap met een dier	170
vers 24-30	God duldt geen gruweldaden	171

Leviticus 19 172

verzen 1-2	Heiligheid van God is uitgangspunt	172
verzen 3-4	Relatie tot ouders, sabbat en afgoden	173
verzen 5-8	Bepalingen voor het dankoffer	174
verzen 9-10	Restanten van de oogst	175
vers 11	Niet stelen, liegen of bedriegen	175
verzen 12-13	Valse eed, afpersen, beroven en arbeidsloon	176
vers 14	Zorg voor de dove en de blinde	176
verzen 15-16	Eerlijke beoordeling	177
vers 17	De plicht om terecht te wijzen	177
vers 18	De naaste liefhebben	178

vers 19	Verboden vermenging	178
verzen 20-22	Gemeenschap met een slavin	179
verzen 23-25	Eten van de vrucht van het land	179
verzen 26-31	Afgodische praktijken	180
verzen 32-37	Eerbied, liefhebben en recht doen	181

Leviticus 20 183

verzen 1-6	Overgeven aan de Molech en spiritisme	183
verzen 7-8	Opdracht heilig te zijn	185
verzen 9-21	Seksuele zonden	185
verzen 22-26	Afgezonderd voor God	187
vers 27	Doodstraf voor een medium	188

Leviticus 21 190

verzen 1-6	Voorschriften bij sterfgevallen	190
verzen 7-9	De vrouw en een dochter van de priester	191
verzen 10-15	Heiligheid van de hogepriester	192
verzen 16-24	Wie geen priesterdienst kunnen uitoefenen	193

Leviticus 22 195

verzen 1-5	Drie soorten van verontreiniging	195
verzen 6-7	Reiniging door water	196
verzen 8-9	Verbod om een kadaver te eten	196
verzen 10-16	Het eten van de heilige gave	196
verzen 17-25	De offerdieren	198
verzen 26-33	Geen onnatuurlijke dingen	199

Leviticus 23 201

verzen 1-2	De feesttijden zijn van de HEERE	202
vers 3	Het sabbatsgebod	203
vers 4	Opdracht de feesttijden uit te roepen	204
vers 5	Het Pascha	205
verzen 6-8	Het feest van de ongezuurde broden	206
verzen 9-14	De eerstelingsgarve	207
verzen 15-21	De twee beweegbroden	209
vers 22	De arme en de vreemdeling	212

verzen 23-25	De dag van het bazuingeschal	212
verzen 26-32	De Verzoendag	213
verzen 33-36	Het Loofhuttenfeest	214
verzen 37-38	De offers bij de feesten	215
verzen 39-44	Vervolg van het Loofhuttenfeest	215

Leviticus 24 218

verzen 1-2	Olie voor het licht	218
verzen 3-4	Het licht moet altijd branden	218
verzen 5-9	De toonbroden	219
verzen 10-23	Godslastering en de straf daarvoor	220

Leviticus 25 224

verzen 1-7	Het sabbatsjaar	224
verzen 8-13	Het jubeljaar	226
verzen 14-17	Jubeljaar als uitgangspunt	228
verzen 18-22	Zegen bij het houden van het sabbatsjaar	230
verzen 23-28	Lossing van land	231
verzen 29-34	Lossing van huizen	233
verzen 35-55	Houding tegenover de arme	234

Leviticus 26 237

vers 1	Verbod om afgoden te maken	237
vers 2	Gods sabbatten en Gods heiligdom	237
vers 3-13	Belofte van zegen	238
verzen 14-17	Gevolgen van ongehoorzaamheid (1)	239
verzen 18-20	Gevolgen van ongehoorzaamheid (2)	240
verzen 21-22	Gevolgen van ongehoorzaamheid (3)	241
verzen 23-26	Gevolgen van ongehoorzaamheid (4)	241
verzen 27-39	Gevolgen van ongehoorzaamheid (5)	242
verzen 40-42	Belijdenis en verbond	244
verzen 43-45	God gedenkt ten goede	245
vers 46	Slot	245

Leviticus 27 246

verzen 1-8	Wijding van personen	248
verzen 9-13	Wijding van dieren	250
verzen 14-15	Wijding van een huis	251

verzen 16-24	Wijding van een stuk grond	252
vers 25	De heilige sikkel	253
verzen 26-27	Lossing eerstgeborene van vee	253
verzen 28-29	Wat niet vrijgekocht mag worden	253
verzen 30-33	Alle tienden zijn voor de HEERE	254
vers 34	Slot	254

Andere publicaties 256

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggaï
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).
De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Leviticus* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst cursief wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het ‘Voorwoord’ van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

‘In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.´

Vooraf

Deze toelichting op *Leviticus* is bedoeld als hulp bij persoonlijke studie van dit bijbelboek. Ieder die er gebruik van maakt, wordt aangeraden dat te doen op dezelfde wijze als de Joden in Beréa naar de uitleg van het Woord luisterden: *"Zij ontvingen het Woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren" (Hd 17:11)*.

Het is mijn verlangen en gebed dat het lezen van deze toelichting de liefde voor Gods Woord groter maakt. Het gevolg zal zijn: meer trouw en toewijding in het navolgen van de Heer Jezus. Dat zal zijn tot verheerlijking van de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, *"aan Wie de heerlijkheid en de kracht is tot in alle eeuwigheid! Amen" (1Pt 4:11b)*.

Ger de Koning
Middelburg, herzien juni 2022

Het boek Leviticus

Inleiding

Het woord *Leviticus* wordt gebruikt in de Septuaginta – dat is de Griekse vertaling van het Oude testament door de 'zeventig' – als een samenvatting van het onderwerp van dit boek. Het is bedoeld om tot uitdrukking te brengen dat het in dit boek gaat om de rituelen en de ceremoniën waarvoor de stam *Levi* apart is gezet. Toch gaat het in dit boek niet zozeer om de dienst van de Levieten, maar meer om de dienst van de priesters, hoewel die natuurlijk ook van de stam van Levi zijn.

Het boek *Leviticus* brengt ons, evenals het laatste deel van *Exodus*, in het heiligdom, bij het hart van God. In wat het heiligdom voorstelt, zien we wat in Gods hart is. Daar wil God gemeenschap met ons hebben. *Leviticus* is het boek van gemeenschap. Gemeenschap is 'deelhebberschap', hetzelfde deel hebben. Onze gemeenschap is met de Vader en de Zoon *(1Jh 1:3)*. Met de Vader delen we wat we van de Zoon hebben gezien. Met de Zoon delen we wat we van de Vader mogen kennen.

...; wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus. (1Jh 1:3)

In *Exodus* spreekt God tot het volk vanaf de Sinaï, gehuld in donder en bliksem. In *Leviticus* spreekt God vanuit de tent der samenkomst of de tent van ontmoeting *(Lv 1:1)*. Daarin is Gods heerlijkheid aan het slot van *Exodus 40* neergedaald *(Ex 40:34-38)*. Daar woont Hij nu, te midden van Zijn volk, om Zijn volk uit te nodigen naar Hem toe te komen om met Hem gemeenschap te hebben.

Gemeenschap is geen zaak van verplichting. God begint daarom in dit boek ook met te spreken over drie *vrijwillige* offers. Er zijn ook *verplichte* offers, maar uitgangspunt is dat God zoekt naar verlangende harten die vrijwillig met Hem gemeenschap willen hebben. Hij vraagt niet of het volk wil komen om naar Mozes te luisteren, hoe belangrijk dat ook is. Het eerste waarover God spreekt, onmiddellijk nadat de tabernakel in het vorige hoofdstuk *(Ex 40:17-38)* is opgericht, is of Zijn volk bij Hem wil komen om Hem een offer te brengen. Dat offer kan alleen betrekking hebben op de Heer Jezus, want Hij alleen bevredigt het hart van God volkomen.

Als er sprake is van gemeenschap met God, zijn daar wel voorwaarden aan verbonden. Zo kan God alleen gemeenschap hebben met een heilig volk, een volk dat voor Hem apart is gezet. Onreinheid, zonde, mag daarin geen plaats hebben. We vinden in de Bijbel dan ook geen boek waarin zoveel woorden voorkomen die gevormd worden met de woorden 'heilig' en 'rein' (of 'onrein'): 'heilig' komt ongeveer honderdvijfenveertig keer voor, 'rein' zesenzeventig keer en 'onrein' ongeveer honderdtweeënveertig keer.

Het boek begint met de vijf hoofdoffers, waarbij het zondoffer en het schuldoffer zo nauw aan elkaar verbonden zijn, dat we ook kunnen spreken van vier groepen van offers. Ze spreken alle van de Heer Jezus. In elk van die offers zien we een bepaald aspect van Zijn Persoon en Zijn werk. Zijn Persoon is te veelzijdig om door één offer te worden voorgesteld. We zien dat ook in de evangeliën, waarvan we er vier hebben om dezelfde reden.

De vier grote groepen van offers zijn:

1. de brandoffers;
2. de graanoffers;
3. de dankoffers;
4. de zondoffers.

We vinden ze in *Hebreeën 10*, waar tevens duidelijk wordt dat deze offers in Christus hun ware betekenis hebben *(Hb 10:5-9)*. Daar zien we ook dat er twee hoofdsoorten zijn:

1. de zondoffers en
2. de andere offers.

Daarom zegt Hij bij Zijn komen in de wereld: 'Slachtoffer en offerande hebt U niet gewild, maar U hebt Mij een lichaam toebereid; in brandoffers en zondoffers hebt U geen behagen gehad. Toen zei Ik: Zie, Ik kom (in [de] boekrol is over Mij geschreven) om Uw wil te doen, o God!' Terwijl Hij vooraf zei: 'Slachtoffers en offeranden, brandoffers en zondoffers hebt U niet gewild en U hebt er geen behagen in gehad' (die naar [de] wet geofferd worden), zei Hij daarna: 'Zie, Ik kom om Uw wil te doen'. Hij neemt het eerste weg om het tweede te stellen. (Hb 10:5-9)

Indeling van het boek

Naar aanleiding van 'gemeenschap' als het hoofdthema van dit boek kunnen we de volgende indeling maken:

1. De inhoud van de gemeenschap: de Heer Jezus, voorgesteld in de offers *(Leviticus 1-7)*.

2. De middelaars tot gemeenschap: de zonen van Aäron, de priesters *(Leviticus 8-9)*.
3. De voorwaarde voor gemeenschap: reiniging *(Leviticus 10-15)*.
4. De grondslag van de gemeenschap: de Verzoendag *(Leviticus 16)*.
5. Diverse voorschriften met het oog op gemeenschap *(Leviticus 17-22)*.
6. Speciale dagen van gemeenschap *(Leviticus 23)*.
7. In stand houden en verbreken van de gemeenschap *(Leviticus 24)*.
8. Terrein en sfeer van de gemeenschap *(Leviticus 25-27)*.

Leviticus 1

Inleiding

Als God over de offers begint te spreken, begint Hij met het brandoffer. Voor de zondaar staat het zondoffer voorop, want dat spreekt van het werk van de Heer Jezus dat nodig is om hem van zijn zonden te verlossen. Het brandoffer stelt de Heer Jezus voor in Zijn werk op het kruis om daardoor God te verheerlijken. Daarom begint God daarmee, want dat aspect van het werk van Zijn Zoon is het kostbaarst voor Zijn hart.

Samen met de twee volgende offers – graanoffer en dankoffer – is het brandoffer een offer *"tot een aangename geur voor de HEERE"*. Dat staat er niet van de zondoffers. Het brandoffer stelt het werk van de Heer Jezus voor waarin alles wat Hij doet, volledig voor God is. Het laat de verheerlijking van God zien. God wordt verheerlijkt als al Zijn heerlijke eigenschappen zichtbaar worden. Die zijn door Zijn Zoon volmaakt zichtbaar gemaakt aan het kruis.

In het *evangelie naar Johannes* zien we de Heer Jezus als het brandoffer. In dat evangelie is geen sprake van tot zonde gemaakt worden, er is geen sprake van drie uren duisternis en van God verlaten zijn, er is geen sprake van Gethsémané. Alles gaat daar uit van de Heer Jezus: *"Terwijl Hijzelf Zijn kruis droeg, ging Hij uit"* naar Golgotha *(Jh 19:17)*. Hij heeft ook gezegd: *"Daarom heeft de Vader Mij lief, omdat Ik Mijn leven afleg" (Jh 10:17),* wat Hij Zelf deed op het kruis: *"En Hij boog Zijn hoofd en gaf Zijn geest over" (Jh 19:30)*. Hij kan het zeggen tegen Zijn Vader, terwijl Hij het werk als al volbracht ziet: *"Ik heb U verheerlijkt op de aarde, terwijl Ik het werk heb voleindigd dat U Mij te doen hebt gegeven" (Jh 17:4)*. Ook andere teksten spreken van Zijn volkomen toewijding aan en verheerlijking van God *(Ps 40:8-9; Jh 10:18; 14:30-31; Hb 9:14).*

De HEERE begint te spreken | *vers 1*

> *1 De HEERE riep Mozes en sprak tot hem vanuit de tent van ontmoeting:*

Er kan en mag altijd gemeenschap met God in ons *persoonlijk* leven zijn. Maar hier spreekt God over deze vrijwillige gemeenschap vanuit *"de tent*

van ontmoeting" of *"de tent der samenkomst"*, dat is de tabernakel. Dat is een groot verschil met Gods spreken vanaf de Sinaï. Vanaf de Sinaï geeft God Zijn eisen en voorwaarden. Daar spreekt Hij *"vanuit de hemel" (Ex 20:22)*.

Nu spreekt Hij vanuit Zijn woonplaats te midden van het volk *(Ex 25:8)*, waarop Zijn heerlijkheid in een wolk is neergedaald *(Ex 40:34)*. Vanuit die wolk getuigt de Vader later van Zijn geliefde Zoon *(2Pt 1:17)*. Vanuit de tent der samenkomst, de plaats waar de HEERE wil samenkomen met Zijn volk, spreekt Hij over offers. Alle offers spreken van de Heer Jezus. God richt hier het hart van het volk op Hem.

Want Hij ontving van God [de] Vader eer en heerlijkheid, toen van de luisterrijke heerlijkheid zo'n stem tot Hem kwam: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden'. (2Pt 1:17)

'Tabernakel' betekent letterlijk 'de woning'. God woont daar. Als die woning *"de tent der samenkomst"* wordt genoemd, wijst dat erop dat God ernaar verlangt dat Zijn volk samenkomt om met Hem gemeenschap te hebben, dat wil zeggen om met Hem te spreken over de Heer Jezus.

Mozes wordt hier voor de derde keer geroepen. De eerste keer roept de HEERE hem om hem in Zijn dienst te nemen als bevrijder van Zijn volk *(Ex 3:4)*. De tweede keer roept de HEERE hem om bij Hem te zijn om hem met Zijn heiligheid bekend te maken *(Ex 19:20)*. De derde keer, hier, roept de HEERE hem om met hem te spreken over aanbidding en het naderen tot God.

Wanneer iemand van u ... | *vers 2*

> *2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: Wanneer iemand van u de HEERE een offergave wil aanbieden, moet u uw offergave aanbieden van het vee, van de runderen en van het kleinvee.*

God gaat er niet van uit dat de wens om met Hem gemeenschap te hebben bij het hele volk leeft. Hij spreekt over *"iemand van u" (vgl. Nm 6:2)*. Maar wanneer iemand dat wil, geeft Hij de voorwaarden aan. Zo staat er ook dat de Vader ware aanbidders zoekt; maar er wordt aan toegevoegd dat God een geest is en dat wie Hem aanbidden Hem *moeten* aanbidden in geest en waarheid *(Jh 4:23-24)*.

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:23-24)

Een *"offergave"* betekent 'geschenk', 'aanbieding' aan God. Het is de daad van de offeraar. De priester is degene die dit geschenk daadwerkelijk offert. De Heer Jezus is zowel Offeraar als Priester. Hij heeft Zichzelf aangeboden en Zichzelf geofferd. Maar hier vraagt God aan Zijn volk of *iemand van hen* wil komen met een offer. Het gaat bij offeraar en priester om de gelovige.

Het Nieuwe Testament leert dat iedere gelovige een priester is *(1Pt 2:5)*. In het Oude Testament zien we in de priesters een beeld van hoe het priesterschap van de gelovige in het Nieuwe Testament in de praktijk wordt uitgewerkt. Het beeld in het Oude Testament stelt de geestelijke beleving van de waarheid van het Nieuwe Testament voor. In het Oude Testament zijn er daarom wel onderscheidingen in de priesterlijke familie, terwijl dat in het Nieuwe Testament niet zo is.

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Een priester, een *zoon* van Aäron, is in de beelden hier een gelovige die tot geestelijke rijpheid is gekomen, zijn voorrechten als priester kent en die ook gebruikt. Ook kent hij zijn verantwoordelijkheden. Hij weet hoe hij zich in Gods tegenwoordigheid moet gedragen in de omgang met Hem. Een *dochter* van de priesterlijke familie mag het heiligdom niet binnengaan. Dat stelt de waarheid voor dat er gelovigen zijn die als dochters geen geestelijke kracht hebben om het heiligdom binnen te gaan. Zij laten dat liever over aan andere gelovigen.

Brandoffer van runderen | *verzen 3-9*

> *3 Als zijn offergave een brandoffer van runderen is, moet hij een mannetje zonder enig gebrek aanbieden. Hij moet dat bij de ingang van de tent van ontmoeting aanbieden om een welgevallen voor zich [te vinden] voor het aangezicht van de HEERE. 4 Daarna moet hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen, zodat het hem ten goede zal komen door verzoening voor hem te bewerken. 5 Dan moet hij het jonge rund slachten voor het aangezicht van de HEERE. En de zonen van Aäron, de priesters, moeten het bloed aanbieden en het bloed sprenkelen rondom op het altaar dat [bij] de ingang van de tent van ontmoeting is. 6 Daarna moet hij de huid van het brandoffer afstropen en het in stukken verdelen. 7 Vervolgens moeten de zonen van de priester Aäron*

> *vuur maken op het altaar en hout op het vuur schikken, 8 en [dan] moeten de zonen van Aäron, de priesters, de stukken, de kop en het vet schikken op het hout dat op het vuur van het altaar ligt. 9 Maar zijn ingewanden en zijn poten moet men met water wassen, en de priester moet dat alles op het altaar in rook laten opgaan. Het is een brandoffer, een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE.*

De Israëliet kan zijn brandoffer kiezen uit drie diersoorten. Alle drie soorten zijn reine, tamme dieren. Ook hebben ze een zeker nut voor de mens. Deze twee kenmerken – rein en tam – maken hen geschikt om te dienen als offer, want ze laten in beeld iets zien van het offer van de Heer Jezus. Een hert en een steenbok bijvoorbeeld zijn wel reine dieren, er mag van worden gegeten. Toch zijn ze ongeschikt als offerdier, want ze zijn niet tam. Er moet op worden gejaagd. Op de Heer Jezus hoefde, om zo te zeggen, niet gejaagd te worden. Hij is vrijwillig gekomen tot dienst van de mens.

De offers zijn in grootte aflopend. God begint met het grootste dier. Als het een brandoffer van runderen is, moet het een gaaf, mannelijk rund zijn. De offeraar moet daar in zijn kudde naar zoeken. Dat vraagt inspanning. Het brengen van een offer kost moeite, het gaat niet vanzelf *(vgl. 1Kr 21:23-24)*. Vervolgens moet hij zijn offergave naar de tent der samenkomst brengen. Daar wordt hij zich bewust van zijn welgevalligheid voor God.

Geestelijk toegepast wil dit zeggen: een offer brengen aan God – dat wil zeggen Hem iets vertellen over de Heer Jezus – kan niet zonder bezig te zijn geweest met de Heer Jezus en te zien Wie Hij is voor God. Dat zien we als we de evangeliën lezen, vooral het *evangelie naar Johannes*. Daar zien we hoe Hij alles doet voor God. Alles wat Hij doet, is volmaakt, gaaf, zonder enig gebrek; Hij is *"vlekkeloos en onbesmet" (1Pt 1:19)*. Hij doet alles in mannelijke kracht en met volharding. Het rund stelt ook volhardende dienst voor.

Wanneer de offeraar met zijn offerdier voor de tent der samenkomst staat, moet hij zijn hand op de kop van het brandoffer leggen. Daardoor maakt hij zich een met het offer. Al de waarde van het brandoffer gaat daardoor als het ware op hem, de offeraar, over. God ziet hem aan in dit offer. Dit stelt voor ons voor dat God *"ons begenadigd [of: aangenaam] gemaakt heeft in de Geliefde" (Ef 1:6)*. Hij ziet onze zonden niet meer, ze zijn verzoend of bedekt door het werk van de Heer Jezus. Onze eenmaking met de Heer

Jezus wordt ook mooi beschreven in *Romeinen 6*: *"Want als wij met Hem één geworden zijn in de gelijkheid van Zijn dood, dan zullen wij het ook zijn [in de gelijkheid] van Zijn opstanding" (Rm 6:5; vgl. Ef 2:5-6)*.

Ook het aspect van de verzoening wordt genoemd. Verzoening betekent bedekking. De offeraar wordt voor God bedekt met het oog op zijn zonden. Hoewel het brandoffer niet gebracht wordt met het oog op de zonde, is de offeraar van nature wel een zondaar. Als wij tot God komen in de aangenaamheid van het offer van Christus, weten we dat er voor onze zonden verzoening is gedaan. Daarom wordt er direct in aansluiting op het feit dat we aangenaam gemaakt zijn in de Geliefde gezegd: *"In Wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed, de vergeving van de overtredingen" (Ef 1:7)*.

Nadat de offeraar zijn hand op de kop van het brandoffer heeft gelegd, moet hij het dier slachten, letterlijk 'de keel doorsnijden'. Dat legt er de nadruk op dat het dier niet alleen wordt gedood, maar dat er bloed vloeit. Het betekent voor ons dat wij nadenken over de dood van de Heer Jezus. Wij moeten in ons hart erover nadenken dat Hij is gestorven omdat God dit van Hem heeft gevraagd. We bieden de Heer Jezus als brandoffer aan God aan, we brengen Hem voor Gods aangezicht als we God vertellen hoezeer Hij een volmaakt welgevallen moet hebben gevonden in de dood van de Heer Jezus.

De offeraar mag ook de huid van het brandoffer afstropen en het offer in stukken verdelen. Dat doen wij als we ons bezighouden met het innerlijk van de Heer Jezus. Vooral in het boek *Psalmen* horen we wat er in Hem omgaat tijdens het volbrengen van Zijn werk op het kruis. Uiterlijk en innerlijk is alles volmaakt aan God toegewijd. Daarover lezen, daarover nadenken en dan met God daarover spreken is het neerleggen van de stukken van het offer voor Hem.

De priesters kennen door hun omgang met God de waarde van het bloed en van de stukken van het offer. Zij weten hoe ze ermee moeten omgaan, hoe ze alles op een voor God welgevallige manier kunnen offeren. De priesters maken vuur. Vuur stelt Gods onderzoekende en beproevende heiligheid voor. Het offer komt in het vuur. Gods onderzoekende en beproevende heiligheid vindt niets in Hem persoonlijk dat niet met Gods heiligheid in overeenstemming is.

In de *"stukken"* kunnen we de verschillende fasen van het leven van de Heer Jezus zien. Elke fase laat volmaaktheid zien. Hij is als Kind en als Jongeman volmaakt gehoorzaam aan Zijn ouders. Als Hij volwassen is en Zijn weg door Israël gaat, is Hij ook daarin volmaakt. In alles wat Hij in die weg tegenkomt, wordt Zijn volmaaktheid zichtbaar. Hij spreekt en handelt altijd op volmaakte wijze.

De *"kop"* stelt het denken van de Heer Jezus voor. Al Zijn gedachten zijn altijd op God gericht. Het *"vet"* stelt de energie voor waarmee Hij het werk volbrengt. Bij het dankoffer wordt uitvoerig over het vet gesproken *(Lv 3:3-5)*. De *"ingewanden"* zien op Zijn innerlijke gevoelens. We lezen meerdere keren dat de Heer Jezus *"met ontferming bewogen"* is, dat wil zeggen dat Hij innerlijk aangedaan is *(Mt 9:36; 14:14; 15:32; 20:34; Mk 1:41; 6:34; 8:2; Lk 7:13; 15:20)*. De *"poten"* spreken van Zijn wandel.

Alle stukken moeten met water worden gewassen. Water is een beeld van het Woord van God *(Ef 5:26)*. Er is niets in de Heer Jezus dat moet worden weggewassen, zoals dat zo vaak bij ons wel het geval is. Alles in en van de Heer Jezus is in volkomen overeenstemming met Gods Woord. Bij Hem is het water, om zo te zeggen, na het wassen even zuiver als ervoor, omdat er geen vuiligheid te verwijderen is. Elk aspect van Zijn leven en ook van Zijn dood is beproefd door het Woord van God. Alles blijkt op het Woord gebaseerd te zijn en vindt in Hem zijn vervulling.

Alles wordt op het altaar verbrand, waardoor het als een aangename geur voor God tot Hem omhoogstijgt. Het altaar is een beeld van het kruis van de Heer Jezus waar Hij het offer van Zijn leven heeft gegeven. God wenst uit onze harten te ontvangen wat wij daarin hebben overwogen over wat Zijn Zoon op het kruis heeft gedaan, met name wanneer we als gemeente samenzijn.

Brandoffer uit het kleinvee | *verzen 10-13*

> *10 Als nu zijn offergave een brandoffer uit het kleinvee is, van de schapen of de geiten, moet hij een mannetje zonder enig gebrek aanbieden. 11 Dan moet hij het slachten aan de noordkant van het altaar voor het aangezicht van de HEERE. En de zonen van Aäron, de priesters, moeten zijn bloed rondom op het altaar sprenkelen. 12 Vervolgens moet hij het in stukken verdelen, met de kop*

> *en zijn vet, en de priester moet dat op het hout schikken dat op het vuur van het altaar ligt. 13 Maar de ingewanden en de poten moet men met water wassen, en de priester moet dat alles aanbieden en op het altaar in rook laten opgaan. Het is een brandoffer, een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE.*

De Israëliet mag ook een kleiner dier dan een rund als brandoffer brengen: een mannelijk, gaaf dier van de schapen of van de geiten. Het spreekt van hetzelfde volmaakte werk van de Heer Jezus en is ook *"tot een aangename geur voor de HEERE"*. Wat echter niet volmaakt is, is ons begrip, ons besef van wat het brandoffer is. Daarin merken we onderscheid.

Een oudere gelovige die al veel met de Heer Jezus is bezig geweest en daardoor veel van Zijn heerlijkheid heeft gezien, kan meer over Hem aan de Vader vertellen – dat is: een groter brandoffer brengen – dan iemand die nog niet zo lang bekeerd is. Maar ze vertellen beiden aan de Vader over de Heer Jezus wat aangenaam is voor Hem.

In het rund, het grootste brandoffer, zien we de Heer Jezus Die volmaakt getrouw en volhardend Zijn dienstwerk verricht tot in de dood. Bij het schaap zien we prachtige eigenschappen: zachtmoedigheid en overgave, verdraagzaam ondergaan van mishandeling. We zien dat ook bij de Heer Jezus in de evangeliën. Het is indrukwekkend en de Vader hoort graag van ons hoezeer we daarvan onder de indruk zijn. Toch is dat meer passief, terwijl we in het rund meer de actieve wilskracht zien die in de Heer Jezus is om het werk volkomen te volbrengen tot eer van God. Wel zijn ze allebei voor God tot een aangename geur.

Bij de geit zien we een nog zwakker beeld. Een geit is het kenmerkende dier voor het zondoffer. Hierbij denken we niet zozeer aan een bepaalde eigenschap, zoals bij het rund en het schaap, maar aan iets negatiefs: het wegdoen van de zonden. Veel gelovigen die de Heer Jezus aanbidden en graag een brandoffer willen brengen, komen toch niet verder dan Hem te danken voor het feit dat Hij hun zonden heeft weggenomen door Zijn werk op het kruis.

Brandoffer van vogels | *verzen 14-17*

> *14 Als nu zijn offergave voor de HEERE een brandoffer van vogels is, moet hij zijn offergave aanbieden van tortelduiven of van jonge duiven. 15 De priester*

> *moet die dan bij het altaar aanbieden, hem de kop afknijpen en op het altaar in rook laten opgaan. Zijn bloed moet daarna tegen de zijwand van het altaar uitgedrukt worden. 16 Zijn krop met de veren moet hij daarna verwijderen. Hij moet het namelijk naast het altaar werpen, aan de oostkant, op de ashoop. 17 Dan moet hij [het dier] bij de vleugels inscheuren, zonder [die] eraf te trekken. De priester moet het op het altaar, op het hout dat op het vuur ligt, in rook laten opgaan. Het is een brandoffer, een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE.*

De onderscheiden offers spreken van wat een gelovige van het werk van de Heer Jezus en van Zijn Persoon heeft begrepen. Gelovigen die geestelijk rijk zijn, brengen in geestelijke zin een rund. Gelovigen die nog niet zoveel hebben gezien van de heerlijkheid van de Heer Jezus, mogelijk ook omdat ze zich er niet zoveel mee hebben beziggehouden, brengen een kleiner offer.

Een brandoffer van vogels is het geringste brandoffer. Dat stelt Hem voor als de Mens Die uit de hemel is gekomen. De gelovige die dit offer brengt, begrijpt de unieke oorsprong van de Heer Jezus, maar is zwak in zijn besef dat Hij als Mens op aarde God volmaakt heeft verheerlijkt.

Er zijn in dit offer zelfs elementen aanwezig die God niet kan aannemen, die moeten worden weggedaan. Zo kunnen wij in ons spreken over de Heer Jezus of Zijn werk dingen zeggen tegen God die Hij niet kan aannemen omdat ze niet juist zijn. Maar ook al is iemand jong of zwak in zijn geloof en komt hij met een offer van gevogelte waaraan iets verkeerds is – als het verkeerde is weggedaan, is het offer toch *"een aangename geur voor de HEERE"*.

Leviticus 2

Inleiding

Het *"graanoffer"* is van de vijf hoofdoffers het enige niet-bloedige offer. Daarom is hier ook geen sprake van verzoening. Wel wordt het in één adem genoemd met het brandoffer *(vgl. Ex 40:29)*. De HEERE gaat hier zonder oponthoud door met spreken.

Het graanoffer spreekt van het volmaakte leven van de Heer Jezus. Maar dat kan nooit zonden wegnemen. Een mens kan niet gered worden door Zijn heilig leven, want dat heeft geen verzoenende werking. Verzoening kan alleen door het bloed gebeuren. Daarom wordt een graanoffer altijd verbonden met een bloedig brandoffer. De verzoeningsdood van Christus heeft echter ook niet kunnen plaatsvinden zonder een daaraan voorafgaand volmaakt aan God toegewijd leven.

Historisch gaat het graanoffer – een beeld van het leven van de Heer Jezus – aan het brandoffer – een beeld van de dood van de Heer Jezus – vooraf. Dat toch eerst over het brandoffer en pas daarna over het graanoffer wordt gesproken, laat zien dat het onmogelijk is iets van het leven van de Heer Jezus te begrijpen zonder eerst te zien wat Zijn dood betekent.

Evenals het brandoffer is ook het graanoffer tot een *"aangename geur voor de HEERE" (vers 9)*. Er is namelijk een deel dat op het altaar wordt gebracht en verbrand. Van het brandoffer mag niets worden gegeten, alles is voor de HEERE. Van het graanoffer is wat overblijft voor de priesters. Zij mogen het eten als iets *"allerheiligst" (verzen 3,10)*.

Ook het manna mag door de priesters worden gegeten en daarvan mag ook het gewone volk eten. Het manna spreekt van de Heer Jezus *(Jh 6:48-51)*. Het manna dient tot voedsel voor het volk op de reis door de woestijn. Geestelijk laat het manna zien dat wij ons mogen

Niet dat iemand de Vader heeft gezien, dan alleen Hij Die van God is [gekomen]; Deze heeft de Vader gezien. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie <in Mij> gelooft, heeft eeuwig leven. Ik ben het brood van het leven.Uw vaderen hebben het manna gegeten in de woestijn en zijn gestorven. Dit is het brood dat uit de hemel neerdaalt, opdat men daarvan eet en niet sterft. Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald; als iemand van dit brood eet, zal hij leven tot in eeuwigheid. En het brood dat Ik zal geven, is Mijn vlees <dat Ik zal geven> voor het leven van de wereld.(Jh 6:48-51)

voeden met de Heer Jezus om kracht te krijgen om onze reis door dit leven voort te zetten. Als we over Hem in de evangeliën lezen, zien we hoe Hij door het leven op aarde is gegaan. Hem te horen spreken en te zien handelen tot eer van God geeft ons kracht om dat ook te doen.

Er is een verschil tussen het manna en het graanoffer. Het graanoffer stelt de Heer Jezus niet voor in Zijn weg door deze wereld, maar spreekt ervan wat Hij is in Zichzelf, spreekt van de heerlijkheid van Zijn volmaakte Mensheid. Om dat onderscheid te zien moet je priester zijn, dat wil zeggen gewend zijn om in Gods tegenwoordigheid te leven. Gelovigen die in de praktijk priester zijn, genieten van de Heer Jezus, van Hem zoals Hij is, en offeren dat aan God tot een aangename geur voor Hem.

Bestanddelen van het graanoffer | *verzen 1-3*

> *1 Wanneer een persoon de HEERE een graanoffer als offergave aanbiedt, moet zijn offergave meelbloem zijn. Dan moet hij er olie op gieten en er wierook op leggen. 2 Dan moet hij het naar de zonen van Aäron, de priesters, brengen. En [een] van hen moet een handvol nemen van die meelbloem en die olie, met al de bijbehorende wierook, en de priester moet dit als gedenkoffer ervan in rook laten opgaan op het altaar. Het is een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE. 3 Wat nu van het graanoffer overblijft, is voor Aäron en zijn zonen. Het is het allerheiligste van de vuuroffers van de HEERE.*

Het graanoffer kent drie bestanddelen:

> *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. (Jh 12:24)*

1. *“Meelbloem.”* Dit komt van de tarwe. Dat herinnert aan wat de Heer Jezus in *Johannes 12* zegt *(Jh 12:24).* Tarwe groeit uit de aarde. De Heer Jezus is *“de vrucht van de aarde” (Js 4:2; vgl. Js 53:2)*, doordat Hij als Mens geboren werd. De meelbloem, dat is het allerfijnste meel, spreekt van de volkomen reinheid – elk vuiltje erin zou direct opvallen – en de volkomen gelijkmatigheid van de deeltjes. Het drievoudige en eenduidige getuigenis van de Schrift luidt dan ook: *“In Hem is geen zonde” (1Jh 3:5)*, *“Hem Die geen zonde gekend heeft” (2Ko 5:21)* en *“Hij Die geen zonde heeft gedaan” (1Pt 2:22).*

   Zijn hele openbaring is op elk moment volmaakt. Hij is volmaakt in het betonen van liefde en genade, maar ook in heiligheid en gerech-

tigheid. Alles bij Hem is volmaakt op Zijn tijd. Bij ons is er vaak oneffenheid, wij hebben onze uitschieters, zelfs in dat waarin we sterk zijn. Mozes *"was zeer zachtmoedig, meer dan alle mensen die op de aardbodem waren" (Nm 12:3)*. Toch verliest hij een keer zijn geduld en zondigt *(Nm 20:8-11)*.

2. *"Olie."* Olie wordt onder andere gebruikt voor het zalven van priesters en koningen. Het is een beeld van de Heilige Geest *(2Ko 1:21; 1Jh 2:20,27)*. In verbinding met het graanoffer laat het zien hoezeer het hele leven van de Heer Jezus gekenmerkt is door de aanwezigheid van de Heilige Geest. Zo is Hij verwekt door de Heilige Geest *(Lk 1:35)*. Zijn hele leven als Mens op aarde is Hij geleid door de Heilige Geest *(Hd 10:37-38)*, alles wat Hij zegt en doet, zegt en doet Hij in de kracht van de Heilige Geest. De olie 'bevochtigt' het fijne meel *(Ez 46:14)*. Daarom is Zijn Naam *"een uitgegoten olie" (Hl 1:3)*. Hij is volmaakt en waarachtig Mens, en dat zonder op te houden de eeuwige God te zijn.

   En u hebt [de] zalving vanwege de Heilige en u weet alles. ... En wat u betreft, de zalving die u van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet nodig dat iemand u leert; maar zoals Zijn zalving u over alles leert, en waar is en geen leugen, en zoals zij u geleerd heeft, blijft u in Hem (1Jh 2:20,27).

   Dan moet u daarop een graanoffer doen, elke morgen een zesde efa en een derde hin olie om de meelbloem vochtig te maken. Het is een graanoffer voor de HEERE, [het zijn] eeuwige verordeningen, voortdurend. (Ez 46:14)

3. *"Wierook."* Dit is de aangename geur die van het offer tot God omhoogstijgt. God heeft volmaakt van de Mens Christus Jezus in Zijn leven op aarde tot Zijn dood aan het kruis genoten. Alles wat Hij doet en zegt, tot in de dood aan het kruis, is voor God een volkomen welgevallen.

   Hoewel de geur van de wierook voor God is, ruikt toch ook de priester die dit offer brengt de geur ervan. Dat kunnen we begrijpen als we bedenken dat een priester iemand is die enigszins beseft hoe groot de genoegdoening is die God in Zijn Zoon heeft gevonden.

Aan het graanoffer wordt ook de gedachte aan het *"gedenkoffer"* verbonden *(verzen 2,9,16)*. Er zijn ook twee psalmen die David speciaal gedicht heeft *"om te doen gedenken" (Ps 38:1; 70:1)*. De uitdrukking 'gedenkoffer' bepaalt ons erbij dat we bij het brengen van een graanoffer terugdenken aan het leven van de Heer Jezus op aarde en God daar als het ware aan herinneren. God

kijkt graag terug naar het leven van Zijn Zoon op aarde en wil daarover ook graag van ons horen.

Het graanoffer in de oven | *vers 4*

> *4 En wanneer u als offergave een graanoffer aanbiedt dat in de oven gebakken is, moeten het ongezuurde koeken van meelbloem zijn, met olie gemengd, en ongezuurde platte koeken, met olie bestreken.*

Evenals het brandoffer kent ook het graanoffer enkele vormen waarin het kan worden gebracht. En evenals bij het brandoffer begint God ook hier met het grootste graanoffer en daarna volgen de geringere vormen:

1. het graanoffer in de oven;
2. het graanoffer op de bakplaat;
3. het graanoffer in de pan.

Deze verschillende vormen geven de mate van inzicht aan die iemand heeft die een graanoffer brengt. Dat is te zien aan de beschrijving die steeds minder uitvoerig is. Alle soorten worden blootgesteld aan het vuur. Vuur stelt de beproevende heiligheid van God voor. Door het vuur komt er uit het leven van de Heer Jezus alleen maar een heerlijke geur voor God voort.

De vormen van lijden waaraan de Heer Jezus in Zijn leven wordt blootgesteld, zijn verschillend. Er zijn vormen van lijden die zelfs een ongelovige kan herkennen. Denk maar aan de geseling door Pilatus. Dat wordt voorgesteld in het graanoffer in de pan, de derde vorm van het graanoffer. Er zijn ook vormen die alleen zij opmerken die dicht bij God leven en Zijn gevoelens over de zonde kennen. Daarbij kunnen we denken aan de gevoelens van de Heer Jezus bij het zien van de ongerechtigheid en zonde om Zich heen.

Het graanoffer dat het eerst beschreven wordt, is het graanoffer dat *"in de oven gebakken is"*. Het bestaat uit ongezuurde koeken met olie gemengd en ongezuurde, dunne koeken met olie bestreken. Ongezuurd wil zeggen zonder zonde. Dat is de Heer Jezus. *"Met olie gemengd"* wil zeggen dat Hij door God de Heilige Geest is verwekt *(Lk 1:35)* waardoor Hij als Mens Gods Zoon is. Zijn Godheid is

En de engel antwoordde en zei tot haar: [De] Heilige Geest zal over u komen en [de] kracht van [de] Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal dat Heilige Dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd. (Lk 1:35)

volkomen verweven met Zijn Mensheid. Dit geheimenis is alleen door God te doorgronden *(Mt 11:27a)*.

Alles in Zijn leven doet Hij geleid door de Heilige Geest. Zo leeft Hij te midden van mensen die alleen hun eigen wil doen, zonder naar Gods wil te vragen. Dat geldt ook voor de dertig jaar van Zijn leven waarvan we nagenoeg niets weten uit de evangeliën. Er zijn maar weinig gelovigen die erbij stilstaan wat voor een lijden dat voor Hem moet hebben betekend.

De *"ongezuurde platte koeken, met olie bestreken"* stellen de Heer Jezus voor als Hij op dertigjarige leeftijd met de Heilige Geest wordt gezalfd. Hij, Die uit de Heilige Geest geboren is, wordt met de Geest gezalfd. Dat benadrukt Zijn volmaakte Mensheid. Hij wil niet in Zijn hoedanigheid van God, maar als volmaakt Mens Zijn dienstwerk op aarde verrichten. Terstond nadat Hij gezalfd is, wordt Hij door de Geest geleid in de woestijn om verzocht te worden door de duivel, een verzoeking die veertig dagen lang duurt *(Mk 1:9-13)*.

Wie kan beseffen wat dat voor Hem geweest moet zijn? Er is veel van dat lijden in de evangeliën waar velen overheen lezen en waarvan we alleen iets ontdekken als we als priesters dieper in kunnen dringen in het hart van God en het hart van de Heer Jezus. Zulke priesters zien daar het vuur en ruiken de aangename geur die het voor God heeft voortgebracht.

Het graanoffer op de bakplaat | *verzen 5-6*

> *5 Als uw offergave echter een graanoffer is dat op de bakplaat is [bereid], moet het van meelbloem zijn, met olie gemengd [en] ongezuurd. 6 Breek het in stukken en giet er olie op. Het is een graanoffer.*

Het graanoffer *"op de bakplaat"* moet in stukken worden gebroken. Het doet denken aan wat de Heer Jezus aan het einde van Zijn leven heeft meegemaakt, wanneer alle vriendschap en liefde in stukken wordt gebroken.

1. Zijn discipelen slapen, terwijl Hij hun heeft gevraagd met Hem te waken *(Mt 26:36-43)*.
2. Judas, die Hij vriend noemt, verraadt Hem *(Mt 26:14-16,47-49)*.
3. Petrus verloochent Hem *(Mt 26:69-75)*.
4. Het volk, dat Hem eerst juichend heeft binnengehaald, verwerpt Hem en roept: *"Weg met Hem"* *(Lk 23:18)*

Als we zo aan de Heer Jezus denken en God vertellen hoe Hij in die omstandigheden volmaakt is, brengen we een graanoffer van de bakplaat. Alles wat Hem in dit opzicht is aangedaan, heeft Hem diep geraakt. Tegelijk blijkt in al die stukken, al die gebeurtenissen, hoezeer de Heilige Geest (de olie) Hem heeft geleid om Zijn weg tot het einde toe – tot heerlijkheid van God – te gaan.

Het graanoffer in de pan | *vers 7*

> *7 Maar als uw offergave een graanoffer is dat in de pan is [bereid], moet het bereid worden uit meelbloem met olie.*

Het graanoffer *"in de pan"* is het geringste offer. Om dat te brengen is niet veel inzicht nodig in het leven van de Heer Jezus. Er ontbreekt hier zelfs het woord *"ongezuurd"*, wat in de toepassing aangeeft dat het besef van de volkomen zondeloosheid van de Heer Jezus ontbreekt. De afwezigheid van het besef betekent niet dat er dan wel 'zuurdeeg' in aanwezig mag zijn en dat God dit verdraagt. In *vers 11* staat het voorschrift dat *"geen enkel"* graanoffer met zuurdeeg mag worden bereid.

In dit graanoffer wordt een algemeen gevoelen weergegeven dat iedere gelovige heeft als hij eraan denkt hoezeer de Heer Jezus moet hebben geleden onder de bespotting en geseling. Dat tegen God vertellen, betekent een graanoffer aan Hem brengen. Ook deze vorm van het graanoffer is *"een aangename geur voor de HEERE" (vers 9)*.

De priester en het graanoffer | *verzen 8-10*

> *8 Dan moet u het graanoffer dat daarmee bereid is, bij de HEERE brengen. Men moet het de priester aanbieden, en die moet het naar het altaar brengen. 9 De priester moet [een deel] van dat graanoffer [als] gedenkoffer ervan omhoogheffen en op het altaar in rook laten opgaan. Het is een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE. 10 Wat nu van het graanoffer overblijft, is voor Aäron en zijn zonen. Het is het allerheiligste van de vuuroffers van de HEERE.*

Degene die met een graanoffer komt, geeft het aan de priester. De offeraar en de priester zijn beiden een beeld van de gelovige. De gelovige kan iets gezien hebben van de heerlijkheid van de Heer Jezus. Dat wil hij aan God vertellen, Hem aanbieden. Op het moment dat hij het aan God vertelt, is

hij als priester bezig. Tot dat moment is hij een offeraar, dan is hij bezig met het offer zelf, met de 'bestanddelen' ervan. Bezig zijn met het offer is de voorbereiding op de dienst als priester.

Niemand anders dan de priester mag het offer brengen. Hij is door God aangewezen. *"En iemand neemt niet voor zichzelf de eer, maar wordt door God geroepen, evenals ook Aäron" (Hb 5:4)*. Het is de aanmatiging van de rooms-katholieke kerk dat zij wel priesters aanstelt. Elke verandering die mensen aanbrengen in zaken die door God zijn geregeld en bepaald, brengt vloek met zich mee *(vgl. Dn 7:25-26)*.

Geen zuurdeeg, geen honing | *verzen 11-12*

> *11 Geen enkel graanoffer dat u de HEERE aanbiedt, mag met zuurdeeg bereid worden. Want u mag niets van [wat] met welk zuurdeeg of welke honing dan ook [bereid is], als een vuuroffer voor de HEERE in rook laten opgaan. 12 [Als] offergave van eerstelingen mag u die aan de HEERE aanbieden, maar zij mogen niet als een aangename geur op het altaar komen.*

In het graanoffer mogen geen zuurdeeg of honing aanwezig zijn, terwijl het zout *(vers 13)* niet mag ontbreken. Als wij onze gedachten over de Heer Jezus tegenover God uiten, kunnen we helaas verkeerde uitspraken over Hem doen. Als wij veronderstellen dat de Heer Jezus had kunnen zondigen, hoewel Hij het niet heeft gedaan, is dat zuurdeeg. De Schrift toont ondubbelzinnig aan dat de Heer Jezus niet kon zondigen.*

Ook de gedachte dat *de Vader* de Heer Jezus heeft verlaten op het kruis, vinden we nergens in de Schrift. Het tegendeel lezen we in *Johannes 16 (Jh 16:32)*. De *Mens* Jezus Christus is door *God* verlaten in de uren van duisternis. Het is ook zuurdeeg te veronderstellen dat de Heer Jezus tijdens Zijn leven op aarde onder de toorn van God is. Integendeel, Hij doet altijd wat de Vader welgevallig is, ook op aarde.

Zie, er komt een uur en het is gekomen, dat u verstrooid zult worden, ieder naar het zijne, en u Mij alleen zult laten; en [toch] ben Ik niet alleen, omdat de Vader met Mij is. (Jh 16:32)

Honing wordt gebruikt in elk gebak, zoals wij nu suiker gebruiken. Bij het graanoffer mag het niet gebruikt worden. Honing op zich is goed, het geeft

* Zie het artikel 'Christus kon niet zondigen!' op www.oudesporen.nl

nieuwe energie *(1Sm 14:27; vgl. Sp 24:13)*. Het spreekt van de aangename zoetheid van de natuurlijke dingen van het leven. We kunnen denken aan de familiebetrekkingen, de relatie tussen man en vrouw en tussen ouders en kinderen. De natuurlijke gevoelens die we daarbij hebben, zijn niet verkeerd. Het is zelfs verkeerd als ze ontbreken *(2Tm 3:1-4)*.

Maar Jonathan had het niet gehoord, toen zijn vader het volk bezworen had. Hij stak de punt van de stok die in zijn hand was, uit en doopte hem in een honingraat. Daarop bracht hij zijn hand naar zijn mond en stonden zijn ogen [weer] helder. (1Sm 14:27)

De Heer Jezus vergelijkt het koninkrijk der hemelen met zuurdeeg, *"dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel, totdat het geheel doorzuurd was" (Mt 13:33)*. De drie maten meel zien we bij het graanoffer, een beeld van de volmaakte Mensheid van Christus. De vrouw stelt de valse kerk voor. Dit laat in beeld zien dat de waarheid over Christus door de valse kerk is verdorven.

Het graanoffer spreekt van het volkomen aan God toegewijde leven van de Heer Jezus. In die toewijding speelt de 'honing' geen rol. De Heer Jezus heeft Zijn moeder Maria lief. We zien bij het kruis hoe groot Zijn liefde en zorg voor haar zijn. Zodra zij zich echter mengt in Zijn gehoorzaam volbrengen van de wil van Zijn Vader, moet Hij zeggen: *"Wat heb Ik met u te doen, vrouw?" (Jh 2:4; Lk 2:49; Mk 3:33-35)*.

De Heer veracht natuurlijke gevoelens niet. Hij heeft ze Zelf aan de mens gegeven. Maar ze kunnen geen plaats hebben in het werk dat Hij doet. Dat mogen ze ook niet bij ons als wij een werk voor de Heer willen doen. Ze kunnen een echte keus voor de Heer Jezus, of de beslissing om een werk voor Hem te doen, in de weg staan *(Mt 10:37; Lk 14:26)*. Als wij Zijn lijden overdenken, is het niet goed dat wij dat doen met onze natuurlijke gevoelens. We zien zulke gevoelens bij de vrouwen van Jeruzalem, waar de Heer dan ook een vermaning over uitspreekt *(Lk 23:27-28)*.

Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waard; ... (Mt 10:37)

Nu volgde Hem een grote massa van het volk en van vrouwen die weeklaagden en klaagliederen over Hem zongen. Jezus echter wendde Zich tot hen en zei: Dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij; weent evenwel over uzelf en over uw kinderen. (Lk 23:27-28)

Als er wel iets van deze bestanddelen in het graanoffer aanwezig is, moet de offergave behandeld worden als een offergave van eerstelingen. Die offergave mag niet op het altaar komen. Dat is omdat daar wel zuurdeeg

in zit. In *Leviticus 23* wordt daarop nader ingegaan *(Lv 23:17)*. Daar zien we dat die offergave spreekt van de gemeente. In de leden van de gemeente is de zonde nog aanwezig *(1Jh 1:8)*, hoewel die van zijn kracht is beroofd.

We zien dat bij de offergave van de eerstelingen ook een zondoffer wordt gebracht. Dat is bij de eerstelingsgarve *(Lv 23:10)*, die spreekt van de Heer Jezus, niet het geval. Maar is het niet een mooie gedachte dat wij ook onszelf aan God mogen aanbieden? En al is het zo dat wij niet zoals de Heer Jezus volkomen een aangename geur zijn voor God, toch is het een offer dat aangenaam is voor Hem *(Rm 12:1)*.

Ik vermaan u dan, broeders, door de ontfermingen van God, dat u uw lichamen stelt tot een levende offerande, heilig, voor God welbehaaglijk, [dat is] uw redelijke eredienst. (Rm 12:1)

Zout bij het graanoffer | *vers 13*

> *13 Elke offergave van uw graanoffers moet u met zout bereiden. Het zout van het verbond met uw God mag u aan uw graanoffer niet laten ontbreken. Bij al uw offergaven moet u zout aanbieden.*

In dit vers wordt het zout drie keer genoemd. Zout spreekt van duurzaamheid, het weert bederf. We lezen elders van een zoutverbond *(2Kr 13:5)*. Dat is een verbond dat niet verwatert, maar dat de tijd doorstaat en niets van zijn kracht verliest. Dat geldt zeker voor Christus en Zijn offer. De Heer Jezus roept Zijn volgelingen ertoe op: *"Hebt zout in uzelf" (Mk 9:50)*. Zij behoren het bederfwerende element in de wereld te zijn *(Mt 5:13a)*.

U bent het zout van de aarde; ... (Mt 5:13a)

Het zout als toevoeging aan elk graanoffer (*"elke offergave"*) wil zeggen dat het offer van de Heer Jezus eeuwig zijn waarde houdt. Het welbehagen en de aangename geur van het offer zijn niet van korte duur, voorbijgaand, maar van blijvende, eeuwige aard. Het is *"het zout van het verbond met* [beter: *van*] *uw God"*, dat wil zeggen dat al Gods toezeggingen bewaard blijven en dat Hij de verplichtingen die Hij vrijwillig op Zich heeft genomen, zal nakomen. Christus is daarvoor de garantie.

Het graanoffer van de eerste vruchten | *verzen 14-16*

> *14 En wanneer u de HEERE een graanoffer van de eerste vruchten aanbiedt, moet u in het vuur geroosterde verse aren als graanoffer van uw eerste vruchten*

> *aanbieden, gebroken korrels van vers graan. 15 U moet er daarna olie bij doen en er wierook op leggen. Het is een graanoffer. 16 En de priester moet een deel van de gebroken graankorrels en van de olie, boven al de bijbehorende wierook als gedenkoffer in rook laten opgaan. Het is een vuuroffer voor de HEERE.*

In deze verzen hebben we nog een bijzondere vorm van het graanoffer. Het is hier geen meelbloem, fijngemalen, maar een offergave van vroegrijpe aren, dat zijn eerstelingen. Anders dan de eerstelingen van *vers 12* komen deze wel op het altaar.

Het verschil tussen de beide vormen van eerstelingen zien we in *Leviticus 23 (Lv 23:10,15-17)*. De eerstgenoemde eerstelingen *(Lv 23:10)* spreken van de Heer Jezus. Hij is de eerstelingsgarve *(1Ko 15:20)*. In de andere eerstelingen *(Lv 23:15-17)* is zuurdeeg aanwezig. Het zit in de twee beweegbroden – waarin de werking van het zuurdeeg, doordat het gebakken is, wel tot stilstand is gebracht – die de gemeente voorstellen. Het eerstgenoemde offer *(Lv 23:10)* is een verplicht offer in de jaarlijkse cyclus van offers. Het offer in de verzen die we hier in *Leviticus 2* voor ons hebben, is een vrijwillig offer dat altijd gebracht mag worden.

Maar nu, Christus is opgewekt uit [de] doden, als Eersteling van hen die ontslapen zijn. (1Ko 15:20)

Bij *"eerste vruchten"* of 'eersteling' denken we ook aan anderen. Een eersteling is een eersteling van een grote oogst. Het leven van de Heer Jezus op aarde is ook 'een eersteling' in die zin dat God een Mens ziet Die als eerste Mens ooit Hem volkomen toegewijd is. Door Zijn werk op het kruis heeft Hij de weg geopend voor een grote massa mensen die evenals Hij aan God toegewijd kunnen gaan wandelen. Hij is ons Model, ons Voorbeeld *(Fp 2:5)*. Als we God een dergelijk offer brengen, houdt dat het besef in dat wij zullen wandelen zoals Hij gewandeld heeft *(vgl. 1Jh 2:6)*.

<Want> laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, ... (Fp 2:5)

Wie zegt dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zó te wandelen als Hij gewandeld heeft. (1Jh 2:6)

De verse aren stellen de Heer Jezus voor in de kracht van Zijn leven. De geroosterde verse aren stellen voor dat Hij wordt blootgesteld aan het vuur van Gods beproevende en onderzoekende heiligheid. Dit ziet niet op Zijn werk op het kruis, maar op Zijn wandel. Als Hij Zijn kruis draagt en op weg is naar Golgotha, zegt Hij: *"Als zij dit doen met [het] groene hout, wat zal*

met het dorre gebeuren?" (Lk 23:31). Met het *"groene hout"* bedoelt Hij Zichzelf in Zijn jeugdige kracht.

Iets dergelijks beluisteren wij als Hij in *Psalmen*, met het oog op Zijn dood, tegen God zegt: *"Mijn God, ..., neem Mij niet weg op de helft van Mijn dagen" (Ps 102:25a).* Als Mens is Hij in de kracht van Zijn leven wanneer van Hem wordt gevraagd Zijn leven over te geven in de dood. Hij heeft Zich volkomen gegeven, maar als Mens heeft Hij er niet naar kunnen verlangen midden uit het leven te worden weggenomen.

Leviticus 3

Inleiding

Het *"dankoffer"* is het middelste van de vijf offers. Het brandoffer en het graanoffer zijn *vrijwillige* offers en voor God. Het zondoffer en het schuldoffer die hierna volgen zijn *verplichte* offers en zijn noodzakelijk voor de zonden van het volk of van een lid van het volk. Het dankoffer staat terecht centraal. Het brengt de gemeenschap tot uitdrukking die er is tussen God en Zijn volk op grond van de krachtdadige werking van het offer. Het stelt een gemeenschapsmaaltijd voor.

Van dit offer krijgt God Zijn deel. Het vet wordt *"voedsel ... voor de HEERE"* *(verzen 11,16)* genoemd. Van dit offer krijgen de priester en de priesterlijke familie hun deel *(Lv 7:31)*. En van dit offer mogen, als enige offer in het Oude Testament, allen van het volk eten die rein zijn *(Lv 7:19)*. Het is een feest met een offer waardoor verzoening tot stand is gebracht en waarin de 'partijen' die verzoend zijn, God en de mens, ieder hun aandeel hebben, en ook de priester – als een beeld van de Heer Jezus door Wie de verzoening tot stand is gebracht *(1Jh 1:3-4)*.

Wat het dankoffer voor ons betekent, wordt in *1 Korinthiërs 10* uitgelegd *(1Ko 10:16-21)*. Het betekent voor ons de tafel van de Heer waar in het avondmaal de gemeenschap tussen God en de Heer Jezus en al de Zijnen wordt beleefd. De tafel van de Heer wordt in het Oude Testament gebruikt als een uitdrukking voor het altaar *(Ez 44:16; Ml 1:7)*.

De drinkbeker der zegening die wij zegenen, is die niet [de] gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet [de] gemeenschap van het lichaam van Christus? Want wij, de velen, zijn één brood, één lichaam; want wij allen nemen deel aan het ene brood. Kijkt u naar Israël naar [het] vlees. Hebben niet zij die offers eten, gemeenschap met het altaar? Wat wil ik hiermee dan zeggen? Dat een afgodenoffer iets is of dat een afgod iets is? [Nee,] maar dat wat [de volken] offeren, zij dat aan [de] demonen <offeren> en niet aan God; en ik wil niet, dat u gemeenschap hebt met de demonen. U kunt niet [de] drinkbeker van [de] Heer drinken en [de] drinkbeker van [de] demonen; u kunt niet deelnemen aan [de] tafel van [de] Heer en aan [de] tafel van [de] demonen. (1Ko 10:16-21)

Het avondmaal is een gedachtenismaaltijd. Elke keer dat het avondmaal wordt gevierd, wordt er teruggedacht aan wat de Heer Jezus aan het kruis heeft gedaan. Dat heeft de Heer ook gevraagd: *"Doet dit tot Mijn gedachtenis"* *(1Ko 11:23-26)*. Hem gedenken wil zeggen aan God vertellen hoe groot

Hij is van Wie ook wij nu genieten, samen met de Vader. Dan hebben we ook gemeenschap met elkaar. Dat brengen we symbolisch tot uitdrukking in het breken van het brood.

Om gemeenschap tot uitdrukking te brengen in het samen eten moet er wel wat te eten zijn. Er moet in geestelijk opzicht besef zijn van wat gemeenschap is. Paulus zegt daarom: *"Ik spreek als tot verstandigen; beoordeelt u wat ik zeg"* (1Ko 10:15). Kinderen aan het avondmaal is mede daarom onmogelijk.

Evenals bij de vorige offers vinden we ook hier eerst de grotere en daarna de geringere offers. We vinden hier geen vogels zoals in *Leviticus 1* (Lv 1:14-17).

Het dankoffer van de runderen | *vers 1*

> *1 Als [iemands] offergave een dankoffer is, als wat hij aanbiedt van de runderen is, of het nu een mannetje of een vrouwtje is: zonder enig gebrek moet hij het voor het aangezicht van de HEERE aanbieden.*

Een dankoffer is, evenals het brandoffer en het graanoffer, een vrijwillig offer. Zo is ook de avondmaalsviering geen zaak van verplichting. Ieder die het voorrecht daarvan beseft, en vooral het verlangen van God en de Heer Jezus kent om daarin gemeenschap met Zijn volk te hebben, zal niet lichtvaardig wegblijven van het avondmaal.

Het dankoffer mag een mannelijk of een vrouwelijk dier zijn. Bij het brandoffer mag het alleen een mannelijk dier zijn. Mannelijk of vrouwelijk heeft niet te maken met groter of kleiner. Of een offer groter of kleiner is, komt tot uitdrukking in het verschil in diersoort. Het verschil in mannelijk of vrouwelijk heeft te maken met een bepaald aspect van het werk van de Heer Jezus.

In het algemeen kan worden gezegd dat in de beelden van de Schrift het vrouwelijke meer iemands positie naar voren brengt en het mannelijke meer de handelwijze die bij die positie hoort. Het mannelijke stelt meer de actieve, krachtige gehoorzaamheid voor, het vrouwelijke meer de passieve, geduldige en onderdanige gehoorzaamheid. In verbinding met het offer dat iemand brengt, is iemand die een mannelijk offer brengt meer bezig met de wijze waarop de Heer Jezus het werk heeft verricht, terwijl

iemand die een vrouwelijk offer brengt meer kijkt naar de houding tijdens het verrichten van dat werk.

Waarom brengt een Israëliet vrijwillig een dankoffer en niet bijvoorbeeld een vrijwillig brandoffer? Omdat hij zijn dankbaarheid voor de HEERE, voor wat Hij doet en Wie Hij is, samen met anderen wil delen. Als iemand een brandoffer brengt, denkt hij eraan wat de Heer Jezus is in Zichzelf voor God. Bij het dankoffer gaat het hem erom zijn vreugde over de Heer Jezus voor God te brengen samen met anderen die deze vreugde herkennen en ermee instemmen. Zoals bij ouders de blijdschap groter wordt als zij samen van hun kinderen genieten, juist omdat ze samen genieten, zo is het ook met de aanbidders.

Slachten en bloed sprenkelen | *vers 2*

> *2 Dan moet hij zijn hand op de kop van zijn offergave leggen en die slachten [bij] de ingang van de tent van ontmoeting. En de zonen van Aäron, de priesters, moeten het bloed rondom op het altaar sprenkelen.*

Het opleggen van de handen is het teken van eenmaking. De offeraar maakt zich een met de waarde van het offerdier. Het is het bewustzijn van de gelovige dat hij gemeenschap met God kan hebben omdat God hem ziet in de waarde van het offer. Onze vrede met God en de dankbaarheid die daarvan het gevolg is, zijn gegrond op het feit dat wij een gemaakt zijn met Christus. Als we God danken voor de Heer Jezus, mogen we weten dat Christus alles heeft volbracht om dit mogelijk te maken.

Het slachten van het offerdier spreekt van de *dood* van Christus op grond waarvan we nu gemeenschap kunnen hebben met God, met de Heer Jezus en met elkaar. Als we het avondmaal vieren, verkondigen we ook niet 'het leven van de Heer', maar we verkondigen *"de dood van de Heer" (1Ko 11:26)*. Het is een verkondiging zonder woorden. De handeling van het breken van het brood en het drinken van de wijn is die verkondiging. Daardoor zeggen we dat we alles te danken hebben aan Zijn dood.

Het bloed spreekt van de verzoening, van de vergeving en uitdelging van de zonden *(Hb 9:22)*. Elke verhindering om door God te worden aangenomen is daardoor weggenomen. Het is de grondslag

En met bloed wordt bijna alles naar de wet gereinigd, en zonder bloedstorting is er geen vergeving. (Hb 9:22)

waarop we voor God staan, waardoor we gemeenschap met Hem kunnen hebben. Daarom wordt in *1 Korinthiërs 10 "[de] gemeenschap van het bloed van Christus"* ook genoemd vóór *"[de] gemeenschap met het lichaam van Christus" (1Ko 10:16)*.

Het vet | *verzen 3-5*

> *3 Daarna moet hij van het dankoffer het vet dat de ingewanden bedekt en al het vet dat aan de ingewanden vastzit, als vuuroffer aan de HEERE aanbieden, 4 en [ook] de beide nieren met het vet dat eraan vastzit, tegen de lendenen aan, en de kwab aan de lever, die hij [tegelijk] met de nieren verwijderen moet. 5 De zonen van Aäron moeten dat dan op het altaar in rook laten opgaan, op het brandoffer dat op het hout op het vuur ligt. Het is een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE.*

> *Gebied de Israëlieten en zeg tegen hen: U moet zorg dragen voor Mijn offergave – Mijn voedsel voor Mijn vuuroffers, voor Mij een aangename geur – door Mij [die] op de ervoor vastgestelde tijd aan te bieden. (Nm 28:2)*

Het vet wordt hier uitvoeriger genoemd dan bij enig ander offer. Het wordt *"voedsel ... voor de HEERE"* genoemd *(verzen 11,16; Nm 28:2)*. Al het vet is voor de HEERE. De grote hoeveelheid vet geeft aan dat het een gezond dier is. Vet stelt de energie voor waarmee de Heer Jezus het werk heeft volbracht. Alleen God is in staat dat volkomen te waarderen. Wij offeren dat vet als we God vertellen hoe alles in de Heer Jezus erop gericht is om God op aarde te verheerlijken, dat Hij Zijn hele leven daaraan volkomen heeft overgegeven.

"De ingewanden" spreken van de gevoelens van de Heer Jezus – zie verder het commentaar bij *Leviticus 1:9*. Het vet dat die ingewanden bedekt en al het vet dat eraan vastzit zien op de volkomen toewijding van het hart waarmee Hij Zijn werk heeft verricht. In Zijn overgave tot in de dood is Hij innerlijk gedreven door volmaakte liefde. Het is Zijn verlangen geweest om Gods wil te doen, zoals Hij al *"bij Zijn komen in de wereld" (Hb 10:5)* zegt: *"Zie, Ik kom om Uw wil te doen" (Hb 10:9)*. Zijn hele hart is daarop gericht als Hij in de wereld komt.

De *"nieren"* zijn een beeld van wijsheid. Het is wijsheid om te kunnen onderscheiden tussen goed en kwaad. Nieren scheiden de schadelijke stoffen in ons lichaam af. Het vet aan de nieren spreekt van de volmaakte

gevoelens van de Heer Jezus in het maken van onderscheid tussen goed en kwaad. God heeft Zijn hart en nieren beproefd *(Ps 16:7; 26:2; Ps 7:10; Jr 11:20; 20:12)*. Dit onderscheid tussen goed en kwaad heeft Hem de kracht voor Zijn wandel gegeven, waarvan *"de lendenen"* spreken.

Ik loof de HEERE, Die mij raad heeft gegeven; zelfs 's nachts onderwijzen mij mijn nieren. (Ps 16:7)

Beproef mij, HEERE, ja, stel mij op de proef, toets mijn nieren en mijn hart. (Ps 26:2)

De *"lever"* wordt buiten de offers nog een enkele keer in de Schrift genoemd *(Sp 7:23; Ez 21:21)*. In deze teksten zien we een zeker gebrek aan oriëntatie. Dat is bij de Heer volkomen anders. Zijn oriëntatie is het oog van Zijn Vader. Daardoor heeft Hij Zich laten leiden. Het is de innerlijke kracht in Zijn toewijding.

Het dankoffer van rundvee wordt geofferd op het brandoffer. Dat toont de nauwe verbinding aan die er is tussen deze vorm van het dankoffer en het brandoffer. Bij het dankoffer van kleinvee vinden we dat niet.

Het dankoffer van kleinvee | *vers 6*

> *6 Als zijn offergave als dankoffer voor de HEERE [afkomstig] uit het kleinvee is, of het nu een mannetje of een vrouwtje is: zonder enig gebrek moet hij het aanbieden.*

Evenals bij de voorgaande offers is er ook bij het dankoffer de mogelijkheid om met een kleiner offer te komen. God begint altijd met het grootste, maar Hij geeft Zijn volk de gelegenheid ook een kleiner offer te brengen als een groter offer (nog) niet gebracht kan worden.

Het dankoffer van kleinvee mag een mannetje of een vrouwtje zijn, als het maar volmaakt is. Wat we God ook aanbieden van ons besef van de Heer Jezus en Zijn werk, God kan niets aannemen wat niet volmaakt is. Hoe weinig we ook weten van de Heer Jezus, toch zal ons duidelijk moeten zijn dat er aan Hem geen gebrek is. Al Zijn eigenschappen zijn volmaakt en komen altijd op volmaakte wijze tot uiting.

Een lam als dankoffer | *verzen 7-11*

> *7 Als het een lam is dat hij als zijn offergave aanbiedt, moet hij het aanbieden voor het aangezicht van de HEERE. 8 Vervolgens moet hij zijn hand op de kop*

> *van zijn offergave leggen en die slachten vóór de tent van ontmoeting. En de zonen van Aäron moeten zijn bloed rondom op het altaar sprenkelen. 9 Daarna moet hij van het dankoffer een vuuroffer aan de HEERE aanbieden: zijn vet, de hele staart, die hij dicht bij de ruggengraat moet verwijderen; het vet dat de ingewanden bedekt en al het vet dat aan de ingewanden vastzit, 10 dan de beide nieren met het vet dat eraan vastzit, tegen de lendenen aan, en de kwab aan de lever, die hij [tegelijk] met de nieren moet verwijderen. 11 De priester moet dat daarna op het altaar in rook laten opgaan. Het is voedsel, een vuuroffer voor de HEERE.*

Bij een lam als dankoffer denken we aan eigenschappen als zachtmoedigheid en overgave, het verdraagzaam ondergaan van mishandeling. We zien die kenmerken bij de Heer Jezus in de evangeliën. We kunnen ons samen met de Vader en de gemeente daarover verblijden. Het is indrukwekkend en de Vader hoort graag van ons hoezeer we daarvan onder de indruk zijn.

Dat is meer passief, terwijl we in het rund meer de actieve wilskracht zien die in de Heer Jezus is als om het werk volkomen tot eer van God volbrengt. Dit laatste wordt in *vers 5* dan ook met het brandoffer verbonden, wat bij het lam niet wordt vermeld. Ook het lam is *"voedsel ... voor de HEERE"*. 'Voedsel' is letterlijk 'brood'.

De handelingen die moeten worden verricht bij het brengen van een lam, zijn precies dezelfde als bij een rund. Wel worden nog extra de vetstaart en de ruggengraat genoemd. De vetstaart is een speciale lekkernij. Het wijst op de bijzondere aspecten van het werk van de Heer Jezus, waar de gelovige bijzonder van heeft genoten en waarover Hij aan God vertelt. De ruggengraat wijst op de onbuigzaamheid van de Heer in Zijn weg op aarde met betrekking tot alle ongerechtigheid die Hem wordt aangedaan of wordt aangeboden. Hij is in de ware zin van het woord een Man 'met ruggengraat'.

Een geit als dankoffer | *verzen 12-16*

> *12 Als nu zijn offergave een geit is, moet hij die voor het aangezicht van de HEERE aanbieden. 13 Vervolgens moet hij zijn hand op de kop van [het dier] leggen en het slachten vóór de tent van ontmoeting. En de zonen van Aäron moeten zijn bloed rondom op het altaar sprenkelen. 14 Daarna moet hij hiervan*

> *zijn offergave aanbieden, een vuuroffer voor de HEERE: het vet dat de ingewanden bedekt en al het vet dat aan de ingewanden vastzit, 15 dan de beide nieren met het vet dat eraan vastzit, tegen de lendenen aan, en de kwab aan de lever, die hij [tegelijk] met de nieren moet verwijderen. 16 De priester moet die vervolgens op het altaar in rook laten opgaan. Het is voedsel, een vuuroffer met een aangename geur. Al het vet moet voor de HEERE zijn.*

Een geit is eigenlijk het dier voor het zondoffer. Hierbij denken we niet zozeer aan een bepaalde eigenschap, zoals bij het rund en het schaap, maar aan iets negatiefs: het wegdoen van de zonden.

Veel gelovigen die de Heer Jezus aanbidden en graag een dankoffer willen brengen, komen toch niet verder dan Hem te danken voor het feit dat Hij hun zonden heeft weggenomen door Zijn werk op het kruis. De gemeenschap met de andere leden van de gemeente en de blijdschap die ze samen hebben, worden vooral genoten in de dankbaarheid die er is omdat de zonden vergeven zijn. Toch is ook dit offer *"voedsel, ... met een aangename geur"* voor God.

Verbod om vet en bloed te eten | *vers 17*

> *17 [Dit] moet in al uw woongebieden een eeuwige verordening zijn, [al] uw generaties door: u mag totaal geen vet of bloed eten.*

God behoudt Zich het recht op het vet en het bloed voor. De innerlijke energie waarmee de Heer Jezus het werk heeft verricht, is alleen door Hem ten volle te doorgronden. Omdat God de Gever van het leven is, heeft Hij ook als Enige daar recht op. Aangezien het leven in het bloed is, is het bloed voor Hem alleen. Het verbod om vet en bloed te eten wordt in *Leviticus 7* – ook daar in verbinding met het dankoffer – nader uitgewerkt *(Lv 7:22-27)*.

Leviticus 4

Inleiding

De eerste drie hoofdstukken vormen één geheel. Ze worden als een ononderbroken rede van de HEERE tot Mozes uitgesproken. In die hoofdstukken gaat het om vrijwillige offers, die tot een aangename geur voor God zijn.

De offers die nu komen in *Leviticus 4-5* zijn niet vrijwillig. God beveelt deze offers. Het gaat om zonde en in dat geval schrijft God voor hoe en wat er geofferd *moet* worden. Er is ook geen keuzevrijheid zoals bij de voorgaande offers. Het zijn ook geen offers tot een aangename geur. Hier nadert hij die het dier offert niet als aanbidder, zoals in de eerste drie hoofdstukken, maar als zondaar. Het is hier niet iemand die rein is om gemeenschap met de HEERE te kunnen hebben, maar iemand die schuldig is.

Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen opdat u niet zondigt. En als iemand zondigt, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, [de] Rechtvaardige; ... (1Jh 2:1)

Het zondoffer is niet voor een zondaar die zonder God leeft, maar voor iemand die al een lid van Gods volk is, maar gezondigd heeft. Een kind van God kan zondigen *(1Jh 2:1)*. Daardoor wordt de gemeenschap met de Vader verstoord. God schrijft in het zondoffer voor hoe de gemeenschap kan worden hersteld. In het zondoffer zien we een beeld van de Heer Jezus en Zijn werk op het kruis waardoor zonden kunnen worden vergeven *(1Jh 2:2)*.

...; en Hij is [het] zoenoffer voor onze zonden; en niet voor onze [zonden] alleen, maar ook voor de hele wereld. (1Jh 2:2)

In het zondoffer worden zeven verschillende gevallen onderscheiden, vier in *Leviticus 4* en drie in *Leviticus 5:1-13*. De drie gevallen in *Leviticus 5* betreffen concrete, met naam genoemde zonden. Die zondoffers dragen daardoor meer het karakter van het schuldoffer dat in het vervolg van *Leviticus 5* aan de orde komt. Schuld ontstaat als een gebod wordt overtreden.

In *Leviticus 4* wordt de zonde niet als overtreding voorgesteld, maar is zonde alles wat niet gebeurt uit gehoorzaamheid aan God: *"De zonde is de wetteloosheid" (1Jh 3:4)*. Wetteloosheid wil niet zeggen 'zonder wet', maar betekent 'zonder erkenning van Gods gezag boven ons'. Zonde is niet

alleen moorden en stelen, iets dat ook mensen zonder God als verkeerd zien, maar alles wat niet uit geloof gebeurt *(Rm 14:23; Jk 4:17)*. Zonde heeft niet alleen betrekking op wat we doen, het kan ook iets zijn wat we nalaten te doen. Zonde is alles wat afwijkt van de wil van de Heer.

Maar wie twijfelt als hij eet, is veroordeeld, omdat het niet op grond van geloof is; en alles wat niet op grond van geloof is, is zonde. (Rm 14:23)

Zonde zonder opzet | *verzen 1-2*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg: Als een persoon zondigt door een onopzettelijke overtreding van enig gebod van de HEERE, [iets] wat niet gedaan mag worden, maar wat hij [toch] doet tegen één van de [geboden]*

Hier wordt een nieuw begin gemaakt, wat is te zien aan de woorden: *"De HEERE sprak tot Mozes."* Deze woorden staan ook aan het begin van de vorige drie offers. Zoals de vorige offers een aparte categorie vormen, zo vormen ook de volgende offers, de zondoffers en de schuldoffers, een aparte categorie.

Uit de eerste woorden die de HEERE spreekt, blijkt dat Hij veronderstelt dat een lid van Zijn volk niet opzettelijk, maar *"onopzettelijk"* zondigt. Voor iemand die opzettelijk zondigt, die *"met opgeheven hand"* zondigt, dat wil zeggen dat hij openlijk in opstand tegen God komt, is geen offer. Zo iemand moet uit het volk worden uitgeroeid *(Nm 15:30; Hb 10:26)*.

Maar de persoon die iets met opgeheven hand doet, van de ingezetenen of van de vreemdelingen, die lastert de HEERE: die persoon moet uit het midden van zijn volk uitgeroeid worden, ... (Nm 15:30)

Ook een gelovige kan bewust zondigen, maar tegelijk haat hij de zonde die hij begaat. Zijn nieuwe natuur verzet zich daartegen. Het bezwijken voor een verleiding in het bewustzijn dat een zonde wordt begaan, is nog niet een zondigen in bewuste rebellie tegen God, om Hem te tarten. Het gaat om een *vallen* in de zonde, niet om een *leven* in de zonde. Er is sprake van het door een overtreding overvallen worden *(Gl 6:1)*.

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

Het is een misvatting te menen dat God iemand een onbewuste zonde niet aanrekent. Dat Hij onbewuste zonde wel degelijk als zonde ziet, blijkt uit het offer dat Hij daarvoor heeft gegeven.

De gezalfde priester | *vers 3*

> *3 – [ook] als de priester, de gezalfde, gezondigd heeft, zodat het volk schuldig wordt –, dan moet hij voor zijn zonde, die hij begaan heeft, als zondoffer aan de HEERE een jonge stier aanbieden – het jong van een rund – zonder enig gebrek.*

...; en wegens deze [zwakheid] moet hij, evenals voor het volk, ook voor zichzelf offeren voor [de] zonden. (Hb 5:3)

De gezalfde priester moet wel de hogepriester zijn. Ook hij kan zondigen *(Hb 5:3; Lv 9:7; 16:6)*. Als hij zondigt, heeft dat niet alleen gevolgen voor hemzelf, maar voor het hele volk dat door zijn zonde schuldig wordt. De gemeenschap tussen God en Zijn volk is verbroken. Hij is immers de vertegenwoordiger van het volk bij God. Daarom staat dit geval op dezelfde lijn als het tweede geval, waar sprake is van het zondigen van de hele gemeenschap van Israël *(verzen 13-21)*.

De gezalfde priester moet het best op de hoogte zijn van de heiligheid van God. Hij moet als geen ander weten wat zonde voor God betekent. Daarom moet in dit geval een groot offer worden gebracht, wat spreekt van een groot inzicht in het werk van de Heer Jezus. Als de gezalfde priester zondigt, wordt het bloed van het offer in het heiligdom gebracht en gesprenkeld voor het voorhangsel *(verzen 5-6)*. Ook wordt het bloed gedaan aan de horens van het reukaltaar. Dat gebeurt ook als het hele volk heeft gezondigd *(verzen 17-18)*, maar niet als een leider of gewoon lid van het volk heeft gezondigd. Nog een verschil tussen de eerste twee zondoffers en de laatste twee is dat alleen in de eerste twee gevallen het offerdier buiten het kamp wordt gebracht en daar wordt verbrand.

De gezalfde priester moet voor zijn zonde een jonge stier aanbieden. Er staat niet bij, zoals bij de andere gevallen, dat zijn zonde hem eerst bekend is geworden. Door zijn omgang met God zal hij het direct merken als die omgang verstoord is en dat er dus sprake moet zijn van een zonde die hij, hoewel onopzettelijk, begaan heeft.

In de geestelijke toepassing is het zo dat iedere gelovige een gezalfde priester is. Als een gelovige ontdekt dat hij heeft gezondigd, is dat het werk van

de Heer Jezus als de Voorspraak bij de Vader *(1Jh 2:1)*. Zodra hij zijn zonde gewaarwordt, zal hij die belijden en met die belijdenis niet wachten tot de avond. Hij zal er ook bewust over nadenken dat voor die zonde de Heer Jezus heeft moeten sterven. Dat zal diepe vernedering bewerken.

Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen opdat u niet zondigt. En als iemand zondigt, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, [de] Rechtvaardige; ... (1Jh 2:1)

Het zondoffer moet worden geslacht | *vers 4*

> *4 Dan moet hij de jonge stier bij de ingang van de tent van ontmoeting voor het aangezicht van de HEERE brengen, zijn hand op de kop van de jonge stier leggen en de jonge stier slachten voor het aangezicht van de HEERE.*

De gezalfde priester heeft geen keus als het gaat om het offer dat hij voor zijn zonde moet brengen. Het offer moet een jonge stier zijn. Een stier is een groot offer. In beeld veronderstelt het dat de gezalfde priester een groot inzicht heeft in wat deze jonge stier voorstelt. Het stelt voor hoe de Heer Jezus met de kracht van een Jongeling het grote werk heeft volbracht en dat Hij dat werk ook voor deze zonde heeft moeten volbrengen. Dat moet de priester zich bewust zijn.

Hij moet zijn offerdier *"bij de ingang van de tent van ontmoeting"* of *"de tent der samenkomst"* brengen. De zonde van de gezalfde priester heeft gevolgen voor de dienst in de tent waar God Zijn volk ontmoet en met hen samenkomt. Hij moet het brengen *"voor het aangezicht van de HEERE"*. Als wij hebben gezondigd, moeten we dat voor Gods aangezicht belijden. We moeten ons opnieuw realiseren dat de Heer Jezus voor die zonde onder Gods oordeel heeft moeten komen en de dood heeft moeten ingaan. We moeten als het ware weer naar het kruis om daar te zien wat de Heer Jezus heeft moeten lijden om ook voor deze zonde verzoening te bewerken.

Het leggen van de hand op de kop van het zondoffer brengt de eenmaking met het offer tot uitdrukking. Bij de aanbidder in de vorige hoofdstukken betekent de handoplegging dat hij een gemaakt wordt met de aannemelijkheid van het offerdier. Bij het zondoffer betekent het dat het dier wordt vereenzelvigd met de niet-aannemelijkheid van hem die het dier offert. De zondigheid van de zondaar wordt in beeld overgedragen op het offer.

Na deze eenmaking moet de jonge stier worden geslacht. Dat doet de gezalfde priester zelf. Hij heeft immers gezondigd. Het stelt voor dat we ons weer bewust worden: wat met de Heer Jezus is gebeurd, is gebeurd in mijn plaats. Het slachten toont in beeld aan dat elke zonde de dood tot gevolg heeft: *"Want het loon van de zonde is [de] dood" (Rm 6:23).* Zolang er nog verontschuldigingen zijn voor de begane zonde, is de belijdenis niet volledig.

Het bloed van het zondoffer | *verzen 5-7*

> *5 Vervolgens moet de priester, de gezalfde, [een deel] van het bloed van de jonge stier nemen en het naar de tent van ontmoeting brengen. 6 Dan moet de priester zijn vinger in het bloed dopen en [een deel] van het bloed moet hij zeven keer sprenkelen voor het aangezicht van de HEERE, namelijk vóór het voorhangsel van het heilige. 7 En de priester moet [een deel] van het bloed strijken op de horens van het altaar voor het geurige reukwerk, dat in de tent van ontmoeting staat voor het aangezicht van de HEERE. En hij moet al het [overige] bloed van de jonge stier uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat [bij] de ingang van de tent van ontmoeting staat.*

Door de zonde van de gezalfde priester is de weg naar het heiligdom versperd. Door het sprenkelen van het bloed wordt de weg naar en in het heiligdom weer geheiligd. Ook is het door zijn zonde niet mogelijk om reukwerk te offeren. Het bloed aan de horens van het reukofferaltaar maakt de weg vrij om weer reukwerk te brengen. Reukwerk spreekt van de gebeden *(Ps 141:2)*. Dat ziet op het bemiddelende werk van de gezalfde priester, op zijn naderen tot God ten gunste van het volk. Die weg wordt ook weer vrij. Er kan weer kracht – waarvan de horens spreken – uitgaan van het gebed, van voorbede.

> *Laat mijn gebed als reukwerk voor Uw aangezicht staan, laat mijn opgeheven handen [als] het avondoffer zijn. (Ps 141:2)*

De rest van het bloed wordt bij het brandofferaltaar uitgegoten. Bij het brandofferaltaar mag het volk komen. Ook die weg is dan weer vrij. Het uitgegoten bloed spreekt ervan dat de Heer Jezus *"Zijn leven heeft uitgegoten in de dood" (Js 53:12)*, want het leven is in het bloed. *"Christus, gekomen als Hogepriester ... niet door [het] bloed van bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed, is eens voor altijd ingegaan in het heiligdom, na een eeuwige verlossing verworven te hebben" (Hb 9:11-12).*

Alles staat in verbinding met *"de tent van ontmoeting"* of *"de tent der samenkomst"*, de naam die aangeeft dat God hier met Zijn volk wil samenkomen. Dat is door de zonde onmogelijk geworden en wordt weer mogelijk door de dood en het bloed van het zondoffer.

Het vet van het zondoffer | *verzen 8-10*

> *8 Verder moet hij al het vet van de jonge stier van het zondoffer omhoogheffen, het vet dat de ingewanden bedekt en al het vet dat aan de ingewanden vastzit, 9 dan de beide nieren met het vet dat eraan vastzit, tegen de lendenen aan, en de kwab aan de lever, die hij tegelijk met de nieren moet verwijderen, 10 net zoals het van het rund van het dankoffer omhooggeheven wordt. De priester moet dat vervolgens op het brandofferaltaar in rook laten opgaan.*

Het brandofferaltaar kan weer gebruikt worden. Het vet van het zondoffer kan erop worden gebracht. Dit is het enige van het zondoffer dat op het brandofferaltaar komt. Het spreekt van de kracht, de energie waarmee de Heer Jezus het werk als het zondoffer heeft gedaan en dat is wel aangenaam voor God, een *"aangename geur"* voor Hem *(vers 31)*.

Buiten het kamp | *verzen 11-12*

> *11 Maar de huid van de jonge stier en al zijn vlees, met zijn kop en met zijn poten, en zijn ingewanden en zijn mest, 12 dus heel de jonge stier, moet hij naar buiten brengen, tot buiten het kamp, naar een reine plaats, naar de stortplaats van de as. Dan moet hij hem op hout met vuur verbranden. Op de stortplaats van de as moet hij verbrand worden.*

De jonge stier moet niet alleen geslacht worden, hij moet ook verbrand worden, en wel buiten het kamp, dat wil zeggen buiten de plaats waar God woont, op een reine plek. De Heer Jezus is niet een 'gewone' dood gestorven. Hij is door het volk buiten Jeruzalem gebracht en daar gestorven onder het oordeel van God over de zonden. Hij is van God verlaten geweest.

Niemand van Gods kinderen die is gestorven, is ooit van God verlaten geweest. Martelaren konden zingend op de brandstapel sterven omdat God bij hen was. De Heer Jezus is gestorven, terwijl Hij Zelf de zonden van allen die in Hem geloven *"in Zijn lichaam heeft gedragen op het hout"*

(1Pt 2:24) en voor hen door God *"[tot] zonde gemaakt"* is *(2Ko 5:21)*. Dat is het waarvoor Hij in Gethsémané op Zijn aangezicht heeft gesmeekt dat die drinkbeker Hem voorbij zou mogen gaan. Hij is ook dan volmaakt en zegt tegen Zijn Vader: *"Echter niet zoals Ik wil, maar zoals U [wilt]" (Mt 26:39)*. Zijn volmaakte gehoorzaamheid brengt Hem naar Golgotha. Daarom is die plaats tegelijk een reine plaats.

De Heer Jezus is tot zonde gemaakt. God heeft *"Zijn eigen Zoon in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde en voor [de] zonde ... gezonden"* om *"de zonde in het vlees"*, Zíjn vlees, op het kruis te veroordelen *(Rm 8:3)*, dat is om het zondoffer te zijn. Het zondoffer moet buiten het kamp, ver van de plaats waar God woont, worden verbrand. Dat spreekt ervan dat God niet *met* Hem, maar *tegen* Hem is, in de drie uren van duisternis wanneer Hij de zonden draagt en tot zonde wordt gemaakt.

Elk deel van het dier wordt verbrand tot as. 'Verbranden' houdt een andere gedachte in dan het *"in rook doen opgaan"* in de voorgaande hoofdstukken en ook hier in *vers 10*. 'In rook opgaan' staat in verbinding met het welgevallen van God; 'verbranden' staat in verbinding met Gods toorn.

'Verbranden' gebeurde in mijn plaats. Dat moet ik me goed realiseren als ik weer gezondigd heb. Het moet opnieuw en telkens tot mij doordringen

1. dat van nature al mijn gedachten zondig zijn: de kop wordt verbrand;
2. dat mijn wandel zondig is: de poten worden verbrand;
3. dat mijn gevoelens door de zonde bedorven zijn: de ingewanden worden verbrand;
4. dat alles wat er van mij uitgaat alleen maar vuiligheid is: de mest wordt verbrand.

Ik heb het oordeel verdiend, maar de Heer Jezus, als het onschuldige Offer, heeft het voor mij ondergaan.

"Buiten het kamp" heeft ook een toepassing voor ons. Dat blijkt duidelijk uit *Hebreeën 13*. Daar is sprake van zondoffers waarvan *"de lichamen buiten de legerplaats verbrand"* worden *(Hb 13:11)*. *"De legerplaats"* – hier in *Leviticus "het kamp"* – is in *Hebreeën 13* een verwijzing naar Jeruzalem als woonplaats van God; daarom moeten de zondoffers juist daarbuiten en niet daarbinnen worden verbrand. Parallel daaraan heeft de Heer Jezus als

zondoffer niet binnen Jeruzalem maar daarbuiten, buiten de poort, buiten de legerplaats, geleden *(Hb 13:12)*. Direct daarna staat: *"Laten wij daarom tot Hem uitgaan, buiten de legerplaats" (Hb 13:13)*. Jeruzalem is namelijk een onheilige plaats geworden en dat is zichtbaar geworden doordat het Joodse systeem de Heilige de stad uitgooide.

Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. (Hb 13:12)

Daarom worden de gelovigen vanaf dat moment tot vandaag toe opgeroepen weg te gaan uit – dat houdt in: te breken met – alles wat zo onheilig is, dat daarin voor de Heilige en Rechtvaardige geen plaats is. Om in beeld te blijven kunnen we zeggen: in zo'n onheilige legerplaats voelt de gelovige zich niet meer op zijn plaats en daarom wordt hij opgeroepen deze te verlaten en naar de Heer Jezus toe te gaan.

Van 'de legerplaats' of 'het kamp' kan nog worden gezegd dat het een beeld is van de christenheid in haar uiterlijke gedaante. Het is het beeld van de godsdienst waar grote nadruk ligt op uiterlijke dingen, waar een bemiddelend priesterschap in stand wordt gehouden, maar waar voor de Christus van de Schriften geen plaats is. Uit *Hebreeën 13* kunnen we leren dat de positie van de nieuwtestamentische gelovige drieërlei is: hij is bij het altaar *(Hb 13:10)*, in het heiligdom en buiten de legerplaats of het kamp *(Hb 13:11-13)*.

Voor alle christelijke gemeenschappen waar de kenmerken van de legerplaats gezien worden, luidt ook vandaag de opdracht aan de enkeling om uit te gaan tot Hem. Verbonden te zijn met een verheerlijkte Heer in de hemel gaat samen met het verbonden zijn met een versmade Christus op aarde. Mozes heeft ook voor *"de smaad van Christus"* gekozen, omdat hij die *"groter rijkdom achtte dan de schatten van Egypte, want hij zag op de beloning" (Hb 11:26)*.

Als heel Israël gezondigd heeft | *verzen 13-21*

> *13 Als echter heel de gemeenschap van Israël zonder opzet gezondigd heeft en de zaak voor de ogen van de gemeente verborgen is gebleven, en zij iets gedaan hebben [tegen] enig gebod van de HEERE, wat niet gedaan mag worden, en [dus] schuldig zijn geworden, 14 en als de zonde die zij daartegen begaan*

> *hebben, bekend is geworden, dan moet de gemeente een jonge stier – het jong van een rund – als zondoffer aanbieden en die vóór de tent van ontmoeting brengen. 15 Vervolgens moeten de oudsten van de gemeenschap hun handen op de kop van de jonge stier leggen, voor het aangezicht van de HEERE. Daarna moet men de jonge stier slachten voor het aangezicht van de HEERE. 16 Dan moet de priester, de gezalfde, [een deel] van het bloed van de jonge stier naar de tent van ontmoeting brengen. 17 En de priester moet zijn vinger in [een deel] van het bloed dopen en [dat] zeven keer sprenkelen voor het aangezicht van de HEERE, namelijk vóór het voorhangsel. 18 [Een deel] van het bloed moet hij dan op de horens van het altaar strijken dat voor het aangezicht van de HEERE is, in de tent van ontmoeting. En al het [overige] bloed moet hij uitgieten aan de voet van het brandofferaltaar, dat [bij] de ingang van de tent van ontmoeting staat. 19 Verder moet hij ook al zijn vet eruit omhoogheffen en op het altaar in rook laten opgaan. 20 Hij moet dan met de jonge stier doen net zoals hij met de jonge stier van het zondoffer gedaan heeft. Zo moet hij ermee doen. Zo zal de priester voor hen verzoening doen, en het zal hun vergeven worden. 21 Vervolgens moet hij de jonge stier naar buiten brengen, tot buiten het kamp, en hem verbranden, net zoals hij de eerste jonge stier verbrand heeft. Het is een zondoffer van de gemeente.*

We krijgen een tweede geval van zonde waarvoor een zondoffer moet worden gebracht en dat is het geval als de hele gemeente van Israël heeft gezondigd. Er staat hier iets bij wat bij de gezalfde priester niet wordt vermeld, en dat is dat *"de zaak voor de ogen van de gemeente verborgen is gebleven"*. In de christelijke gemeente wordt zonde vaak niet gezien omdat er niet in Gods Woord wordt gelezen. Maar onbekendheid met het Woord van God maakt ons niet minder schuldig. Als door het openen van Gods Woord de ogen voor een zonde opengaan, moet er een zondoffer worden gebracht.

Het zondoffer voor de zonde van de hele gemeente komt in veel opzichten overeen met het zondoffer voor de gezalfde priester. In beide gevallen is de gemeenschap van het hele volk met God verbroken. De weg tot God in het heiligdom moet door het bloed worden vrijgemaakt, evenals de dienst aan het reukofferaltaar. Ook moet het dier buiten het kamp worden verbrand.

De zonde van de hele gemeente kunnen we toepassen op de situatie in Korinthe. Daar is zonde waardoor de hele gemeente bezoedeld is. God is daar met Zijn tucht gekomen *(1Ko 11:30)*. Ze hebben een geval van hoererij dat zelfs onder de volken niet wordt gevonden *(1Ko 5:1)*. Mogelijk is het eerst verborgen, zoals hier in *vers 13* staat. Maar God maakt het bekend *(vers 14)*.

Daarom zijn er onder u vele zwakken en zieken en nogal velen zijn ontslapen. (1Ko 11:30)

Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

Wij moeten ervoor openstaan dat God ons bekendmaakt dat wij als plaatselijke gemeente dingen doen die in Zijn ogen zonde zijn. We kunnen iemand ten onrechte uitsluiten van of toelaten tot de gemeenschap, dat wil zeggen dat we iemand ten onrechte in het midden van de gelovigen handhaven of weigeren iemand te aanvaarden die er wel thuishoort.

In *Jozua 7* zien we een geval dat de zonde van één man, Achan, de hele gemeente wordt aangerekend *(Jz 7:1)*. God zorgt ervoor dat de zonde bekend wordt en uit het midden wordt weggedaan.

Maar de Israëlieten pleegden trouwbreuk met wat door de ban gewijd was, want Achan, de zoon van Charmi, de zoon van Zabdi, de zoon van Zerah, uit de stam Juda, nam van wat door de ban gewijd was. Toen ontbrandde de toorn van de HEERE tegen de Israëlieten. (Jz 7:1)

Namens het hele volk leggen de oudsten de handen op de kop van de stier *(vers 15)*. Hierdoor gaat als het ware de zonde van het hele volk over op het dier en kan er verzoening worden gedaan. Niet alleen het offer komt overeen met het offer voor de gezalfde priester, maar ook de handelingen die worden verricht, komen overeen met de handelingen die worden verricht als de gezalfde priester heeft gezondigd.

Als een leider gezondigd heeft | *verzen 22-26*

> *22 Als een leider gezondigd heeft en zonder opzet tegen een van alle geboden van de HEERE zijn God iets gedaan heeft wat niet gedaan mag worden, zodat hij schuldig is, 23 of [als] zijn zonde, die hij daartegen begaan heeft, hem [later] bekendgemaakt wordt, dan moet hij zijn offergave brengen: een geitenbok, een mannetje zonder enig gebrek. 24 Dan moet hij zijn hand op de kop van de bok leggen en hem slachten op de plaats waar men het brandoffer slacht voor het aangezicht van de HEERE. Het is een zondoffer. 25 Vervolgens moet de priester met zijn vinger [een deel] van het bloed van het zondoffer nemen en [het] op*

> *de horens van het brandofferaltaar strijken. Hij moet het [overige] bloed aan de voet van het brandofferaltaar uitgieten. 26 Verder moet hij al het vet ervan op het altaar in rook laten opgaan, net zoals het vet van het dankoffer. Zo zal de priester voor hem verzoening van zijn zonden doen, en het zal hem vergeven worden.*

De derde categorie waarover de HEERE tot Mozes spreekt, betreft een leider van het volk die zondigt. De zonde van een leider brengt niet de gemeenschap van het hele volk met God in gevaar. Daarom kan er een kleiner offer worden gebracht. Toch is zijn zonde ernstig. De zonde van een leider is toe te passen op het zondigen door iemand die een verantwoordelijke positie te midden van Gods volk heeft *(vgl. 1Tm 5:19-20)*. Zo iemand geeft leiding aan anderen. Zijn voorbeeld is van groot belang. Als hij zondigt, is dat een ernstige zaak.

Het gaat om een zonde die hij in onwetendheid heeft begaan. Dat blijkt uit de woorden: *"Als de zonde hem later bekendgemaakt wordt" (vers 23; vgl. vers 28)*. Het kan zijn dat iemand anders hem daarop attent gemaakt heeft. We zouden kunnen zeggen dat de dienst van de voetwassing aan hem is verricht *(Jh 13:1-10)*.

Het is niet aangenaam iemand op zijn zonde te wijzen. Toch is het een dienst. Als we zonde in iemands leven laten bestaan, zonder er op te wijzen, haten we hem feitelijk *(Lv 19:17)*. Zonde maakt iemand ongelukkig, want daardoor kan hij geen gemeenschap met God en de medegelovigen hebben.

De leider moet zijn zonde belijden, openlijk. Dat doet hij door met een zondoffer naar de priester bij het altaar te gaan. Hij moet zien hoe het dier in zijn plaats wordt geslacht. Het bloed wordt aan de horens van het brandofferaltaar gedaan, maar niet in het heiligdom gebracht zoals in het geval van een zonde van de gezalfde priester of van de hele gemeente.

Dat het bloed op de horens van het brandofferaltaar moet worden gestreken, is omdat daar ook het dankoffer wordt gebracht, dat spreekt van de gemeenschap met God en met de andere leden van het volk van God. Dat is wat wij in de tafel van de Heer hebben. Als iemand heeft gezondigd, is de gemeenschap met God en met elkaar alleen weer mogelijk na belijdenis en het zien op het offer van Christus.

...; zoals ook David de mens gelukkig noemt wie God gerechtigheid toerekent, zonder werken: 'Gelukkig zij van wie de wetteloosheden vergeven en van wie de zonden bedekt zijn. Gelukkig [de] man van wie [de] Heer [de] zonde geenszins toerekent'. (Rm 4:6-8)

Op grond van het offer kan gezegd worden: *"En het zal hem vergeven worden" (verzen 26,31,35)*. Dan komt de vreugde over de vergeving terug *(Rm 4:6-8)*. Bij de Israëliet is herhaling van het offer steeds nodig. Hij kent alleen de zekerheid van de vergeving na het brengen van een offer. Bij een nieuwe zonde moet hij met een nieuw offer komen.

De christen mag de zekerheid kennen van de vergeving van al zijn zonden op grond van het eens voor altijd volbrachte werk van Christus *(Hb 10:1-14)*. Als hij zondigt, moet Christus niet opnieuw voor hem sterven, maar moet hij zijn zonde belijden. Dan is God *"getrouw en rechtvaardig om ons de zonde te vergeven" (1Jh 1:9)*, op grond van het eens voor altijd volbrachte werk van Christus.

Zonde van iemand van het volk | *verzen 27-35*

> *27 Als één persoon uit de bevolking van het land zonder opzet gezondigd heeft omdat hij iets gedaan heeft [tegen] een van de geboden van de HEERE, [iets] wat niet gedaan mag worden, zodat hij schuldig is geworden, 28 of [als] zijn zonde die hij begaan heeft, hem [later] bekendgemaakt wordt, dan moet hij zijn offergave brengen: een geit, een vrouwtje zonder enig gebrek, voor zijn zonde, die hij begaan heeft. 29 Dan moet hij zijn hand op de kop van het zondoffer leggen, en men moet dat zondoffer slachten op de plaats van het brandoffer. 30 Vervolgens moet de priester met zijn vinger [een deel] van haar bloed nemen en het op de horens strijken van het brandofferaltaar. En al haar [overige] bloed moet hij aan de voet van het altaar uitgieten. 31 Verder moet hij al het vet ervan verwijderen, net zoals het vet van het dankoffer verwijderd wordt. En de priester moet het op het altaar in rook laten opgaan als een aangename geur voor de HEERE. Zo zal de priester verzoening voor hem doen, en het zal hem vergeven worden. 32 Als hij nu een lam brengt als zijn offergave voor een zondoffer, moet het een vrouwtje zijn dat hij brengt, zonder enig gebrek. 33 Dan moet hij zijn hand op de kop van het zondoffer leggen en het slachten als een zondoffer op de plaats waar men het brandoffer slacht. 34 Vervolgens moet de priester met zijn vinger [een deel] van het bloed van het zondoffer nemen en het op de horens van het brandofferaltaar strijken. En al zijn [overige] bloed*

> *moet hij aan de voet van het altaar uitgieten. 35 Verder moet hij al het vet ervan verwijderen, net zoals het vet verwijderd wordt van het lam van het dankoffer. De priester moet het op het altaar in rook laten opgaan, op de vuuroffers van de HEERE. Zo zal de priester verzoening voor hem doen over zijn zonde, die hij begaan heeft, en het zal hem vergeven worden.*

De vierde categorie betreft de zonde die wordt begaan door een gewoon lid van het volk. In dat geval heeft zo iemand de keus tussen een geit of een lam. Als zo iemand zondigt, kan hij zich niet verschuilen achter onwetendheid of eigen geringheid. Zonde, van wie dan ook, is een gruwel voor God. Maar de zondaar, wie dan ook, is kostbaar in Gods oog. Vandaar dat Hij voor ieder het geschikte middel heeft om weer met Hem in het reine te komen. Elk middel spreekt van de Heer Jezus. Het onderscheid in offer stelt het verschil in inzicht voor dat onder de leden van het volk van God bestaat. Het veronderstelt dat ieder lid een zeker inzicht heeft.

Als het om een persoonlijke zonde gaat, is de gemeenschap van het volk met de HEERE in het algemeen niet onderbroken. Er is hier geen sprake van het strijken van bloed aan het reukofferaltaar, zoals dat wel het geval is in *vers 7* en *vers 18* omdat het daar situaties betreft waarbij wel de gemeenschap van het hele volk met God door de zonde onderbroken is. De zonde van de enkeling verontreinigt het reukofferaltaar niet, het wordt niet voor gebruik ten behoeve van het volk ongeschikt gemaakt.

De enkeling die gezondigd heeft, verliest wel het genot van de zegen die in de gemeenschap opgesloten ligt. Daarom wordt het bloed van het zondoffer aangebracht op de horens van het brandofferaltaar als de plaats van de persoonlijke toegang tot God.

De gemeenschap van de gemeente als lichaam van aanbidders wordt door de zonde van de enkeling niet onderbroken, al wordt ze wel gebrekkig en belemmerd. De HEERE straft soms de hele vergadering als de zonde van de enkeling verborgen blijft, zoals we zien bij Achan *(Jz 7:1)*. Een gezonde toestand waarbij God niet bedroefd of beledigd is, wordt gekenmerkt door kracht. Wanneer het geweten werkzaam is en het hart belangstelt in de zegen van Gods volk, zal dit ertoe leiden de oorzaak op te sporen als er verzwakking en verlies is. Als de zonde ontdekt en geoordeeld is, keert de zegen terug.

Er is nog een bijzonderheid bij dit zondoffer die we niet hebben bij de vorige zondoffers. Er is hier sprake van het vet dat wordt geofferd en dat een aangename geur voor de HEERE is. Terwijl elke zonde afschuwelijk is in Gods oog, en de Heer Jezus, wanneer Hij tot zonde is gemaakt, in Gods oog afschuwelijk is, rust tegelijk al Gods welgevallen op Hem.

Als we eraan denken dat God zoveel oneer is aangedaan door de zonde en dat de Heer Jezus dat door Zijn werk op het kruis heeft uitgeboet, dan is God door datzelfde werk op verheven wijze verheerlijkt. Door de zonde heeft de mens de eer van God geroofd. De Heer Jezus heeft alles gedaan – daarvan spreekt het vet – om wat Hij niet heeft geroofd, de eer van God, aan Hem terug te geven *(Ps 69:5)*. Daarom is Zijn werk een aangename of rustgevende geur.

...;
wat ik niet geroofd heb, moet ik toch teruggeven.
(Ps 69:5)

Leviticus 5

Inleiding

De *verzen 1-13* van *Leviticus 5* zijn een soort tussenvorm tussen zondoffer en schuldoffer. Het zondoffer in *Leviticus 4* laat zien wat het karakter van de zonde is, dat zonde in strijd is met de heilige natuur van God, en niet zozeer waaruit die zonde bestaat, welke zondige daad begaan is. Het laat ook zien dat de positie van iemand die zondigt van belang is. Bij het schuldoffer gaat het meer om de daad die is gedaan en de genoegdoening aan de HEERE ten opzichte van Wie de daad is gedaan.

Het woord 'schuld' betekent schuldig zijn tegenover iemand aan wie wij verantwoording schuldig zijn. Het gaat om schuld die wij op ons laden als wij ons het bezit van een ander wederrechtelijk toe-eigenen of aan iemand iets onthouden waarop hij recht heeft. Het kan gaan om materiële dingen, maar ook om immateriële dingen, zoals iemands goede naam of iets waardoor hij nadeel ondervindt.

Schuldig door de waarheid te verzwijgen | *vers 1*

> *1 Als een persoon zondigt doordat hij een uitgesproken vervloeking hoort en hij [dus] getuige is, of dat hij het gezien heeft of [het] te weten gekomen is, als hij het niet vertelt, dan draagt hij zijn ongerechtigheid.*

Bij *„een uitgesproken vervloeking"* die iemand hoort, gaat het om de situatie dat een rechter een aangeklaagde door het uitspreken van de eedformule onder ede bezweert *(Nm 5:20-21; Mt 26:63)*. Dat legt op de aangeklaagde de verplichting de waarheid te spreken. Doet hij dat niet en er is iemand aanwezig die de toedracht kent, maar die niet vertelt, dan is ook hij daardoor schuldig. Het gaat erom dat iemand zondigt en schuld op zich laadt als hij zwijgt, terwijl hij moet spreken.

Een voorbeeld daarvan staat in *Spreuken 29*. Het gaat over de handlanger van een dief *(Sp 29:24)*. Als de dief en hij worden gegrepen, moet hij getuigen tegen de dief en tegen zichzelf. De rechter verhoort hem onder ede, wat hij aangeeft door een vervloeking uit te spreken. De handlanger kan zwijgen omdat hij bang is voor de wraak van de dief en ook bang is voor

een veroordeling door de rechter. Dat maakt hem schuldig aan twee zonden: zijn hulp aan de dief en zijn weigering om te getuigen.

Het is niet genoeg om alleen maar geen leugens te vertellen. God eist ook van Zijn volk dat het de waarheid bekendmaakt. Zelfs als iemand alleen maar van een leugen op de hoogte is, is hij verantwoordelijk om de waarheid bekend te maken. Als hij het niet vertelt, draagt hij schuld. Daarom was het de plicht van iemand die getuige was om naar voren te komen en de waarheid over de zaak te vertellen. Niet getuigen van de waarheid is een zonde.

We kunnen zeggen dat hetzelfde principe geldt voor ons getuigenis van Jezus Christus in de christenheid. Het is niet genoeg dat we ons onthouden van het actief ontkennen van de Heer Jezus of liegen over onze relatie met Hem. We moeten ook, als dat van ons wordt gevraagd, de waarheid over Hem vertellen, over alles wat Hij in Zijn Woord over Zichzelf bekendmaakt.

In ruimere zin kunnen we dit toepassen op de verantwoordelijkheid die we hebben tegenover mensen die het evangelie niet kennen. We zijn er verantwoordelijk voor om ons getuigenis te geven dat we de Heer Jezus kennen. God kan ons in omstandigheden brengen waarin we duidelijk Zijn hand zien om daar een getuigenis te geven van Wie Hij is. Als we dan zwijgen, zijn we schuldig. We behoren altijd bereid te zijn *"tot verantwoording aan ieder die u rekenschap vraagt van de hoop die in u is"* (1Pt 3:15).

Schuldig door onvoorzichtigheid | *verzen 2-3*

> *2 Of als een persoon ook maar iets onreins aanraakt – het kadaver van een onrein wild dier, of het kadaver van een onrein stuk vee, of het kadaver van een onrein kruipend dier – ook al is het voor hem verborgen gebleven, dan is hij [toch] onrein en schuldig. 3 Of als hij iets onreins van een mens aanraakt, wat voor onreins van hem het ook is, waardoor hij onrein wordt, [ook] al is het voor hem verborgen gebleven, en hij het [later] te weten komt, dan is hij [toch] schuldig.*

Iemand zondigt en laadt schuld op zich door aanraking van iets onreins. Het gaat om een onbewuste, directe, persoonlijke aanraking met iets wat onrein is. Het is een zonde door onvoorzichtigheid. Het zal hem echter op de een of andere manier duidelijk worden dat hij onrein geworden is. Pas dan ook is hij in staat het in te zien en het passende offer te brengen.

Er zijn twee vormen in het oplopen van verontreiniging. Het eerste is door aanraking van het kadaver van onreine dieren. Dat stelt de dood in de wereld om ons heen voor. De dood staat voor alles wat niet in verbinding met de levende God staat. We kunnen de dood niet uit de wereld wegnemen en daardoor lopen we op allerlei manieren kans ermee in aanraking te komen.

Het 'aanraken' heeft voor ons een geestelijke betekenis. Dat gebeurt bijvoorbeeld door het zien van onreinheid en geweld en het horen van leugenpraat. Het is onze verantwoordelijkheid dat we er niet naar (blijven) kijken en er niet naar (blijven) luisteren. In gevallen waarin we het niet kunnen helpen, kunnen we geestelijke lessen trekken uit de voorschriften van *Numeri 19 (Nm 19:11-22)*.

Het tweede is het aanraken van de onreinheid van een mens. Dat kunnen we toepassen op bijvoorbeeld het overnemen van dingen van de mensen van de wereld, zoals hun gedrag, gepraat en streven. Dat gebeurt als wij vriendschap met de wereld sluiten, als we vrienden hebben die de Heer niet kennen. De Schrift noemt dat *"vijandschap jegens God" (Jk 4:4)*. Vriendschap met de wereld maakt dat wij onder de invloed ervan komen. Niet wij hebben invloed op hen, maar zij op ons. *"Dwaalt niet! Verkeerde omgang bederft goede zeden" (1Ko 15:33)*.

De christen kan niet door het letterlijk aanraken van bepaalde dingen onrein worden. De Heer Jezus heeft er al met een nadrukkelijk *"hoort en verstaat"* op gewezen: *"Niet wat de mond inkomt, verontreinigt de mens, maar wat de mond uitgaat, dat verontreinigt de mens" (Mt 15:10-11)*. De verontreiniging gebeurt in het hart. De Heer zegt dan ook enkele verzen verderop: *"Maar wat de mond uitgaat, komt voort uit het hart, en dat verontreinigt de mens. Want uit het hart komen voort boze overleggingen, moorden, overspel, hoererijen, diefstallen, valse getuigenissen, lasteringen. Deze dingen zijn het die de mens verontreinigen" (Mt 15:18-20a)*.

Schuldig door ondoordacht spreken | *vers 4*

> *4 Of als een persoon zweert om iets goeds te doen of iets kwaads, terwijl de woorden onbedacht over zijn lippen komen – naar alles wat de mens ondoordacht in een eed kan uitspreken – hoewel het voor hem verborgen is, en hij het [later] te weten komt, dan is hij [toch] aan een van die [woorden] schuldig.*

Iemand zondigt en laadt schuld op zich als hij overhaast en overmoedig spreekt. Dit is falen in zelfbeheersing, er is geen controle over het vlees. Petrus beweert eerst bij hoog en laag in schromelijke zelfoverschatting dat, al komen al zijn medediscipelen over de Heer ten val, hij niet *(Mt 26:33)*. Maar een poosje later zweert hij dat hij de Heer niet kent *(Mt 26:69-75)*. Beide keren is hij de beheersing over zichzelf kwijt en handelt hij vleselijk.

Petrus echter antwoordde en zei tot Hem: Al zullen allen over U ten val komen, ik zal nooit ten val komen. (Mt 26:33)

We kunnen dit toepassen op goedbedoelde beloften, zoals tegen iemand zeggen dat we wel een keer op bezoek komen, maar we doen het niet. We doen een dergelijke belofte meer om de ander op het moment van de belofte te bemoedigen dat we hem niet vergeten, dan dat we werkelijk van plan zijn hem te bezoeken. Ook als we iemand hardop iets kwaads toewensen, bijvoorbeeld omdat hij ons onrecht heeft gedaan – waarbij we gelukkig in het algemeen niet tot de daad komen –, zijn dat woorden die *"onbedachtzaam"* zijn uitgesproken. Door die woorden zijn we schuldig. Als ons later op onze belofte wordt gewezen, zullen we moeten belijden dat we die woorden ondoordacht hebben uitgesproken.

Zondoffers naar draagkracht | *verzen 5-13*

> *5 Het zal gebeuren, als [iemand] aan een van deze dingen schuldig is, dat hij dan moet belijden waarin hij gezondigd heeft. 6 Hij moet vervolgens als zijn schuldoffer vanwege zijn zonde, die hij begaan heeft, aan de HEERE een vrouwtje uit het kleinvee brengen: een lam of een geit als zondoffer. Zo zal de priester verzoening voor hem doen vanwege zijn zonde. 7 Maar als zijn vermogen ontoereikend is voor een [stuk] kleinvee, dan moet hij de HEERE zijn schuldoffer brengen voor de zonde die hij begaan heeft: twee tortelduiven of twee jonge duiven, één als zondoffer en één als brandoffer. 8 Hij moet die vervolgens naar de priester brengen, die eerst de ene aanbiedt die voor het zondoffer bestemd is. Hij moet haar kop vlak achter haar nek afknijpen, zonder [die] eraf te trekken. 9 Dan moet hij [een deel] van het bloed van het zondoffer tegen de zijwand van het altaar sprenkelen, maar de rest van het bloed moet tegen de voet van het altaar uitgedrukt worden. Het is een zondoffer. 10 En de andere moet hij volgens de bepaling als een brandoffer bereiden. Zo zal de priester verzoening voor hem doen vanwege zijn zonde, die hij begaan heeft, en*

> *het zal hem vergeven worden. 11 Maar als zijn vermogen ontoereikend is voor twee tortelduiven of twee jonge duiven, dan moet degene die gezondigd heeft, als offergave het tiende [deel] van een efa meelbloem als zondoffer brengen. Hij mag er geen olie op doen en er [ook] geen wierook op leggen, want het is een zondoffer. 12 Hij moet het naar de priester brengen, en de priester moet daarvan een handvol nemen, als gedenkoffer, en het op het altaar in rook laten opgaan, boven de vuuroffers van de HEERE. Het is een zondoffer. 13 Zo zal de priester verzoening voor hem doen over zijn zonde, die hij begaan heeft, in deze of gene zaak, en het zal hem vergeven worden. Het zal voor de priester zijn, net zoals het graanoffer.*

Als we ons aan een van de hiervoor genoemde zonden hebben schuldig gemaakt, moet deze worden beleden zodra deze bekend is geworden. Belijden houdt in dat de zonde met naam wordt genoemd – hij *"moet belijden waarin hij heeft gezondigd"*. Ook moet een schuldoffer als zondoffer worden gebracht. Dat betekent voor ons – niet dat de Heer Jezus opnieuw moet sterven, maar – dat wij ons moeten realiseren dat Hij voor die zonde, die we zojuist hebben gedaan, heeft moeten sterven. Het moet ook goed tot ons doordringen dat God door die zonde is onteerd.

De grootte van het offer bepaalt de mate waarin we ons bewust zijn hoe erg God door de zonde is onteerd en hoe erg de Heer Jezus heeft moeten lijden. Een groter offer geeft een groter besef daarvan aan, een kleiner offer een kleiner besef. Los van de mate van besef is er op grond van het offer vergeving. Dat laat zien dat het uiteindelijk God is Die handelt naar de waarde die het offer voor *Hem* heeft. Het is maar gelukkig ook dat wij geen vergeving ontvangen op grond van ons inzicht in het werk van de Heer Jezus, maar door wat God daarin ziet. Dat wil overigens niet zeggen dat het niet uitmaakt in hoeverre wij doordringen in de betekenis van het kruis.

Iemand die met twee vogels komt *(verzen 7-10)*, brengt een gering offer. Het brandoffer, waartoe de tweede vogel bereid moet worden, dient als vervanging van het vet van de grotere zondoffers. Het zondoffer is iets afschuwelijks voor God, maar het vet is dat niet. Nu zit er aan een vogel geen vet. Daarom is de tweede vogel als brandoffer bestemd. Hoe afschuwelijk het zondoffer ook is, toch is er ook iets in aanwezig waardoor God wordt verheerlijkt. God wil graag van ons horen dat Hij Die voor onze zonden

heeft willen sterven, toch ook Degene is Die Hem heeft verheerlijkt en in Wiens werk Hij volkomen genoegdoening heeft gevonden.

Iemand kan zo arm zijn, dat hij slechts een handvol meelbloem als zondoffer brengt *(verzen 11-13)*. Het is uitzonderlijk dat een niet-bloedig offer tot verzoening dient. Dit spreekt van iemand die bijzonder weinig besef heeft van het werk van de Heer Jezus. Het is iemand die nauwelijks besef heeft dat bloed moest vloeien tot vergeving van zonden. Het enige wat zo iemand ziet, is dat de Heer Jezus een volmaakt Mens is, Die de zonde die hij heeft gedaan, niet heeft gedaan. Hij beseft dat er alleen door Hem redding is, zonder dat hij zich bewust is dat de dood noodzakelijk is als oordeel van God over zijn zonde.

Dit offer van meelbloem doet denken aan het graanoffer, maar het is het niet. De olie en de wierook mogen er niet aan toegevoegd worden. Het is een zondoffer en dat is niet aangenaam voor God.

Deze regeling voor de allerarmsten onder Gods volk is ook een bewijs dat God niet vergeeft naar ons inzicht in het werk van de Heer Jezus, maar naar *Zijn* waardering ervan. Voor God is het belangrijk dat Hij de oprechtheid van de belijdenis ziet, dat iemand zijn daad werkelijk als zonde voor Hem erkent.

Zonde tegen de heilige dingen | *verzen 14-16*

> *14 De HEERE sprak tot Mozes: 15 Wanneer een persoon trouwbreuk pleegt en zonder opzet zonde begaat tegen de heilige dingen van de HEERE, dan moet hij als zijn schuldoffer een ram zonder enig gebrek uit het kleinvee aan de HEERE brengen, tegen een door u bepaalde waarde van enkele sikkels zilver, [gerekend] volgens de sikkel van het heiligdom, als schuldoffer. 16 Zo moet hij het heilige waartegen hij gezondigd heeft, vergoeden en er een vijfde [deel] aan toevoegen. Hij moet dat aan de priester geven. Zo zal de priester met de ram van het schuldoffer verzoening voor hem doen, en het zal hem vergeven worden.*

Het schuldoffer voorziet in twee vormen van schuld, want schuld kan op twee manieren ontstaan: schuld tegenover God *(Lv 5:14-19)* en schuld tegenover de naaste *(Lv 6:1-7)*. Schuld tegenover God kan ook op twee manieren ontstaan: door Hem iets te onthouden wat Hem toekomt *(Lv 5:15-16)* en door iets te doen wat Hij verboden heeft *(Lv 5:17-19)*.

Bij het ontrouw worden tegen *"de heilige dingen van de HEERE"* kunnen we denken aan het wegnemen van iets wat voor Hem afgezonderd is – 'heiligen' betekent 'afzonderen voor'. Het kan iets zijn wat Hij voor Zichzelf heeft afgezonderd, het kan ook iets zijn wat wij voor Hem hebben afgezonderd. Wij zijn *"voor een prijs gekocht" (1Ko 6:20)* en wij zijn *"voor God gekocht" (Op 5:9)*. We behoren God toe. Hij heeft recht op onze offers van lof en dank en op onze stoffelijke offers *(Hb 13:15-16)*, ja, op ons hele leven *(Rm 12:1)*.

Laten wij <dan> door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippen die Zijn Naam belijden. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welbehagen. (Hb 13:15-16)

Ik vermaan u dan, broeders, door de ontfermingen van God, dat u uw lichamen stelt tot een levende offerande, heilig, voor God welbehaaglijk, [dat is] uw redelijke eredienst. (Rm 12:1)

Als we Hem onze dank, onze gaven, ons leven onthouden, zijn we schuldig. We kunnen bijvoorbeeld in de samenkomsten zijn en meezingen, zonder Hem werkelijk te danken vanuit ons hart. We kunnen ons geld uitgeven alleen maar voor ons eigen plezier. We kunnen onze tijd besteden aan waardeloze zaken. In al die aspecten, die allemaal aan de HEERE geheiligd behoren te zijn, kunnen we ontrouw worden.

Er wordt aangenomen dat het *"zonder opzet"* gebeurt. Toch kunnen we schuldig worden als we niet in de gaten houden dat alles van de Heer is. Als we ons dat bewust worden, moet er een schuldoffer worden gebracht en nog twintig procent daarbij. Het voorgeschreven dier als schuldoffer is een ram. Over een ander soort offer wordt niet gesproken. Dat geeft aan dat dit offer voor ieder gelijk is.

De ram is het dier dat spreekt van de toewijding van de Heer Jezus. De Heer Jezus heeft altijd volmaakt alles aan God geheiligd. Alles in Hem is voor God. Zijn toewijding is tot in de dood geweest. Die dood is nodig geweest, ook voor mijn gebrek aan heiliging van alles waar God recht op heeft. Ik moet me dat weer realiseren. Ik moet me weer aan Hem toewijden en dat met nog meer toewijding, twintig procent erbij.

De waarde waarvan sprake is, wordt door Mozes bepaald. De HEERE spreekt hem aan. Mozes is het beeld van de Heer Jezus als de grote Leraar, Die het Woord van God met gezag spreekt, de grote Profeet, Die het Woord van God toepast op hart en geweten. Het schatten naar de waarde in zilveren sikkels verwijst naar de prijs die de Heer Jezus heeft betaald aan het kruis. Het doet denken aan Zijn bloed. De schatting gebeurt naar de

heilige sikkel. Dat brengt ons in verbinding met het heiligdom, de plaats waar God woont. Niet wij bepalen de waarde van het schuldoffer. Dat doet de Heer Jezus, in het heiligdom, voor God.

De schuld moet niet alleen worden beleden, maar ook worden terugbetaald, met een extra bedrag van een vijfde deel. Als wij onze schuld voor God belijden en ons opnieuw aan Hem toewijden, zullen we dat met grotere ijver doen dan daarvoor. Dat komt, omdat we weer iets meer van de genade van God en van het werk van de Heer Jezus hebben leren kennen. Petrus is daarvan een voorbeeld. Hij heeft de Heer tot drie keer toe verloochend. Na zijn belijdenis en herstel wijdt hij zich, in het besef van de genade die hem is bewezen, vol ijver aan het werk dat de Heer hem heeft opgedragen *(2Pt 1:12-15)*.

Overtreding van een gebod | *verzen 17-19*

> *17 En wanneer een persoon zondigt en één van alle geboden van de HEERE overtreedt, wat niet gedaan mag worden, [ook] al wist hij het niet, dan is hij [toch] schuldig en moet hij zijn ongerechtigheid dragen. 18 Hij moet een ram zonder enig gebrek uit het kleinvee tegen een door u bepaalde waarde als schuldoffer naar de priester brengen. De priester zal zo verzoening voor hem doen voor zijn zonde, die hij zonder opzet en zonder het te weten gedaan heeft, en het zal hem vergeven worden. 19 Het is een schuldoffer, want hij heeft zich zeker schuldig gemaakt tegenover de HEERE.*

Voor het overtreden van een gebod van de HEERE mag niet als excuus worden aangevoerd dat we onbekend zijn met dat gebod. Het is ermee als met het gezegde: iedere Nederlander wordt geacht de wet te kennen. Wetten worden altijd gepubliceerd. Op overtreding ervan staat een sanctie. Wat in de rechtspraak van een volk vanzelfsprekend is, lijkt ten opzichte van God niet te gelden. Althans, zo gedragen wij ons wel eens.

Zelfs al zijn we pas bekeerd, dan hebben we de Heilige Geest in ons wonen, door Wie wij alle dingen weten *(1Jh 2:20,27)*. We zijn dan ook niet te verontschuldigen als we iets doen wat de Heer verboden heeft. Wat Hij van ons wil, is altijd te controleren aan de hand van Zijn Woord. Nooit zal Hij iets van ons vragen dat in strijd is met Zijn Woord.

En u hebt [de] zalving vanwege de Heilige en u weet alles. (1Jh 2:20)

En wat u betreft, de zalving die u van Hem ontvangen hebt, blijft in u, en u hebt niet nodig dat iemand u leert; maar zoals Zijn zalving u over alles leert, en waar is en geen leugen, en zoals zij u geleerd heeft, blijft u in Hem. (1Jh 2:27)

Leviticus 6

Benadelen van een naaste | *verzen 1-7*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Wanneer een persoon zondigt en trouwbreuk pleegt tegen de HEERE, doordat hij tegenover zijn naaste ontkent dat hem iets in bewaring gegeven of ter hand gesteld is, of dat hij iets geroofd heeft, of zijn naaste iets met geweld afgeperst heeft, 3 of een verloren voorwerp gevonden heeft, en hij ontkent dat en legt een valse eed af over één ding van alles wat een mens kan doen om zich daarmee te bezondigen, 4 dan moet het [zó] zijn – omdat hij gezondigd heeft en schuldig bevonden is – dat hij het geroofde, dat hij wegroofde, terugbrengt, of het afgeperste, dat hij met geweld afhandig maakte, of het in bewaring gegevene, dat hem in bewaring gegeven was, of het verloren voorwerp, dat hij gevonden had, 5 of alles waarover hij een valse eed afgelegd heeft. Daarvan moet hij de volle waarde vergoeden en er [bovendien nog] een vijfde [deel] aan toevoegen. Hij moet het geven aan degene die het toebehoorde, op de dag dat hij zijn schuldoffer brengt. 6 Hij moet zijn schuldoffer voor de HEERE naar de priester brengen, een ram zonder enig gebrek uit het kleinvee, tegen een door u bepaalde waarde, als schuldoffer. 7 Zo moet de priester verzoening voor hem doen voor het aangezicht van de HEERE, en het zal hem vergeven worden ten aanzien van welke zaak dan ook waaraan hij zich schuldig heeft gemaakt.*

Overspeligen, weet u niet dat de vriendschap jegens de wereld vijandschap is jegens God? Wie dus een vriend van de wereld wil zijn, maakt zich tot een vijand van God. (Jk 4:4)

Elke zonde tegen de naaste is in de eerste plaats een zonde tegen God. Het is *"trouwbreuk"* tegenover Hem *(vgl. Jk 4:4)*. God heeft geboden hoe ik tegen mijn naaste moet zijn. Als ik mijn naaste onrecht doe, tegen hem lieg of iets van hem steel of welke vorm van onrecht ook tegen hem bega, zondig ik tegen God. Ik ben ontrouw aan de verhouding waarin ik belijd tot Hem te staan.

Het wordt hier zo voorgesteld dat ik God benadeel als ik mijn broeder of zuster benadeel. Mijn handeling tegen mijn naaste wordt gezien als een handeling tegen God. Daarom moet er een schuldoffer worden gebracht voor de HEERE. Ook hier zegt de HEERE tegen Mozes dat hij de waarde van dit schuldoffer moet bepalen *(vers 6; Lv 5:15)*.

Het nieuwe hier is dat het niet genoeg is dat ik mijzelf in Gods licht veroordeel als door mijn zonde iemand wordt benadeeld. Het oordelen van de zonde in Gods licht is noodzakelijk. Er komt bij dat ik ook moet goedmaken waarin ik heb gefaald.

De zonde tegen de naaste kan bestaan uit een geschonden vertrouwen. Mijn naaste kan mij iets toevertrouwen of mij iets in bewaring geven omdat hij denkt dat het bij mij veilig is. Het kan gaan om een geheim of een bepaald goed. Als ik dat geheim doorvertel of dat bepaalde goed doorverkoop, zondig ik tegen hem.

Een volgende zonde die de HEERE noemt, is dat iemand iets geroofd heeft. Roven is het zich stiekem of met geweld iets toe-eigenen wat een ander toebehoort. Ook iemands goede naam kan geroofd worden. Roven is ook de woorden van een ander gebruiken en doen alsof het je eigen woorden zijn en daarvoor de eer opstrijken die de ander toekomt.

Nog een zonde is zijn medemens iets met geweld afpersen. We kunnen een dusdanige druk op iemand uitoefenen dat hij daardoor dingen aan ons geeft die van hem zijn, maar die wij willen hebben. Het kan zijn dat wij een broeder of zuster dwingen om een goed getuigenis over ons te geven, terwijl wij in werkelijkheid voor onszelf leven.

Ook is het zonde als iemand een verloren voorwerp gevonden heeft en hij ontkent dat. We kunnen in geestelijk opzicht weten wat onze broeder kwijt is en het in die zin hebben gevonden. Als mijn broeder zijn vrede kwijt is en ik zie dat, maar ik doe er niets aan, ik help hem niet zijn vrede terug te vinden en ontken op die manier dat ik heb gevonden wat hij verloren is, ben ik schuldig.

Het zweren van een valse eed in welke zaak dan ook, is eveneens zonde. Het is het tegen beter weten in de leugen bevestigen ten koste van de waarheid. Hierdoor wordt de ander in een kwaad daglicht gesteld, terwijl er niets op hem aan te merken is. Dit is een kwalijke zaak. Iemand doet daarmee de ander zeer tekort.

Bij een zonde tegen de naaste moet het onrecht worden goedgemaakt. Dat gebeurt in de eerste plaats door belijdenis aan God en ook aan de persoon wiens vertrouwen ik heb geschonden of wiens naam ik heb belasterd of die ik op enige manier heb benadeeld. Ik moet teruggeven wat ik heb door-

verkocht en elk veroorzaakt nadeel vergoeden. Daarmee is hersteld wat verkeerd is geweest. Dat is alleen het wegdoen van het verkeerde. Er moet nog twintig procent bij worden gegeven.

Ik moet meer teruggeven dan het nadeel dat ik heb veroorzaakt. Ik zal bijvoorbeeld niet alleen niet meer lasteren, maar juist de ander gaan eren door goed over hem te spreken. Ik vergoed niet alleen de schade, maar geef een vijfde deel meer terug. Mijn houding tegenover hem zal anders zijn dan vóór mijn zonde. Er zal meer respect voor de ander zijn dan vroeger en een verlangen om hem in plaats van te benadelen het goede mee te delen.

De wet voor het brandoffer | *verzen 8-13*

> *8 De HEERE sprak tot Mozes: 9 Gebied Aäron en zijn zonen: Dit is de wet voor het brandoffer. Het brandoffer zelf moet de hele nacht tot de morgen op de vuurhaard van het altaar blijven, en het vuur van het altaar moet erop blijven branden. 10 De priester moet dan zijn linnen kleed aandoen en een linnen broek over zijn lichaam aantrekken. Vervolgens moet hij de as nemen, als het vuur het brandoffer op het altaar verteerd heeft, en die naast het altaar leggen. 11 Dan moet hij zijn kleding uittrekken en andere kleren aantrekken, en de as buiten het kamp naar een reine plaats brengen. 12 En het vuur op het altaar moet daarop blijven branden; het mag niet uitgeblust worden. De priester moet er elke morgen hout op aansteken, daarop het brandoffer schikken en het vet van de dankoffers erop in rook laten opgaan. 13 Het vuur moet voortdurend op het altaar blijven branden, het mag niet uitgeblust worden.*

Hier begint een gedeelte waarin opnieuw over de vijf offers wordt gesproken. In de vorige hoofdstukken zijn de offers beschreven zoals de offeraar die brengt naar het altaar om ze aan God te offeren. Die beschrijving is meer objectief, dat wil zeggen dat het daarin vooral gaat om het Voorwerp van Gods hart.

De beschrijving die nu volgt, bevat wetten voor de *priester*. Die beschrijving is meer subjectief, dat wil zeggen dat het daarin meer gaat om de wijze waarop de priester met het offer om dient te gaan. Het gaat om het effect dat het ermee bezig zijn op ons moet hebben en hoe onze harten erin betrokken kunnen raken. In deze voorschriften, gaat het er vooral om welke delen van deze offers gegeten moeten worden en door wie, en

onder welke voorwaarden zij gebracht moeten worden. Opmerkelijk is dat deze voorschriften nadrukkelijk worden ingeleid, doordat de HEERE tegen Mozes zegt dat hij Aäron en zijn zonen met betrekking tot de offers bepaalde dingen moet *gebieden*.

In de geestelijke toepassing zien we dat het een voorrecht is om God te offeren *(Leviticus 1-6:7)*, maar dat God ook voorschrijft hoe die offers gebracht moeten worden *(Leviticus 6:8-7:21)*. Over deze twee zijden spreekt de Heer Jezus tot de Samaritaanse vrouw. Over het voorrecht zegt Hij tegen haar: *"Er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers de Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden."* Direct daarop aansluitend zegt Hij ook tegen haar aan hoe God aanbeden wenst te worden: *"God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid" (Jh 4:23-24)*.

In de wetten op de offers is de volgorde anders dan in de eerste vijf hoofdstukken. In de wetten worden eerst het brandoffer en het graanoffer beschreven, daarna het zondoffer en schuldoffer en ten slotte het dankoffer. Ook hier komt eerst wat voor God tot een aangename geur is. Dan komt de kant van de mens die rein moet zijn van zonden. Als laatste komt het dankoffer om daarin de gemeenschap tot uitdrukking te brengen die er is tussen God en Zijn volk en tussen het volk onderling. Het dankoffer bepaalt ons bij de tafel van de Heer.

De nadruk bij de wet voor het brandoffer ligt erop dat het vuur niet mag uitgaan *(verzen 9,12,13)*. Dit voorschrift geeft aan dat er van het brandofferaltaar voortdurend een aangename geur tot God omhoogstijgt. Het betekent dat God Zijn volk voortdurend omgeven wil zien door die geur, dat wil zeggen dat Hij wil dat het volk zich bewust zal zijn dat zij voor God aangenaam zijn, niet in zichzelf, maar dat Hij hen aangenaam gemaakt heeft *"in de Geliefde" (Ef 1:6)*.

Wanneer we in Gods heerlijkheid in de eeuwigheid zijn, zullen we daar zijn op dezelfde grondslag als waarop wij nu aangenomen zijn. Voor God blijft de geur van het werk van Zijn Zoon lieflijk tot in eeuwigheid en de basis van alles wat met Hem in verbinding is gebracht. Die geur zal eeuwig even fris voor God blijven als op het moment dat Christus het werk volbrengt.

God verliest de waarde van het offer van Zijn Zoon geen moment uit het oog en Hij wil dat wij dat ook niet doen. Hij wil dat wij, die priesters zijn, Hem dat voortdurend vertellen. In dit wat voor Israël een voorschrift is, ligt voor ons een bijzondere zegen van God opgesloten. God vertelt ons hierin als het ware dat wij er onophoudelijk aan mogen denken wie wij voor Hem zijn in de Heer Jezus. Het resultaat zal toch zijn dat wij Hem daarvoor aanbidden?

Deze priestertaak voeren we uit in de nacht *(vers 9; vgl. Ps 134:1)*. In de nacht van deze wereld *(Rm 13:12)* mogen wij zien op Wie de Heer Jezus is voor God en over Hem met God spreken. Wij mogen met aanbidding in onze harten door een donkere wereld gaan. Het is ook van toepassing op Israël nu. God bewaart de aangename geur van het offer van Christus bij Zichzelf, terwijl Zijn aardse volk Hem vergeet. Eens zal Hij op grond van het offer van Zijn Zoon al Zijn beloften aan dat volk vervullen.

Kom, loof de HEERE,
alle dienaren van de HEERE,
u die nacht aan nacht in het huis van de HEERE staat. (Ps 134:1)

De priester houdt zich ook bezig met de as. Dit stelt voor dat de gelovige die in Gods tegenwoordigheid leeft, zich ermee bezighoudt hoe volkomen het offer door het vuur is verteerd, hoe volkomen de Heer Jezus Zijn werk ten koste van Zichzelf heeft verricht. Niets is Hem bespaard gebleven. God heeft Hem niet gespaard *(Rm 8:32)*. God heeft de oude mens, dat wat ik van nature in mijn vlees ben, volkomen weggedaan, verteerd, door Christus tot zonde te maken. De Heer Jezus is gehoorzaam geworden *"tot [de] dood, ja, [tot de] kruisdood" (Fp 2:8)*.

De consequentie daarvan voor onze praktijk zien we in het linnen kleed. Dat spreekt van de rechtvaardige daden *(Op 19:8)*. Die zullen in het leven van de gelovige die zich met de as heeft beziggehouden, worden gezien. De priester doet andere kleren aan als hij de as buiten de legerplaats brengt. Dat stelt een ander aspect van ons leven voor. *"Buiten de legerplaats" (Hb 13:13)* zijn wil zeggen een plaats van smaad innemen. Het betekent dat we er openlijk voor uitkomen dat we de zijde van een verworpen Heer hebben gekozen.

...; en haar is gegeven bekleed te zijn met blinkend, rein, fijn linnen, want het fijne linnen zijn de gerechtigheden van de heiligen. (Op 19:8)

Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, terwijl wij Zijn smaad dragen. (Hb 13:13)

Zowel in onze positie, dat is buiten de legerplaats, als in onze daden, waarvan de linnen kleren spreken, zullen we een getuigenis zijn van Wie de Heer Jezus is.

De wet voor het graanoffer | *verzen 14-18*

> *14 Dit nu is de wet voor het graanoffer. [Een] van de zonen van Aäron moet het voor het aangezicht van de HEERE aanbieden, vóór het altaar. 15 Dan moet hij er een handvol van nemen, [dus een deel] van de meelbloem van het graanoffer, [een deel] van de bijbehorende olie en van al de wierook die bij het graanoffer hoort. Vervolgens moet hij het op het altaar in rook laten opgaan. Het is een aangename geur tot een gedachtenis voor de HEERE. 16 Wat er nu van overblijft, mogen Aäron en zijn zonen eten. Het moet ongezuurd gegeten worden op de heilige plaats. In de voorhof van de tent van ontmoeting moeten zij dat eten. 17 Het mag niet met zuurdeeg gebakken worden. [Het is] hun aandeel, dat Ik [hun] gegeven heb van Mijn vuuroffers. Het is allerheiligst, zoals het zondoffer en zoals het schuldoffer. 18 Al wie mannelijk is onder de kinderen van Aäron moet het eten. Het is een eeuwige verordening, [al] uw generaties door, met betrekking tot de vuuroffers van de HEERE. Ieder die het aanraakt, wordt [erdoor] geheiligd.*

Het graanoffer is weer direct verbonden met het brandoffer. In *Leviticus 2* wordt over het graanoffer geschreven hoe het moet worden aangeboden en op het altaar gebracht. Hier ligt de nadruk op het *eten* van het graanoffer. Het is voedsel voor de priester als hij aan de Heer Jezus denkt als de ware Mens (meelbloem), Die op aarde alles door de Heilige Geest (olie) heeft gedaan en zo tot een aangename geur voor God is geweest (wierook).

In overdrachtelijke zin betekent 'eten' dat we iets geestelijk tot ons nemen, zodat ons hart erdoor gevuld wordt en ons geestelijk leven erdoor gevormd wordt. Door dit 'eetvoorschrift' geeft de HEERE aan dat alle priesters hetzelfde voedsel zullen nuttigen. Zo zullen ze allemaal op dezelfde wijze gevormd worden en over alle dingen op dezelfde wijze leren oordelen. Dit geldt ook voor ons. Als er 'priesters' zijn die zich met de wereld voeden, zal dat een negatief effect hebben op de priesterdienst. Als wij als priesters ons echter allemaal met de Heer Jezus als het ware graanoffer voeden, zullen we op Hem gaan lijken en ons leven leiden tot eer van God.

Een zoon van Aäron stelt een gelovige voor die zich bewust is van het zoonschap van God *(Ef 1:5)* en daar ook naar leeft. Hij heeft kennis van Gods gedachten over dé Zoon, over Wie Hij op aarde is geweest. Hij en andere zonen eten van wat overgebleven is van het graanoffer. Dat gebeurt op *"de heilige plaats"*. Een heilige plaats is een plaats waar het natuurlijke denken en handelen geen ruimte krijgt omdat alles gericht is op God en Zijn waardering van Zijn Zoon. Die heilige plaats is *"in de voorhof van de tent der samenkomst"*. Daar staat het koperen brandofferaltaar, een beeld van de tafel van de Heer.

"Al wat mannelijk is onder de zonen van Aäron" (vers 18) lijkt dubbel. Een zoon is toch per definitie mannelijk? Hieruit blijkt dat iemand een positie kan hebben, een 'zoon' is, maar toch geestelijk niet rijp, niet 'mannelijk' is om zich met de Heer Jezus zo bezig te houden, dat hij zich ermee kan voeden. De zonen van Aäron krijgen een aandeel in wat God *"Mijn vuuroffers"* noemt. Het offer is voor God, wat wil zeggen dat de Heer Jezus Zijn leven op aarde heeft geleefd voor God. God heeft daarvan genoten. Wij, als priesters, mogen daarvan meegenieten.

Van het graanoffer dat als vuuroffer wordt geofferd, gaat een heiligende werking uit: *"Al wie het aanraakt, zal heilig worden."* Alles wat met de Heer Jezus in verbinding komt, is afgezonderd voor God. Waar de Heer Jezus aanwezig is, wordt wat in Zijn onmiddellijke nabijheid is, door Zijn tegenwoordigheid gekenmerkt. God bepaalt alles naar de waarde die Zijn Zoon voor Hem heeft.

Het gaat hier alleen over een uiterlijke heiliging *(vgl. 1Ko 7:14)*. Het wil niet zeggen dat waar Hij is en Zijn aanwezigheid alles kenmerkt, dat ook eeuwig leven betekent voor allen die met Hem in aanraking komen. Dat kunnen we bijvoorbeeld duidelijk opmerken als we de evangeliën lezen.

Want de ongelovige man is geheiligd door de vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door de broeder; anders toch waren uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig. (1Ko 7:14)

Offer bij de zalving van de hogepriester | *verzen 19-23*

> *19 De HEERE sprak tot Mozes: 20 Dit is de offergave van Aäron en zijn zonen, die zij aan de HEERE moeten aanbieden op de dag dat hij gezalfd wordt: het tiende [deel] van een efa meelbloem als een voortdurend graanoffer. 's Morgens*

> *de [ene] helft ervan, en 's avonds de [andere] helft ervan. 21 Het moet op een bakplaat met olie [gemengd] bereid worden. U moet het door elkaar gemengd aanbieden. De gebakken broden moet u in stukken als graanoffer brengen, als een aangename geur voor de HEERE. 22 En de priester die uit zijn zonen in zijn plaats de gezalfde zal zijn, moet dit doen. Het is een eeuwige verordening. Het moet voor de HEERE geheel en al in rook opgaan. 23 Zo moet het [met] elk graanoffer van de priester geheel en al zijn. Er mag niet van gegeten worden.*

Hier hebben we een bijzonder soort graanoffer, ingeleid door een nieuw spreken van de HEERE. Het wordt alleen gebracht als er een nieuwe hogepriester wordt gezalfd. Dit vindt voor het eerst plaats bij Aäron in *Leviticus 8-9*. Dit is geen vrijwillig, maar een verplicht graanoffer, waarvan bovendien niet gegeten mag worden. Het is een graanoffer dat alleen gemengd wordt met olie en niet ermee wordt bestreken.

Aäron is een beeld van de Heer Jezus als Hogepriester. De Heer Jezus is *"door God begroet als Hogepriester" (Hb 5:10)*, God heeft Hem daartoe gezalfd. Dat is Hij nu. Hij is Dezelfde Die op aarde als Mens uit de Heilige Geest is geboren, wat wordt voorgesteld in het meel dat met olie wordt gemengd. Het wonder van de verwekking door de Heilige Geest kunnen wij niet vatten (niet eten), maar we kunnen het wel bewonderen en onze bewondering voor Hem aan God vertellen.

De Heer Jezus als Hogepriester in de hemel is niet los te denken van Zijn komen op aarde en Zijn leven op aarde voor God. Daar wil God ons aan doen denken in het voorschrift van dit bijzondere graanoffer.

De wet voor het zondoffer | *verzen 24-30*

> *24 De HEERE sprak tot Mozes: 25 Spreek tot Aäron en zijn zonen en zeg: Dit is de wet voor het zondoffer. Op de plaats waar het brandoffer geslacht wordt, zal het zondoffer voor het aangezicht van de HEERE geslacht worden. Het is allerheiligst. 26 De priester die het als zondoffer offert, moet het [ook] eten. Op de heilige plaats moet het gegeten worden, in de voorhof van de tent van ontmoeting. 27 Ieder die het vlees ervan aanraakt, wordt [erdoor] geheiligd. En als [een deel] van het bloed ervan op de kleding spat, moet u datgene waarop hij het gespat heeft, op een heilige plaats wassen. 28 En de aarden pot waarin het gekookt is, moet gebroken worden. Maar als het in een koperen pot gekookt*

> *is, moet het geschuurd en met water afgespoeld worden. 29 Al wie mannelijk is onder de priesters mag het eten. Het is allerheiligst. 30 Maar men mag geen zondoffer eten waarvan [een deel van] het bloed in de tent van ontmoeting gebracht wordt om in het heiligdom verzoening te doen. Het moet in het vuur verbrand worden*

Na de wet voor het graanoffer komt niet, zoals bij de beschrijving van de offers in *Leviticus 1-5*, de wet voor het dankoffer, maar volgt eerst de wet voor het zondoffer. De nadruk ligt ook hier weer op het eten ervan door de priester.

Het eerste wat in de wet voor het zondoffer door de HEERE wordt gezegd, is dat het zondoffer moet worden gebracht op de plaats van het brandoffer. Dat wijst er direct al op dat wie een zondoffer moet brengen, tevens mag zien dat de Heer Jezus ook het brandoffer is. We komen in het besef dat wij het oordeel hebben verdiend vanwege de zonde die we hebben begaan en dat de Heer Jezus dat oordeel is ingegaan om ons ervan te bevrijden. Daarbij komen we tegelijk ook in het besef dat de Heer Jezus in datzelfde werk God heeft verheerlijkt en dat wij op grond daarvan aangenaam gemaakt zijn. Hoe veelzijdig en groot is het wonder van Zijn werk! Het is inderdaad *"allerheiligst"*.

Bij het zondoffer gaat het om zonden. Iemand heeft gezondigd en komt met een zondoffer bij de priester, die het offert en eet. Het brengen van een zondoffer spreekt van belijdenis, het zich in Gods tegenwoordigheid – *"op de heilige plaats" (vers 26)* – bewust zijn dat de Heer Jezus voor die zonde heeft moeten sterven. Het eten van het zondoffer betekent het zich een maken met de zonde die de ander heeft begaan.

Wijzen op de zonde die een ander heeft begaan, is één ding; je ermee vereenzelvigen is nog iets anders. Het is het besef dat het ook mij had kunnen gebeuren. Ik ben in geen enkel opzicht beter *(Jb 33:6; Gl 6:1)*. Dat belijden ook Ezra en Daniël, ieder in *hoofdstuk 9* van het naar hen genoemde boek *(Ea 9:1-15; Dn 9:1-19)*. Zij hebben het zondoffer gegeten. Zelf zijn ze onschuldig aan de toestand van het volk, maar ze maken zich er een

> *Zie, ik ben voor God net als jij;*
> *ook ik ben [maar] uit leem gevormd. (Jb 33:6)*
>
> *Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)*

mee en belijden de zonden van het volk als de hunne. Dat is het eten van het zondoffer.

Eten is de meest volmaakte eenmaking van de priester met het offerdier dat de zonde van de offeraar voorstelt. Christus is altijd tegelijk de Priester en het Slachtoffer. De handeling van de priester als hij het zondoffer eet, stelt ons voor hoe Christus de zonde tot de Zijne heeft gemaakt. Dit eten van het offer toont ons het hart van Christus Die, als wij zondigen, onze zaak tot de Zijne maakt.

De priester heeft de zonde niet bedreven. Integendeel, hij heeft er verzoening voor gedaan door het bloed dat hij gesprenkeld heeft. Toch vereenzelvigt hij zich er volledig mee. Zo heeft ook Christus ons de meest volmaakte troost bereid. Hijzelf Die onberispelijk is en Die verzoening heeft bewerkt, heeft Zich een gemaakt met al onze zonden.

Nu is Hij, omdat Zijn ene offerande eens voor altijd is geschied, als Voorspraak bij de Vader werkzaam in geval er bij ons sprake is van zonde. Hij is werkzaam in verband met gemeenschap, niet met verzoening. Er is niets meer te doen wat offeren of bloedstorting betreft. Dat werk is volkomen verricht. Op grond van dat werk doet Hij nu Zijn dienst als Voorspraak.

Van het zondoffer gaat een heiligende werking uit. Alles waarmee het in aanraking komt, wordt heilig. Het werk van de Heer Jezus voor de zonde is volkomen in zijn uitwerking. Niets in Zijn hele werk draagt zozeer het karakter van absolute heiligheid, van een volkomen en volmaakte afzondering voor God, als Zijn dragen van de zonde. Dat God Hem, de Zoon van Zijn liefde, heeft geoordeeld als Hij tot zonde wordt gemaakt, is het duidelijkste bewijs hoezeer God de zonde haat. Wie dat ziet, zal een heilige afschuw krijgen van alles wat met zonde te maken heeft en willen leven in volledige heiligheid voor God.

Als bloed van het zondoffer op een kledingstuk komt, moet het kledingstuk met water worden gewassen *(vers 27)*. Dat ziet op de krachtdadige werking van het bloed op mijn gedrag zoals dat door anderen waar te nemen is. Als ik mij plotseling weer de betekenis van het bloed van Christus realiseer, Die voor mij tot zonde is gemaakt, zal dat invloed hebben op mijn leven. Er zal meer nederigheid in mijn leven gezien worden. Het water van het Woord zal mijn leven reinigen van dingen die met nederigheid in strijd zijn.

Het vlees van het zondoffer moet, om het te kunnen eten, eerst gekookt worden. Dat kan gebeuren in een aarden of in een koperen pot of vat. Een aarden vat stelt ons lichaam voor *(2Ko 4:7)*. Dat moet, als instrument dat door de zonde is gebruikt, verbroken worden. Niets van wat de mens van nature is, mag verbonden worden aan het werk van de Heer Jezus. Het koperen vat spreekt van wat wij geworden zijn nadat we tot geloof gekomen zijn. Koper spreekt van de gerechtigheid van God. Door de zonde is daar een smet op gekomen. Er moet reiniging van het vat plaatsvinden. Schuren en met water spoelen spreekt van de reiniging door het Woord van God *(Ef 5:26)*.

Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid van de kracht van God is, en niet uit ons: ... (2Ko 4:7)

..., opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door [het] Woord, ... (Ef 5:26)

Als de gezalfde priester of het volk heeft gezondigd *(Lv 4:6,17)*, wordt het bloed van een zondoffer in de tent der samenkomst gebracht *(vers 30)*. In dat geval is er niemand die het zondoffer kan eten, want allen zijn schuldig en daardoor ongeschikt om het te eten.

Leviticus 7

De wet voor het schuldoffer | *verzen 1-7*

> *1 Dit nu is de wet voor het schuldoffer. Het is allerheiligst. 2 Op de plaats waar men het brandoffer slacht, moet men [ook] het schuldoffer slachten. Men moet het bloed ervan rondom op het altaar sprenkelen. 3 Daarvan moet men al zijn vet aanbieden, de staart en het vet dat de ingewanden bedekt; 4 en ook de beide nieren met het vet dat eraan vastzit, tegen de lendenen aan, en de kwab aan de lever, die men [tegelijk] met de nieren moet verwijderen. 5 De priester moet die vervolgens op het altaar in rook laten opgaan als een vuuroffer voor de HEERE. Het is een schuldoffer. 6 Al wie mannelijk is onder de priesters mag het eten; op een heilige plaats moet het gegeten worden. Het is allerheiligst. 7 Zoals het zondoffer is, zo [ook] het schuldoffer; er is één wet voor. Het is voor de priester die daarmee verzoening gedaan heeft.*

Hier vinden we de eigenlijke beschrijving van het schuldoffer. Die zouden we in *Leviticus 5* verwachten. Maar daar staat het aspect van de vergoeding op de voorgrond, terwijl het hier om de priesterlijke bijdrage gaat.

Het schuldoffer is evenals het zondoffer *"allerheiligst"*. Het schuldoffer beantwoordt aan alle heilige eisen van God met betrekking tot de schuld waarin een mens voor Hem staat. Evenals het zondoffer is ook het schuldoffer nauw verbonden met het brandoffer *(vers 2; Lv 6:25)*. Het schuldoffer wordt evenals het zondoffer gebracht op de plaats van het brandoffer. Het stelt voor dat wie een schuldoffer moet brengen, tevens mag zien dat de Heer Jezus ook het brandoffer is. We hebben schuld op ons geladen, maar die schuld heeft de Heer Jezus op Zich genomen. Hij heeft daarvoor de straf ontvangen die wij hebben verdiend. Dat is een wondere genade.

Maar de genade gaat veel verder. Er is niet alleen iets van ons weggenomen – onze schuld en de straf daarop –, we hebben door Zijn werk ook iets oneindig groots gekregen. Op grond van het werk van de Heer Jezus

staan we nu heilig en onberispelijk voor God als Zijn zonen. God ziet ons nu aan in Hem *(Ef 1:4-6)*.

..., zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren voor [de] grondlegging van [de] wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn vóór Hem in [de] liefde, terwijl Hij ons tevoren door Jezus Christus tot [het] zoonschap voor Zichzelf bestemd heeft, naar het welbehagen van Zijn wil, tot lof van [de] heerlijkheid van Zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, ... (Ef 1:4-6)

Een gelovige die als priester het schuldoffer brengt, krijgt een bijzondere waardering voor de Heer Jezus en Zijn werk. Hij houdt zich met Hem en Zijn werk bezig. Hoewel de aanleiding ligt in de noodzaak tot verzoening omdat er schuld is ontstaan, is de uitwerking ervan een toenemende bewondering voor Christus en Zijn werk. Het speciale deel van de priester *(vers 7)* wordt in het volgende vers nader aangegeven *(vers 8)*.

Het schuldoffer heeft aspecten die we bij het zondoffer niet zijn tegengekomen. Zo wordt het bloed van het schuldoffer rondom op het altaar gesprenkeld. Hierdoor wordt de weg voor de aanbidding weer vrijgemaakt. Ook het vet en de ingewanden en het vet daaraan worden als een vuuroffer aan de HEERE geofferd. Het wijst op de gedachte dat de Heer Jezus met inzet van al Zijn krachten het werk heeft volbracht, waardoor de schuldige van schuld is bevrijd en daarboven God is verheerlijkt.

Hierover nadenken is voedsel voor de priester. Dit voedsel kan alleen op een heilige plaats worden gegeten. Het op deze wijze met de Heer Jezus als het schuldoffer bezig zijn, vraagt dat we ons afzonderen: het *"allerheiligste"* moet op *"een heilige plaats"* worden gegeten.

Aanvullende bepalingen | *verzen 8-10*

> *8 En de priester die iemands brandoffer aanbiedt, voor die priester is de huid van het brandoffer dat hij aangeboden heeft. 9 En elk graanoffer dat in de oven gebakken wordt, en alles wat in de pan en op de bakplaat wordt bereid, is voor de priester die het aanbiedt. 10 Maar elk graanoffer dat met olie is gemengd of droog is, is voor alle zonen van Aäron, zowel voor de een als voor de ander.*

In deze verzen hebben we enkele toevoegingen aan de wet voor het schuldoffer. Bezig zijn met de schuld van een ander is niet gemakkelijk. Wie als priester – dat is iemand die gewend is aan Gods tegenwoordigheid en Zijn gedachten kent – ertoe wordt geroepen zich met de schuld van iemand bezig te houden, krijgt hier, in beeld, een grote bemoediging.

Hij wordt herinnerd aan het brandoffer en wat zijn deel daarin is: de huid van het brandoffer. Daarmee mag hij zich als het ware bekleden. Dat geeft het beeld dat hij zich bewust mag zijn dat hij voor God staat in de waarde van het offer van de Zoon: hij is *"begenadigd [of: aangenaam gemaakt] ... in de Geliefde" (Ef 1:6)*. *Weten* wie je bent in Christus, is nog iets anders dan *beleven* dat je in Christus bent. Dat laatste zal zich uiten in aanbidding van de Vader en de Zoon.

Voor de priester die het schuldoffer brengt, is ook een deel van het graanoffer. Hij mag zich voeden met de Heer Jezus, Wie Hij geweest is voor God. Een gelovige die zich met de schuld van een ander moet bezighouden, zal een bijzondere waardering krijgen voor de volmaakte toewijding die het leven van de Heer Jezus te zien geeft. Dat staat tegenover het leven van de schuldige, maar ook tegenover zijn eigen leven dat niet beter is dan dat van de schuldige. In alles schittert alleen het leven van de Heer Jezus. Dat is voedsel voor het hart van onvolmaakte mensen die zichzelf juist daarom hebben overgegeven aan Hem.

Een gelovige die vanuit dat bewustzijn een falende gelovige helpt met het opruimen van zijn schuld, krijgt zicht op de verschillende aspecten van het leven van de Heer Jezus, zoals dat in de verschillende vormen van het graanoffer wordt voorgesteld. Die vormen en de onderdelen van dat offer zijn in *Leviticus 2* aan de orde geweest.

De wet voor het dankoffer | *verzen 11-21*

> *11 Dit nu is de wet voor het dankoffer dat men aan de HEERE moet aanbieden.
> 12 Als [iemand] het als lofoffer aanbiedt, dan moet hij naast het lofoffer ongezuurde koeken aanbieden, met olie gemengd, ongezuurde platte koeken met olie bestreken en koeken van door elkaar gemengd meelbloem met olie gemengd. 13 Bij de koeken moet hij als zijn offergave gezuurd brood aanbieden, samen met zijn lof- en dankoffer. 14 En van elke offergave moet hij één [koek] als een hefoffer aan de HEERE aanbieden. Het is voor de priester die het bloed van het dankoffer sprenkelt. 15 En het vlees van het lof- en dankoffer moet gegeten worden op de dag dat hij het aanbiedt. Men mag niets ervan tot de [volgende] morgen overlaten. 16 Maar als het slachtoffer dat hij aanbiedt, een gelofteoffer of een vrijwillige gave is, dan moet dat gegeten worden op de dag dat hij zijn offer aanbiedt; en wat ervan overblijft, mag ook de volgende*

> *dag gegeten worden. 17 Wat er dan [nog] van het vlees van het slachtoffer overgebleven is, moet op de derde dag in het vuur verbrand worden, 18 want als er op de derde dag ook maar [een deel] van het vlees van zijn dankoffer gegeten wordt, dan komt het hem die het aangeboden heeft, niet ten goede; het wordt [hem] niet toegerekend. Het is onrein vlees: de persoon die daarvan eet, moet zijn ongerechtigheid dragen. 19 Ook het vlees dat met iets onreins in aanraking is gekomen, mag niet gegeten worden. Het moet in het vuur verbrand worden. Maar wat het [andere] vlees betreft, ieder die rein is, mag [dat] vlees eten. 20 De persoon echter die vlees eet van het dankoffer, dat voor de HEERE is, terwijl hij onrein is, die persoon moet van zijn volksgenoten worden afgesneden. 21 En wanneer een persoon met iets onreins in aanraking komt, [zoals] de onreinheid van een mens, of onreine dieren of een of ander onrein [en] afschuwelijk iets, en [toch] eet van het vlees van het dankoffer, dat voor de HEERE is, dan moet die persoon van zijn volksgenoten worden afgesneden.*

Bij de beschrijving van het dankoffer in *Leviticus 3* gaat het vooral om de verbinding met het altaar. De toepassing daarvan voor ons vinden we bij uitstek in het avondmaal aan de tafel van de Heer. Het dankoffer is een gemeenschapsoffer, wat voor ons wordt voorgesteld in de tafel van de Heer *(1Ko 10:15-21)*. Er zijn echter ook andere gelegenheden waar gelovigen met elkaar gemeenschap hebben. Telkens wanneer ze, om wat voor reden ook, bij elkaar komen, hebben ze gemeenschap met elkaar. God wil daar graag bij zijn. Gemeenschap als gelovigen onder elkaar is alleen mogelijk en goed als God erbij kan en mag zijn.

De HEERE is God, Hij heeft ons licht gegeven.
Bind het feest[offer] vast met touwen
tot aan de horens van het altaar. (Ps 118:27)

Het dankoffer is een feestoffer *(Ps 118:27)*. Iemand die blij is, kan spontaan een lofoffer brengen. Hij kan een dier slachten en feestvieren. De oudste zoon in *Lukas 15* wil dat ook. Maar hij wil alleen met zijn vrienden feestvieren, zonder zijn vader *(Lk 15:29)*. Dat kan geen feest zijn. Onze vreugde en blijdschap zijn altijd gegrond op het werk van de Heer Jezus, en dat is ook wat God verheugt.

Hij antwoordde echter en zei tot zijn vader: Zie, zoveel jaren dien ik u en nooit heb ik uw gebod overtreden, en mij hebt u nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. (Lk 15:29)

Bij dit lofoffer moet ook een graanoffer worden gebracht. Als wij God danken voor het werk van de Heer Jezus aan het kruis, is het onmogelijk om

voorbij te gaan aan Zijn volmaakte leven tot aan het kruis. Ook daarover willen we God graag vertellen, Hem dat offeren.

Er wordt ook gezuurd brood gebracht *(vers 13)*. Dat kan niet spreken van de Heer Jezus. Zuurdeeg spreekt van zonde en in Hem is geen zonde. In ons is wel zuurdeeg. De zonde is nog in ons. Die koeken spreken ervan dat wij komen in het besef dat de zonde nog in ons is *(1Jh 1:8)*, hoewel de zonde geen heerschappij meer over ons mag en hoeft te hebben. We moeten ons er dood voor houden. Dat doen we als we beseffen dat Hij de zonde van zijn kracht heeft beroofd *(Rm 6:6-11)*.

Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is niet in ons. (1Jh 1:8)

Vers 14 toont aan dat God het eerst Zijn deel moet krijgen, voordat wij met anderen delen. Het is een deel dat Hem als een hefoffer wordt aangeboden. Een hefoffer wil zeggen dat het wordt opgeheven boven al het andere uit, terwijl tegelijk daardoor ook al het andere de waarde van dit hefoffer krijgt. We kunnen dit toepassen op de Heer Jezus Die Zichzelf boven alles uit aan God heeft aangeboden. Wij bieden Hem aan God aan. Daardoor krijgt ook alles wat we verder van Hem en Zijn offer met elkaar genieten de waarde die Hij voor God heeft.

De priester die het bloed van het dankoffer sprenkelt, stelt de gelovige voor die zich bewust is dat gemeenschap op niets ander is gegrond dan op het door Christus gestorte bloed. Het bloed bepaalt hem bij de prijs die voor hem betaald is en waardoor hij nu geheel van Christus is *(1Pt 1:1-2)*. Dit bewerkt grote dankbaarheid en blijdschap. De gelovige die dit kent, veronderstelt die dankbaarheid en blijdschap ook bij andere gelovigen en verlangt ernaar dat met zulke gelovigen te delen, daarin gemeenschap te hebben.

Het feest, het eten, moet plaatsvinden op dezelfde dag dat het offer wordt aangeboden *(vers 15)*. Dit voorschrift laat zien dat de verbinding met het altaar van groot belang is. Als het vlees de volgende dag gegeten wordt, is de gedachte aan het feit dat het offer op het altaar is gebracht, vervaagd. Dat wil God niet. Hij verwacht bij elk lofoffer de gedachte aan het kruis van Christus. Er is geen dank mogelijk zonder het kruis.

We kunnen niet teren op de beleving van gisteren. God verwacht dat we elke dag met een nieuw lofoffer bij het altaar komen. Wij mogen dagelijks

de Schriften onderzoeken *(Hd 17:11)*, want die zijn het die van de Heer Jezus getuigen *(Jh 5:39)*. Wij merken elke morgen nieuwe barmhartigheden van de Heer op *(Kl 3:22-23)*. Dan hébben we toch elke dag een overvloed aan redenen voor een nieuw lofoffer?

U onderzoekt de Schriften, omdat u meent daarin eeuwig leven te hebben; en die zijn het die van Mij getuigen; ... (Jh 5:39)

Het is de goedertierenheid van de HEERE dat wij niet omgekomen zijn,
dat Zijn barmhartigheid niet opgehouden is!
Nieuw zijn ze, elke morgen;
groot is Uw trouw! (Kl 3:22-23)

Een gelofteoffer of vrijwillig offer mag wel de volgende dag nog worden gegeten *(vers 16)*. Dit is namelijk een offer dat een duurzamer karakter heeft dan het lofoffer. Een lofoffer wordt meer spontaan gebracht. Over een gelofteoffer of vrijwillig offer is nagedacht. Wanneer we samenkomen, kan het zijn dat we meer spontaan gaan offeren naarmate de dienst vordert. Het kan ook zijn dat we in de week al met de samenkomst en het offer van de Heer Jezus bezig zijn geweest. De dankbaarheid in verbinding met het kruis werkt ook langer door.

Toch is het ook dan niet zo dat we langere tijd vooruit kunnen met wat we van de Heer Jezus hebben gezien. Dat is wat de *verzen 17-18* ons te zeggen hebben. Er zal een groeiend verlangen zijn om meer van Hem te zien. Gedachten die blijven hangen en die we alleen maar blijven koesteren omdat we geen zin hebben om nieuwe dingen van de Heer Jezus te ontdekken, werken contraproductief. Ze worden een hindernis in ons geestelijk leven. De groei stopt. Dan moeten we onszelf en ons denken veroordelen om vrij te worden van ongerechtigheid. Zo ontstaat er ruimte voor het klaarmaken van een nieuw gelofteoffer of vrijwillig offer dat aangenaam is voor God en waarin gemeenschap met anderen kan worden beleefd. Als gemeenschapsbeoefening zich uit in vaste vormen en langs platgetreden paden, verwordt ze tot dode orthodoxie.

Aan beoefenen van gemeenschap zoals die in het deelnemen aan deze offermaaltijd wordt voorgesteld, zijn voorwaarden verbonden *(verzen 19-21)*. De tafel, de uitdrukking van gemeenschap, is de tafel van de *Heer* en daarom heilig. De offers behoren aan God *(verzen 20-21)*. De eredienst behoort aan God. Wat in onze harten omgaat tijdens de eredienst, behoort niet aan ons toe. God heeft het in onze harten gelegd, tot onze blijdschap,

opdat we deelhebben aan wat het offer van Christus voor Hem betekent en aan Zijn eigen blijdschap daarover.

Daarmee mag geen onreinheid verbonden worden. Die onreinheid kan op verschillende wijze veroorzaakt worden. In de eerste plaats kan het gebeuren dat het vlees met iets onreins in aanraking is gekomen *(vers 19)*. Een toepassing daarvan is dat iemand over de persoon of het werk van de Heer Jezus verkeerde gedachten heeft. Dan is hij onrein en kan niet deelnemen aan het avondmaal, de gemeenschapsmaaltijd die wordt gehouden aan de tafel van de Heer. Hij kan pas deelnemen als hij zijn verkeerde denken over de Persoon of het werk van de Heer Jezus heeft gecorrigeerd.

Een tweede geval is dat de persoon die van het vlees wil eten, zelf onrein is *(vers 20)*. Een toepassing daarvan is dat iemand de zonde in zijn leven niet oordeelt. Van zo iemand moet worden geconstateerd dat hij niet slechts in de zonde is gevallen, maar dat hij in de zonde leeft. Als iemand de zonde in zijn leven niet veroordeelt en er ook na meerdere pogingen door anderen niet toe komt die zonde te veroordelen *(Mt 18:15-20)*, kan hij niet deelnemen aan het avondmaal, de gemeenschapsmaaltijd die wordt gehouden aan de tafel van de Heer. Zo iemand wordt een *"boze"* genoemd en moet, indien hij al deelneemt aan het avondmaal, uit het midden worden weggedaan *(1Ko 5:13b)*. Hij kan pas (weer) deelnemen als hij zijn zonde veroordeelt en belijdt voor God en mensen.

Doet de boze uit uw midden weg. (1Ko 5:13b)

Een derde geval is dat iemand, hoewel hij zelf rein is, toch onrein is door bewust in contact te blijven met onreinheid *(vers 21)*. Een toepassing is als iemand wil deelnemen aan het avondmaal, terwijl hij deel uitmaakt van een gemeenschap waar men geen tucht over openbaar kwaad uitoefent. Men staat bijvoorbeeld ongehuwd samenwonen toe of het leven in een homoseksuele relatie en laat mensen die zo leven toe aan hun avondmaal. Wie daarmee in verbinding blijft, blijft in verbinding met het kwaad dat in die gemeenschap aanwezig is en is daardoor verontreinigd. Zo iemand kan niet deelnemen aan het avondmaal van de Heer, de gemeenschapsmaaltijd die wordt gehouden aan de tafel van de Heer. Hij kan pas deelnemen als

hij zich aan dit kwaad onttrekt, wat in de praktijk betekent dat hij zich aan die gemeenschap onttrekt *(2Tm 2:19-22)*.

Verbod om vet of bloed te eten | *verzen 22-27*

> *22 De HEERE sprak tot Mozes: 23 Spreek tot de Israëlieten en zeg: U mag totaal geen vet eten van een rund, een schaap of een geit. 24 Het vet van een dood [dier] of het vet van een verscheurd [dier] mag voor allerlei werk gebruikt worden, maar u mag het beslist niet eten. 25 Voorzeker, al wie het vet eet van het [stuk] vee waarvan men de HEERE een vuuroffer aanbiedt, de persoon die [dit] gegeten heeft, moet van zijn volksgenoten worden afgesneden. 26 Ook mag u in al uw woongebieden totaal geen bloed eten, niet van vogels en [ook] niet van vee. 27 Iedere persoon die ook maar iets van bloed eet, die persoon moet van zijn volksgenoten worden afgesneden.*

God waakt ervoor dat Zijn volk zich te veel van het offer toe-eigent. De bepaling dat het verboden is van het vet en het bloed te eten, staat na het dankoffer. Dankoffers zijn offers die voor een groot deel gegeten mogen worden. Toch blijft er iets in het offer dat alleen voor God is, waarop Hij Zijn exclusieve recht laat gelden: het leven (bloed) en de innerlijke kracht (vet) behoren geheel aan Hem.

Er zijn delen in het werk van de Heer Jezus waarvoor God ons niet het vermogen heeft gegeven daarin in te dringen. Van geen enkel dier mag het vet worden gegeten. Het vet spreekt van de kracht van het dier. Het vet van het offerdier spreekt van de energie waarmee de Heer Jezus het werk heeft volbracht. Alleen God kan die kracht volmaakt meten en waarderen.

Het bloed mag ook nooit gegeten worden. Het bloed is het leven van het schepsel. Het leven behoort God toe. Als het leven genomen wordt, moet dat worden gedaan in het besef dat het aan God behoort *(Lv 17:10-14; Gn 9:6)*. Daarom moet men het bloed laten wegvloeien.

God heeft bepaald: *"Zonder bloedstorting is er geen vergeving" (Hb 9:22)*. Wij mogen geloven dat het bloed ons reinigt van al onze zonden *(1Jh 1:7b)*. De diepe betekenis van het bloed van Christus voor God is door het verstand van een mens niet te doorgronden. Wie dat wel probeert, vervalt in dwaling.

..., en het bloed van Jezus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde. (1Jh 1:7b)

Het deel van de priester | *verzen 28-36*

28 De HEERE sprak tot Mozes: 29 Spreek tot de Israëlieten en zeg: Wie zijn dankoffer de HEERE aanbiedt, moet [een deel] van zijn dankoffer [als] zijn offergave aan de HEERE brengen. 30 Eigenhandig moet hij de vuuroffers van de HEERE brengen. Het vet aan het borststuk moet hij met dat borststuk brengen om het als een beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE te bewegen. 31 De priester moet vervolgens het vet op het altaar in rook laten opgaan, maar het borststuk is voor Aäron en zijn zonen. 32 Van uw dankoffers moet u ook de rechterachterbout als een hefoffer aan de priester geven. 33 Wie van Aärons zonen het bloed van het dankoffer en het vet aanbiedt, voor hém is de rechterachterbout bestemd. 34 Want het borststuk van het beweegoffer en de achterbout van het hefoffer heb Ik van de Israëlieten uit hun dankoffers genomen, en Ik geef die van de kant van de Israëlieten aan de priester Aäron en aan zijn zonen, als een eeuwige verordening. 35 Dit is het gewijde deel van Aäron en het gewijde deel van zijn zonen uit de vuuroffers van de HEERE, op de dag dat hij hen naderbij liet komen om de HEERE als priester te dienen. 36 Dit gebood de HEERE hun te geven van de kant van de Israëlieten, op de dag dat Hij hen zalfde. Laat het een eeuwige verordening zijn, [al] hun generaties door.

Van het dankoffer worden het bloed en het vet op het altaar gebracht en zo aan God geofferd. De borst en de rechterachterbout van dit offer zijn voor de priester. De rest van het offer is voor de offeraar en allen met wie hij feest wil vieren en die rein zijn.

Ieder die met een dankoffer komt, moet dat *"eigenhandig"* brengen. Het offeren van het dankoffer kunnen we niet aan anderen overlaten. In de samenkomst geldt dat voor iedere broeder en iedere zuster. God wil van ieder persoonlijk ontvangen wat er in het hart aanwezig is. De broeders mogen daaraan hardop uiting geven *(1Ko 14:34)*.

De borst is de plaats waar het hart zit. De borst spreekt van de *liefde* van de Heer Jezus. Daarmee houdt een priester zich in het bijzonder bezig. De priester krijgt ook de rechterachterbout, die spreekt van de *kracht* en volharding die we zien in de weg die de Heer Jezus is gegaan. Liefde en kracht zien we ook in *Hooglied 8 (Hl 8:6)*.

Leg mij als een zegel op Uw hart,
als een zegel op Uw arm.
Want de liefde is sterk als de dood,
de hartstocht onstuitbaar als het graf.
Haar vonken zijn vurige vonken,
vlammen van de HEERE. (Hl 8:6)

Het zijn de liefde en kracht van het werk van de Heer Jezus waardoor de gemeenschap tot stand is gekomen.

Bevestiging wetten op de offers | *verzen 37-38*

> *37 Dit is de wet voor het brandoffer, het graanoffer, het zondoffer, het schuldoffer, het wijdingsoffer en het dankoffer, 38 die de HEERE Mozes gebood op de berg Sinaï, op de dag dat Hij de Israëlieten gebood om hun offergaven voor de HEERE in de woestijn Sinaï aan te bieden.*

Mozes heeft deze aanwijzingen voor de offers van de HEERE gekregen op de berg Sinaï. God heeft daarmee uitdrukking gegeven aan Zijn wil dat het volk Hem offers brengt. Het terrein waar die offers gebracht moeten worden, wordt ook nog nadrukkelijk vermeld: het is *"in de woestijn Sinaï"*. Dat bepaalt ons erbij dat God van ons verwacht dat wij Hem, terwijl we op aarde leven, *"voortdurend een lofoffer brengen ... dat is [de] vrucht van [de] lippen die Zijn Naam belijden"* (Hb 13:15).

Leviticus 8

Inleiding

Na de beschrijving van de offers, wat de priesters brengen, volgt nu de historische wijding van Aäron en zijn zonen tot priesters. We worden getuigen van de instelling van het priesterschap. De instelling gebeurt volgens de beschrijving in *Exodus 29*, waarin het priesterschap wordt aangekondigd en waar de voorschriften worden gegeven hoe de instelling moet gebeuren *(Ex 29:1-46)*.

Mozes moet Aäron en zijn zonen wijden | *verzen 1-5*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Neem Aäron en met hem zijn zonen, de kleding en de zalfolie, de jonge stier van het zondoffer, de twee rammen en de mand met de ongezuurde [broden], 3 en roep heel de gemeenschap bijeen bij de ingang van de tent van ontmoeting. 4 Toen deed Mozes wat de HEERE hem geboden had, en de gemeenschap werd bijeengeroepen bij de ingang van de tent van ontmoeting. 5 En Mozes zei tegen de gemeenschap: Dit is het woord dat de HEERE geboden heeft te doen.*

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

In Aäron en zijn zonen zien we een type of een afschaduwing van de Heer Jezus als Hogepriester en de gelovigen als priesters. Alle gelovigen zijn priesters *(1Pt 2:5)*. Dat is het beginsel. Helaas functioneren niet alle gelovigen van de gemeente als priester. De beelden van het *Oude Testament* laten zien hoe we praktisch ons priesterschap kunnen waarmaken, hoe we als gelovige een priester kunnen worden. Een priester is iemand die offers aan God brengt. God wil graag dat wij Hem geestelijke offers brengen.

De priesterdienst is niet alleen een persoonlijke zaak. Het gaat de hele gemeente aan: de hele gemeente van Israël komt samen bij de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst *(verzen 3-4)*. Priesterdienst in het Oude Testament wordt hoofdzakelijk verricht ten behoeve van het volk, dat wil zeggen voor anderen. Het priesterschap van de gelovigen komt

vooral tot uitdrukking in de samenkomsten van de gelovigen, wanneer zij als gemeente samenkomen op de plaats waar God woont *(Mt 18:20)*.

Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

Aäron en zijn zonen met water gewassen | *vers 6*

> *6 Daarna liet Mozes Aäron en zijn zonen naar voren komen, en waste hen met het water.*

Het wassen met water is hier niet om iets onreins weg te wassen. Een gelovige die een priester wil zijn, gebruikt het water van het Woord niet alleen om gereinigd te worden, maar vooral ook om rein te blijven.

De hogepriesterlijke kleding aangedaan | *verzen 7-9*

> *7 Ook deed hij hem het onderkleed aan, bond hem de gordel om en trok hem het bovenkleed aan. Verder deed hij hem de efod aan, maakte die vast met de kunstige band van de efod, en bond hem die om. 8 Vervolgens bevestigde hij de borsttas erop, en deed de urim en de tummim in de borsttas. 9 Daarna zette hij de tulband op zijn hoofd, en bevestigde aan de voorkant van de tulband de gouden plaat, de heilige diadeem, zoals de HEERE Mozes geboden had.*

De kleren van de hogepriester spreken van de hogepriesterlijke dienst van de Heer Jezus. Hij is de hemelse Mens en Hij bekleedt een hemels hogepriesterschap, terwijl uit alles wat Hij doet ook Zijn Goddelijke heerlijkheid blijkt. Hij vertegenwoordigt Gods volk bij God. In *Exodus 28* worden de kledingstukken uitvoerig beschreven *(Ex 28:1-43)*. De beschrijving daar vindt in een andere volgorde plaats dan hier. Hier zien we hoe de kleding achtereenvolgens wordt aangetrokken, dat is van binnen naar buiten. In *Exodus* wordt de kleding van buiten naar binnen beschreven *(Ex 28:4; Lv 8:7-8)*. Zie voor de betekenis van de kledingstukken de toelichting bij *Exodus 28*.

Dit zijn dan de kledingstukken die zij moeten maken: een borsttas, een efod, een bovenkleed, een onderkleed van bewerkte stof, een tulband en een gordel. Zij moeten namelijk voor uw broer Aäron en voor zijn zonen geheiligde kleding maken om Mij als priester te dienen. (Ex 28:4)

De zalving | *verzen 10-12*

> *10 Toen nam Mozes de zalfolie en zalfde de tabernakel met alles wat daarin was, en heiligde ze. 11 Hij sprenkelde daarvan zeven keer op het altaar, en zalf-*

> *de het altaar met alle bijbehorende voorwerpen, het wasvat en het bijbehorende voetstuk, om dat [alles] te heiligen. 12 Vervolgens goot hij van de zalfolie op het hoofd van Aäron, en hij zalfde hem om hem te heiligen.*

Niet alleen moeten er geheiligde priesters zijn, maar ook alles waarmee zij hun dienst uitoefenen moet geheiligd zijn. Alleen wat door de Heilige Geest – de zalfolie spreekt van Hem – gezalfd en daardoor geheiligd is, kan met God in verbinding worden gebracht.

Aäron als een beeld van de Heer Jezus wordt gezalfd met olie nog voordat er bloed op hem is aangebracht. Bij de zonen van Aäron als een beeld van de gelovigen die priesters zijn, wordt eerst bloed aangebracht en daarna olie. In de geestelijke betekenis wil dit zeggen dat de Heilige Geest zonder toepassing van bloed op de Heer Jezus kan komen, want Hij is de volmaakte, zondeloze Mens. Wij zijn van nature zondaren. Op zulke mensen kan de Heilige Geest pas komen, nadat zij gereinigd zijn van hun zonden door het bloed van het offer van Christus.

De priesterlijke kleding aangedaan | *vers 13*

> *13 Daarna liet Mozes de zonen van Aäron naderbij komen. Hij deed hun onderkleren aan, bond hun een gordel om en wikkelde hun hoofddoeken om, zoals de HEERE Mozes geboden had.*

Nadat Aäron als beeld van de Heer Jezus met zijn hogepriesterlijke waardigheid is bekleed, kunnen nu zijn zonen als priesters bekleed worden. Er is alleen een priesterschap van alle gelovigen mogelijk omdat de Heer Jezus hen daartoe bekwaam heeft gemaakt. De priesterkleren spreken van de waardigheid die de gelovigen nu bezitten om als priesters in het heiligdom tot God te naderen.

Want door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt die geheiligd worden. (Hb 10:14)

In de *brief aan de Hebreeën* zien we hoe wij door het offer van Christus volmaakt geheiligd zijn *(Hb 10:14)*. Daardoor hebben wij vrijmoedigheid om als priesters tot God te naderen *(Hb 10:19,22a)*. Een extra aansporing om dat te doen is de aanwezigheid van de Heer Jezus daar als de *"grote Priester over het huis van God" (Hb 10:21)*.

De offers voor de wijding | *verzen 14-24*

> *14 Toen liet hij de jonge stier van het zondoffer naar voren brengen. En Aäron met zijn zonen legden hun handen op de kop van de jonge stier van het zondoffer, 15 en men slachtte [hem]. Mozes nam toen het bloed en streek [dat] met zijn vinger rondom aan de horens van het altaar, en reinigde [zo] het altaar van zonde. Vervolgens goot hij het bloed uit aan de voet van het altaar. Zo heiligde hij het om er verzoening voor te doen. 16 Hij nam ook al het vet dat aan de ingewanden vastzit, de kwab aan de lever en de beide nieren met hun vet. En Mozes liet het in rook opgaan op het altaar. 17 Maar de jonge stier, zijn huid, zijn vlees en zijn mest verbrandde hij buiten het kamp met vuur, zoals de HEERE Mozes geboden had. 18 Daarna liet hij de ram van het brandoffer naderbij komen, en Aäron met zijn zonen legden hun handen op de kop van de ram. 19 Men slachtte [hem], en Mozes sprenkelde het bloed rondom op het altaar. 20 Hij verdeelde de ram in stukken, en Mozes liet de kop, de stukken en het vet in rook opgaan, 21 maar de ingewanden en de poten waste hij met water. En Mozes liet heel de ram op het altaar in rook opgaan. Het was een brandoffer, als een aangename geur; een vuuroffer was het voor de HEERE, zoals de HEERE Mozes geboden had. 22 Vervolgens liet hij de andere ram naderbij komen, de ram van het wijdingsoffer. En Aäron met zijn zonen legden hun handen op de kop van de ram. 23 Men slachtte [hem], en Mozes nam [een deel] van zijn bloed, en streek het op de rechteroorlel van Aäron, op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet. 24 Hij liet ook de zonen van Aäron naderbij komen. En Mozes streek [een deel] van het bloed op hun rechteroorlel, op de duim van hun rechterhand en op de grote teen van hun rechtervoet. Daarna sprenkelde Mozes dat bloed rondom op het altaar.*

Voor de wijding van de zonen van Aäron worden drie offers gebracht:

1. een zondoffer *(vers 14)*,
2. een brandoffer *(vers 18)* en
3. een wijdingsoffer *(vers 22)*.

Het wijdingsoffer is een bijzondere vorm van het dankoffer.

Op alle drie offers leggen Aäron en zijn zonen hun handen. Zoals we al vaker hebben gezien, betekent het opleggen van de handen het zich een maken met dat, waar de handen op worden gelegd. Wie priester wil zijn, moet zich een maken met het werk van de Heer Jezus.

Bij het *zondoffer* wil het zeggen dat ik, om priesterdienst te kunnen verrichten, me goed bewust moet zijn dat al mijn zonden overgegaan zijn op de Heer Jezus, dat Hij mijn zonden heeft gedragen en daarvoor geoordeeld is. Evenzeer mag en moet ik me bewust zijn dat ik voor God sta in al de aangenaamheid van het offer van de Heer Jezus dat Hij als *brandoffer* aan God heeft gebracht. Ik ontleen mijn waardigheid om priester te zijn niet aan iets in mijzelf, maar uitsluitend aan Hem.

Als ik nu als priester aan God gewijd ben, kan ik mijn taak als priester alleen toegewijd aan God volbrengen als ik zie dat de Heer Jezus de grote Priester is, Die als het ware *wijdingsoffer* in alles volmaakt toegewijd is aan God. Hij heeft altijd volmaakt alles gedaan wat de Vader Hem geboden heeft *(Jh 6:38; 10:18; 14:31a)*.

Want Ik ben van de hemel neergedaald, niet opdat Ik Mijn wil zou doen, maar de wil van Hem Die Mij heeft gezonden. (Jh 6:38)

Opmerkelijk is nog dat alle offers hier door Mozes worden gebracht. De priesters kunnen dat nog niet, ze zijn nog niet gewijd. Mozes kan dat wel. Hij heeft geen wijding nodig. Hij is een beeld van de Heer Jezus als de Leraar van de gerechtigheid.

Wat er met het zondoffer en het brandoffer gebeurt, hebben we al gezien in respectievelijk *Leviticus 4* en *Leviticus 1*. Dat geldt ook voor het wijdingsoffer, hoewel dat niet zo uitdrukkelijk is genoemd. Het wijdingsoffer is namelijk een speciaal soort dankoffer. In *Leviticus 7* wordt het in de samenvatting van de wetten op de offers toch apart vermeld, maar wel in verbinding met het dankoffer *(Lv 7:37)*. In de Statenvertaling wordt dit offer *"vuloffer"* genoemd. Dat ziet op het vullen van de handen van Aäron met delen van het offer *(vers 27)*.

Het dier voor het wijdingsoffer is een ram, evenals het brandoffer. Dat wil zeggen dat onze wijding en toewijding als priesters hetzelfde karakter moeten hebben als het brandoffer. Onze wijding en toewijding moeten dezelfde kenmerken hebben als de wijding en toewijding van de Heer Jezus *(vgl. Ef 5:1-2)*. Dat betekent de inzet van onze hele persoon.

Weest dan navolgers van God, als geliefde kinderen, en wandelt in liefde, zoals ook Christus ons heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven als een offerande en een slachtoffer voor God tot een welriekende reuk. (Ef 5:1-2)

Dat het wijdingsoffer een speciaal soort dankoffer is, blijkt wel uit de speciale toepassing van een deel van het bloed. Het bloed van het wijdingsoffer

wordt toegepast op drie lichaamsdelen *(verzen 23-24)*. Het bloed van Christus, Zijn toewijding tot in de dood, is de grondslag voor onze toewijding.

Het bloed wordt het eerst op het oor gedaan. Het oor spreekt van luisteren, horen, gehoorzamen. Daarmee begint elke ware priesterdienst. Eerst moeten we luisteren om te weten wat de Heer van ons vraagt, hoe Hij alles hebben wil. Pas dan kunnen we handelen (hand) en wandelen (voet), in overeenstemming met de betekenis en waarde van het bloed.

Het beweegoffer | *verzen 25-29*

> *25 Hij nam het vet, de staart en al het vet dat aan de ingewanden vastzit, de kwab aan de lever, de beide nieren met hun vet, en [bovendien] de rechterachterbout. 26 Ook nam hij uit de mand met de ongezuurde [broden], die voor het aangezicht van de HEERE was, één ongezuurde koek, een [met] olie [aangemaakte] koek en één platte koek, en hij legde ze op de vetdelen en op de rechterachterbout. 27 Hij legde dat alles in de handen van Aäron en in de handen van zijn zonen, en bewoog die als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE. 28 Daarna nam Mozes ze uit hun handen en liet ze in rook opgaan op het altaar, boven op het brandoffer. Het waren wijdingsoffers, als een aangename geur, het was een vuuroffer voor de HEERE. 29 Verder nam Mozes het borststuk en bewoog het als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE. Van de ram voor het wijdingsoffer was [dit] voor Mozes bestemd, zoals de HEERE Mozes geboden had.*

Het vet en het graanoffer, de koeken, spreken respectievelijk van de energie en het volmaakte leven van de Heer Jezus. De rechterachterbout spreekt van Zijn kracht om te wandelen op aarde. Voor Zijn wandel op aarde ontleent Hij Zijn kracht aan Zijn gemeenschap met de Vader.

Dat alles wordt op de handen van Aäron en zijn zonen gelegd, waardoor symbolisch beslag wordt gelegd op hun leven. In beeld wijst dit erop dat zij hierdoor goed begrijpen Wie de Heer Jezus is en wat Hij heeft gedaan voor hun wijding. Dat bewegen ze voor Gods aangezicht heen en weer. Ze laten het allemaal aan God zien, om Hem als het ware te laten genieten van de heerlijkheid die in het leven van de Heer Jezus voor Hem te vinden is. Als we dat zo aan God voorstellen, genieten we er ook zelf van.

Mozes brengt het beweegoffer op het altaar. Hij krijgt het borststuk, nadat hij het als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE heeft bewogen. Het borststuk doet denken aan het hart en daarmee aan de liefde van de Heer Jezus die de oorsprong van alles is. De liefde van de Heer Jezus vindt volle genoegdoening in het resultaat van Zijn werk waardoor een priesterschap tot stand is gekomen. Daaraan mogen we ook denken als we er verwonderd bij stil staan dat wij nu in staat zijn priesterdienst te verrichten.

Besprenkeling met olie en bloed | *vers 30*

> *30 Vervolgens nam Mozes van de zalfolie en van het bloed dat op het altaar was, en sprenkelde het op Aäron, op zijn kleding, ook op zijn zonen en op de kleding van zijn zonen. Zo heiligde hij Aäron, zijn kleding, en met hem zijn zonen en de kleding van zijn zonen.*

Nadat de offers zijn gebracht, worden Aäron en zijn zonen besprenkeld met olie en bloed, waardoor zij tot het priesterschap geheiligd worden. Aan alle voorwaarden, zoals God die heeft bepaald, is voldaan. Olie en bloed spreken ervan dat de Heilige Geest en het bloed van Christus de grondslag vormen waarop wij, met Christus verbonden, onze plaats bij God hebben *(vgl. 1Pt 1:2)*.

..., uitverkorenen naar [de] voorkennis van God [de] Vader, door heiliging van [de] Geest, tot gehoorzaamheid en besprenkeling met [het] bloed van Jezus Christus; ... (1Pt 1:2)

Het voedsel van Aäron en zijn zonen | *verzen 31-32*

> *31 Mozes zei tegen Aäron en tegen zijn zonen: Kook het vlees [bij] de ingang van de tent van ontmoeting en eet het daar mét het brood in de mand van het wijdingsoffer; zoals ik geboden heb toen ik zei: Aäron en zijn zonen moeten dat eten. 32 Maar wat er overblijft van het vlees en het brood moeten jullie met vuur verbranden.*

De voorgaande handelingen zijn nodig om hen in de positie van priesters te brengen. Ze hebben een door God gegeven basis gelegd om priesterdienst uit te oefenen. Wat nog nodig is, is de kracht om die dienst te verrichten. Daarvoor geeft Mozes aan Aäron en zijn zonen het vlees van het wijdingsoffer, een dankoffer, en de daarbij gebrachte koeken te eten. Het is voedsel voor Aäron en zijn zonen. Zonder dit voedsel komt er geen ware priesterdienst.

Gelovigen die weten dat zij tot priesterdienst zijn geroepen of gewijd, voeden zich met de gedachte dat zij dit voorrecht te danken hebben aan wat de Heer Jezus heeft gedaan op het kruis, door Zich daar volkomen aan God te geven. Zij denken in verbinding met hun wijding tot priester ook aan Hem in Zijn volkomen toewijding aan God in Zijn leven op aarde, wat voorgesteld wordt in het brood. Zij delen die dankbare gedachten met de Heer Jezus, de ware Aäron, waardoor ook Hij Zich als het ware voedt.

Vlees en brood dat overblijft, moet worden verbrand. Wat we niet kunnen bevatten van het werk en het leven van de Heer Jezus, moeten we niet proberen te begrijpen, maar moeten we wegdoen.

Plaats en duur van de wijding | *verzen 33-35*

> *33 Ook mogen jullie zeven dagen lang niet van de ingang van de tent van ontmoeting weggaan, tot de dag dat de dagen van jullie wijdingsoffer voorbij zijn, want zeven dagen zal jullie wijding duren. 34 Zoals men op deze dag gedaan heeft, zo heeft de HEERE geboden te doen om verzoening voor jullie te bewerken. 35 Jullie moeten dan bij de ingang van de tent van ontmoeting blijven, dag en nacht, zeven dagen [lang]. Jullie moeten de voorschriften van de HEERE in acht nemen, opdat jullie niet sterven, want zo is het mij geboden.*

De duur van de wijding is zeven dagen. Dat spreekt van ons hele leven. Het getal zeven is het getal van volmaaktheid. Zeven dagen wil dan zeggen een volkomen periode. Met de achtste dag *(Lv 9:1)* begint een nieuwe periode. De tijd van onze priesterwijding beslaat ons hele leven. Wij zijn 'voortdurend', elke dag van ons leven, priesters *(Hb 13:15)*.

Laten wij <dan> door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippen die Zijn Naam belijden. (Hb 13:15)

Wel staat onze priesterdienst op een bijzondere manier in verbinding met de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst. God wil dat onze dagelijkse, voortdurende priesterdienst altijd in ons hart verbonden is met de plaats waar Hij met Zijn volk samenkomt, dat is voor ons de plaatselijke gemeente.

God wil dat wij als priester op de juiste plaats zijn – *"bij de ingang van de tent der samenkomst"* –, gedurende de door Hem bepaalde periode – *"dag en nacht, zeven dagen lang"* –, en in de juiste gezindheid – *"het u door de HEERE*

gegeven voorschrift in acht nemen". Alleen als wij Zijn geboden bewaren en erover waken dat de dienst gebeurt zoals Hij dat wil, zullen we onze priesterdienst kunnen blijven uitoefenen. Houden we geen rekening met Hem en Zijn wil, dan zal onze priesterdienst 'sterven' *(Lv 10:1-2)*.

Aäron en zijn zonen gehoorzamen | *vers 36*

> *36 Aäron en zijn zonen deden al de dingen die de HEERE door de dienst van Mozes geboden had.*

De gehoorzaamheid van Aäron en zijn zonen is indrukwekkend en voorbeeldig. Helaas wordt daarvan al snel wordt afgeweken *(Lv 10:1)*. Het is te wensen dat deze gehoorzaamheid ook in het tegenwoordige priesterschap van de gelovigen bij alle gelovigen steeds wordt aangetroffen. Helaas blijkt ook in de christenheid hoezeer daar is afgeweken van het priesterschap van alle gelovigen. Zelfs daar waar het priesterschap van alle gelovigen wordt beleden, handelt men er vaak niet naar.

Leviticus 9

Offers van Aäron en zijn zonen | *verzen 1-2*

> *1 Het gebeurde op de achtste dag dat Mozes Aäron en zijn zonen [bij zich] riep, met de oudsten van Israël. 2 Hij zei tegen Aäron: Neem voor jezelf een kalf – het jong van een rund – als zondoffer, en een ram als brandoffer, [beide] zonder enig gebrek, en bied ze aan voor het aangezicht van de HEERE.*

De wijding heeft zeven dagen geduurd *(Lv 8:33)*. Dan komt er een *"achtste dag"*. De achtste dag spreekt van een nieuw begin. Er begint iets wat niet eerder is geweest. Na de wijding zullen Aäron en zijn zonen hun eerste offers gaan brengen. Het is een dag die in zijn betekenis nooit herhaald zal worden. Je kunt altijd maar één keer iets voor de eerste keer doen.

Onze wijding duurt ons hele leven, maar telkens is er ook een achtste dag. Ons priesterschap mag steeds nieuw zijn. Met deze achtste dag is de verschijning van de heerlijkheid van de HEERE verbonden *(verzen 4,6,23)*. We gaan steeds meer van de heerlijkheid van de Heer Jezus zien. Als Hij binnenkort zichtbaar in heerlijkheid verschijnt, zal onze priesterdienst pas op een volkomen nieuwe wijze plaatsvinden.

De dienst van Aäron staat in dit hoofdstuk op de voorgrond. Mozes richt zich tot hem. Aäron is degene die offert. Zijn zonen, die een beeld zijn van de gemeente die inzicht heeft in de dienst van de ware Aäron, verdwijnen naar de achtergrond. Zij reiken hem wel telkens het bloed aan. Zonen van Aäron in geestelijke zin zijn zij die een speciale indruk van de betekenis en waarde van het bloed van het ware offer, de Heer Jezus, hebben gekregen door zich daarmee bezig te houden. Het bloed is de grondslag van alle ware priesterdienst.

Offers van het volk | *verzen 3-4*

> *3 Daarna moet je tot de Israëlieten spreken: Neem een geitenbok als zondoffer, en een kalf en een lam, elk van een jaar oud en zonder enig gebrek, als brandoffer, 4 verder een rund en een ram als dankoffer om voor het aangezicht van de HEERE te offeren, en een graanoffer met olie gemengd, want vandaag zal de HEERE aan u verschijnen.*

Op de achtste dag wordt ook van het volk verwacht dat zij met offers komen. Altijd blijft de grondslag het offer van Christus. Daar mogen we ons hele leven op baseren en ook de hele eeuwigheid. Alles heeft voor God alleen waarde als het verbonden is met Zijn Zoon en het offer dat Hij heeft gebracht. Tot in eeuwigheid zullen we Hem gedenken als Degene aan Wie we te danken hebben dat we in de heerlijkheid mogen zijn. In de verschillende offers zien we voorgesteld hoe we aan Hem zullen denken.

Hij heeft elke verhindering weggenomen door voor ons het *"zondoffer"* te worden. Tot in eeuwigheid zullen we Hem gedenken als Degene Die door God is verheerlijkt en door Wie God al Zijn voornemens kon uitvoeren door voor Hem het *"brandoffer"* te worden. Hij is Degene door Wie er tot in eeuwigheid gemeenschap met de Vader en de Zoon en met elkaar zal zijn door het *"dankoffer"* te worden. Tot in eeuwigheid zullen we terugdenken aan Zijn volmaakte leven op aarde, waar Hij alles deed door de Heilige Geest, zoals we dat voorgesteld zien in het *"graanoffer met olie gemengd"*.

Bij de tent der samenkomst | *verzen 5-6*

> *5 Toen namen zij wat Mozes geboden had, [en brachten het] tot vóór de tent van ontmoeting. En heel de gemeenschap kwam naar voren en stond voor het aangezicht van de HEERE. 6 En Mozes zei: Dit is het woord dat de HEERE geboden heeft. Doe het, dan zal de heerlijkheid van de HEERE aan u verschijnen.*

Waaraan we tot in alle eeuwigheid mogen denken en mee bezig mogen zijn, het offer van de Heer Jezus in al zijn aspecten, mag op aarde al beginnen bij de *"tent van ontmoeting"* of tent der samenkomst. Wanneer we als gemeente samenkomen, mogen we op een bijzondere manier het voorrecht genieten om priesterdienst uit te oefenen. Daar is de Heer Jezus Zelf in het midden en begint Hij de lofzang *(Hb 2:12)* tot eer van God en mogen wij Hem daarin als het ware bijvallen. We zullen dan de heerlijkheid van God zien in het aangezicht van Jezus Christus.

Ik zal Uw naam aan Mijn broeders verkondigen, in [het] midden van [de] gemeente zal Ik U lofzingen'. (Hb 2:12)

Aäron en zijn zonen offeren | *verzen 7-21*

> *7 Toen zei Mozes tegen Aäron: Kom naar voren, naar het altaar, en bereid je zondoffer en je brandoffer, en doe verzoening voor jou en voor het volk. Bereid dan de offergave van het volk, en doe verzoening voor hen, zoals de HEERE geboden heeft. 8 Toen kwam Aäron naar voren, naar het altaar, en slachtte het kalf dat voor hem als zondoffer bestemd was. 9 Vervolgens brachten de zonen van Aäron het bloed bij hem, en hij doopte zijn vinger in dat bloed en streek het op de horens van het altaar. Daarna goot hij het bloed uit aan de voet van het altaar. 10 Het vet, de nieren en de kwab aan de lever van het zondoffer liet hij in rook opgaan op het altaar, zoals de HEERE Mozes geboden had. 11 Maar het vlees en de huid verbrandde hij buiten het kamp met vuur. 12 Daarna slachtte hij het brandoffer, en de zonen van Aäron reikten hem het bloed aan, en hij sprenkelde het rondom op het altaar. 13 Ook reikten zij hem het brandoffer aan, in stukken gedeeld, met de kop, en hij liet het in rook opgaan op het altaar. 14 Hij waste de ingewanden en de poten, en liet ze in rook opgaan op het brandoffer, op het altaar. 15 Daarna liet hij de offergave van het volk brengen, en hij nam de bok die als zondoffer voor het volk bestemd was. Hij slachtte hem en bereidde hem als zondoffer, zoals het eerste [zondoffer]. 16 Verder liet hij het brandoffer brengen, en bereidde dat volgens de bepaling. 17 Hij liet ook het graanoffer brengen, nam er een handvol van en liet het in rook opgaan op het altaar, naast het brandoffer in de morgen. 18 Daarna slachtte hij het rund en de ram die als dankoffer voor het volk bestemd waren. En de zonen van Aäron reikten hem het bloed aan, dat hij rondom op het altaar sprenkelde, 19 met de vetdelen van het rund en de ram, de staart en wat de [ingewanden] bedekt, de nieren en de kwab aan de lever. 20 Zij legden de vetdelen op de borststukken, en hij liet de vetdelen in rook opgaan op het altaar. 21 Maar de borststukken en de rechterachterbout bewoog Aäron als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE, zoals Mozes geboden had.*

Aäron is slechts een beeld van de Heer Jezus. De Heer Jezus hoeft niet voor Zichzelf te offeren; Aäron, als een in zichzelf zondig mens, moet dat wel *(vers 7; Hb 5:1-3; 7:28a)*. Aäron brengt de offers van en voor zichzelf en het volk. De verschillende offers en hun betekenis zijn al in de voorgaande hoofdstukken

...; en wegens deze [zwakheid] moet hij, evenals voor het volk, ook voor zichzelf offeren voor [de] zonden. (Hb 5:3)

Want de wet stelt als hogepriesters mensen aan die zwakheid hebben, maar het woord van de eedzwering, die na de wet [gekomen] is, [stelt de] Zoon, Die tot in eeuwigheid volmaakt is. (Hb 7:28)

voor onze aandacht geweest. God laat in deze beelden zien dat Hij er als het ware niet moe van wordt om te spreken en te horen over Zijn Zoon.

Voordat Aäron voor anderen offert, offert hij eerst voor zichzelf. Het is een beginsel in Gods Woord dat we eerst acht moeten geven op onszelf, voordat we ons met iemand anders kunnen bezighouden: *"Geef acht op jezelf en op de leer; volhard in deze dingen, want door dit te doen zul je zowel jezelf als hen die je horen, behouden" (1Tm 4:16; vgl. Mt 7:3-5)*.

Aäron zegent het volk | *vers 22*

> *22 Daarna hief Aäron zijn handen op over het volk, en zegende hen. Toen kwam hij naar beneden, nadat hij het zondoffer, het brandoffer en het dankoffer gebracht had.*

Na het brengen van de offers zegent Aäron het volk. Dit is de zegen waarmee Christus Zijn volk zegent op grond van het gebrachte offer: *"Hij nu leidde hen uit naar buiten tot aan Bethanië; en Hij hief Zijn handen op en zegende hen" (Lk 24:50)*. Het offer van Christus is altijd de grondslag van de zegeningen van Israël – en van de gemeente –, waardoor het volk in zijn bestaan kan worden gehandhaafd.

Wat de gemeente betreft, hoeft de Heer Jezus niet naar buiten te komen. Voor ons is de voorhang gescheurd en wij hebben toegang in het binnenst heiligdom *(Hb 10:19)*, waar we zien dat God Zijn offer heeft aangenomen. De Heilige Geest is gekomen om ons de zekerheid van het volbrachte en door God aanvaarde offer te geven. We kunnen met vrijmoedigheid naar binnen gaan.

Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, ... (Hb 10:19)

We kunnen hierin ook de zegen opmerken die vandaag op grond van het offer van de Heer Jezus door Hemzelf wordt gegeven. Het is de zegen die in het evangelie tot mensen wordt gebracht.

Zegen en heerlijkheid | *vers 23*

> *23 Vervolgens ging Mozes met Aäron de tent van ontmoeting binnen, en toen zij er [weer] uit kwamen, zegenden zij het volk. En de heerlijkheid van de HEERE verscheen aan heel het volk.*

Wat in het eerste deel van dit vers staat, is van toepassing op Israël in de huidige tijd. Mozes gaat met Aäron de tent der samenkomst binnen. Mozes en Aäron zijn samen een beeld van de Heer Jezus als *"de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis" (Hb 3:1)*. Het binnengaan van Mozes met Aäron in de tent der samenkomst, is een beeld van het ingaan van de Heer Jezus in het heiligdom, in de hemelen, waarvan de tabernakel een beeld is *(Hb 9:23-24)*. Hij is nog steeds in het heiligdom. Als Hij weer verschijnt, zullen ze Hem zien en tot berouw en belijdenis komen *(Zc 12:10)* en Hem aanbidden *(Lv 9:24b)*. Als Hij aan Zijn volk verschijnt *(Hb 9:28)*, zal Hij hen zegenen.

Het was dus nodig dat wel de zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn hierdoor gereinigd werden, maar de hemelse dingen zelf door betere slachtoffers dan deze. Want Christus is niet ingegaan in [het] met handen gemaakte heiligdom, een tegenbeeld van het ware, maar in de hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons; ... (Hb 9:23-24)

De HEERE aanvaardt het offer | *vers 24*

> *24 Een vuur ging uit van het aangezicht van de HEERE, en verteerde het brandoffer en de vetdelen op het altaar. Toen heel het volk [dit] zag, juichten zij en wierpen zich met het gezicht [ter aarde].*

Dan breekt er een geweldig moment aan: het brandoffer en de vetstukken, dat is wat alleen voor de HEERE is, worden door Hem met vuur verteerd *(vlg. Ri 6:21; 13:20; 1Kn 18:38; 1Kr 21:26; 2Kr 7:1)*. Het stelt de volkomen aanvaarding van het werk van de Heer Jezus door God voor als een werk dat geheel tot Zijn eer is volbracht in een kracht die alleen God volmaakt kent en kan genieten.

De reactie van het volk is dat zij zich mee verheugen in wat God in het offer heeft gevonden. Zij werpen zich in aanbidding voor Hem neer. Alle eer en bewondering gaan uit naar Hem Die op grond van het offer hen aan Zich heeft verbonden en tot Zijn volk heeft uitgekozen om in hun midden te wonen.

Leviticus 10

Vreemd vuur gebracht | *verzen 1-3*

> *1 De zonen van Aäron, Nadab en Abihu, namen beiden hun wierookschaal, deden vuur daarin, legden reukwerk daarop en brachten vreemd vuur voor het aangezicht van de HEERE, wat Hij hun niet geboden had. 2 Toen ging een vuur uit van het aangezicht van de HEERE, en verteerde hen, zodat zij stierven voor het aangezicht van de HEERE. 3 En Mozes zei tegen Aäron: Dit is wat de HEERE gesproken heeft: In hen die tot Mij naderen, zal Ik geheiligd worden, en voor [de ogen van] heel het volk zal Ik geëerd worden. Maar Aäron zweeg.*

Na de instelling van het priesterschap en het brengen van de eerste offers en de vreugde die dat heeft gegeven, volgt in dit hoofdstuk direct een anticlimax. In het laatste vers van het vorige hoofdstuk daalt vuur neer op het altaar en vallen allen op hun aangezicht om te aanbidden. Hier daalt hetzelfde vuur neer en doodt de twee oudste zonen van Aäron. Zo komt op de Pinksterdag de Geest neer om te getuigen van de aanvaarding van het offer van Christus door God, waarbij Hij Zich vertoont als *"tongen als van vuur" (Hd 2:2-3a)*. Even later is de Geest een Geest van oordeel voor Ananias en Saffira, die God aanbidden met het vreemde vuur van hun verdorven harten *(Hd 5:5a,10a)*.

Het betreft de twee meest uitverkoren mensen van de aarde: uit het uitverkoren volk, de uitverkoren stam, de uitverkoren familie, waarvan de oudste zoon de opvolger van zijn vader als hogepriester is. Zij bekleden de hoogste positie. Zij hebben het voorrecht gehad om met Mozes tot de HEERE op te klimmen *(Ex 24:1)*. Juist hun bevoorrechte positie maakt hun overtreding zo erg. God wil in hen die tot Hem naderen geheiligd worden *(vers 3; vgl. Ez 9:6; 1Pt 4:17a)*. Het overtreden van wat God geboden heeft, heeft altijd ernstige gevolgen, zeker voor hen die geacht worden Zijn geboden te kennen. Dat ondervindt ook David

Dood ouderen, jongemannen en meisjes, kleine kinderen en vrouwen, om hen te gronde te richten. Raak echter niemand aan op wie het merkteken is. Begin vanuit Mijn heiligdom. Toen begonnen zij bij de oudere mannen die zich vóór het huis bevonden. (Ez 9:6)

als hij, tegen het gebod van de HEERE in, de ark op een wagen laat vervoeren *(2Sm 6:3-9)*.

In wat hier gebeurt, komt een beginsel naar voren dat we al eerder hebben opgemerkt. Dit beginsel is dat de mens altijd vrijwel onmiddellijk verderft wat God in goedheid aan hem geeft. We zien hier een herhaling van wat Adam doet, wanneer hij in het genot is van alles wat God voor hem heeft geschapen. Binnen korte tijd verspeelt hij de zegen ervan door ongehoorzaamheid aan Gods gebod. We zien het ook bij Noach, aan wie het gezag over een gereinigde aarde wordt gegeven. Hij is niet in staat tot gezag over zichzelf. Later bij het koningschap zien we hetzelfde. En ook de gemeente blijft niet in de zegeningen die ze aanvankelijk geniet, maar wordt ontrouw en verbindt zich met de wereld.

Het verkeerde van Nadab en Abihu is niet dat zij iets doen wat God verboden heeft, maar dat zij iets doen wat Hij hun niet heeft geboden. Ze overtreden niet een bepaald gebod, maar handelen naar eigen inzicht. Naar de normen van de wereld komen ze niet in opstand tegen God. Ze willen juist God wel dienen. Maar ze doen dat op een wijze die afwijkt van wat God daarover heeft bekendgemaakt. Ze gebruiken eigen vuur, niet het vuur dat God op het altaar heeft laten neerdalen.

De handelwijze van Nadab en Abihu spreekt van het invoeren van vreemde, zelfbedachte elementen in de eredienst. Het kunnen elementen zijn uit de Joodse eredienst, of praktische elementen, maar het is vreemd vuur, het hoort niet thuis in de dienst die God wenst. Het is de godsdienst van het vlees. Dat is in de christenheid al snel gebeurd. Het priesterschap is er in geestelijk opzicht dood door vreemd vuur. Wie daarvan vrij wil blijven, zal zich telkens aan het onderzoek van Gods Woord moeten onderwerpen *(Lv 8:35)*.

Aäron zwijgt. Het is een veelzeggende reactie. Het ingrijpen van God roept bij hem geen verzet op. Hij erkent met zijn zwijgen dat er niets te verontschuldigen valt. We kunnen van de houding van Aäron dit leren: als God oordeelt, past het ons te zwijgen. Dat doen ook de oudsten als Nehemia toornig op hen is vanwege hun gedrag *(Ne 5:8)*.

Ik zei tegen hen: Wij hebben onze broeders, de Joden, die aan de heidenvolken verkocht waren, teruggekocht zoveel als in ons vermogen lag; gaat ú nu weer uw broeders verkopen zodat ze weer aan ons zouden worden verkocht? Toen zwegen zij en vonden geen antwoord. (Ne 5:8)

Reactie van Mozes | *verzen 4-7*

> *4 Toen riep Mozes Misaël en Elzafan, de zonen van Uzziël, een oom van Aäron, en zei tegen hen: Kom naar voren, draag uw broeders weg uit het heiligdom, tot buiten het kamp. 5 Toen kwamen zij naar voren en droegen hen, in hun onderkleren, tot buiten het kamp, zoals Mozes gesproken had. 6 En Mozes zei tegen Aäron, en tegen Eleazar en Ithamar, zijn zonen: Jullie mogen je hoofd[haar] niet los laten hangen en je kleding niet scheuren, opdat jullie niet sterven en er grote toorn over heel de gemeenschap komt; maar jullie broeders, heel het huis van Israël, zullen de brand bewenen, die de HEERE aangestoken heeft. 7 Jullie mogen ook niet van de ingang van de tent van ontmoeting weggaan, anders zullen jullie sterven, want de zalfolie van de HEERE is op jullie. En zij deden overeenkomstig het woord van Mozes.*

Mozes onderneemt actie. Het priesterschap mag door deze gebeurtenis niet in gevaar komen. Bij Aäron en zijn zonen kan de gedachte opkomen: aan het priesterschap zijn te grote risico's verbonden; daar beginnen we niet aan. Dat wil God niet. Hij wil dat het priesterschap in stand gehouden wordt en dat met falende priesters wordt gehandeld in overeenstemming met Zijn heiligheid. De overgebleven broers mogen hun dode broers niet aanraken. Als ze dat doen, worden ze verontreinigd en ongeschikt voor het priesterschap. Zij mogen ook geen tekenen van rouw vertonen.

Twee neven van Aäron, Misaël en Elzafan, krijgen de opdracht de dode lichamen weg te dragen. Zij staan in de lijn van de familie verder van de gedode priesters af en zullen niet zo snel in hun emotie tot een verkeerd handelen komen. Zo is het belangrijk om in geval van tucht ons niet te laten leiden door bepaalde gevoelens van verbondenheid aan personen die iets hebben gedaan waarover tucht moet worden uitgeoefend. Dat kan gaan om letterlijke familiebanden, maar ook om personen die in geestelijk opzicht veel voor ons hebben betekend.

Alle nauwe banden mogen geen rol spelen in dingen waarover God Zijn oordeel heeft gegeven. Laten we die banden wel een rol spelen, dan 'sterft' onze eigen priesterdienst. Daarom is het wijs als in een geval van tucht de directe familie zich afzijdig houdt. Als directe familieleden zich er wel mee bemoeien, is het gevaar groot dat ze ongeschikt worden om priesterdienst uit te oefenen en dat wil God niet.

Dat wil niet zeggen dat we opgeroepen worden tot ongevoeligheid. Het volk mag rouwen. Als gewone leden van Gods volk zullen we de dood van een priester als smartelijk ervaren. Maar het priesterschap mag niet achterwege blijven *"want de zalfolie van de HEERE is op u"*. God verlangt ernaar dat wij met waarachtige harten als priesters tot Hem naderen om Hem te aanbidden *(Hb 10:19-22)*.

Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, langs [de] nieuwe en levende weg die Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel heen, dat is Zijn vlees, en [wij] een grote Priester over het huis van God [hebben], laten wij naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van [het] geloof, de harten door besprenkeling gezuiverd van [het] kwaad geweten en het lichaam gewassen met rein water. (Hb 10:19-22)

Geen wijn en sterkedrank voor priesters | *verzen 8-11*

> *8 De HEERE sprak verder tot Aäron: 9 Wijn en sterkedrank mag u niet drinken, u niet en uw zonen met u [ook] niet, als u de tent van ontmoeting binnenkomt, opdat u niet sterft – [het is] een eeuwige verordening, [al] uw generaties door – 10 zowel om onderscheid te kunnen maken tussen het heilige en het onheilige, tussen het onreine en het reine, 11 als om de Israëlieten in al de verordeningen te kunnen onderwijzen die de HEERE door de dienst van Mozes tot hen gesproken heeft.*

Het verbod op het gebruik van wijn en sterkedrank volgt onmiddellijk op het brengen van vreemd vuur. Dat geeft stof aan de gedachte dat Nadab en Abihu misschien tot hun handelwijze zijn gekomen door het gebruik van wijn of sterkedrank. Wijn en sterkedrank benevelen het denken. Israëlieten mogen het gebruiken, maar Aäron en zijn zonen, de priesters, niet.

Toegepast op ons wil dit zeggen dat bij ons ingaan in de tegenwoordigheid van God invloeden van de wereld geen rol mogen spelen. Anders vervaagt ons zicht op het onderscheid tussen heilig en onheilig, tussen wat van God is en wat niet van Hem is. De oproep in *Efeziërs 5* sluit hierop aan *(Ef 5:18)*.

En wordt niet dronken van wijn, waarin losbandigheid is, maar wordt vervuld met [de] Geest, ... (Ef 5:18)

De natuurlijke zegeningen, waarvan wijn een beeld is, komen van God. Ze zijn dan ook goed. Maar in de eredienst mogen ze geen rol spelen. Het is als de honing die niet in het graanoffer aanwezig mag zijn *(Lv 2:11)*. Natuurlijke dingen doven gemakkelijk de werking van de Geest uit. Wijn

en sterkedrank kunnen we zien in het gebruik van meeslepende muziek of hoogdravende retoriek. Ze benevelen de gedachten en leiden gemakkelijk af van het doel: God verheerlijken.

Wat voor de priesters is | *verzen 12-15*

> *12 Toen sprak Mozes tot Aäron, tot Eleazar en tot Ithamar, zijn overgebleven zonen: Neem het graanoffer dat van de vuuroffers van de HEERE is overgebleven, en eet het ongezuurd bij het altaar, want het is allerheiligst. 13*
> *Jullie moeten dat eten op een heilige plaats, omdat het het aan jou toegewezen deel van de vuuroffers van de HEERE is, en [ook] het aan je zonen toegewezen deel, want zo is het mij geboden. 14 Verder moeten jullie het borststuk van het beweegoffer en de achterbout van het hefoffer op een reine plaats eten, jij en je zonen en je dochters met je, want ze zijn uit de dankoffers van de Israëlieten gegeven als het aan jou en je zonen toegewezen deel. 15 Tegelijk*
> *met de vuuroffers van de vetdelen moeten zij de achterbout van het hefoffer en het borststuk van het beweegoffer brengen om ze als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE te bewegen. Dat is voor jou en je zonen met je een eeuwige verordening, zoals de HEERE geboden heeft.*

Na het negatieve, wat de priesters niet tot zich mogen nemen – wijn en sterkedrank –, komt nu het positieve, wat de priesters wel tot zich mogen nemen. Ze mogen eten van het graanoffer *(verzen 12-13)*, van het dankoffer *(verzen 14-15)* en van het zondoffer *(verzen 16-20)*. Priesterdienst kan niet bestaan louter uit het zich van dingen onthouden. Het is een (negatieve) voorwaarde, maar niet genoeg. Om te kunnen offeren moeten we ons voeden met wat we offeren.

Eten is het hebben van gemeenschap op de meest innige wijze. Er wordt gegeten op *"een heilige plaats" (vers 13)*, dat wil zeggen in Gods tegenwoordigheid, voor Zijn aangezicht, in Zijn nabijheid. De priesters eten van het graanoffer. Voor ons betekent het dat wij 'eten' van de Heer Jezus als volmaakte Mens op aarde en daar volmaakt tot eer van God is. We 'eten' ook, samen met Gods volk, van de kracht en liefde waarmee de Heer Jezus het werk heeft volbracht, wat wordt voorgesteld respectievelijk in de achterbout en in het borststuk van het dankoffer.

Eten van het zondoffer | *verzen 16-20*

> *16 Toen zocht Mozes zorgvuldig naar de bok van het zondoffer, maar zie, hij was verbrand. Daarom werd hij erg kwaad op Eleazar en Ithamar, de overgebleven zonen van Aäron, en zei: 17 Waarom hebben jullie dat zondoffer niet gegeten op de heilige plaats? Want het is allerheiligst, en Hij heeft jullie dat gegeven, opdat jullie de ongerechtigheid van de gemeenschap zouden dragen, om daarover verzoening te doen voor het aangezicht van de HEERE. 18 Zie, het bloed ervan is niet binnen in het heiligdom gebracht. Jullie hadden het [zondoffer] beslist in het heiligdom moeten eten, zoals ik geboden heb. 19 Toen sprak Aäron tot Mozes: Zie, vandaag hebben zij hun zondoffer en hun brandoffer voor het aangezicht van de HEERE aangeboden, en zijn mij deze dingen overkomen. Als ik vandaag het zondoffer had gegeten, zou dat goed geweest zijn in de ogen van de HEERE? 20 Toen Mozes [dit] hoorde, was het goed in zijn ogen.*

Ook het zondoffer is voedsel voor de priester. Hier blijken Eleazar en Ithamar nalatig te zijn geweest. Zij hebben ervan moeten eten, maar hebben dat niet gedaan. Niet alleen de twee oudste zonen hebben gefaald, ook Aäron en de twee overgebleven zonen falen. De oudste zonen hebben in eigenwilligheid gehandeld. Dat is bij Aäron en de andere zonen niet zo; zij handelen uit zwakheid. Hun excuus wordt dan ook door Mozes aanvaard.

Een priester moet niet alleen het zondoffer van een ander verbranden op het altaar. Hij moet er in sommige gevallen ook van eten. Dat wil voor ons zeggen dat een geestelijk gezinde gelovige, iemand die priesterdienst doet, een medegelovige niet alleen tot schuldbelijdenis moet brengen. Er komt bij dat hij ook moet eten van het zondoffer, dat wil zeggen dat hij zich geestelijk moet inleven in wat de Heer Jezus voor die zonde heeft moeten lijden, wat het Hem gekost heeft om de straf daarvoor te dragen.

Aäron en zijn zonen hebben het zondoffer wel verbrand, maar niet gegeten. Het duidt op de zwakheid die ook bij ons wordt gevonden. Het kost ook ons vaak minder moeite iemand op een zonde te wijzen, dan in te dringen in de gevoelens van de Heer Jezus en zich als het ware met die zonde van de ander een te maken. Aäron geeft zijn zwakheid toe. Daarvoor is bij God begrip en toegeeflijkheid *(vgl. Hb 5:1-2)*, wat bij zonde nooit het geval is.

Leviticus 11

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de voedselvoorschriften voor alle Israëlieten, niet alleen voor de priesters. Priesters hebben te maken met een dienst in het heiligdom. De Israëliet is het gewone lid van Gods volk in het dagelijks leven. In de *verzen 44-45* wordt de reden van deze voedselvoorschriften gegeven: de heiligheid van de HEERE. In *Deuteronomium 14*, waar we dezelfde voedselvoorschriften vinden, spreekt Mozes de Israëlieten aan als *"kinderen* [beter: *zonen*] *van de HEERE"* *(Dt 14:1)*. Onze positie als zonen voor God bepaalt de normen voor ons voedsel.

Eten is het tot ons nemen van iets, het ons iets eigen maken, iets dat we innerlijk verwerken, waardoor het een deel wordt van onszelf. Er wordt tegen ons gezegd dat we niet moeten eten van dieren die in de geestelijke toepassing kwaad in handelen en denken voorstellen. Tegelijk worden we aangemoedigd voedsel te gebruiken dat heiligheid en geestelijk leven voorstelt. Voedsel geeft ons energie. In de beelden van de Schrift is dat wat we geestelijk tot ons nemen bepalend voor onze leefwijze. Wat het voedsel voorstelt, wordt zichtbaar in ons gedrag. Als wij ons voeden met Christus, zal Hij in ons zichtbaar worden.

In het christendom is het letterlijke onderscheid tussen reine en onreine dieren weggenomen. God zegt tegen Petrus te slachten en te eten uit een mengsel van reine en onreine dieren *(Hd 10:9-16)*, waardoor volgens de wet alle dieren onrein waren. God verklaart al die dieren rein. Voor de gelovige geldt als toepassing daarvan dat hij *"met Christus aan de elementen van de wereld afgestorven"* is *(Ko 2:20)*. Daarom mag hij zich niet onderwerpen aan inzettingen, zoals de voedselwetten, die zeggen *"raak niet en smaak niet en roer niet aan"* *(Ko 2:21)*. Hij kan met de apostel Paulus zeggen: *"Ik weet en ben overtuigd in [de] Heer Jezus dat niets op zichzelf onrein is"* *(Rm 14:14a)*.

Gespleten hoeven en herkauwen | *verzen 1-8*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron en zei tegen hen: 2 Spreek tot de Israëlieten: Dit zijn de dieren die u eten mag van alle dieren die op de aarde*

> *zijn. 3 Alle [dieren] met gespleten hoeven, waarvan de hoef in tweeën gespleten is [en] die [bovendien] bij de dieren [horen die] herkauwen, die mag u eten. 4 Maar deze [dieren] mag u niet eten, van die die [alleen] herkauwen of [alleen] gespleten hoeven hebben: de kameel, want die herkauwt [wel], maar heeft geen gespleten hoeven; die is voor u onrein; 5 de klipdas, want die herkauwt [wel], maar heeft geen gespleten hoeven; die is voor u onrein; 6 de haas, want die herkauwt [wel], maar heeft geen gespleten hoeven; die is voor u onrein; 7 het varken, want dat heeft [wel] gespleten hoeven; de hoef is in tweeën gespleten, maar het herkauwt het gekauwde niet; dat is voor u onrein. 8 Van hun vlees mag u niet eten en hun kadavers niet aanraken; ze zijn voor u onrein.*

Van de landdieren wordt niet gezegd dat ze een gruwel zijn, zoals later wel wordt gezegd van het kruipend gedierte *(verzen 41-43)*. Het kruipend gedierte is als het ware met de aarde verkleefd. Dat is met de gewone landdieren niet het geval. Wel brengt God een onderscheid aan tussen dieren die wel en die niet door Zijn volk gegeten mogen worden. Hij geeft de positieve kenmerken van de reine dieren: ze moeten herkauwen en geheel gespleten hoeven hebben.

De kenmerken van de reine dieren horen bij elkaar. Ze moeten beide aanwezig zijn. De geestelijke toepassing van herkauwen is dat we overdenken wat we geestelijk tot ons nemen, bijvoorbeeld als we iets lezen, dat we het tijd geven op ons te laten inwerken. Als we de Bijbel lezen of iets over de Bijbel, moeten we dat niet vluchtig doen, ook niet snel en veel, maar rustig en bedachtzaam en daarna het nog eens lezen en erover nadenken, het overwegen.

Diepgaande bijbelstudie is goed, maar niet genoeg. Wat we ons eigen hebben gemaakt door eten en herkauwen, wil God terugzien in een wandel die tot Zijn eer is. Dat zien we in de in tweeën gespleten hoef. De gespleten hoef geeft stabiliteit aan de wandel. Standvastig en onwankelbaar zijn, dat zijn kenmerken die de Heer van de christen verwacht die Hem dient, totdat Hij komt *(1Ko 15:58)*. Het gaat om *"[de] kennis van [de] waarheid die naar [de] Godsvrucht is" (Tt 1:1b)*. Dat is de waarheid die in een Godvruchtige wandel zichtbaar wordt.

Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk van de Heer, daar u weet, dat uw arbeid niet vergeefs is in [de] Heer. (1Ko 15:58)

Iemand kan zijn als een zwijn. Hij kan het eten naar binnen slobberen, maar wel als christen willen leven. Iemand kan ook zijn als een kameel. Hij kan wel veel naar binnen werken en dat herkauwen, maar er een praktijk op nahouden die daarmee in strijd is. Er bestaat ook niet zoiets als alleen praktisch christendom. Hoe kan er praktijk zijn als er geen onderwijs genoten is, als men de beginselen van Gods Woord niet kent? En als kennis niet brengt tot een daarbij behorende praktijk, is het ook niet goed. Beide zijn nodig.

Vinnen en schubben | *verzen 9-12*

> *9 Dit mag u eten van al wat in het water [leeft]: alles wat in het water, in de zeeën en in de beken vinnen en schubben heeft, dat mag u eten, 10 maar alles wat geen vinnen of schubben heeft in de zeeën en in de beken, van alles wat in het water wemelt en van alle levende wezens die in het water [leven], die zijn voor u iets afschuwelijks. 11 Ja, iets afschuwelijks zijn ze voor u. Van hun vlees mag u niet eten, en hun kadavers moet u verafschuwen. 12 Alles wat in het water geen vinnen en schubben heeft, is voor u iets afschuwelijks.*

Het betreft alle waterdieren in alle wateren. Zeeën spreken in de Schrift meestal van moeilijke situaties, beproevingen, waar gelovigen zich een weg doorheen moeten zien te banen. In de vissoorten die mogen worden gegeten, zien we de kenmerken die een gelovige helpen er doorheen te gaan. Vinnen geven kracht om tegen de stroom in te zwemmen en de goede koers te houden; schubben beschermen tegen verkeerde invloeden uit hun omgeving.

Gevleugelde dieren | *verzen 13-23*

> *13 En van deze vogel[soorten] moet u een afschuw hebben; ze mogen niet gegeten worden, ze zijn iets afschuwelijks: de arend, de lammergier, de monniksgier, 14 de buizerd, elke soort kiekendief, 15 elke soort raaf, 16 de struisvogel, de velduil, de meeuw, elke soort valk, 17 de steenuil, de visarend, de ransuil, 18 de kerkuil, de kraai, de aasgier, 19 de ooievaar, elke soort reiger, de hop en de vleermuis. 20 Alle gevleugelde insecten die op vier [poten] gaan, zijn voor u iets afschuwelijks. 21 Maar deze mag u [wel] eten van alle gevleugelde insecten die op vier [poten] gaan [en] die naast hun poten een stel springpoten hebben om daarmee over de grond te springen. 22 Daarvan mag u*

> *de volgende eten: elke soort veldsprinkhaan, elke soort sabelsprinkhaan, elke soort krekel en elke soort doornsprinkhaan. 23 Maar alle gevleugelde insecten die vier poten hebben, zijn voor u iets afschuwelijks.*

En Noach bouwde een altaar voor de HEERE; en hij nam van al het reine vee en van alle reine vogels, en bracht brandoffers op dat altaar. (Gn 8:20)

Van de vogels en gevleugelde dieren wordt geen enkel rein dier genoemd, hoewel ze er wel zijn *(Gn 8:20)*. Zo mag een duif als offer aan God dienen *(Lv 1:14)*. Vogels spreken in het algemeen van de bewoners van het luchtruim. Er wordt gesproken over *"de vogels van de hemel"*. Meestal gebeurt dat in negatieve zin *(Mt 13:4,32; Op 18:2)*. Ze stellen dan demonische invloeden voor die zich bewegen in de hemelse sferen.

In geestelijke zin gaat het om personen of geesten met een niet-aards karakter, die zich thuis voelen op het christelijk erf, maar onrein zijn. Veel demonische invloeden zijn in de christenheid binnengedrongen in de vorm van valse leringen. Ze zijn als roofvogels, zoals de arend en de gier, die leven ten koste van de dood van anderen. Het is toe te passen op het wegroven van de eer van God en die voor zichzelf claimen. Zulke vogels eten wil dan zeggen zich laten gebruiken in dit slechte werk.

De enige uitzonderingen in deze lange rij onreine gevleugelde dieren zijn enkele soorten sprinkhanen *(verzen 21-22)*. Ze hebben naast hun vier poten nog twee springpoten. Daarmee kunnen ze zich over een grote afstand los van de aarde verplaatsen. Ze mogen gegeten worden. Ze vormden het voedsel van Johannes de doper.

Het voor een gruwel houden wat God verboden heeft te eten betekent voor ons in de praktijk: *"Hebt een afkeer van het kwade" (Rm 12:9b)*.

Aanraking die verontreinigt | *verzen 24-28*

> *24 Door deze [dieren] verontreinigt u uzelf. Al wie hun kadavers aanraakt, is onrein tot de avond. 25 En al wie [een deel] van hun kadaver draagt, moet zijn kleren wassen en is onrein tot de avond. 26 Alle dieren die een gespleten hoef hebben, maar waarvan de hoeven niet geheel gespleten zijn en die niet herkauwen, zijn voor u onrein. Al wie ze aanraakt, is onrein. 27 Ook zijn alle zoolgangers onder al de dieren die op vier [poten] gaan, voor u onrein. Al wie hun kadaver aanraakt, is onrein tot de avond. 28 En wie hun kadaver draagt, moet zijn kleren wassen en is onrein tot de avond; ze zijn voor u onrein.*

Niet alleen het eten van onreine dieren is verboden, ook het aanraken van het kadaver ervan bewerkt verontreiniging. Aanraken gaat niet zover als eten, maar geeft toch al een verkeerde uitwerking. De onreinheid duurt tot de avond. Reiniging van kleren moet plaatsvinden. We worden onrein door wat we zien of horen, ook zonder dat we ons er helemaal voor openstellen, zonder dat we er in geestelijke zin van eten. Toch kan ons gedrag, zelfs onbewust, erdoor worden beïnvloed. Door ons te wassen met het water van Gods Woord *(Ef 5:26)*, dat is door het lezen van Gods Woord, wordt dat gecorrigeerd.

Kruipende dieren die onrein zijn | *verzen 29-31*

> *29 Van de kruipende dieren die zich over de aarde voortbewegen, zijn deze voor u onrein: de mol, de muis, elke soort pad, 30 de gekko, de varaan, de hagedis, de skink en de kameleon. 31 Onder al de kruipende dieren zijn die onrein voor u. Al wie ze aanraakt als ze dood zijn, is onrein tot de avond.*

> *De slang nu was de listigste onder alle dieren van het veld, die de HEERE God gemaakt had; en hij zei tegen de vrouw: Is het echt zo dat God gezegd heeft: U mag niet eten van alle bomen in de hof? ... Toen zei de HEERE God tegen de slang:*
> *Omdat u dit gedaan hebt, bent u vervloekt*
> *onder al het vee en onder alle dieren van het veld!*
> *Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten,*
> *al de dagen van uw leven. (Gn 3:1,14)*

De kruipende dieren zijn dieren die zich niet van de aarde verheffen, maar er een geheel mee vormen. Het zijn ook vormen van leven die veel op de slang lijken, die een beeld is van de satan *(Gn 3:1,14)*. Het stelt voor het zich thuis voelen op de aarde. In het boek *Openbaring* wordt meerdere keren gesproken over *"hen die op de aarde wonen" (Op 3:10; 6:10; 8:13; 11:10; 13:8,14; 14:6; 17:8)*. Daarmee worden mensen bedoeld die de aarde als hun thuis, als hun definitieve verblijfplaats zien. Zij voelen zich er thuis en doen er alles aan om dat zo te houden.

Het eten van zulke dieren betekent voor ons het bezig zijn met aardse zaken op een manier dat we die najagen, die zoeken. Paulus waarschuwt: *"Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn" (Ko 3:2)*. Van hen, over wie hij verdriet heeft dat zij wandelen als *"de vijanden van het kruis van Christus"*, moet hij zeggen: *"Zij bedenken de aardse dingen" (Fp 3:18-19)*. We kunnen zó in onze aardse bezigheden opgaan, dat die ons leven worden. Dan worden we gelijk aan de mensen van de wereld. Dat streven maakt

aardbewoners van ons, terwijl we thuishoren in de hemel en belijden hemelburgers te zijn.

Van elk van die dieren zijn lessen te leren. Niet dat het van elk dier even eenvoudig is de les te weten die ons erdoor wordt geleerd, maar ze worden niet voor niets genoemd. De les van de mol *(vers 29)* is duidelijk. Dit dier leeft onder de grond, afgesloten van het daglicht. Het leert ons dat wij geen geheime, stiekeme dingen moeten doen die het daglicht niet kunnen verdragen. Dat de mol niet op onze geestelijke menukaart staat, zegt Paulus zo: *"Maar wij hebben verworpen de verborgen dingen van de schande" (2Ko 4:2a)* en ergens anders: *"En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken van de duisternis, ... Want wat in het geheim door hen gedaan wordt, is zelfs schandelijk om te zeggen" (Ef 5:11-12).*

Een voor de hand liggende les zien we ook in de kameleon *(vers 30)*. In ons alledaagse taalgebruik wordt het dier wel eens in een gezegde genoemd en dan weten we allemaal wat voor soort persoon het is voor wie dit gezegde geldt: zich als een kameleon gedragen. Het is iemand die zich aan elke situatie kan aanpassen en met iedereen kan meepraten, zoals de kameleon van kleur kan veranderen om zich aan zijn omgeving aan te passen. Het is gemakkelijk daarin onszelf te herkennen als we ons tussen gelovigen gedragen zoals het hoort, terwijl we, als we in de wereld zijn, ons gedrag daaraan aanpassen omdat we die te vriend willen houden.

Aanraken van een dood dier maakt onrein | *verzen 32-40*

> *32 Verder is alles waarop [iets] van [dieren] valt als ze dood zijn, onrein: elk houten voorwerp, of een kledingstuk, of een huid, of een zak – elk voorwerp waarmee werk verricht wordt. Het moet in water worden gelegd, en is onrein tot de avond. Dan zal het rein zijn. 33 En elke aarden pot, waarin iets van deze [dieren] valt, [en] alles wat erin zit, is [dan] onrein. U moet dat stukbreken. 34 Welk voedsel dan ook dat wordt gegeten, waarop water [uit zo'n pot] komt, is onrein; en elke drank die gedronken mag worden, in zo'n kruik, welke ook, is onrein. 35 En alles waarop iets van hun kadaver valt, is onrein; de oven en de bakpan moeten stukgebroken worden. Ze zijn onrein, daarom moeten ze voor u onrein zijn. 36 Een bron of put waarin water verzameld wordt, zal echter rein blijven. Maar wie hun kadaver aanraakt, is onrein. 37 En wanneer [iets] van hun kadaver valt op welk zaaigoed dan ook dat gezaaid wordt, dan [blijft] dat*

> *rein. 38 Maar als er water op het zaad gegoten wordt, en er valt [iets] van hun kadaver op, dan is dat voor u onrein. 39 En wanneer [een] van de dieren die u tot voedsel dienen, doodgaat, is hij die zijn kadaver aanraakt, onrein tot de avond. 40 Wie iets van zijn kadaver eet, moet zijn kleren wassen, en is onrein tot de avond, en wie zijn kadaver draagt, moet zijn kleren wassen, en is onrein tot de avond.*

Een *"houten voorwerp"* – hout groeit uit de aarde – en een *"aarden pot"* stellen een persoon voor *(Hd 9:15; 1Th 4:4)*; *"een kledingstuk"* stelt ons gedrag voor; *"een huid, of een zak"* zijn middelen om iets in te bewaren; *"elk voorwerp waarmee werk wordt verricht"*, is alles wat dienstbaar is om het leven als lid van Gods volk te leven. Is iets daarvan onrein geworden door het in dienst te stellen van het aardse leven en niet in dienst van God, dan moet het in het water worden gelegd, dat wil zeggen het moet het waterbad van het Woord ondergaan. Dan wordt het weer rein en bruikbaar voor de meester. Een aarden vat moet worden gebroken. Een aarden vat is wat wij van nature zijn *(2Ko 4:7)*.

Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid van de kracht van God is, en niet uit ons: ... (2Ko 4:7)

Water waarin iets onreins is gekomen, is onrein en verontreinigt wat ermee in aanraking komt *(verzen 34-35)*. Als Gods Woord door onze gedachten van zijn ware betekenis wordt beroofd, als we er een eigen verklaring aan geven en we geven dat door, dan worden ook zij die dit horen, onrein.

Levend water kan niet onrein worden *(vers 36a)*. Het Woord van God, levend gemaakt door de kracht van de Geest, gaat elke verontreiniging te boven. Als wij levende bronnen zijn, zullen de verontreinigingen geen vat op ons hebben. *"Stromen van levend water"* zullen uit ons *"binnenste vloeien"* *(Jh 7:38)* als wij in nauwe gemeenschap met de Heer Jezus leven en ons voeden met Zijn vlees en drinken van Zijn bloed *(Jh 6:54-56)*.

Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag. Want Mijn vlees is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank. Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. (Jh 6:54-56)

In zaaigoed zit ook de kracht van het leven *(vers 37)*. Dit leven openbaart zich door in de dood te gaan. Dit is een beeld van de Heer Jezus Die in de dood is gegaan en daardoor *"leven en onvergankelijkheid aan het licht heeft gebracht"* *(2Tm 1:10; vgl. Jh 12:24)*. Het leven in Hem overwint de dood.

Afschuwelijkheid van kruipende dieren | *verzen 41-43*

> *41 Verder moeten alle kruipende dieren die zich over de aarde voortbewegen, iets afschuwelijks zijn. Ze mogen niet gegeten worden. 42 Alles wat zich op de buik voortbeweegt, en alles wat op vier [poten] gaat, tot alles wat vele poten heeft, van alle kruipende dieren die zich over de aarde voortbewegen, mag u niet eten, want ze zijn iets afschuwelijks. 43 U mag uzelf niet tot een afschuw maken met al die kruipende dieren die zich [zo] voortbewegen, en u mag zich daarmee niet verontreinigen zodat u daardoor verontreinigd wordt,*

Alle kruipende dieren mogen niet worden gegeten. In deze verzen klinkt niet alleen het verbod, maar ook laat de HEERE enkele keren Zijn afschuw erover horen. Deze dieren zijn *"iets afschuwelijks" (verzen 41-42)*. Krachtig spreekt Hij het uit dat iemand die een van deze dieren tot zich neemt, zichzelf *"tot een afschuw" (vers 43)* maakt. Hier blijkt wel hoezeer we de kenmerken krijgen van het voedsel dat we eten. In de kruipende dieren zien we niet alleen een beeld van de aardse dingen, maar ook van de drijfveren daarachter. Het stelt de lage instincten van de in zonden gevallen mens voor onder invloed van de duivel.

Reden van het eetverbod van kruipende dieren | *verzen 44-45*

> *44 want Ik ben de HEERE, uw God. U moet u heiligen en heilig zijn, want Ik ben heilig. U mag uzelf niet verontreinigen met al de kruipende dieren die zich over de aarde voortbewegen. 45 Want Ik ben de HEERE, Die u uit het land Egypte heeft laten vertrekken, opdat Ik u tot een God ben. U moet heilig zijn, want Ik ben heilig.*

De reden van deze wetten wordt hier gegeven. De geestelijke lessen die er voor ons in zitten, moeten we verbinden met het feit dat wij kinderen van God zijn. Omdat Hij heilig is, moeten wij het ook zijn *(1Pt 1:15-16)*. Het gaat om een hemelse heiligheid, die volmaakt in de Heer Jezus op aarde te zien is.

..., maar wordt, zoals Hij Die u geroepen heeft heilig is, ook zelf heilig in al [uw] wandel; want er staat geschreven: 'Weest heilig, want Ik ben heilig'. (1Pt 1:15-16)

Dat moet ons laten beseffen dat we verantwoordelijk zijn erop toe te zien wat we als geestelijk voedsel nuttigen, omdat wat we eten, bepaalt hoe we ons uiten. We zullen ons moeten afvragen bij wat we 'eten': gaan we daardoor meer op de Heer Jezus lijken of gaan we meer op de wereld lijken?

Doel van de eetgeboden | *verzen 46-47*

> *46 Dit is de wet met betrekking tot de dieren, de vogels en alle levende wezens die in het water krioelen, en alle wezens die zich op aarde voortbewegen, 47 om onderscheid te maken tussen het onreine en het reine, en tussen de dieren die men eten en de dieren die men niet eten mag.*

De wetten geven de wetmatigheid aan dat ons gedrag, ons handelen en ons spreken, wordt gevormd door wat we eten. God bepaalt wat het voedsel is dat ons in staat stelt te onderscheiden tussen rein en onrein. We hebben steeds te bedenken dat, wat we tot ons nemen en zo de kans geven op ons in te werken, van invloed is op ons gedrag in de wereld en tegenover onze medegelovigen.

Onrein voedsel komt binnen ons bereik in de vorm van bepaalde lectuur die onze huizen binnenkomt of allerlei programma's die we kunnen beluisteren of bekijken. Het nuttigen ervan vormt ons gedrag als gelovigen. Nemen we het niet zo nauw met wat we toestaan op onze geest invloed uit te oefenen, dan zal in onze praktijk de scheiding tussen rein en onrein ook niet duidelijk aanwezig zijn. We schuiven dan in ons gedrag ongemerkt – althans voor onszelf ongemerkt, anderen nemen het wel waar – steeds meer op in de richting van de wereld.

Leviticus 12

Inleiding

In *Leviticus 11* gaat het om verontreiniging door iets wat de mens van *buiten* tot zich neemt. In *Leviticus 12* gaat het om het probleem dat de mens *in zichzelf* onrein is. We hebben hier de onreinheid van de menselijke natuur ofwel de onreinheid van de erfzonde. De mens is onrein door zijn geboorte en is onrein doordat hij slechts onreine kinderen ter wereld kan brengen. In *Leviticus 13* zien we die onreinheid ook nog eens naar buiten uitbreken in de verschillende vormen van melaatsheid.

Onrein bij een geboorte | *verzen 1-5*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg: Wanneer een vrouw nageslacht voortbrengt en een jongetje heeft gebaard, dan is zij zeven dagen onrein. Zij is dan even onrein als [tijdens] de dagen van afzondering als zij ongesteld is. 3 En op de achtste dag moet het vlees van zijn voorhuid besneden worden. 4 Vervolgens moet zij drieëndertig dagen blijven in het bloed van haar reiniging. Niets wat heilig is, mag zij aanraken, en zij mag niet naar het heiligdom komen, totdat de dagen van haar reiniging voorbij zijn. 5 Maar als zij een meisje baart, dan is zij twee weken onrein zoals [tijdens] haar afzondering. Daarna moet zij zesenzestig dagen blijven in het bloed van haar reiniging.*

In *Leviticus 11* is iemand die iets onreins aanraakt onrein tot aan de avond. Hier, in *Leviticus 12*, bij de geboorte van een kind, is de periode van onreinheid en reiniging de langste die we in de Schrift vinden. Die periode beslaat voor de moeder bij de geboorte van een jongetje veertig dagen en bij de geboorte van een meisje tachtig dagen. Dat geeft de ernst van het probleem aan.

Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren,
in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen. (Ps 51:7)
Wie zal een reine geven uit een onreine?
Niet één. (Jb 14:4)
Hoe zou een sterveling dan rechtvaardig zijn voor God,
en hoe zou hij, geboren uit een vrouw, zuiver zijn?
(Jb 25:4)

Het gaat hier niet om de onreinheid en reiniging van het kind, maar van de moeder. Dat spreekt David ook uit in *Psalm 51 (Ps 51:7; vgl. Jb 14:4; 25:4)*. De kinderen zijn onrein omdat ze uit zondige ouders worden geboren. De bron deugt niet. Alles wat uit de

mens voortkomt, is onrein *(Mt 15:18)*. De enige uitzondering is de Heer Jezus. Hij is de Reine Die uit een onreine is geboren.

De tijd dat de vrouw onrein is, is bij een jongetje zeven dagen en bij een meisje veertien dagen. Na die dagen volgt een tijd van reiniging: bij een jongetje drieëndertig dagen en bij een meisje zesenzestig dagen. Na de dagen van haar reiniging moet ze een offer brengen.

In de besnijdenis van het jongetje wordt – geestelijk gezien – erkend dat het kind onrein is. De besnijdenis spreekt van de dood van Christus *(Ko 2:11)*. In beeld wordt het kind gebracht op de grondslag van de dood van Christus.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

Zolang de dagen van de reiniging van de moeder duren, mag ze niet naar het heiligdom gaan. Als die dagen voorbij zijn, moet ze de voorgeschreven offers brengen bij de ingang van de tent der samenkomst. Dit kunnen we toepassen op het ontvangen aan de tafel van de Heer. Iemand kan alleen ontvangen worden, als de dagen van zijn reiniging voorbij zijn, waarin hij zichzelf heeft leren kennen en ook de waarde van het werk van de Heer Jezus voor zichzelf heeft aanvaard.

Dat de periode van onreinheid en reiniging in geval van een meisje twee keer zolang duurt, is misschien als volgt te verklaren. Het is een herinnering aan het feit dat de zonde door de vrouw in de wereld is gekomen *(Gn 3:6; 1Tm 2:14)*.

...; en Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding. (1Tm 2:14)

Een geestelijke toepassing is deze. Het vrouwelijke spreekt van het gevoel, het subjectieve. Bij haar is geen sprake van besnijdenis. Wie op zijn gevoelens afgaat, doet er vaak langer over om te aanvaarden wat Christus heeft gedaan. Dit is te zien bij veel christenen die zich te slecht of niet slecht genoeg voelen om door God te worden aangenomen. Soms vinden zulke christenen pas op hun sterfbed vrede met God en zien ze iets van de betekenis van het brandoffer en zondoffer.

Reiniging na een geboorte | *verzen 6-8*

> *6 Wanneer de dagen van haar reiniging voor een zoon of een dochter voorbij zijn, moet zij een lam van een jaar oud als brandoffer en een jonge duif of*

> *torteldduif als zondoffer bij de priester brengen, bij de ingang van de tent van ontmoeting. 7 Die moet het voor het aangezicht van de HEERE aanbieden, en verzoening voor haar doen. Dan is zij rein van haar bloedvloeiing. Dit is de wet voor haar die een jongetje of meisje baart. 8 Maar als haar vermogen niet toereikend is voor een lam, dan mag zij twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, één als brandoffer en één als zondoffer. Zo zal de priester verzoening voor haar doen en is zij rein.*

Na de veertig of tachtig dagen moet ook de moeder zich stellen op de grondslag van het offer, in beeld het offer van Christus. Ze moet een brandoffer en een zondoffer brengen. Wanneer Maria de Heer Jezus heeft gebaard, brengt zij ook dit offer omdat ook zij van zichzelf onrein is *(Lk 2:21-24)*. Dat zij niet het gewone offer, een lam en een duif, brengt *(vers 6)*, maar twee duiven, dat is het offer van de armen *(vers 8)*, geeft de armoede van de ouders van de Heer Jezus aan. Maria is wel de enige uitzondering wat betreft het Kind dat zij heeft gebaard. Het Kind Jezus was de volmaakt Reine. Hij is dan ook niet verwekt door een zondig mens – en heeft daardoor de erfzonde niet – maar door God de Heilige Geest *(Lk 1:35)*.

In de vrouw kunnen we ook een beeld van Israël zien, een volk dat onrein is, en waaruit de Messias geboren is, de Reine. In *Openbaring 12* zien we dat beeld ook *(Op 12:1-6)*. De vrouw daar stelt Israël voor; de mannelijke Zoon is de Heer Jezus.

De dagen van de reiniging van het volk beginnen na 'de besnijdenis', dat wil zeggen na wat er met de Heer Jezus op het kruis is gebeurd. Pas nu, in de periode na het kruis, kunnen zij die tot bekering komen, zien wat ze allemaal hebben gedaan en zijn geweest en van nature nog zijn. Het neemt vaak een behoorlijke periode in beslag om dat te leren zien. Dat geldt zowel voor Israël als voor de individuele gelovige van de gemeente. Hoe meer ik mijzelf leer kennen, des te meer verafschuw ik mijzelf.

Het gevolg van die reinigingsperiode is dat we ons werkelijk gaan stellen op de grondslag van het brandoffer en het zondoffer. Pas dan zijn we ook in staat iets te begrijpen van de waarde van het werk van de Heer Jezus voor God en dat God ons in Hem aanziet (brandoffer). Het brandoffer staat voorop en heeft daardoor de nadruk. Ook zijn we dan pas in staat iets te begrijpen van de betekenis van het zondoffer, we zijn er iets meer van doordrongen.

Leviticus 13

Inleiding

Hoe meer we geleerd hebben wat *Leviticus 12* ons wil zeggen, des te meer zullen we bewaard blijven voor wat we in dit hoofdstuk vinden.

Dit hoofdstuk gaat over melaatsheid die uitbreekt of mogelijk is uitgebroken bij een lid van Gods volk. Melaatsheid is een beeld van de uitbrekende zonde, die ook nog eens ieder verontreinigt die ermee in aanraking komt. Melaatsheid is ook door God gebruikt als een straf voor de zonde bij Mirjam, Gehazi en Uzzia *(Nm 12:5-10; 2Kn 5:20-27; 2Kr 26:16-21)*. Het is een ziekte die klein begint en zich langzaam uitbreidt over het hele lichaam, totdat het hele lichaam verziekt is. Het is een ongeneeslijke ziekte die alleen God kan genezen *(2Kn 5:7)*. Het uiterlijk wordt erdoor misvormd, de melaatse krijgt een afstotelijk aanzien.

En het gebeurde, toen de koning van Israël de brief gelezen had, dat hij zijn kleren scheurde en zei: Ben ik dan God, om te doden en om levend te maken, dat deze [man iemand] naar mij toe stuurt om bij een man zijn melaatsheid weg te nemen? (2Kn 5:7)

De melaatse in dit en het volgende hoofdstuk is geen beeld van de zondaar die zonder God in de wereld leeft. Het gaat in deze hoofdstukken over melaatsheid bij *een lid van het volk van God*. Bij iemand die geschuild heeft achter het bloed van het lam, kan melaatsheid ontstaan. Het is het beeld van de zonde die bij een gelovige uitbreekt. Het is iets wat klein is begonnen, maar steeds groter wordt, tot de zonde in al zijn hevigheid naar buiten komt. Zo iemand moet worden buitengesloten. Het is verootmoedigend dat dit zo'n lang hoofdstuk is. Het bewijst hoezeer wij deze 'behandeling van het kwaad' nodig hebben.

Veel verschillende facetten waarin de zonde zich kan openbaren, worden onder onze aandacht gebracht. We moeten daardoor tot zelfonderzoek komen. Als we in de praktijk priester zijn – in principe is iedere gelovige het, maar niet iedere gelovige leeft er ook naar –, zullen we deze dingen allereerst op onszelf moeten toepassen. Daarna moet het ook op anderen worden toegepast. Dat is niet alleen om de zonde te veroordelen, maar ook om de zondaar te helpen, en vooral om de woonplaats van God rein te houden.

Vermoeden van melaatsheid | *verzen 1-8*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron: 2 Wanneer er op de huid van het lichaam van een mens een zwelling of zweer of witte vlek verschijnt, die op de huid van zijn lichaam tot de ziekte van de melaatsheid kan leiden, dan moet hij naar de priester Aäron of naar een van zijn zonen, de priesters, gebracht worden. 3 Daarop moet de priester de aangetaste plek op de huid van het lichaam bezien. Als het haar op de aangetaste plek wit geworden is, en de aangetaste plek zichtbaar dieper ligt dan de huid van zijn lichaam, [dan] is het de ziekte van de melaatsheid. Als de priester hem bezien heeft, dan moet hij hem onrein verklaren. 4 Maar als de vlek op de huid van zijn lichaam wit is en niet zichtbaar dieper ligt dan de huid, en het haar erop niet wit geworden is, dan moet de priester de aangetaste zeven dagen afzonderen. 5 Heeft de priester hem nu op de zevende dag bezien en zie, de aangetaste plek is in zijn ogen onveranderd gebleven – de aangetaste plek op de huid heeft zich niet uitgebreid – dan moet de priester hem opnieuw zeven dagen afzonderen. 6 En heeft de priester hem zeven dagen [later] opnieuw bezien en zie, de aangetaste plek is dof geworden en de aangetaste plek op de huid heeft zich niet uitgebreid, dan moet de priester hem rein verklaren. Het was een [gewone] uitslag. Hij moet dan zijn kleren wassen en is rein. 7 Maar als de uitslag op de huid zich steeds verder uitbreidt, nadat hij zich aan de priester heeft laten zien om rein verklaard te worden, dan moet hij zich opnieuw aan de priester laten zien. 8 Heeft de priester vervolgens gezien dat – zie! – de uitslag op de huid zich uitgebreid heeft, dan moet de priester hem onrein verklaren. Het is melaatsheid.*

De HEERE spreekt tot Mozes en Aäron over deze belangrijke zaak: uitbrekende melaatsheid bij een lid van Zijn volk. Deze melaatsheid kan zich op verschillende manieren aandienen. De symptomen ervan verschijnen op de huid. Er kan een zwelling of gezwel verschijnen. In de geestelijke toepassing ziet een zwelling op wat opblaast, op hoogmoed. Een erge vorm van opgeblazenheid is bijvoorbeeld die van de trots van het kennen van Gods Woord *(1Ko 8:1)*.

Wat nu de afgodenoffers betreft, wij weten - (want wij hebben allen kennis; de kennis blaast op, maar de liefde bouwt op. (1Ko 8:1)

Er kan ook uitslag of een zweer verschijnen. Een zweer is een etterende wond. We kunnen dat toepassen bijvoorbeeld op onrecht dat ons is aangedaan en dat we nog steeds niet kunnen vergeven. Het ettert maar in ons voort. Als we de persoon of de daad in herinnering krijgen, laait de boos-

heid in ons op. Het niet kunnen vergeven kan na verloop van tijd een gebrek aan vergevingsgezindheid worden. Er ontstaat dan een wortel van bitterheid die zowel de persoon zelf als anderen verontreinigt *(Hb 12:15)*.

..., terwijl u erop toeziet dat niet aan iemand de genade van God ontbreekt; dat er geen wortel van bitterheid opschiet en onrust veroorzaakt, en velen daardoor verontreinigd worden; ... (Hb 12:15)

Het derde symptoom dat op melaatsheid kan duiden, is een lichte plek. Dat kunnen we toepassen op bijvoorbeeld een genieten van de zonde *(Hb 11:25)*. Het is de zonde die een bepaalde aantrekkelijkheid bezit, maar ons altijd bedriegt *(Hb 3:13)*.

..., omdat hij er de voorkeur aan gaf met het volk van God slecht behandeld te worden, boven een tijdelijke genieting van [de] zonde, ... (Hb 11:25)

..., maar vermaant elkaar elke dag, zolang het 'Heden' genoemd wordt, opdat niemand onder u verhard wordt door [het] bedrieglijke van de zonde. (Hb 3:13)

Wie verdacht wordt van melaatsheid, moet bij de priester worden gebracht. Doorslaggevend is niet wat de eventuele melaatse ervan denkt, maar het oordeel van de priester. Het past niet om bij verdenking van melaatsheid te praten over 'een kleinigheid waaraan je verder geen aandacht moet schenken'. Iemand die oprecht is, zal willen meewerken aan het onderzoek. De priester is de Heer Jezus. Hij vergist Zich nooit. Het gaat er niet om of iemand zich melaats *voelt*, maar of hij het *is*.

Niet elke zonde die een gelovige doet, is melaatsheid. Soms duidt een zonde erop, maar na onderzoek kan blijken dat het niet zo is. Iemand die in drift iets zegt of doet, zondigt. Als dit van korte duur is, is er geen sprake van een toestand van melaatsheid. Als iemand echter in zijn houding blijft volharden, als blijkt dat het kwaad dieper zit dan alleen in een bui, is er wel sprake van melaatsheid. Melaatsheid geeft niet in de eerste plaats aan wat iemand heeft *gedaan*, maar wat iemand *is*. De zonde breekt uit naar buiten vanwege de inwonende zonde. Melaatsheid duidt de bron, de oorzaak aan, niet de daad.

Het onderzoek moet door de priester gebeuren, door iemand die gewend is in de tegenwoordigheid van God te verkeren. Hij kent Gods gedachten en weet die ook op de juiste wijze toe te passen, zowel op zichzelf als op anderen. Een priester in de praktijk is een geestelijke broeder of zuster, op wie het eerste vers van *Galaten 6* van toepassing is *(Gl 6:1)*.

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

Het onderzoek is om de (mogelijk) melaatse te helpen. In geval hij niet melaats is, is het een grote zonde hem uit het kamp te verwijderen. Er is geen haast nodig. Als niet direct duidelijk is dat het melaatsheid is, moet iemand die van melaatsheid wordt verdacht, zeven dagen worden opgesloten. Zeven dagen van onderzoek spreekt van een volledige periode.

Het geval waarin iemand een lichte plek heeft, wordt nader besproken. Het bewijs dat het melaatsheid is, wordt geleverd als het haar op die witte plek ook wit geworden is. Het is niet alleen een witte plek, maar wat eruit voortkomt, heeft dezelfde verschijningsvorm. Wit haar is niet afschrikwekkend. De zonde schrikt niet altijd af, hij kan zelfs aantrekkelijk lijken. Toch is er sprake van melaatsheid en moet zo iemand onrein worden verklaard. Het haar is wit geworden als iemand bijvoorbeeld dwars tegen de Schrift in blijft volhouden dat het verzuimen van samenkomsten van de gemeente hem vrij staat is *(Hb 10:25)*.

...; en laten wij onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen gewoon zijn, maar [elkaar] vermanen en dat zoveel temeer naarmate u de dag ziet naderen. (Hb 10:25)

Voordat er sprake is van wit haar, kan zich eerst een witte plek vertonen. Zo'n witte plek is bijvoorbeeld als we merken dat iemand minder bidt en in de Bijbel leest en minder de samenkomsten bezoekt. Het lijkt aan te geven dat de gemeenschap met de Heer niet meer zo belangrijk is. Priesterlijk onderzoek moet aantonen of dit komt door zonde in het leven of dat er toch andere oorzaken zijn, bijvoorbeeld ziekte, zwakheid, teleurstelling.

Het onderzoek naar de oorzaak gebeurt in alle rust: twee keer zeven dagen. Als er geen duidelijkheid is, moet er worden gewacht, telkens een volkomen periode. Het moet echt vaststaan, eerder komt er geen uitspraak of anders vrijspraak. Er moet gewacht worden tot de Heer de zaak duidelijk maakt. De Heer Jezus wijst op deze rust in het onderzoek als Hij aangeeft hoe er moet worden gehandeld met een broeder die zondigt *(Mt 18:15-17)*.

Als nu uw broeder <tegen u> zondigt, ga heen, overtuig hem tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen. Als hij echter niet luistert, neem nog één of twee met u mee, opdat door [de] mond van twee of drie getuigen elk woord vaststaat. Als hij echter hun geen gehoor geeft, zeg het aan de gemeente; als hij echter ook de gemeente geen gehoor geeft, laat hij voor u zijn als de heiden en de tollenaar. (Mt 18:15-17)

Vergevorderde melaatsheid | *verzen 9-11*

> *9 Wanneer de ziekte van de melaatsheid zich bij een mens voordoet, moet hij*
> *bij de priester worden gebracht. 10 Heeft de priester daarna gezien dat er – zie!*

> *– een witte zwelling op de huid is, die het haar wit heeft doen worden, en er wild vlees op die zwelling gegroeid is, 11 [dan] is dat melaatsheid in een vergevorderd stadium op de huid van zijn lichaam en moet de priester hem onrein verklaren. Hij hoeft hem niet af te zonderen, want hij is [al] onrein.*

"Melaatsheid in een vergevorderd stadium" is een verouderde of oude melaatsheid. Het is een melaatsheid die er al lang zit, maar nu naar buiten komt. De vorm waarin dat gebeurt, is in een zwelling met wit haar of wild vlees. Hierin komt nog een bepaald aspect van melaatsheid naar voren, en wel melaatsheid als een beeld van de zonde in de eigen wil van de mens. Als de eigen wil van de mens zich laat gelden, als de eigen wil niet in de dood wordt gehouden, maar sluimerend steeds aanwezig is, zal er een zwelling ontstaan en wild vlees zichtbaar worden.

Er kan een bepaalde zonde lange tijd gekoesterd worden in de vorm van gedachten. Als dat denken niet wordt geoordeeld, zal dit denken zich verraden in de manier van spreken en ten slotte in de daad uitmonden. In dit geval is nader onderzoek niet nodig. De priester zal daarover direct het *"onrein"* uitspreken.

Rein verklaard | *verzen 12-13*

> *12 Maar als de melaatsheid op de huid helemaal uitbreekt en de melaatsheid heel de huid van de aangetaste bedekt, van zijn hoofd tot zijn voeten, zover de ogen van de priester kunnen zien, 13 en de priester heeft gezien dat – zie! – de melaatsheid zijn hele lichaam bedekt heeft, dan zal hij de aangetaste rein verklaren. Hij is helemaal wit geworden, hij is rein.*

Hier zien we het geval van iemand die totaal melaats is – hij is *"vol melaatsheid" (Lk 5:12)* – en die rein wordt verklaard. Dat is het beeld van iemand bij wie de zonde zijn volle uitwerking heeft gehad en die tot belijdenis komt. Dat maakt rein. Zolang iemand in de zonde leeft en het kwaad nog niet zijn volle uitwerking heeft gehad, zal het van kwaad tot erger gaan. Wie er helemaal in vastzit, wie van hoofd tot voeten melaats is en naar de priester gaat, wordt rein verklaard. Er is niets meer wat nog melaats kan worden.

Dit zien we bij iemand die niets meer verborgen houdt, maar de volle waarheid zegt *(Mk 5:33)*. De zonde wordt beleden zonder iets

De vrouw nu, bang en bevend, daar zij wist wat er met haar was gebeurd, kwam en viel voor Hem neer en zei Hem de hele waarheid. (Mk 5:33)

achter te houden, het hele leven in de zonde wordt geoordeeld. We hebben dan met iemand te maken die geen enkele verontschuldiging meer zoekt voor zijn zondige toestand *(Lk 5:8,12; 18:13; Rm 7:18; Jb 42:6; Js 6:5)*. Alleen door een volledige belijdenis kan iemand rein worden.

De priester kan niet genezen. Hij kan slechts rein verklaren. God alleen kan iemand genezen. De Heer Jezus heeft het tijdens Zijn leven op aarde gedaan. Hij is God! Hij kan een melaatse aanraken zonder Zelf verontreinigd te worden en zeggen: *"Ik wil, word gereinigd!"* met als resultaat *"en terstond werd [hij van] zijn melaatsheid gereinigd" (Mt 8:3)*. Hij beveelt melaatsen naar de priester te gaan met het voorgeschreven offer, maar ook *"hun tot een getuigenis" (Lk 5:14)*, dat wil zeggen dat de priesters moeten opmerken dat God aanwezig is. Het getuigenis van de genezing is dat God – alleen Hij kan melaatsheid genezen – in Christus verschenen is – Hij heeft de melaatse genezen. Alleen God kan iemand tot belijdenis brengen. Hij doet dat op grond van het werk van de Heer Jezus als *"Voorspraak bij de Vader" (1Jh 2:1)*. De 'priesters' kunnen wel gebruikt worden om iemand tot belijdenis te brengen.

Wild vlees | *verzen 14-17*

> *14 Maar zodra er wild vlees bij hem gezien wordt, is hij onrein. 15 Heeft de priester vervolgens dat wilde vlees gezien, dan moet hij hem onrein verklaren. Dat wilde vlees is onrein, het is melaatsheid. 16 Of wanneer het wilde vlees weer verdwijnt en wit geworden is, dan moet hij bij de priester komen. 17 Heeft de priester hem daarna bezien, en zie, de aangetaste plek is wit geworden, dan moet de priester de aangetaste rein verklaren; hij is rein.*

Nadat iemand rein verklaard is, kan er een terugval zijn. Iemand kan weer in de zonde vallen. Dan moet hij weer onrein worden verklaard. Als daarna de zonde weer wordt weggedaan, wordt hij ook weer rein verklaard. Bij God is telkens terugkeer mogelijk als de zonde oprecht wordt beleden. Een oprechte belijdenis is geen garantie dat er nooit meer gezondigd wordt. God weet dat en houdt de deur open om opnieuw met belijdenis te komen *(vgl. Mt 18:21-22)*. Er moet wel het voornemen zijn om niet meer te zondigen *(Sp 28:13)*.

Toen kwam Petrus bij Hem en zei tot Hem: Heer, hoe vaak zal mijn broeder tegen mij zondigen en ik hem vergeven? Tot zevenmaal? Jezus zei tot hem: Ik zeg je, niet tot zevenmaal, maar tot zeventig maal zeven. (Mt 18:21-22)

Wie helemaal melaats is, maar toch nog wild vlees vertoont, wordt niet rein verklaard. Een toepassing hiervan is de zondaar die zichzelf wel als zondaar erkent, maar bij wie toch de zonde nog werkzaam is. Het zijn de mensen die zeggen *"ik heb gezondigd"*, maar die toch de zonde blijven dienen, zoals de farao *(Ex 9:27; 10:16)*, Bileam *(Nm 22:34)* en Saul *(1Sm 15:24)*.

Op de plaats van een zweer | *verzen 18-23*

> *18 Wanneer er op de huid van het lichaam een zweer was die genezen is, 19 en er op de plaats van die zweer een witte zwelling of een witte roodachtige vlek ontstaan is, dan moet men die aan de priester laten zien. 20 Heeft de priester gezien dat – zie! – ze zichtbaar dieper ligt dan de huid en het haar ervan wit geworden is, dan moet de priester hem onrein verklaren. Het is de ziekte van de melaatsheid, die in de zweer is uitgebroken. 21 Maar als de priester ziet, dat er – zie! – geen wit haar op is, en ze niet dieper ligt dan de huid en dof is, dan moet de priester hem zeven dagen afzonderen. 22 Als ze zich vervolgens over heel de huid uitbreidt, dan moet de priester hem onrein verklaren. Het is de ziekte. 23 Maar als de vlek op haar plaats onveranderd blijft en zich niet heeft uitgebreid, [dan] is het een litteken van die zweer. Dan moet de priester hem rein verklaren.*

Op de plaats van een genezen zweer ontstaat een witte zwelling of een roodachtig witte vlek. De priester moet onderzoeken of er sprake is van melaatsheid. Onderzoek moet uitwijzen of iemand rein of onrein is. Er moet ook dieper worden gekeken dan de oppervlakte. Onrein wordt iemand verklaard als er uitbreiding is, wat aantoont dat de ziekte werkzaam is en daarom gevaarlijk.

Een ziekte kan tijdelijk zijn. De zeven dagen van opsluiting zullen dat bewijzen. Een uitbarsting van woede kan een eenmalig karakter hebben. Maar er moet worden opgelet of er toch iets aanwezig is wat erop wijst dat de oorzaak van de woede niet weg is. Dat kan blijken uit de wrijving die er blijft bestaan met de persoon op wie de woede zich heeft gericht of de houding die wordt aangenomen.

Op de plaats van een brandwond | *verzen 24-28*

> *24 Of wanneer er op de huid van het lichaam een brandwond is geweest, en het wilde [vlees] van die brandwond een witte roodachtige of witte vlek vormt*

> *– 25 heeft de priester die vervolgens bezien, en zie, het haar op de vlek is wit geworden, en ze ligt zichtbaar dieper dan de huid, [dan] is het melaatsheid, in de brandwond uitgebroken. Daarop moet de priester hem onrein verklaren. Het is de ziekte van de melaatsheid. 26 Maar als de priester ziet dat – zie! – er op de vlek geen wit haar is en ze niet dieper ligt dan de huid en dof is, dan moet de priester hem zeven dagen afzonderen. 27 Daarna moet de priester hem op de zevende dag bezien. Als [de vlek] zich verder over de huid heeft uitgebreid, dan moet de priester hem onrein verklaren. Het is de ziekte van de melaatsheid. 28 Maar als de vlek op haar plaats onveranderd blijft, zich niet op de huid heeft uitgebreid en dof is, [dan] is het een zwelling van de brandwond. De priester moet hem rein verklaren, want het is het litteken van de brandwond.*

Een brandwond op de huid kan ook symptomen van melaatsheid vertonen. Het wilde vlees is een *"witte roodachtige of witte vlek"*. De priester moet kijken naar het haar op die vlek, want dat geeft aan wat er onder de oppervlakte zit. Hij moet dieper kijken dan alleen het uiterlijk en niet afgaan op de schijn. Afhankelijk van de uitslag van het onderzoek, mogelijk na zeven dagen opsluiting, zal de priester hem rein of onrein verklaren.

De brandwond kan toegepast worden op irritaties, licht geraakt zijn. Als er dingen zijn waaraan we ons ergeren, hoe is dan onze reactie. Het kan naar binnen slaan, de kritiek breidt zich uit, ten slotte deugt er niets meer. Deze houding van boosheid en verbittering moet veroordeeld worden. Als dat gebeurt in zelfoordeel, is zo iemand rein. Als dat niet gebeurt, woekert het kwaad verder en zal iemand als een boze moeten worden weggedaan. Dat kan pas na grondig en volledig onderzoek.

Melaatsheid op het hoofd | *verzen 29-44*

> *29 Wanneer er bij een man of vrouw een aangetaste plek is op het hoofd of in de baard, 30 en heeft de priester die aangetaste plek bezien, en zie, ze ligt zichtbaar dieper dan de huid en er [groeit] geelachtig dun haar op, dan moet de priester hem onrein verklaren. Het is schurft, het is melaatsheid van het hoofd of van de baard. 31 Maar wanneer de priester de ziekte van de schurft beziet, en zie, de schurft ligt zichtbaar niet dieper dan de huid en er [groeit] geen zwart haar op, dan moet de priester hem die de ziekte van de schurft heeft, zeven dagen afzonderen. 32 Daarna moet de priester die aangetaste plek op de zevende dag bezien. En zie, als de schurft zich niet heeft uitgebreid, er geen geelachtig haar*

gekomen is en de schurft zichtbaar niet dieper dan de huid ligt, 33 dan moet hij zich laten scheren, maar de schurft mag hij niet scheren. De priester moet hem die de schurft heeft, opnieuw zeven dagen afzonderen. 34 Heeft de priester vervolgens de schurft op de zevende dag gezien, en zie, de schurft heeft zich op de huid niet uitgebreid en ligt zichtbaar niet dieper dan de huid, dan moet de priester hem rein verklaren. Hij moet dan zijn kleren wassen en is rein. 35 Maar als de schurft zich na zijn reiniging verder over de huid uitbreidt, 36 en heeft de priester die gezien, en zie, de schurft heeft zich op de huid uitgebreid, [dan] hoeft de priester niet te zoeken naar geelachtig haar; hij is onrein. 37 Maar als de schurft in zijn ogen onveranderd gebleven is en er zwart haar op gegroeid is, dan is de schurft genezen; hij is rein. De priester moet hem rein verklaren. 38 Wanneer een man of vrouw op de huid van hun lichaam vlekken zullen hebben, witte vlekken, 39 en heeft de priester gezien dat het – zie! – dofwitte vlekken op de huid van hun lichaam zijn, dan is het gewone uitslag, die op de huid is ontstaan; hij is rein. 40 Wanneer [bij] een man zijn hoofdhaar uitvalt, is hij [gewoon] kaal; hij is rein. 41 En als het hoofdhaar aan de voorzijde uitvalt, heeft hij [gewoon] een kaal voorhoofd; hij is rein. 42 Maar wanneer op de kale kruin of op het kale voorhoofd een wit-roodachtige aangetaste plek zit, dan is dat melaatsheid, die op zijn kale kruin of op zijn kale voorhoofd is uitgebroken. 43 Heeft de priester hem vervolgens bezien, en zie, de zwelling van die aangetaste plek op zijn kale kruin of kale voorhoofd is wit-roodachtig, zoals de melaatsheid op de huid van het lichaam eruitziet, 44 dan is die man melaats, hij is onrein. De priester moet hem beslist onrein verklaren; de ziekte is op zijn hoofd.

Melaatsheid op het hoofd of in de baard is de ergste vorm van melaatsheid. Het onderzoek vindt plaats op dezelfde wijze als bij de andere gevallen. Maar de verklaring van de onreinheid vindt in ernstiger, nadrukkelijker bewoordingen plaats: hij zal *"beslist onrein"* verklaard worden *(vers 44)*. Dat is wel te begrijpen als we bedenken dat melaatsheid op het hoofd met het denken te maken heeft. Wie onheilige gedachten over de Heer Jezus of Gods Woord heeft, vormt een groot gevaar voor zijn omgeving. Met een dwaalleraar mag geen omgang zijn *(2Jh 1:10-11; 2Tm 2:17-22)*.

Als iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis en be-groet hem niet. Want wie hem begroet, heeft gemeenschap met zijn boze werken. (2Jh 1:10-11)

Melaatsheid op het hoofd ziet op het hebben van eigen denkbeelden. Het wijst op het beredeneren van de dingen van God met het menselijk verstand, de trots van het intellect. Het ziet op het zich aanmatigen van een plaats in de dingen van God die hem niet toekomt. Uzzia wordt niet voor niets door God aan zijn voorhoofd met melaatsheid geslagen *(2Kr 26:16,20)*.

Erkenning van onreinheid | *verzen 45-46*

> *45 De kleren van de melaatse bij wie de ziekte is [vastgesteld], moeten ingescheurd worden, zijn hoofd[haar] moet hij los laten hangen, hij moet zijn baard en snor bedekken en hij moet roepen: Onrein, onrein! 46 Alle dagen dat hij de ziekte heeft, zal hij onrein zijn. Onrein is hij, hij moet afgezonderd wonen. Buiten het kamp moet zijn woongebied zijn.*

De melaatse moet aangeven door zijn uiterlijk en door zijn belijdenis dat hij onrein is. Tevens moet hij verwijderd worden uit de dagelijkse omgang met zijn volksgenoten, zoals met Uzzia gebeurt *(2Kr 26:21a)*. Alles is een bescherming voor Gods volk, maar vooral een plicht ten aanzien van de heiligheid van God Die bij Zijn volk woont. Zonde kan Hij niet in Zijn tegenwoordigheid dulden. De melaatse wordt buitengesloten en mag niet in het heiligdom komen. Zo moet ook in de gemeente de boze uit het midden worden weggedaan *(1Ko 5:13b)*.

Koning Uzzia was melaats tot aan de dag van zijn dood. Hij woonde, [omdat] hij melaats was, in een apart staand huis, want hij was van het huis van de HEERE afgesneden. (2Kr 26:21a)

Doet de boze uit uw midden weg. (1Ko 5:13b)

De melaatse wordt ertoe gedwongen zijn onreinheid te erkennen. Dat is in geestelijke zin geen belijdenis die als een begin van herstel kan worden gezien. Herstel komt pas als er berouw is over de zonde. Dit herstel begint door na het roepen van *"onrein, onrein"* te roepen *"Jezus, Meester, erbarm U over ons"*, zoals de tien melaatse mannen doen die de Heer Jezus ontmoeten *(Lk 17:12-13)*.

Gescheurde kleren geven aan dat er voor God geen bedekking bestaat. Het hoofdhaar los of onbedekt laten hangen symboliseert de erkenning dat het hoofd bloot staat aan de toorn van God. De baard en snor bedekken was een teken van rouw *(Ez 24:17; 24:22; Mi 3:7)*. Dit werd meestal gedaan door het onderste deel van het kledingstuk over het onderste deel van de kin te gooien. Het bedekken van de snor of bovenlip kunnen we zien als een er-

kenning dat er niets gezegd kan worden wat tot eer van God is. Het enige wat zo iemand kan uitroepen, is zijn eigen onreinheid.

Melaatsheid op stoffen | *verzen 47-59*

> *47 Wanneer de ziekte van de melaatsheid op een kledingstuk zit, een wollen kledingstuk of een linnen kledingstuk, 48 of een weefsel, of vlechtwerk van linnen en wol, of leer, of welk leren gebruiksvoorwerp dan ook, 49 en die aangetaste plek op het kledingstuk, of op het leer, of op het weefsel, of op het vlechtwerk, of op welk leren voorwerp dan ook, is groenachtig of roodachtig, [dan] is het de ziekte van de melaatsheid. Men moet het aan de priester laten zien. 50 Heeft de priester daarna de aangetaste plek gezien, dan moet hij het aangetaste [voorwerp] zeven dagen afgezonderd houden. 51 Hij moet op de zevende dag de aangetaste plek [opnieuw] bekijken. Als de aangetaste plek zich heeft uitgebreid op het kledingstuk, op het weefsel, op het vlechtwerk of op het leer – voor welk doel het leer ook gebruikt wordt – [dan] is die ziekte een kwaadaardige melaatsheid; het is onrein. 52 Daarom moet hij dat kledingstuk verbranden, of dat weefsel, of dat vlechtwerk van wol of van linnen, of alle leren voorwerpen waarop die aangetaste plek zit. Want het is een kwaadaardige melaatsheid, het [voorwerp] moet met vuur verbrand worden. 53 Maar als de priester ziet dat – zie! – de aangetaste plek zich niet heeft uitgebreid op het kledingstuk, of op het weefsel, of op het vlechtwerk, of op welk leren voorwerp dan ook, 54 dan moet de priester gebieden dat men het aangetaste [voorwerp] wast, en hij moet het opnieuw zeven dagen afgezonderd houden. 55 Heeft de priester daarna de aangetaste plek gezien nadat het [voorwerp] gewassen is, en zie, de aangetaste plek is niet zichtbaar veranderd en de aangetaste plek heeft zich niet uitgebreid, [dan] is het onrein. U moet het met vuur verbranden. Het is een invreting aan de achter- of voorkant. 56 Als de priester heeft gezien dat – zie! – de aangetaste plek dof geworden is nadat het [voorwerp] is gewassen, dan moet hij die [plek] afscheuren van het kledingstuk, of van het leer, of van het weefsel, of van het vlechtwerk. 57 Maar als het opnieuw op het kledingstuk gezien wordt, of op het weefsel, of op het vlechtwerk, of op welk leren voorwerp dan ook, dan is het een uitbrekende [melaatsheid]. U moet datgene waarop de aangetaste plek zit, met vuur verbranden. 58 Maar het kledingstuk, of het weefsel, of het vlechtwerk, of alle leren voorwerpen, waarvan de aangetaste plek na het wassen verdwenen is, moet opnieuw gewassen worden; dan is het rein. 59 Dit is de wet van de ziekte*

> *van de melaatsheid, op wollen of linnen kleding, of weefsel, of vlechtwerk, of alle leren voorwerpen, om dat rein of onrein te verklaren.*

Melaatsheid kan behalve aan personen, zoals tot nu toe beschreven, ook voorkomen aan kleding. Het volgende hoofdstuk vermeldt ook nog melaatsheid aan huizen *(Lv 14:33-53)*. Melaatsheid aan kleding spreekt van zonde in gedrag, in houding, in wat van iemand wordt gezien. Bij personen gaat het om wat in iemand aanwezig is, bij kleding gaat het om wat aan of bij iemand wordt gezien.

In deze zin gebruikt ook Judas het in zijn brief als hij schrijft: *"En haat zelfs het kleed dat door het vlees bevlekt is" (Jd 1:23)*. Judas schrijft dat in verband met het helpen van anderen die in de macht van de zonde zijn gekomen, om daarvan vrij te komen. Hij waarschuwt ervoor dat die hulp niet tot gevolg zal hebben dat de hulpverlener zelf aangetast wordt door de onreinheid waarin de anderen verkeren. Hij moet elke aanraking, elke invloed van onreinheid op zijn gedrag – voorgesteld in *"het kleed dat door het vlees bevlekt is"* – haten en ver van zich houden.

Het belang van een kledingstuk is de betekenis die het heeft. Zo is het onderkleed van de Heer Jezus *"zonder naad, van bovenaf in zijn geheel geweven" (Jh 19:23)*. Dat is een symbolische aanduiding van Wie Hijzelf is. Zijn handelwijze, Zijn gedrag, Zijn hele openbaring is volmaakt, vanaf Zijn komen van boven, uit de hemel, tot aan Zijn terugkeer naar de hemel. In wat Hij zegt of doet, is nooit iets verkeerds of enige tegenstrijdigheid te vinden.

Bij ons kan wel 'melaatsheid' aanwezig zijn in onze gewoonten, in ons gedrag, in het beroep dat we uitoefenen, in de plaatsen waar we heengaan. Het betreft alles wat de mensen om ons heen van ons waarnemen. Zij horen niet in de eerste plaats wat wij te zeggen hebben, maar ze zien hoe we leven.

Als de ziekte aan een kledingstuk zich na zeven dagen opsluiting heeft uitgebreid, moet het worden verbrand. Is er geen uitbreiding te zien, dan moet het worden gewassen en opnieuw zeven dagen worden opgesloten. Blijkt dan dat de ziekte zich toch heeft uitgebreid, dan moet het alsnog met vuur worden verbrand. Het water van de reiniging heeft niet geholpen. Heeft er geen uitbreiding plaatsgevonden, dan moet de zieke plek uit het kledingstuk worden gescheurd.

Deze behandeling van het kledingstuk waarop de plaag gezien wordt, toont in beeld dat het Woord van God moet worden toegepast op ons uiterlijk gedrag, onze gewoonten en spraakgebruik, en niet alleen op ons hart. Er zijn beroepen die een gelovige niet kan uitoefenen. Denk aan eigenaar van een bar of handelaar in gokautomaten en allerlei andere beroepen waardoor mensen tot zonde worden aangezet. Als een mens tot geloof komt, zal hij in die gevallen van beroep veranderen. Er zijn ook beroepen waarvan bepaalde onderdelen zondig kunnen zijn, bijvoorbeeld dat wordt gezegd een hoger bedrag te declareren dan de werkelijk gemaakte kosten. Die kunnen 'afgescheurd' worden. De rest blijft bewaard. Het Woord van God is hierin als richtsnoer onmisbaar.

Het gevaar is niet de kleding op zich, maar dat het de persoon aantast. Ik kan wonen in een omgeving die niet goed is. Dan moet ik die 'verbranden', wat voor mij betekent dat ik er moet weggaan en ergens anders gaan wonen. Ik kan werken in een omgeving die een speciaal gevaar voor me betekent, bijvoorbeeld dat een christin zich op wereldse wijze als gastvrouw moet gedragen en daarvoor haar christelijke identiteit moet prijsgeven. Misschien kan dat werkonderdeel 'ervan afgescheurd' worden door te vragen of ze die taak niet hoef te verrichten. Is dat niet mogelijk dan kan het noodzakelijk worden om van baan te veranderen.

Leviticus 14

Inleiding

Melaatsheid is een beeld van de zonde die werkzaam wordt in de gelovige, en dat niet als een tijdelijke werking, maar als een deel van het leven. Tevens komt bij het beeld van de melaatsheid de verontreinigende werking van de zonde voor de aandacht. We kunnen allen door een overtreding worden *overvallen (Gl 6:1; Jk 3:2)*. Dat is iets anders dan in de zonde *leven* en daarover gaat het bij melaatsheid als een beeld van de zonde.

Broeders, zelfs als iemand door een overtreding overvallen wordt, brengt u die geestelijk bent zo iemand terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf, opdat ook u niet in verzoeking komt. (Gl 6:1)

Want wij struikelen allen dikwijls. Als iemand in [het] woord niet struikelt, die is een volmaakt man, in staat ook het hele lichaam in toom te houden. (Jk 3:2)

Melaatsheid is de zonde die een mens blijvend verontreinigt. Het kenmerk ervan is de volharding in de eigen wil. Zo iemand moet buiten het kamp worden gedaan *(Lv 13:46)*. Dat betekent voor de gemeente: *"Doet de boze uit uw midden weg" (1Ko 5:13b)*. Het wegdoen van de melaatse is met het oog op zelfbehoud voor het volk, maar ook met het oog op genezing en herstel van de melaatse, want herstel is mogelijk. Hoe er ingeval van herstel moet worden gehandeld, beschrijft dit hoofdstuk.

Reiniging van de melaatse | *verzen 1-9*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Dit is de wet voor de melaatse op de dag van zijn reiniging. Hij moet naar de priester gebracht worden, 3 en de priester moet buiten het kamp gaan. Heeft de priester vervolgens gezien dat – zie! – de ziekte van de melaatsheid bij de melaatse genezen is, 4 dan moet de priester opdracht geven dat men voor hem die gereinigd wordt, twee levende reine vogels neemt, cederhout, karmozijn en hysop. 5 De priester moet dan opdracht geven dat men de ene vogel slacht boven een aarden pot met bronwater. 6 Dan moet hij de levende vogel nemen, met het cederhout, het karmozijn en de hysop. Hij moet dat [alles] mét de levende vogel dopen in het bloed van de vogel die boven het bronwater geslacht is. 7 En hij moet [hiermee] zevenmaal sprenkelen op hem die van de melaatsheid gereinigd wordt. Daarna moet hij hem rein verklaren, en de levende vogel in het open veld weg laten vliegen. 8 Wie gereinigd*

> *wordt, moet zijn kleren wassen, al zijn haar afscheren en zich met water wassen. Dan is hij rein. Daarna mag hij in het kamp komen, maar hij moet zeven dagen buiten zijn tent blijven. 9 Op de zevende dag zal het [zo] zijn, dat hij al zijn haar afscheert: zijn hoofd, zijn baard en de wenkbrauwen van zijn ogen. Ja, al zijn haar moet hij afscheren, zijn kleren wassen en zijn lichaam met water wassen. Dan is hij rein.*

De HEERE spreekt hier alleen tot Mozes *(vgl. Lv 13:1; 14:33)* omdat hij een beeld van de Heer Jezus als Middelaar is, als Degene Die het in orde maakt tussen God en het lid van Gods volk dat in zonde heeft geleefd.

Als de priester hoort van de genezing van een melaatse, gaat hij naar de melaatse toe. Daarin zien we een kenmerk van een geestelijke gelovige: hij zal op aanwijzingen letten die erop wijzen dat er een verandering ten goede is bij iemand die uit het midden van de gelovigen is weggedaan vanwege het volharden in de zonde.

De priester doet niets aan de genezing, dat kan hij ook niet. Hij kan alleen constateren of de ziekte genezen is. Dan kan de reiniging beginnen. De melaatsheid in geestelijke zin is weg als de gelovige de zonde *"belijdt en nalaat" (Sp 28:13)*. Dan zal er volkomen verootmoediging opgemerkt worden.

Als iemand genezen is, kan hij nog niet direct in het kamp terugkeren. Eerst moet er reiniging plaatsvinden. De reiniging stelt in beeld voor dat de Heer Jezus en Zijn werk in verschillende aspecten voor de aandacht worden geplaatst, opdat zo iemand weer de juiste grondslag voor God zal innemen. Hij is door zijn zonde het zicht daarop kwijtgeraakt. Er is iets verdwenen: de ziekte, de zonde; daarvoor in de plaats moet iets, of beter, Iemand, anders komen: de Heer Jezus. Belijdenis is niet genoeg. We moeten ons ook bewust worden dat de Heer Jezus voor die zonde moest lijden en sterven.

Op de eerste dag moeten twee reine vogels worden genomen. Ze zijn een beeld van de Heer Jezus. Eigenlijk is dit geen offer. Er komt niets op het altaar en er wordt geen bloed aan God aangeboden. De offers komen pas op de achtste dag (vanaf *vers 10*). De twee vogels samen moeten uitbeelden dat de Heer Jezus de van de hemel gekomen Mens is, Die in de dood is gegaan, maar ook weer is opgestaan. De ene vogel wordt geslacht. De andere wordt ermee vereenzelvigd en wordt dan in het open veld losgelaten. Dat

beeldt uit dat de Heer Jezus zowel *"overgegeven is voor onze overtredingen"* als is *"opgewekt om onze rechtvaardiging" (Rm 4:25)*. Dat moeten we, nadat we een periode in de zonde hebben geleefd, ons weer bewust worden.

Het bloed van de geslachte vogel komt in een *"aarden vat"* waarin *"bronwater"* is. Ook dat ziet op de Heer Jezus en Zijn werk. Het aarden vat wijst erop dat Hij Mens is geworden *(Hb 2:14a)*. Bronwater ofwel levend water is water dat uit de aarde opwelt. Het is geen stilstaand water, maar er zit leven in. Het ziet op het Woord van God dat levend gemaakt wordt door de kracht van de Heilige Geest. In de Heer Jezus zien we de Heilige Geest aan het werk; het Woord van God is in Hem, Hij is het Woord en is dat eeuwig. Daarbij komt het bloed als gevolg van Zijn dood.

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, ... (Hb 2:14a)

Als de Heer Jezus is gestorven en een van de soldaten Zijn zijde met een speer doorsteekt, komt er *"bloed en water uit" (Jh 19:34)*. Bloed en water zijn beide nodig voor reiniging. Bloed is tot verzoening, *"want zonder bloedstorting is er geen vergeving" (Hb 9:23b)*. Het bloed staat meer in verbinding met God. Het water heeft meer met belijdenis te maken en staat meer in verbinding met de zondaar. Als hij zijn zonden belijdt, mag hij weten dat God *"getrouw"* aan Zijn Woord *"en rechtvaardig"* met het oog op het werk van Christus is, om *"de zonden te vergeven en ... te reinigen van alle ongerechtigheid" (1Jh 1:9)*.

Er zijn nog meer dingen bij: cederhout, karmozijn (of: scharlaken) en hysop. Cederhout komt van de Libanon. Het spreekt van indrukwekkende, natuurlijke grootsheid. Hysop is een klein, gering plantje, dat juist geen indruk maakt. Salomo spreekt van beide als uitersten *(1Kn 4:33a)*. Karmozijnrood of scharlakenrood is een beeld van koninklijke, aardse heerlijkheid. Dit alles is bij de Heer Jezus aanwezig. We zien dat in de evangeliën. Het is alles in de dood gegaan, Zijn dood. Maar Hij is opgestaan en daardoor krijgen die dingen weer hun betekenis.

Hij sprak ook over de bomen, van de ceder, die op de Libanon groeit, tot de hysop, die uit de muur komt. (1Kn 4:33a)

Alle voorgaande handelingen krijgen vervolgens hun toepassing op de melaatse. In beeld zien we hierin dat reiniging niet maar het wegdoen van

het verkeerde is, maar het weer zicht krijgen op de Heer Jezus en Zijn werk. Vervolgens moet hij die gereinigd is, zijn kleren wassen, wat ervan spreekt dat hij zijn gedrag onder de controle van Gods Woord brengt *(Ef 5:26*). Hij moet ook al zijn haar afscheren, wat ervan spreekt dat hij afstand doet van alle natuurlijke eer *(1Ko 11:15*). Daarna moet hij zich in water baden, wat ervan spreekt dat hij zijn hele leven onder het beslag van het Woord van God brengt, zodat er geen ruimte voor de zonde meer is.

Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat <haar> het lange haar tot een sluier gegeven is. (1Ko 11:15)

Hij mag dan weer in het kamp komen, maar moet nog zeven dagen buiten zijn tent blijven. Hij is weer opgenomen in het volk van God, maar heeft nog niet zijn eigen, vertrouwde plek weer ingenomen. Iemand die een gave heeft, kan na een zondige weg weer worden hersteld in Gods volk, maar kan niet direct weer die gave uitoefenen. Ook dat neemt tijd. Na een volheid van tijd, zeven dagen, moet hij nog eens al zijn haar afscheren en zijn kleren en zijn lichaam wassen.

Reiniging op de achtste dag | *verzen 10-20*

> *10 En op de achtste dag moet hij twee lammeren zonder enig gebrek nemen en een ooilam zonder enig gebrek van een jaar oud, en ook drie tiende [efa] bloem als graanoffer, met olie gemengd, en een log* olie. 11 De priester die de reiniging voltrekt, moet de man die gereinigd wordt, mét die dingen plaatsen voor het aangezicht van de HEERE, [bij] de ingang van de tent van ontmoeting. 12 Dan moet de priester het ene lam nemen en het als schuldoffer aanbieden met de log* olie. Hij moet die als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE bewegen. 13 Daarna moet hij het lam slachten op de plaats waar men het zondoffer en het brandoffer slacht, op de heilige plaats. Want het schuldoffer, evenals het zondoffer, is voor de priester. Het is allerheiligst. 14 De priester moet dan [een deel] van het bloed van het schuldoffer nemen, en de priester moet dat strijken op de rechteroorlel van hem die gereinigd wordt, op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet. 15 De priester moet ook [een deel] van de log olie nemen en het in de linkerhand van de priester gieten. 16 Dan moet de priester zijn rechtervinger dopen in [een deel] van de olie*

* Een log is ongeveer een halve liter.

> *die in zijn linkerhand is, en [een deel] van die olie met zijn vinger zeven keer sprenkelen voor het aangezicht van de HEERE. 17 En van het overige van de olie die op zijn hand is, moet de priester op de rechteroorlel strijken van hem die gereinigd wordt, op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet, boven op het bloed van het schuldoffer. 18 Wat dan [nog] overgebleven is van de olie die in de hand van de priester is, moet hij op het hoofd strijken van hem die gereinigd wordt. Zo doet de priester voor hem verzoening voor het aangezicht van de HEERE. 19 Daarna moet de priester het zondoffer bereiden en verzoening doen voor hem die van zijn onreinheid gereinigd wordt. Daarna moet hij het brandoffer slachten. 20 De priester moet het brandoffer en het graanoffer op het altaar offeren. De priester zal verzoening voor hem doen. Dan is hij rein.*

Dan breekt de achtste dag aan. Dat spreekt van een nieuw begin. Ook dit nieuwe begin wordt weer op een bijzondere wijze gekenmerkt door de Heer Jezus, Zijn Persoon en werk, zoals dat in de offers tot uiting komt die op die dag worden gebracht.

Het eerste offer is een schuldoffer *(vers 12)*. Het gaan leven in de zonde is een keus, een daad, waardoor iemand schuld op zich laadt. De drie gevallen van melaatsheid bij leden van Gods volk in het Oude Testament – Mirjam, Gehazi en Uzzia *(Nm 12:5-10; 2Kn 5:20-27; 2Kr 26:16-21)* – laten dat zien. Daarom moet er een schuldoffer worden gebracht, dat spreekt van het besef dat de Heer Jezus voor die keus voor de zonde het oordeel van God heeft moeten ondergaan. Alleen daardoor heeft uitdelging van die schuld kunnen plaatsvinden.

Het bloed van het schuldoffer wordt gestreken op de rechteroorlel, op de duim van zijn rechterhand en op de grote teen van zijn rechtervoet. Dat wil zeggen dat het bloed wordt toegepast op het gehoor, de handel en de wandel. Het hele praktische leven wordt gebracht onder het beslag van het bloed. De vraag die we onszelf moeten stellen als we ergens naar luisteren, als we iets willen doen of als we ergens heen willen gaan, is: Is het allemaal geheiligd door het bloed?

Op het bloed wordt olie gedaan. Olie is een beeld van de Heilige Geest. Het bloed van Christus tot rechtvaardiging en de zalving van de Heilige Geest tot heiliging zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Na de prijs

van het bloed waardoor wij zijn gerechtvaardigd en gekocht, volgt een leven van heiligheid door de kracht van de Heilige Geest. De kracht van de Heilige Geest stelt ons in staat om in overeenstemming met de waarde van het aangebrachte bloed te leven.

De rest van de olie wordt gestreken op het hoofd van de man die gereinigd wordt. Het is een bijzondere zegen voor iemand die als gelovige tot belijdenis van zijn zondige weg komt. Het is niet nodig om in de zonde te leven om zo'n zegen te krijgen. Het is het voorrecht van iedere priester. Om priester te zijn is het niet nodig eerst melaats te zijn geweest. Daarvoor is gemeenschap met God nodig. Dat voert tot hogere zegeningen.

Vervolgens worden het zondoffer en het brandoffer gebracht. Hierdoor vindt volledig herstel plaats. De volle draagwijdte van het werk van de Heer Jezus wordt voor de aandacht van de herstelde gelovige geplaatst. Hij ziet hoe de bron, de wortel, van de zonde in de Heer Jezus is geoordeeld en hoe hij op grond van Diens werk en in Hem door God is aanvaard. Hij is rein.

Reiniging van iemand die arm is | *verzen 21-32*

> *21 Maar als iemand arm is en zijn vermogen is niet toereikend, dan moet hij*
> *een lam nemen als schuldoffer tot beweegoffer, om verzoening voor hem te*
> *doen, met [daarbij] een tiende deel meelbloem met olie gemengd als graanoffer,*
> *een log olie, 22 en twee tortelduiven of twee jonge duiven – al naargelang zijn*
> *vermogen reikt – waarvan de ene een zondoffer en de andere een brandoffer is.*
> *23 Hij moet die op de achtste dag van zijn reiniging bij de priester brengen,*
> *bij de ingang van de tent van ontmoeting, voor het aangezicht van de HEERE.*
> *24 De priester moet dan het lam van het schuldoffer en de log olie nemen, en*
> *de priester moet die als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE bewe-*
> *gen. 25 Daarna moet hij het lam van het schuldoffer slachten, en de priester*
> *moet [een deel] van het bloed van het schuldoffer nemen en op de rechteroorlel*
> *strijken van hem die gereinigd wordt, op de duim van zijn rechterhand en op*
> *de grote teen van zijn rechtervoet. 26 Dan moet de priester [een deel] van de*
> *olie in de linkerhand van de priester gieten. 27 Daarna moet de priester [een*
> *deel] van de olie die in zijn linkerhand is, met zijn rechtervinger zevenmaal*
> *sprenkelen voor het aangezicht van de HEERE. 28 En de priester moet [een*
> *deel] van de olie die in zijn hand is, aan de rechteroorlel strijken van hem die*

> *gereinigd wordt, aan de duim van zijn rechterhand en aan de grote teen van zijn rechtervoet, boven op [dezelfde] plaats [als] het bloed van het schuldoffer.*
> *29 En het overige van de olie die in de hand van de priester is, moet hij op het hoofd strijken van hem die gereinigd wordt, om verzoening voor hem te doen voor het aangezicht van de HEERE. 30 Dan moet hij – al naargelang zijn*
> *vermogen reikt – een van de tortelduiven of van de jonge duiven bereiden. 31*
> *Al naargelang zijn vermogen reikt, moet het ene als zondoffer en het andere als brandoffer zijn, naast het graanoffer. Zo moet de priester voor hem die gereinigd wordt, verzoening doen voor het aangezicht van de HEERE. 32 Dit is de*
> *wet voor hem die de ziekte van de melaatsheid heeft en van wie het vermogen niet toereikend is om zijn reiniging [te betalen].*

Iemand die arm is, mag met een kleiner offer komen. Dat geldt niet voor het schuldoffer. Het beeld is hier iemand die wel tot belijdenis is gekomen van zijn verkeerde weg, maar die geestelijk niet veel inzicht heeft in de draagwijdte van de zonde en daardoor ook niet zo'n diep besef heeft van wat de Heer Jezus moest lijden. Wel weet hij dat zijn schuld is weggedaan door het werk van de Heer Jezus. Van de bron van de zonde en het aangenomen zijn door God weet hij niet zoveel. Verder wordt ermee gehandeld als in het vorige geval.

Melaatsheid aan een huis | *verzen 33-42*

> *33 De HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron: 34 Wanneer u komt in het land*
> *Kanaän, dat Ik u tot bezit geef, en Ik de ziekte van de melaatsheid toedeel aan een huis in het land dat u bezit, 35 dan moet hij van wie het huis is, komen en*
> *de priester vertellen: Er lijkt een ziekte aan het huis te zijn. 36 De priester moet*
> *dan opdracht geven dat zij het huis ontruimen vóór de priester komt, om die ziekte te bezien, zodat niet alles wat in het huis is, onrein wordt. Daarna moet de priester komen om het huis te bezien. 37 Heeft hij de ziekte vervolgens bezien, en*
> *zie, de ziekte aan de muren van dat huis bestaat uit groenachtige of roodachtige kuiltjes, die zichtbaar dieper liggen dan de wand, 38 dan moet de priester uit*
> *het huis, door de deuropening van het huis, vertrekken en het huis zeven dagen laten afsluiten. 39 Daarna moet de priester op de zevende dag terugkeren. Wan-*
> *neer hij ziet dat – zie! – de ziekte zich op de muren van het huis heeft uitgebreid,*
> *40 dan moet de priester opdracht geven om de stenen waaraan die ziekte zich bevindt, eruit te breken, en ze buiten de stad te werpen, op een onreine plaats.*

> *41 Het huis moet hij vanbinnen rondom laten afschrappen, en zij moeten het leem dat zij afgeschrapt hebben, buiten de stad op een onreine plaats storten. 42 Daarna moeten zij andere stenen nemen en invoegen op de plaats van de [eerste] stenen, en men moet ander leem nemen en het huis bepleisteren.*

Het derde geval van melaatsheid is dat aan een huis. Dat wordt pas nu behandeld omdat het een speciaal geval is. Dit geval kan niet plaatsvinden in de woestijn, want daar hebben de Israëlieten geen huizen. Die hebben ze pas in het land. God wijst heen naar die tijd *(vers 34)*.

Het huis is toe te passen op het huis van Israël dat ten slotte geheel melaats zal zijn en omvergehaald moet worden. God zal het huis Israëls, Zijn volk, terzijde moeten stellen als blijkt dat zij Hem vergeten en de afgoden gaan dienen en hun Messias verwerpen. Het is ook toe te passen op de christenheid als geheel.

Een andere toepassing is die op een plaatselijke gemeente als een uitdrukking van het huis van God. Als daar zonde wordt gevonden, moet die geoordeeld worden. Het kan beperkt zijn tot melaatsheid aan één steen of enkele stenen, aan één persoon of enkele personen. Zoals stenen kunnen worden weggebroken, moeten personen die in de zonde leven uit de plaatselijke gemeente worden weggedaan. Stenen stellen gelovigen voor *(1Pt 2:5)*. Gelovigen die in de zonde leven, moeten worden weggedaan *(1Ko 5:13b)*.

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

God laat de ziekte of plaag van de melaatsheid ontstaan *(vers 34)*. Dat wil zeggen dat we moeten erkennen dat God het heeft toegelaten als in een plaatselijke gemeente zonde een plaats krijgt. Hij laat dit toe om openbaar te maken wie voor Hem zijn *(1Ko 11:19)*.

Want er moeten ook sekten onder u zijn, opdat <ook> de beproefden onder u openbaar worden. (1Ko 11:19)

De eigenaar van het huis ziet op hen die verantwoordelijkheid dragen, dat in de gemeente alles gaat zoals God het wil. In *"de engel van de gemeente"* zien we die gedachte *(Op 2:1,8,12,18; 3:1,7,14)*. Zij kunnen worden aangesproken als mensen die het kwaad onderkennen. Zij gaan ermee naar de priester. Van hem mag worden verwacht dat hij er iets aan doet, want hij wordt geacht geestelijk gezind te zijn en Gods gedachten te kennen. Hij leeft in de praktijk in Gods tegenwoordigheid.

De priester onderzoekt. Hij weet hoe de stenen eruit moeten zien. Hij kan constateren of stenen een afwijkende kleur vertonen. Hij gaat niet overhaast te werk. Eerst wordt het huis ontruimd, opdat het kwaad zich niet verder verspreidt. Vervolgens wordt het huis zeven dagen gesloten. Als daarna blijkt dat er stenen melaats zijn, moeten die worden weggebroken.

Als de melaatse stenen zijn weggedaan, moet het hele huis worden afgeschrapt. Zo moet de plaatselijke gemeente zich reinigen van de invloed die van de zonde is uitgegaan. De leden moeten zich verootmoedigen, hun aandeel erkennen en zichzelf rein bewijzen *(2Ko 7:11)*. Dan komen er andere stenen voor in de plaats. De Heer geeft zegen als tucht in de juiste gezindheid is uitgeoefend en vergoedt zo het verlies.

Want zie, juist doordat u bedroefd bent geworden in overeenstemming met God, wat een bereidwilligheid heeft het bij u bewerkt, ja zelfs verontschuldiging, zelfs verontwaardiging, zelfs vrees, zelfs vurig verlangen, zelfs ijver, zelfs bestraffing. In alles hebt u bewezen zelf rein te zijn in deze zaak. (2Ko 7:11)

Opnieuw melaatsheid in het huis | *verzen 43-47*

> *43 Maar als die ziekte terugkeert en in het huis uitbreekt nadat men de stenen eruit gebroken heeft, na het afschrappen van het huis en na het bepleisteren, 44 dan moet de priester komen. Als hij ziet dat – zie! – de ziekte aan het huis zich heeft uitgebreid, dan is het een kwaadaardige melaatsheid in het huis; het is onrein. 45 Dan moet men het huis, de stenen en het hout ervan afbreken, en [ook] al het leem van het huis, en men moet het buiten de stad brengen, naar een onreine plaats. 46 Wie het huis binnengaat gedurende de dagen dat men het afgesloten heeft, is onrein tot de avond. 47 En wie in het huis slaapt, moet zijn kleren wassen; en wie in dat huis eet, moet zijn kleren wassen.*

De melaatsheid kan in een huis terugkeren. Dat gebeurt als het vorige geval van melaatsheid toch niet grondig is uitgezuiverd. Het hele huis moet dan worden omvergehaald en buiten de stad worden gebracht. Het is het beeld van een plaatselijke gemeente die de zonde in haar midden niet oordeelt. Zo'n plaatselijke gemeente kan dan niet meer als zodanig worden erkend door de Heer. Waar zonde niet wordt geoordeeld, kan Hij niet in het midden zijn.

Een gemeente waar het kwaad zo is doorgedrongen, dat er geen reiniging meer mogelijk is, kan niet meer als gemeente worden erkend. Ze wordt weggedaan uit de kring van huizen die samen de stad vormen en buiten

de stad gebracht. In de praktijk van de onderlinge verbondenheid die er tussen plaatselijke gemeenten is, zal dat betekenen dat een dergelijke gemeente niet meer wordt bezocht en andere plaatselijke gemeenten niemand uit een dergelijke gemeente zullen ontvangen. Dit hangt samen met het feit dat de Heer Jezus daar niet meer kan zijn vanwege het niet wegdoen van het kwaad uit het midden. Elke geestelijk gezinde gemeente zal dat inzien en in overeenstemming daarmee handelen.

Wie op de een of andere manier toch nog, al is het kortstondig, iets met dat huis te maken heeft, voordat het afgebroken wordt, is onrein. Door het lezen van Gods Woord wordt de verontreiniging weggenomen. Door het lezen van Gods Woord worden verkeerde invloeden die door het verblijf zijn opgedaan, ontdekt en veroordeeld en worden de gedachten gericht op de Heer Jezus.

Reiniging van het huis | *verzen 48-53*

> *48 Maar als de priester [weer] naar binnen gegaan is en hij heeft gezien dat – zie! – die ziekte aan het huis zich niet heeft uitgebreid nadat het huis bepleisterd is, dan moet de priester het huis rein verklaren, omdat de ziekte genezen is.*
> *49 Vervolgens moet hij, om het huis te reinigen van zonde, twee vogels nemen,*
> *cederhout, karmozijn en hysop. 50 Hij moet verder de ene vogel slachten boven*
> *een aarden pot met bronwater. 51 Dan moet hij het cederhout, de hysop, het*
> *karmozijn en de levende vogel nemen, en in het bloed van de geslachte vogel en*
> *in het bronwater dopen, en hij moet het huis zeven keer besprenkelen. 52 Daar-*
> *na moet hij het huis ontzondigen met het bloed van de vogel, het bronwater, de*
> *levende vogel, het cederhout, de hysop en het karmozijn. 53 De levende vogel*
> *moet hij buiten de stad, in het open veld, weg laten vliegen. Zo doet hij voor het huis verzoening, en is het rein.*

Het rein verklaren van een huis gebeurt, net als bij een persoon, door de Persoon van Christus voor de aandacht plaatsen, zoals Hij wordt voorgesteld in de verschillende offers *(vgl. verzen 4-9)*.

Samenvatting | *verzen 54-57*

> *54 Dit is de wet voor elke [vorm van] de ziekte van de melaatsheid: voor schurft,*
> *55 voor melaatsheid aan de kleding en aan het huis, 56 en voor zwellingen,*

> *voor zweren en voor vlekken, 57 om te onderwijzen op welke dag iets onrein en op welke dag iets rein is. Dit is de wet voor de melaatsheid.*

We zijn aan het slot van de uitvoerige beschrijving van de vormen van melaatsheid en de reiniging ervan. Hier zegt de HEERE nog eens dat de wet die Hij hiervoor heeft gegeven, geldt voor elke vorm van melaatsheid: voor melaatsheid aan personen, aan kleding en aan het huis.

Deze wet dient *"om te onderwijzen"*. Paulus zegt tegen Timotheüs: *"Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om ... te onderwijzen in de gerechtigheid" (2Tm 3:16)*. Onderwijzen heeft te maken met 'getraind' of 'opgevoed' worden. Wat door Paulus wordt verbonden aan de gerechtigheid, kunnen we hier verbinden aan onrein en rein. De training of opvoeding daarvoor gebeurt als we Gods Woord lezen. We krijgen dan onderwijs hoe we kunnen zien wanneer iets onrein en wanneer iets rein is.

Leviticus 15

Inleiding

Het gaat in dit hoofdstuk, net als bij de melaatse, om verontreiniging. Er is echter een groot verschil tussen de verontreiniging waarover het in dit hoofdstuk gaat en die door melaatsheid. Bij melaatsheid gaat het om zonde, en daardoor verontreiniging, door *eigen wil*. Bij een vloeiing gaat het om iets wat onwillekeurig, zonder opzet, gebeurt. Het is een vloeiing die uit een mens voortkomt, zonder dat er zelfs van zonde sprake is. Het gaat om vloeiingen als een nachtelijke zaadlozing, een maandelijkse menstruatie en andere vloeiingen die net als bij een geboorte in *Leviticus 12* met de menselijke natuur samenhangen. Vloeiingen verontreinigen juist omdat ze voortkomen uit de natuur van de in zonde gevallen mens.

De les die we uit dit hoofdstuk kunnen leren, is dat er dingen zijn die we zeggen of doen, zonder de opzet iemand te kwetsen, maar die toch een verkeerd effect hebben. Ze komen spontaan uit ons voort, we kunnen er niets aan doen, maar we voelen vaak direct daarna aan dat het niet uit het nieuwe leven is gekomen. We beseffen dat de Heer Jezus niet zo zou hebben gesproken of gehandeld.

Als iemand een vloeiing heeft | *verzen 1-12*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes en tot Aäron: 2 Spreek tot de Israëlieten, en zeg
> tegen hen: Iedere man die uit zijn geslachtsdeel vloeit, is onrein vanwege zijn
> vloeien. 3 Zijn onreinheid vanwege zijn vloeien is namelijk dit: zijn geslachts-
> deel laat die vloeiing lopen, óf zijn geslachtsdeel is verstopt geraakt door het
> vloeien ervan. Dat is zijn onreinheid. 4 Elk bed waarop hij ligt die de vloeiing
> heeft, is onrein, en elk voorwerp waarop hij zit, is onrein. 5 Verder moet ieder
> die zijn bed aanraakt, zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is
> onrein tot de avond. 6 Wie op het voorwerp zit waarop hij zat die de vloeiing
> heeft, moet zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot
> de avond. 7 En wie het lichaam aanraakt van hem die de vloeiing heeft, moet
> zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 8
> Zelfs wanneer hij die de vloeiing heeft, op een reine spuugt, moet deze zijn*

> *kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 9 Ook is elk zadel onrein waarop hij reed die de vloeiing heeft. 10 Ieder die wat dan ook aanraakt wat onder hem is, is onrein tot de avond. En wie het optilt, moet zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 11 Ieder die door hem die de vloeiing heeft, wordt aangeraakt, zonder dat deze zijn handen met water afgespoeld heeft, moet zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 12 [Elke] aarden pot die hij die de vloeiing heeft, aanraakt, moet stukgebroken worden, maar alle houten voorwerpen moeten met water afgespoeld worden.*

De vloeiing waarover het hier gaat, lijkt niet te duiden op de zaadlozing, want die wordt apart genoemd in *vers 16*. Gedacht is wel aan gonorroe, een geslachtsziekte, of ook aan diarree. Wie de vloeiing heeft, is onrein. Ieder die of alles wat de onreine aanraakt, is ook onrein. Ieder die iets aanraakt wat door de onreine is aangeraakt, wordt ook onrein. Genoemd worden: zijn bed *(verzen 4-5)*, zijn stoel *(vers 6)*, zijn lichaam *(vers 7)*, zijn speeksel *(vers 8)*, zijn zadel *(vers 9)*, alles wat hij onder zich heeft *(vers 10)*.

Ieder die onrein is door aanraking van een vloeiende of van wat ermee in contact is gekomen, is onrein tot de avond. Om zich te reinigen moet hij zijn kleren en zichzelf wassen.

Een toepassing is dat het horen van onreine taal ons taalgebruik beïnvloedt en wij ook taal uiten die ons onrein maakt. Om van die onreinheid gereinigd te worden moeten we Gods Woord – waarvan het water een beeld is – lezen. Door het lezen van Gods Woord herkennen we de herkomst van ons spreken of handelen. We verootmoedigen ons voor de Heer en brengen ons gedrag en ons spreken weer in overeenstemming met het Woord van God. Het gaat om dingen die we onbewust doen, die ons denken zijn binnengeslopen.

Hoewel de verontreiniging verder strekt dan bij een melaatse, is er geen sprake van een offer of verwijdering uit het kamp, zoals bij de melaatse. Bij melaatsheid zien we de zonde zich als een werkelijk verderf openbaren. Dat verderf is wel in de natuur aanwezig, maar is in het hart toegelaten. Een langdurige handeling is nodig om het geweten te reinigen. Bij een vloeiing moet men zich slechts eenmaal met water wassen en in enkele gevallen alleen een vogel als zondoffer en een vogel als brandoffer brengen.

Dat laat zien dat deze gevallen van onreinheid niet zo zwaar worden aangerekend als bij de melaatse. God maakt verschil in de aard van de zonde. Het is belangrijk dat wij dat ook doen. Dat vraagt van ons voortdurende afhankelijkheid van Hem en Zijn Woord.

Reiniging van een vloeiende man | *verzen 13-15*

> *13 Wanneer hij die de vloeiing had, rein geworden is van zijn vloeiing, moet hij voor zichzelf zeven dagen aftellen om rein verklaard te worden. Dan moet hij zijn kleren wassen en zijn lichaam in bronwater wassen, en is hij rein. 14 Op de achtste dag moet hij vervolgens voor zichzelf twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen en voor het aangezicht van de HEERE, bij de ingang van de tent van ontmoeting, komen en ze de priester geven. 15 De priester moet die bereiden, [de] ene als zondoffer en de andere als brandoffer. Dan moet de priester voor het aangezicht van de HEERE verzoening voor hem doen vanwege zijn vloeiing.*

Er zijn twee vormen van reiniging:

1. Reiniging van wie of wat onrein is geworden door aanraking, hetzij van de vloeiende, hetzij van wat onrein is geworden door contact met de vloeiende. Dat is in de voorgaande verzen behandeld *(verzen 1-12)*.
2. Reiniging van hem die de vloeiing heeft en daardoor onrein is. Dat wordt in de bovenstaande verzen behandeld *(verzen 13-15)*.

Bij de reiniging van hem die de vloeiing heeft, worden wel offers gebracht. Hierin wordt het werk van de Heer Jezus voorgesteld als het middel dat verzoening aanbrengt. We zien dat Hij het zondoffer en brandoffer is geweest. De verontreiniging is weggedaan. Er vindt geen onderzoek door de priester plaats, zoals bij de melaatse. Het betreft geen openbaar kwaad.

Als de vloeiing is opgehouden, volgt een periode van reiniging. Die duurt zeven dagen. Op de zevende dag moet hij zijn kleren en zichzelf wassen. Op de achtste dag worden twee duiven als offers gebracht. Dat gebeurt door de priester bij de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst.

Ons hele gedrag heeft invloed op de samenkomst. Daarom moeten we steeds als priesters bij onszelf nagaan of er een vloeiing is ontstaan, of dat we in contact zijn geweest met een vloeiende, waardoor in ons spreken en

ons gedrag dingen zijn geslopen die niet passend zijn voor Gods tegenwoordigheid. We mogen dan denken aan het offer van de Heer Jezus, Die tot zondoffer is gemaakt en daarin tegelijk als brandoffer Gods volmaakte welgevallen is.

Onrein door een zaadlozing | *verzen 16-18*

> *16 Wanneer een man een zaadlozing heeft gehad, moet hij zijn hele lichaam met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 17 Verder moet elk kledingstuk en elk leren [voorwerp] waarop het zaad van de lozing [terecht]gekomen is, met water gewassen worden; en het is onrein tot de avond. 18 En als een vrouw met een man geslapen heeft en er heeft een zaadlozing plaatsgehad, moeten zij zich met water wassen; en zij zijn onrein tot de avond.*

Een zaadlozing maakt onrein. Het lijkt om twee gevallen te gaan:

1. de nachtelijke zaadlozing (wat wel de 'natte droom' wordt genoemd);
2. de zaadlozing tijdens de geslachtsgemeenschap of seksuele omgang.

Net als bij de geboorte van een kind betreft het hier geen zondige handelingen. Er is geen sprake van schuld, een offer wordt niet voorgeschreven.

Als christen weten we dat seksualiteit een gave van God is. We mogen erover spreken, maar zullen dat niet te pas en te onpas doen. Niet omdat we ons ervoor schamen, maar omdat het iets intiems is. We kunnen er wel eens meer over loslaten dan gepast is, als het ware een onwillekeurige zaadlozing.

Ook de zaadlozing tijdens de geslachtsgemeenschap veroorzaakt de noodzaak voor zowel de man als de vrouw om zich met water te wassen. Ook bij de intiemste beleving van eenheid tussen twee mensen is het nodig erbij bepaald te worden dat het geen volmaakte, onbesmette eenheid is. Dat is niet om het genot te beperken, maar om het verlangen naar de eenheid waar de geslachtsgemeenschap van spreekt te versterken *(Ef 5:31-32)*.

'Daarom zal een man <zijn> vader en <zijn> moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn'. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. (Ef 5:31-32)

In beide gevallen is het nodig dat water wordt toegepast. Door het lezen van het Woord van God worden onze gedachten gezuiverd van de vuilheid die door de wereld kleeft aan wat God als mooi in het huwelijk

heeft gegeven. Bij Hem staat altijd het beeld van Christus en de gemeente en de liefde van Christus voor de gemeente voor de aandacht. Dat moet bij ons ook zo zijn. Als man en vrouw samen dat water gebruiken, zullen ze enerzijds gereinigd worden van de vuilheid die de wereld van de geslachtsgemeenschap maakt en anderzijds het gaan zien en beleven zoals God het heeft bedoeld.

Als een vrouw een vloeiing heeft | *verzen 19-27*

> *19 Wanneer een vrouw vloeit en de vloeiing in haar lichaam bestaat uit bloed, dan moet zij zeven dagen in haar afzondering zijn. En ieder die haar aanraakt, is onrein tot de avond. 20 Alles waarop zij in haar afzondering gelegen heeft, is onrein, en alles waarop zij gezeten heeft, is onrein. 21 Ieder die haar bed aanraakt, moet zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 22 Ook moet ieder die enig voorwerp aanraakt waarop zij gezeten heeft, zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond. 23 Als hij zelfs iets aanraakt dat zich op het bed bevindt of op het voorwerp waarop zij gezeten heeft, is hij onrein tot de avond. 24 Als een man metterdaad met haar geslapen heeft, komt haar afzondering [ook] op hem. Hij is dan zeven dagen onrein, en [ook] is elk bed waarop hij gelegen heeft onrein. 25 Wanneer een vrouw vele dagen buiten de tijd van haar afzondering een bloedvloeiing heeft, of wanneer zij langer vloeit dan de [tijd van] haar afzondering, dan is zij al de tijd dat zij vloeit onrein, net zo als de dagen van haar afzondering. 26 Elk bed waarop zij ligt in de dagen dat zij vloeit, is voor haar als het bed van haar afzondering; en elk voorwerp waarop zij gezeten heeft, is onrein, zoals de onreinheid van haar afzondering. 27 En ieder die deze dingen aanraakt, is onrein. Hij moet dan zijn kleren wassen en zich met water wassen; en hij is onrein tot de avond.*

De vloeiing van een vrouw kent twee vormen. De eerste vorm is die van de menstruatie, de maandelijkse vloeiing *(verzen 19-24)*. Wat voor de vloeiing van de man in de *verzen 2-12* geldt, geldt hier voor de periodieke vloeiing van de vrouw. De tweede vorm is die van vloeiingen buiten de menstruatie om *(verzen 25-27)*. Aan deze vorm van vloeiing lijdt de vrouw die door de Heer Jezus te midden van een menigte wordt genezen *(Mk 5:25-29; Lk 8:43-48)*.

Hoewel het, zoals gezegd, om een onwillekeurige vloeiing gaat, maakt de vloeiing onrein. Het is zelfs zo, dat de HEERE de verontreiniging van Zijn volk met de afgoden vergelijkt met de maandelijkse onreinheid van een vrouw *(Ez 36:17)*. De voortdurende vloeiing heeft uiteindelijk de dood tot gevolg. Ook mag zij, al de tijd dat de vloeiing duurt, niet in het heiligdom komen, opdat de tabernakel van de HEERE niet wordt verontreinigd *(vers 31)*. Gezien de aard van deze vloeiing is er wel een relatie met melaatsheid. Daarom noemt David ze in de vloek die hij over het huis van Joab uitspreekt in één adem *(2Sm 3:29)*.

Mensenkind, toen het huis van Israël in hun land woonde, toen verontreinigden zij dat met hun weg en met hun daden. Hun weg was voor Mijn aangezicht als de onreinheid van een afgezonderde [vrouw]. (Ez 36:17)

Laat [de bloedschuld] op het hoofd van Joab blijven en op heel zijn familie, en laat er in het huis van Joab nooit iemand ontbreken die een vloeiing heeft, melaats is, die op een stok leunt, door het zwaard valt of gebrek aan brood heeft. (2Sm 3:29)

Reiniging van een vloeiende vrouw | *verzen 28-30*

> *28 Maar als zij rein geworden is van haar vloeiing, moet zij voor zichzelf zeven dagen aftellen. Daarna is zij rein. 29 Dan moet zij op de achtste dag voor zichzelf twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen en ze bij de priester brengen, bij de ingang van de tent van ontmoeting. 30 Vervolgens moet de priester de ene als zondoffer en de andere als brandoffer bereiden. De priester moet vanwege de vloeiing, die haar onrein maakte, verzoening voor haar doen voor het aangezicht van de HEERE.*

Voor de reiniging van haar die een vloeiing heeft gehad, geldt hetzelfde ritueel als voor de man die van de onreinheid van zijn vloeiing gereinigd wordt *(verzen 13-15)*.

Doel van de reiniging | *vers 31*

> *31 Zo moet u de Israëlieten ver van hun onreinheid houden, zodat zij niet sterven in hun onreinheid, als zij Mijn tabernakel, die in hun midden is, verontreinigen.*

De noodzaak van het wegdoen van de verontreiniging is dat Gods woning in het midden van Zijn volk is. Waar Hij woont, dat is nu in de gemeente en in de gelovige, mag onreinheid geen plaats krijgen. God en iets van de zonde verdragen elkaar niet.

Wet voor wie een vloeiing heeft | *verzen 32-33*

> *32 Dit is de wet voor hem die een vloeiing heeft; voor hem die een zaadlozing heeft, zodat hij daardoor onrein wordt; 33 voor de ongestelde vrouw in haar afzondering; voor ieder die een vloeiing heeft, zowel een man als een vrouw; en voor de man die geslapen heeft met een vrouw die onrein is.*

De gedetailleerdheid waarmee de wet voor de vloeiing wordt gegeven, laat zien hoezeer de HEERE het welzijn van Zijn volk op het oog heeft. Hij wil graag in hun midden wonen en geeft in Zijn genade aan hoe dit voorrecht genoten kan worden door te wijzen op wat Hem verhindert bij hen te zijn.

Leviticus 16

Inleiding

Dit hoofdstuk is het hart van het boek. Het vormt de grondslag ervan. Hier wordt de vraag beantwoord hoe een heilig God kan wonen te midden van een onheilig volk en gemeenschap met dit volk kan hebben.

De offers in de eerste hoofdstukken van dit boek worden vrijwel altijd gebracht door individuele Israëlieten, hetzij vrijwillig – brandoffer en graanoffer –, hetzij verplicht – zondoffer en schuldoffer. Van een speciale dag is geen sprake. De offers op de Verzoendag, waarover het in dit hoofdstuk gaat, moeten jaarlijks worden gebracht op een voorgeschreven dag en zijn voor het hele volk. De nadruk ligt op het zondoffer en het bloed. In beeld wordt in dit hoofdstuk het kruis op de meest fundamentele wijze voorgesteld als de plaats waar de Heer Jezus als het zondoffer is gestorven, waardoor Hij de grondslag heeft gelegd voor de gemeenschap tussen God en Zijn volk.

Het Pascha stelt de grondslag van de verlossing voor, de bevrijding uit Egypte. De Verzoendag gaat verder. Hierdoor is het mogelijk dat een verlost volk gemeenschap heeft met God en tot Hem kan naderen in het heiligdom.

Het heiligdom is een beeld van de hemel der hemelen waar de troon van God staat en waar wij vrijmoedig als priesters mogen naderen. We hebben vrijmoedigheid *"om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus" (Hb 10:19)*. De *brief aan de Hebreeën* is in feite één groot commentaar op *Leviticus 16*. Dat blijkt vooral uit de verschillen tussen *Leviticus* en de *brief aan de Hebreeën*:

1. Het voorhangsel is hier nog gesloten; in de *brief aan de Hebreeën* is de toegang vrij.
2. Aäron is een zondige hogepriester, terwijl de Heer Jezus volmaakt is.
3. In *Leviticus* zien we een herhaling van offers en daarmee een steeds weer in herinnering brengen van de zonden *(Hb 10:1-3)*; in de *brief aan de Hebreeën* is sprake van een eens voor altijd volbracht offer: *"Want*

door één offerande heeft Hij voor altijd hen volmaakt die geheiligd worden" (Hb 10:14).

De herhaling bewijst dat het niet meer dan een symbool is; de kracht ligt in het vooruit wijzen naar het offer van de Heer Jezus.

4. In *Leviticus* staat de priester, in de *brief aan de Hebreeën* is Hij gaan zitten *(Hb 10:11-12)*.

En iedere priester staat wel dagelijks dienst te doen en dezelfde slachtoffers dikwijls te offeren, die nooit zonden kunnen wegnemen. Maar Hij, nadat Hij één slachtoffer voor [de] zonden geofferd heeft, is voor altijd gaan zitten aan Gods rechterhand ... (Hb 10:11-12)

Aanleiding voor de Verzoendag | *verzen 1-2*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes na de dood van de twee zonen van Aäron, toen zij voor het aangezicht van de HEERE waren genaderd en gestorven waren. 2 De HEERE zei toen tegen Mozes: Spreek tot uw broer Aäron en zeg dat hij niet te allen tijde in het heiligdom binnen het voorhangsel mag komen, vóór het verzoendeksel dat op de ark ligt, opdat hij niet sterft, want Ik verschijn in de wolk op het verzoendeksel.*

Het uitgangspunt van dit hoofdstuk is de dood van twee van de meest bevoorrechte mensen op aarde *(Lv 10:1-2)*. Als het voor hen onmogelijk is in Gods tegenwoordigheid te komen zonder te sterven, dan is daarmee het totale verloren-zijn van de mens vastgesteld. Hoe kan een mens dan tot God naderen? Dat openbaart God in beeld in dit hoofdstuk. Het geeft antwoord op de vraag: Hoe kan de heilige God wonen te midden van zulke mensen? God geeft daarvoor de weg aan.

De hogepriester legt daarvoor de grondslag door het offer dat hij jaarlijks brengt. Op die ene dag mag hij het heiligdom binnengaan. Maar niet zonder bloed, dat hij moet offeren voor zichzelf en voor het volk *(Hb 9:7)*. Het bloed komt van verschillende offers. Elk offer spreekt van de Heer Jezus.

..., maar in de tweede alleen de hogepriester, eenmaal in het jaar, niet zonder bloed, dat hij offert voor zichzelf en voor de afdwalingen van het volk. (Hb 9:7)

Hoe Aäron het heiligdom moet binnengaan | *verzen 3-4*

> *3 [Alleen] hiermee mag Aäron het heiligdom binnengaan: met een jonge stier – het jong van een rund – als zondoffer en een ram als brandoffer. 4 Hij moet het heilige linnen onderkleed aantrekken en een linnen broek moet over zijn onderlichaam zijn. Hij moet een linnen gordel ombinden en een linnen tulband*

> *om wikkelen. Dit is heilige kleding. Hij mag die pas aantrekken, nadat hij zijn lichaam met het water gewassen heeft.*

Bij het ingaan in het heiligdom draagt Aäron niet zijn officiële kleding van heerlijkheid en sieraad waarmee hij het volk voor God vertegenwoordigt. Hij draagt eenvoudige kleding van wit linnen. Dit spreekt van de persoonlijke reinheid en praktische gerechtigheid van de Heer Jezus. Hij is de Enige Die het werk op het kruis ten behoeve van anderen heeft kunnen volbrengen. Op het kruis heeft Hij niet de belangen van het volk met het oog op hun zwakheden behartigd, maar heeft Hij Zich een gemaakt met hun zonden. Hij heeft hun zonden tot de Zijne gemaakt, zoals Hij profetisch in *Psalm 40* spreekt over *"mijn ongerechtigheden" (Ps 40:13)*.

De offers die Aäron moet brengen | *verzen 5-11*

> *5 Van de gemeenschap van de Israëlieten moet hij twee geitenbokken nemen als zondoffer en één ram als brandoffer. 6 Dan moet Aäron de jonge stier aanbieden als zondoffer dat voor hem bestemd is, en voor zichzelf en zijn gezin verzoening doen. 7 Hij moet ook de beide bokken nemen en die voor het aangezicht van de HEERE plaatsen, [bij] de ingang van de tent van ontmoeting. 8 Aäron moet namelijk het lot over de twee bokken werpen: één lot voor de HEERE en één lot voor de weggaande bok. 9 Dan moet Aäron de bok waarop het lot voor de HEERE gevallen is, aanbieden en hem als zondoffer bereiden. 10 Maar de bok waarop het lot is gevallen om weggaande bok te zijn, moet levend voor het aangezicht van de HEERE geplaatst worden, om daarmee verzoening te doen door hem als weggaande bok de woestijn in te sturen. 11 Dan moet Aäron de jonge stier als het zondoffer dat voor hem[zelf] bestemd is, aanbieden, en voor zichzelf en zijn gezin verzoening doen, en de jonge stier als het zondoffer dat voor hem[zelf] bestemd is, slachten.*

Er zijn twee zondoffers: het ene zondoffer is voor Aäron en zijn huis, het andere voor het volk. Er is verschil in dieren: een stier en een bok. Er is ook verschil in aantal: één stier voor zichzelf en zijn huis en twee bokken voor het volk. Aäron en zijn huis stellen de Heer Jezus en Gods hemelse volk, de gemeente, voor *(Hb 3:1,6)*. Het volk is Gods aardse volk Israël. Een stier is een groter offer.

Daarom, heilige broeders, deelgenoten van [de] hemelse roeping, beschouwt de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis, ... (Hb 3:1)

..., maar Christus als Zoon over Zijn huis, Wiens huis wij zijn, als wij de vrijmoedigheid en het roemen in de hoop <tot [het] einde toe onwrikbaar> vasthouden. (Hb 3:6)

De gemeente heeft een groter inzicht in en een grotere waardering voor het werk van de Heer Jezus dan Israël.

Er zijn twee bokken nodig om de waarheid van de verzoening voor te stellen. De eerste bok is voor de HEERE, de tweede voor het volk. Eerst moet aan Gods heilige eisen worden voldaan, dan aan de behoeften van het volk. Ook stellen de beide bokken twee aspecten van de verzoening voor. De bok die voor de HEERE is, stelt het werk van de Heer Jezus voor waardoor aan alle heilige eisen van God is voldaan. Hierdoor kan het *aanbod* van de verzoening op grond van het werk van de Heer Jezus aan alle mensen worden gedaan. Het werk is zo groot en volmaakt, dat alle mensen behouden *kunnen* worden *(1Tm 2:3-6; Hd 17:30; 2Ko 5:19-21)*.

Dit is goed en aangenaam voor God, onze Heiland, Die wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis van [de] waarheid komen. Want er is één God en één Middelaar tussen God en mensen, [de] Mens Christus Jezus, Die Zichzelf gegeven heeft tot een losprijs voor allen, volgens het getuigenis op zijn eigen tijd; ... (1Tm 2:3-6)

De andere bok, die weggezonden wordt, stelt de *plaatsvervanging* voor. Op deze bok worden de zonden beleden van allen die tot Gods volk behoren *(vers 21)*. Hierin zien we dat de Heer Jezus de zonden heeft gedragen, niet van alle mensen, maar alleen van hen die Gods aanbod tot verzoening aannemen, dat wil zeggen zij die zich bekeren. De Heer Jezus heeft Zijn leven gegeven *"tot een losprijs voor velen" (Mt 20:28)*. Hier staat niet 'voor *allen*', maar *"voor velen"*. Het woord 'voor' heeft hier de betekenis van 'in de plaats van', terwijl het woord 'voor' in *1 Timotheüs 2* betekent 'zich uitstrekkend tot', in de zin van een aanbod *(1Tm 2:6)*.

Het reukwerk | *verzen 12-13*

> *12 Verder moet hij van het altaar voor het aangezicht van de HEERE een vuurschaal vol vurige kolen nemen, met beide handen vol fijn[gestoten] geurig reukwerk, en dit binnen het voorhangsel brengen. 13 Hij moet dan het reukwerk op het vuur leggen voor het aangezicht van de HEERE, zodat de wolk van het reukwerk het verzoendeksel, dat boven de getuigenis is, bedekt en hij niet zal sterven.*

De hogepriester gaat het heiligdom binnen met zijn beide handen vol reukwerk. Voor Aäron als zondige persoon is dat, opdat hij niet sterft. De wolk van het reukwerk vult het heiligdom en omhult hem. De Heer Zelf

heeft geen reukwerk nodig om het heiligdom binnen te gaan. Hij is binnengegaan op grond van al Zijn heerlijkheden, Zijn eigenschappen, die alle als een aangename geur voor God zijn. Reukwerk spreekt niet zozeer van wat Hij heeft gedaan, maar van wat en Wie Hij is.

Het bloed van de jonge stier | *vers 14*

> *14 Hij moet dan [een deel] van het bloed van de jonge stier nemen, en met zijn vinger op het verzoendeksel sprenkelen, aan de kant naar het oosten toe. En vóór het verzoendeksel moet hij zeven keer met zijn vinger van dat bloed sprenkelen.*

Het bloed van de stier wordt op en vóór het verzoendeksel gesprenkeld. Het bloed *op* het verzoendeksel is voor God. Hij ziet het bloed als een bedekking, een voldoening aan Zijn heilige eisen die geschreven staan op de tafels van de wet die in de ark onder het verzoendeksel liggen. Eén keer sprenkelen is voor Hem voldoende. Hij kent volmaakt de waarde van het bloed.

Het bloed vóór het verzoendeksel is voor ons, priesters. Wij mogen op de grondslag daarvan tot God naderen om Hem als priesters te dienen. Voor de priester wordt het bloed zeven keer gesprenkeld. Dat is om ons de absolute zekerheid te geven dat wij daar mogen zijn vanwege de waarde van dat bloed.

De bok voor de HEERE | *verzen 15-19*

> *15 Daarna moet hij de bok slachten die als zondoffer voor het volk bestemd is, en zijn bloed binnen het voorhangsel brengen. Hij moet met zijn bloed doen zoals hij met het bloed van de jonge stier gedaan heeft, en dat op het verzoendeksel en vóór het verzoendeksel sprenkelen. 16 Zo moet hij over het heiligdom verzoening doen vanwege de onreinheden van de Israëlieten en vanwege hun overtredingen, overeenkomstig al hun zonden. Zo moet hij ook doen met de tent van ontmoeting, die bij hen staat, te midden van hun onreinheden. 17 Geen enkel mens mag in de tent van ontmoeting zijn, als hij er binnengaat om in het heiligdom verzoening te doen, totdat hij naar buiten komt. Zo moet hij verzoening doen voor zichzelf, voor zijn gezin en voor heel de gemeente van Israël. 18 Daarna moet hij naar buiten gaan, naar het altaar, dat voor het aangezicht van de HEERE is, en er verzoening over doen. Hij moet dan [een deel]*

> *van het bloed van de jonge stier en [een deel] van het bloed van de bok nemen en het rondom op de horens van het altaar strijken. 19 Dan moet hij met zijn vinger zeven keer [een deel] van het bloed daarop sprenkelen. Zo reinigt en heiligt hij het van de onreinheden van de Israëlieten.*

De bok die voor de HEERE is *(vers 8)*, wordt ten behoeve van het volk geslacht. Het bloed ervan wordt, evenals het bloed van de jonge stier, op en vóór het verzoendeksel in het heiligdom gesprenkeld. Dit is voor de verzoening over het heiligdom vanwege de zonden van de Israëlieten, opdat God te midden van hen kan blijven wonen.

Gods eer is door het werk van de Heer Jezus hersteld. Hij heeft wat Hij niet heeft geroofd, namelijk Gods eer, aan God teruggegeven *(Ps 69:5)*. De oneer die wij God hebben aangedaan, heeft de Heer Jezus weggenomen door Hem te verheerlijken, Hem in alles te gehoorzamen en Zijn werk volmaakt te volbrengen. Daarom wordt eerst de bok geslacht die voor de HEERE is. God moet de eerste plaats hebben, dan pas komt onze nood.

De grondslag van de verzoening met God is door de Heer Jezus tot stand gebracht. God heeft al Zijn rechtvaardige eisen als de heilige en rechtvaardige God geëist van de Heer Jezus. Hij heeft Hem tot zonde gemaakt *(2Ko 5:21; Rm 8:3)*. De Heer Jezus heeft al Gods eisen en verlangens volmaakt vervuld. God is volmaakt bevredigd ten aanzien van de zonde. Op grond daarvan kan God nu het aanbod van de verzoening aan ieder mens doen *(2Ko 5:20)*. Ieder mens kan met God verzoend worden *(Tt 2:11; 1Tm 2:6)*. In het zenden van Christus naar de aarde kwam heeft God Zijn verzoenende hand naar de wereld uitgestoken *(2Ko 5:19)*.

Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons [tot] zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem. (2Ko 5:21)

Wij zijn dan gezanten voor Christus, terwijl God als [het ware] door ons maant. Wij bidden voor Christus: Laat u met God verzoenen. (2Ko 5:20)

De Heer Jezus is nu in de hemel. Geen mens is erbij aanwezig als Hij *"door Zijn eigen bloed"* het hemelse heiligdom binnengaat als de basis van een eeuwige verlossing die Hij verworven heeft *(Hb 9:11-12)*. Hij is *"door God begroet als*

Maar Christus, gekomen als Hogepriester van de komende goederen, door de grotere en volmaaktere tabernakel, niet met handen gemaakt (dat is niet van deze schepping), ook niet door [het] bloed van bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed, is eens voor altijd ingegaan in het heiligdom na een eeuwige verlossing verworven te hebben. (Hb 9:11-12)

Hogepriester" *(Hb 5:10a)*. Omdat wij het heiligdom mogen binnengaan *(Hb 10:19; Ef 2:18)*, mogen wij weten wat Israël nog niet weet omdat voor hen de voorhang nog gesloten is.

Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, ... (Hb 10:19)

Het bloed wordt toegepast op het heiligdom, op de voorwerpen die er zijn, en op de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst en het altaar. In *Hebreeën 9* staat dat de tabernakel een beeld van de hemel is *(Hb 9:23-24)*. Op grond van het bloed zullen eenmaal alle *dingen* – dus niet: alle mensen! – met God worden verzoend *(Ko 1:19-20)*.

Het was dus nodig dat wel de zinnebeelden van de dingen die in de hemelen zijn hierdoor gereinigd werden, maar de hemelse dingen zelf door betere slachtoffers dan deze. Want Christus is niet ingegaan in [het] met handen gemaakte heiligdom, een tegenbeeld van het ware, maar in de hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons; ... (Hb 9:23-24)

De levende, weggaande bok | *verzen 20-22*

> *20 Wanneer hij de verzoening over het heiligdom, de tent van ontmoeting en het altaar voltooid heeft, dan moet hij de levende bok naderbij laten komen. 21 Aäron moet zijn beide handen op de kop van de levende bok leggen en al de ongerechtigheden van de Israëlieten belijden, al hun overtredingen, overeenkomstig al hun zonden. Hij moet die op de kop van de bok leggen en hem door de hand van een man, die daarvoor gereedstaat, de woestijn in sturen. 22 Zo draagt de bok al hun ongerechtigheden op zich weg naar een onbewoond gebied. Hij moet dan de bok de woestijn in sturen.*

Aäron maakt zich een met de levende bok – handen opleggen is een maken met. Daarna belijdt hij alle zonden, dat zijn *"al de ongerechtigheden"*, de slechte daden van de Israëlieten. De zonden worden als het ware op de bok gelegd. Daarna wordt de bok de woestijn in gestuurd.

Het ziet op de Heer Jezus, Die de zonden op Zich heeft genomen van allen die in Hem geloven *(1Pt 2:24)*. Hij heeft elke zonde van iedere gelovige voor God beleden als Zijn eigen zonde en Hij heeft het oordeel over die zonden gedragen. God zegt: *"Hun zonden zal Ik geenszins meer gedenken" (Hb 8:12)*. De gelovige mag weten en zeggen: *"U hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen" (Js 38:17b)*. Hij heeft ze geworpen *"in de diepten van de zee" (Mi 7:19b)*. Hij heeft ze weggedaan *"zo ver het oosten is van het westen" (Ps*

...; Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam heeft gedragen op het hout, opdat wij, voor de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid leven: 'door Zijn striemen bent u gezond geworden'. (1Pt 2:24)

103:12), dat wil zeggen oneindig ver weg. Ze zijn weggedragen *"naar een onbewoond gebied"*. Waar de zonde is, is geen woonplaats voor God en voor de mens die met God verzoend is.

Verkleden, wassen, offeren | *verzen 23-26*

> *23 Daarna moet Aäron in de tent van ontmoeting komen en de linnen kleren uittrekken die hij aangedaan had toen hij het heiligdom binnenging. Daar moet hij ze laten. 24 Hij moet zijn lichaam in de heilige plaats met het water wassen en zijn kleren aantrekken. Dan moet hij naar buiten gaan, zijn brandoffer bereiden mét het brandoffer van het volk, en voor zichzelf en het volk verzoening doen. 25 Ook moet hij het vet van het zondoffer op het altaar in rook laten opgaan. 26 Hij die de weggaande bok heeft weggestuurd, moet zijn kleren wassen en zijn lichaam met water wassen. Dan mag hij in het kamp komen.*

Na het bloed gesprenkeld te hebben is zijn bijzondere werk klaar en trekt hij weer zijn gewone kleren aan. Daarna brengt hij zijn brandoffer mét het brandoffer van het volk. Met het brandoffer brengt hij ook het vet van het zondoffer op het altaar. Ook dit spreekt van het werk van de Heer Jezus. De verzoening is niet los te zien van de volmaakte verheerlijking van God, die in hetzelfde werk besloten is.

Ieder die met de zonde in aanraking is geweest, moet zich reinigen. Het waterbad van het Woord bewerkt de reiniging.

Buiten het kamp met vuur verbrand | *verzen 27-28*

> *27 De jonge stier voor het zondoffer en de bok voor het zondoffer, waarvan het bloed in het heiligdom is binnengebracht om verzoening te doen, moet men tot buiten het kamp brengen. Hun huiden, hun vlees en hun mest moeten zij met vuur verbranden. 28 Hij die ze verbrandt, moet zijn kleren wassen en zijn lichaam met het water wassen. Dan mag hij in het kamp komen.*

Van de zondoffers wordt het bloed gebracht in het heiligdom en de lichamen worden buiten het kamp gebracht. Dat is ook de plaats van de christen *(Hb 13:11-13)*, in navolging van de Heer Jezus. Het kamp, of de

...; want van de dieren waarvan het bloed voor [de] zonde door de hogepriester in het heiligdom gedragen wordt, daarvan worden de lichamen buiten de legerplaats verbrand. Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, terwijl wij Zijn smaad dragen. (Hb 13:11-13)

legerplaats, staat voor de georganiseerde godsdienst in de christenheid, waar de mens voornaam is en de positie van middelaar inneemt tussen God en mensen. Als gevolg daarvan krijgt de Heer Jezus niet de eerste en enige plaats. De christen is bij Christus in het heiligdom in de hemel; op aarde is hij bij Hem op een plaats van smaad.

Voorschrift voor de Verzoendag | *verzen 29-31*

> *29 Dit is voor u tot een eeuwige verordening: u moet in de zevende maand, op de tiende [dag] van de maand, uzelf verootmoedigen en geen enkel werk doen, de ingezetene niet, en de vreemdeling die in uw midden verblijft, evenmin. 30 Want op deze dag wordt voor u verzoening gedaan om u te reinigen. Van al uw zonden wordt u voor het aangezicht van de HEERE gereinigd. 31 Het is voor u sabbat, een dag van volledige rust, opdat u uzelf verootmoedigt. Dit is een eeuwige verordening.*

Denken aan de verzoening bewerkt verootmoediging. Het zijn immers onze zonden die het werk van de Heer Jezus noodzakelijk hebben gemaakt. Wij hebben God door onze zonden onteerd.

Op die dag mag geen werk gedaan worden. Het werk van de Heer Jezus sluit elke menselijke activiteit uit. Voor ieder voor wie dit werk is volbracht, is het resultaat: rust.

Hogepriesterlijke opvolging | *vers 32*

> *32 En de priester die men gezalfd en gewijd heeft om in de plaats van zijn vader als priester te dienen, moet de verzoening doen, als hij de linnen kleren, de heilige kleren, heeft aangetrokken.*

Dit vers toont aan dat de inzetting in Israel onvolkomen is. Er is opvolging van het priesterschap, terwijl de Heer Jezus Hogepriester is tot in eeuwigheid *(Hb 7:23-24)*.

En zij zijn wel vele priesters geworden, omdat zij door de dood werden verhinderd aan te blijven, maar Hij, omdat Hij blijft tot in eeuwigheid, heeft een onveranderlijk priesterschap. (Hb 7:23-24)

Eenmaal per jaar verzoening | *verzen 33-34*

> *33 Zo moet hij het heilige van het heiligdom verzoenen. De tent van ontmoeting en het altaar moet hij verzoenen en hij moet voor de priesters en voor heel het volk van de gemeente verzoening doen. 34 Dit is voor u tot een eeuwige*

> *verordening om voor de Israëlieten eenmaal per jaar verzoening te doen voor al hun zonden. En men deed zoals de HEERE Mozes geboden had.*

Deze verzen zijn een samenvatting van dit hoofdstuk. Hoewel aan deze wet pas in de zevende maand kan worden voldaan, lezen we hier toch al dat gedaan wordt *"zoals de HEERE Mozes geboden had"*. Hier wordt vooruitgezien naar de verwerkelijking.

Leviticus 17

Een deel van elk offer is voor de HEERE | *verzen 1-9*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot Aäron, tot zijn zonen en tot al de*
> *Israëlieten, en zeg tegen hen: Dit is het woord dat de HEERE geboden heeft: 3*
> *Iedereen uit het huis van Israël die een rund, een lam of een geit in het kamp*
> *slacht of die [juist] buiten het kamp slacht, 4 en het [dier] niet bij de ingang*
> *van de tent van ontmoeting brengt om het de HEERE als offergave aan te*
> *bieden vóór de tabernakel van de HEERE – die man moet [het] bloed aangere-*
> *kend worden; hij heeft bloed vergoten. Daarom moet die man uit het midden*
> *van zijn volk uitgeroeid worden, 5 opdat de Israëlieten hun offers, die zij [nu*
> *nog] in het open veld brengen, naar de HEERE brengen, naar de ingang van*
> *de tent van ontmoeting, naar de priester, en ze als dankoffers aan de HEERE*
> *offeren. 6 De priester moet dan het bloed op het altaar van de HEERE [bij] de*
> *ingang van de tent van ontmoeting sprenkelen en het vet in rook laten opgaan*
> *als een aangename geur voor de HEERE. 7 Zij mogen hun offers niet meer aan*
> *de demonen brengen, waar zij als in hoererij achteraangaan. Dit is voor hen*
> *een eeuwige verordening, [al] hun generaties door. 8 Verder moet u tegen hen*
> *zeggen: Iedereen uit het huis van Israël en van de vreemdelingen die in hun*
> *midden verblijven, die een brandoffer of slachtoffer brengt, 9 en dat niet bij de*
> *ingang van de tent van ontmoeting brengt om het te bereiden voor de HEERE*
> *– die man moet uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.*

Van alle geslachte dieren moeten de Israëlieten een gedeelte brengen naar de ingang van de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst om dat de HEERE te offeren. In de hier beschreven situatie wordt een dier geslacht om er met anderen van te eten. Het geslachte dier heeft het karakter van een dankoffer, dat spreekt van gemeenschap tussen de leden van Gods volk onderling en van gemeenschap van Gods volk met de priester en met God.

In het voorschrift dat God hier geeft, brengt Hij tot uitdrukking dat Hij niet wil dat Zijn volk gemeenschap met elkaar heeft, zonder dat Hij erbij betrokken is. Voor God heeft elk geslacht dier het karakter van een dank-

offer. Hij wil dat Zijn volk duidelijk laten weten. De toepassing voor ons is: Delen wij elke vreugde die wij hebben, met God en met het hele volk van God?

Het dankoffer is een beeld van de Heer Jezus. Hij is het middelpunt van onze gemeenschap en de grondslag ervan. Wij zijn door God *"geroepen tot [de] gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus onze Heer" (1Ko 1:9)*. Er staat niet 'gemeenschap *met*' maar *"gemeenschap van"*. Dat wil zeggen dat de gemeenschap gekenmerkt wordt door Jezus Christus, dat Hij het gemeenschappelijke voorwerp is van allen die van deze gemeenschap deel uitmaken. Ook vriendschappen moeten dit middelpunt en die grondslag hebben. De oudste zoon uit *Lukas 15* wil van zijn vader een bokje om alleen met zijn vrienden vrolijk te zijn *(Lk 15:29b)*. Hij wil daar zijn vader niet bij hebben. Dat is het kwalijke van zijn manier van feestvieren.

..., en mij hebt u nooit een bokje gegeven om met mijn vrienden vrolijk te zijn. (Lk 15:29b)

De vleesmaaltijden van het volk zijn óf aan de HEERE gewijd, óf aan de demonen. De duivel boekt succes als God buiten onze feesten wordt gehouden. Hij heeft er belang bij dat de Heer Jezus niet het middelpunt van onze gesprekken is.

In zijn *eerste brief aan de Korinthiërs* past Paulus dit toe. Hij wijst de Korinthiërs in verbinding met de tafel van de Heer op Israël en hun dienst aan het altaar bij het brengen van een dankoffer: *"Kijkt u naar Israël naar [het] vlees. Hebben niet zij die de offers eten, gemeenschap met het altaar?" (1Ko 10:18)*. Hij waarschuwt in dit verband niet te handelen zoals de volken doen en zegt: *"En ik wil niet, dat u gemeenschap hebt met de demonen" (1Ko 10:20)*. Paulus noemt het volk Israël dat bij het oprichten van het gouden kalf is gaan zitten om te eten en te drinken, en dat is opgestaan om te spelen, *"afgodendienaars"* omdat ze God buiten dit feest hebben gehouden *(1Ko 10:7; Ex 32:6)*. Afgoden zijn demonische machten. We worden opgeroepen de afgoden te ontvluchten *(1Ko 10:14)*.

Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, zoals geschreven staat: 'Het volk ging zitten om te eten en te drinken, en zij stonden op om te spelen'. (1Ko 10:7)

Daarom, mijn geliefden, ontvlucht de afgodendienst. (1Ko 10:14)

Gemeenschap met God blijft niet beperkt tot een enkele gebeurtenis per jaar, zoals bij de Verzoendag voor Israël. Gemeenschap is een zaak van

elke dag. Het beleven en uiten van gemeenschap doen we op een speciale manier in de avondmaalsviering aan de tafel van de Heer, maar daartoe is het niet beperkt. Gemeenschap met God en met elkaar is een zaak van elke dag. God wil bij al onze 'maaltijden' aanwezig zijn en mee genieten van de omgang met elkaar en met de Heer Jezus.

We zullen in ons persoonlijk leven in alles wat we doen een bijdrage leveren aan de gemeenschap met God en met elkaar of daaraan afbreuk doen. Het bevordert het getuigenis dat we als gelovigen op aarde hebben of het berokkent daaraan schade. Daarom moeten we ons persoonlijk afvragen: Kan ik, wat ik doe, in vreugde met mijn broeders en zusters delen, of wil ik liever niet dat zij het weten omdat ik weet dat mijn gedrag hen verdrietig zal maken? Hoe ik me gedraag als ik alleen ben, of met mensen van de wereld, is belangrijk.

Verbod om bloed te eten | *verzen 10-14*

> *10 Iedereen uit het huis van Israël en van de vreemdelingen die in hun midden
> verblijven, die wat voor bloed dan ook gegeten heeft, tegen die persoon die dat bloed gegeten heeft, zal Ik Mijn aangezicht keren, en Ik zal hem uit het midden
> van zijn volk uitroeien. 11 Want het leven van het vlees is in het bloed, en Ik heb dat Zelf voor u op het altaar gegeven om voor uw leven verzoening te doen. Want het is het bloed dat door middel van het leven verzoening bewerkt. 12
> Daarom heb Ik tegen de Israëlieten gezegd: Niemand van u mag bloed eten. Ook de vreemdeling die in uw midden verblijft, mag geen bloed eten. 13 Ieder-
> een van de Israëlieten en van de vreemdelingen die in hun midden verblijven, die wilde dieren of vogels die gegeten mogen worden, tijdens de jacht vangt, die moet het bloed van [het dier] eruit laten lopen en het met aarde toedekken. 14
> Want het is het leven van alle vlees. Hun bloed staat voor hun leven. Daarom heb Ik tegen de Israëlieten gezegd: U mag geen bloed eten van wat voor vlees dan ook, want het bloed is het leven van alle vlees. Wie dat eet, moet uitgeroeid worden.*

In dit gedeelte gaat het over het eten van het bloed. Twee keer eerder heeft God daarover iets in dit boek gezegd *(Lv 3:17; 7:26)*. Het bloed mag niet gegeten worden, want het leven is in het bloed en het leven is van God. Het bloed is niet alleen het leven, het is ook het middel tot verzoening *(vers 11)*.

Wij mogen een dier eten, maar God behoudt het recht op het bloed. We erkennen Gods recht op het leven door het bloed niet te eten.

Het verbod om bloed te eten geldt niet alleen voor Israël. De eerste christenen krijgen dit ook te horen als een altijddurend gebod *(Hd 15:28-29)*. Eten van bloed of bijvoorbeeld bloedworst blijft verboden.

Want de Heilige Geest en wij hebben besloten u geen grotere last op te leggen dan deze noodzakelijke dingen: u te onthouden van wat aan de afgoden is geofferd, van [het] bloed, van [het] verstikte en van [de] hoererij. Als u zich daarvoor in acht neemt, zult u wèl doen. Vaarwel!' (Hd 15:28-29)

Voedsel dat onrein maakt | *verzen 15-16*

> *15 En ieder van de ingezetenen of van de vreemdelingen die een kadaver of een verscheurd [dier] eet, moet zijn kleren wassen en zich met water wassen. Hij is onrein tot de avond, en daarna is hij rein. 16 Maar als hij [die] niet wast en zijn lichaam niet baadt, laadt hij zijn ongerechtigheid op zich.*

Het eten van een kadaver of een verscheurd dier maakt onrein omdat het bloed daarvan niet op het altaar is gekomen. Ook is het bloed er niet op de door God voorgeschreven wijze uit weggevloeid en niet met aarde toegedekt *(vers 13)*. Iemand die onwetend van een dergelijk dier eet, is onrein. Het moet tegen hem worden gezegd, en als hij ervan hoort, moet hij zijn kleren en zichzelf met water wassen. Doet hij dat niet, dan geeft hij blijk van onverschilligheid in de dingen van God en *"laadt hij zijn ongerechtigheid op zich"*.

Op ons toegepast wil het zeggen dat wij ons met iets voeden dat niet eerst aan God is gewijd. Het kan zowel in materiële als in geestelijke zin zijn. We mogen genieten van alles wat God geschapen heeft, maar het is belangrijk dat we ons realiseren dat het van Hem komt. Dat doen we door Hem ervoor te danken. Dan betrekken we Hem erin *(1Tm 4:4-5)*. Als we dat vergeten zijn en we worden het ons bewust, moeten we het belijden.

Want al [het] door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, want het wordt geheiligd door Gods Woord en door gebed. (1Tm 4:4-5)

Leviticus 18

Inleiding

In dit hoofdstuk lezen we veel wat we ook in *Leviticus 20* lezen. Het onderscheid is dat in dit hoofdstuk God als de 'HEERE' op de voorgrond staat, terwijl in *Leviticus 20* de nadruk ligt op Gods heiligheid. Daar vinden we de straffen voorgesteld op de zonden die hier noodgedwongen ruime aandacht krijgen.

Niet doen als Egypte of Kanaän | *verzen 1-4*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: Ik ben de HEERE, uw God. 3 U mag de gebruiken van het land Egypte waarin u gewoond hebt, niet navolgen, en [ook] de gebruiken van het land Kanaän, waar Ik u naar toe breng, mag u niet navolgen. U mag niet in hun verordeningen gaan. 4 Mijn bepalingen moet u houden en Mijn verordeningen moet u in acht nemen door daarnaar te wandelen. Ik ben de HEERE, uw God.*

God plaatst Zichzelf elke keer voor de aandacht van het volk als de HEERE, de God van het verbond met Zijn volk. Daarmee wil Hij bewerken dat ze Zijn kenmerken aannemen en niet die van de volken om hen heen. Er is een speciale waarschuwing voor de invloed van Egypte en Kanaän. Na de wetten met het oog op hun offerdienst, de zogenaamde ceremoniële wetten, geeft God nu enkele zedelijke wetten met het oog op hun seksuele omgang.

Egypte stelt de wereld zonder God voor. In Egypte is veel menselijke wijsheid *(Hd 7:22)*. Voor de christen komt het gevaar van Egypte in de *brief aan de Kolossenzen* aan de orde. Daarin wordt ook gewaarschuwd tegen een wijsheid die mensen tot zijn prooi maakt *(Ko 2:8)*. De Kolossenzen lopen gevaar hun geloof te vermengen met de wijsheid van de wereld. Paulus wijst hen erop dat in Christus *"al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn" (Ko 2:3)*.

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van [de] Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. (Hd 7:22)

Kijkt u uit, dat er niemand is die u tot prooi maakt door de wijsbegeerte en door ijdel bedrog volgens de overlevering van de mensen, volgens de elementen van de wereld, en niet volgens Christus. (Ko 2:8)

Kanaän is het land van de zegeningen dat God Zijn volk heeft gegeven. Het grote gevaar daar is niet zozeer wijsheid, cultuur en wetenschap, maar de grote verdorvenheid die er heerst. De christen is gezet in de hemelse gewesten, waarvan Kanaän een beeld is. Maar dat betekent niet dat er geen gevaren zijn. Juist in de *brief aan de Efeziërs*, waar de zegeningen van de christen worden beschreven, wordt krachtig gewaarschuwd voor elke vorm van verdorvenheid *(Ef 4:17-19)*. Daaraan toegeven heeft tot gevolg dat we de zegeningen kwijtraken.

Dit nu zeg en betuig ik in [de] Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in [de] vruchteloosheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de verharding van hun hart. Afgestompt in hun gevoelens hebben zij zich overgegeven aan de losbandigheid om alle onreinheid gretig te bedrijven. (Ef 4:17-19)

De christen is een nieuwe schepping, hij is *"overeenkomstig God geschapen" (Ef 4:24)*. Hij heeft Christus ontvangen *(Ko 2:6)* en geleerd *(Ef 4:20)*. Het gevaar is dat wij ons aanpassen aan de wereld om ons heen in haar karakter van Egypte of in haar karakter van Kanaän. Dan vertonen we niet meer de nieuwe, maar de oude mens.

Zoals u dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem, ... (Ko 2:6)

Maar zo hebt u Christus niet geleerd, ... (Ef 4:20)

Het grote contrast dat we hier zien, is het contrast tussen de verordeningen en de bepalingen van de wereld in zijn verschillende vormen en de verordeningen en de bepalingen van God. Het volgen van het eerste betekent de dood, het in acht nemen van het tweede houdt leven in.

Doe dit en u zult leven | *vers 5*

> *5 Mijn verordeningen en Mijn bepalingen moet u in acht nemen. De mens die ze houdt, zal erdoor leven. Ik ben de HEERE.*

Hier lezen we de motivatie voor het houden van de geboden: het leven ontvangen en genieten. Dit vers wordt vier keer in het Oude Testament aangehaald: drie keer in *Ezechiël (Ez 20:11,13,21)* en één keer in *Nehemia (Ne 9:29)*. Drie keer wordt het in het Nieuwe Testament aangehaald *(Lk 10:25-28, Rm 10:5; Gl 3:12)*.

De beide laatste teksten *(Rm 10:5; Gl 3:12)* tonen aan dat geen mens het beloofde leven heeft gekregen. Er is namelijk geen mens geweest die alle verordeningen en bepalingen van God volmaakt in acht heeft genomen.

Alleen als iemand tot bekering komt en nieuw leven van God ontvangt op grond van geloof, kan hij leven tot eer van God en Zijn wil van harte doen. De wet zegt: Doe dit en u zult leven. Het evangelie zegt: Leef en u zult doen.

Incest of bloedschande | *verzen 6-16*

> *6 Niemand mag tot welke bloedverwant van zijn [eigen] familie dan ook naderen om de schaamdelen te ontbloten. Ik ben de HEERE. 7 U mag de schaamte van uw vader, namelijk de schaamdelen van uw moeder, niet ontbloten. Zij is uw moeder, u mag haar schaamdelen niet ontbloten. 8 U mag de schaamdelen van de vrouw van uw vader niet ontbloten. Het is de schaamte van uw vader. 9 De schaamdelen van uw zuster, de dochter van uw vader of de dochter van uw moeder, [of ze nu in dit] gezin of daarbuiten geboren is, hun schaamdelen mag u niet ontbloten. 10 De schaamdelen van de dochter van uw zoon of van de dochter van uw dochter, hun schaamdelen mag u niet ontbloten, want zij zijn uw schaamte. 11 De schaamdelen van de dochter van de vrouw van uw vader, die bij uw vader geboren is – zij is uw zuster – haar schaamdelen mag u niet ontbloten. 12 U mag de schaamdelen van de zuster van uw vader niet ontbloten. Zij is een bloedverwante van uw vader. 13 U mag de schaamdelen van de zuster van uw moeder niet ontbloten, want zij is een bloedverwante van uw moeder. 14 U mag de schaamte van de broer van uw vader niet ontbloten. U mag niet tot zijn vrouw naderen, zij is uw tante. 15 U mag de schaamdelen van uw schoondochter niet ontbloten. Zij is de vrouw van uw zoon, u mag haar schaamdelen niet ontbloten. 16 U mag de schaamdelen van de vrouw van uw broer niet ontbloten. Het is de schaamte van uw broer.*

De handelingen die in de *verzen 6-23* worden genoemd, zijn bloedschande of handelingen van incest. Ze druisen in tegen Gods oorspronkelijke bedoeling met huwelijk en seksualiteit. Dat moet vanzelfsprekend zijn voor Gods volk. Je veronderstelt ze in de wereld en niet onder het volk van God. Dat God al deze waarschuwingen toch tot Zijn volk richt, bewijst hoe nodig het is, omdat ook Zijn volk tot deze zonden in staat is. God stelt het kwaad voor in zijn afschuwelijkste vormen. Hij weet beter dan de mens zelf waartoe deze kan vervallen.

God verbiedt hier de geslachtelijke omgang tussen bloedverwanten. De Hebreeuwse woorden voor 'schaamte', 'schaamdelen' en 'ontbloten' zijn

verzachtende of bedekte termen voor geslachtelijke omgang. Hier betreft het ongeoorloofde geslachtelijke omgang ofwel ontucht *(Ez 16:36; 23:18)*. Zulke betrekkingen zijn onnatuurlijk.

Het verbod begint met het algemene verbod om geslachtelijke omgang met een bloedverwant te hebben. Verboden wordt hier geslachtelijke omgang met:

1. moeder;
2. stiefmoeder;
3. halfzus (zelfde vader of moeder);
4. kleinkind;
5. halfzus (uit het tweede huwelijk van de vader);
6. tante, de zus van vader of moeder;
7. tante, de vrouw van de broer van vader;
8. schoondochter;
9. schoonzus.

Andere ongeoorloofde seksualiteit | *verzen 17-20*

> *17 U mag de schaamdelen van een vrouw én die van haar dochter niet ontbloten. U mag niet de dochter van haar zoon en [ook] niet de dochter van haar dochter [tot vrouw] nemen om haar schaamdelen te ontbloten. Zij zijn bloedverwanten, het is schandelijk gedrag. 18 Verder mag u niet naast [uw eigen] vrouw haar zuster [tot vrouw] nemen. [U] zou haar krenken door haar schaamte te ontbloten terwijl zij [nog] in leven is. 19 U mag niet naderen tot een vrouw die vanwege haar afzondering onrein is, om haar schaamdelen te ontbloten. 20 U mag niet met de vrouw van uw naaste de geslachtsdaad verrichten om gemeenschap [met haar] te hebben. Dan verontreinigt u zich met haar.*

Verboden wordt nog de geslachtelijke omgang met:

1. een vrouw en haar dochter en een vrouw en haar kleindochter;
2. een vrouw en haar zus;
3. een vrouw die ongesteld is;
4. een vrouw die met een ander getrouwd is.

Verbod kinderen te offeren | *vers 21*

> *21 U mag niemand uit uw nageslacht overgeven om aan de Molech geofferd te worden. De Naam van uw God mag u niet ontheiligen. Ik ben de HEERE.*

De Molech is de nationale god van de Ammonieten. In het verband van de tekst lijkt het hier niet in de eerste plaats om een vuuroffer te gaan, maar om een wijding van kinderen tot tempelprostitutie. Het is een geestelijke hoererij die ten grondslag ligt aan vleselijke hoererij.

Verbod op homoseksueel verkeer | *vers 22*

> *22 U mag niet slapen met een mannelijk [persoon], zoals u met een vrouw slaapt. Dat is een gruwel.*

Homoseksueel verkeer is de zonde van Sodom *(Gn 19:5)*, waarvan ook de Israëlieten zich niet vrijhouden *(Ri 19:22)*. God geeft mensen over aan deze onterende hartstochten als zij het schepsel gaan eren boven de Schepper *(Rm 1:24-27)*.

Zij riepen naar Lot en zeiden tegen hem: Waar zijn die mannen die vannacht bij u gekomen zijn? Breng hen naar buiten, naar ons toe, zodat wij gemeenschap met hen kunnen hebben. (Gn 19:5)

Verbod op gemeenschap met een dier | *vers 23*

> *23 Ook mag u met geen enkel dier de geslachtsdaad verrichten. Dan verontreinigt u uzelf daarmee. Een vrouw mag ook niet vóór een beest gaan staan om ermee te paren. Het is een afschuwelijke schanddaad.*

Het verbod op gemeenschap met een dier wordt vaker gegeven *(Lv 20:15-16; Ex 22:19; Dt 27:21)*. Dat ook dit verbod wordt voorgehouden aan het volk van God, laat zien dat ook onder Gods volk deze gruwelijke zonde mogelijk is.

In geestelijk opzicht staat een dier symbool voor mensen die het bestaan van God op absolute wijze negeren of Hem absoluut verwerpen. We zien deze houding in de twee beesten die in het boek *Openbaring* worden beschreven *(Op 13:1-18)*. Waar geen enkele verbinding meer is met de levende God, zinkt de mens weg in het diepste verderf. Daaraan is de grootst denkbare schande verbonden, waarvan hij zich door zijn totale afsluiting voor enige Godsopenbaring niet bewust is.

God duldt geen gruwelijkheden | *verzen 24-30*

> *24 U mag uzelf niet verontreinigen met al die dingen, want de heidenvolken die Ik vóór u uit ga verdrijven, hebben zich met al die dingen verontreinigd, 25 zodat het land onrein geworden is. Ik zal het zijn ongerechtigheid vergelden, zodat het land zijn bewoners zal uitspuwen. 26 Maar ú moet Mijn verordeningen en Mijn bepalingen in acht nemen. U mag geen enkele van die gruweldaden doen, de ingezetene van het land niet, en [ook] de vreemdeling niet die in uw midden verblijft. 27 Want de mensen in [dit] land die er vóór u waren, hebben al die gruweldaden gedaan, zodat het land onrein geworden is. 28 Laat het land u niet uitspuwen, omdat u het verontreinigt, zoals het het heidenvolk dat er vóór u was, uitgespuwd heeft. 29 Want al wie ook maar [één] van al die gruweldaden doet, de personen die [ze] doen, moeten uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 30 Daarom moet u Mijn voorschriften in acht nemen en geen van die gruwelijke gebruiken die vóór u gedaan zijn, navolgen, en u daardoor niet verontreinigen. Ik ben de HEERE, uw God.*

Als Israël de handelwijze van de volken om hen heen overneemt, zullen ze evenals die volken uitgespuwd worden. Personen die zich aan dergelijke gruwelijke handelingen als hiervoor beschreven, overgeven, moeten uit het volk uitgeroeid worden. God heeft Zijn verordeningen en Zijn bepalingen gegeven om hen voor het begaan van deze gruwelen te bewaren.

Als God een bepaalde openbaring geeft, wil Hij dat deze openbaring volledig doorwerkt in het leven van de mens, dat de mens daarmee in zijn praktijk rekening houdt. De reinheid van het huwelijk is daarbij van het hoogste belang. God begint Zijn waarschuwingen hier ermee. In de *brief aan de Kolossenzen* en de *brief aan de Efeziërs* schrijft Paulus daarover ook.

Het tegengif voor alle in dit hoofdstuk genoemde kwaad wordt in *vers 30* gegeven. Door dat 'in te nemen' blijven we bewaard voor de gruwelen die in de wereld worden gevonden en die aansluiting vinden in ons vlees. Dit tegengif is: blijven in het Woord van God.

Het hoofdstuk besluit met dezelfde verklaring over God als die waarmee het begint.

Leviticus 19

Inleiding

De verscheidenheid aan onderwerpen in dit hoofdstuk toont de veelzijdigheid van het leven. We zien hier dat alle aspecten van het menselijk leven onder het gezag van Gods wet staan.

Heiligheid van God is uitgangspunt | *verzen 1-2*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot heel de gemeenschap van de Israëlieten, en zeg tegen hen: Heilig moet u zijn, want Ik, de HEERE, uw God, ben heilig.*

Leviticus 18 is hoofdzakelijk negatief; dit hoofdstuk bevat ook positieve elementen. Afzondering is niet alleen afstand nemen van bepaalde vormen van kwaad, wat in *Leviticus 18* sterk naar voren komt, maar afzondering is ook tot een bepaald doel of een bepaalde persoon. Het gaat hier om afzondering tot God, om positieve toewijding aan Hem.

Wat in dit hoofdstuk naar voren komt, gaat het hele volk van God aan en niet alleen Aäron en zijn zonen. Het betreft niet zozeer de priesterdienst, maar het dagelijks leven van de leden van Gods volk. Voor de uitvoering van deze voorschriften zijn alle leden van Gods volk nodig. Nergens in *Leviticus* wordt het hele volk op de manier aangesproken, zoals dat hier gebeurt. God wil Zijn heiligheid in alle leden van Zijn volk weerspiegeld zien. Het is als met de nieuwe mens die overeenkomstig God geschapen is *(Ef 4:24)*. Om die nieuwe mens te laten zien zijn ook alle gelovigen nodig.

..., en de nieuwe mens hebt aangedaan, die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid. (Ef 4:24)

In *Leviticus 18* ligt de nadruk op de HEERE, dat betekent op Hem als Degene Die in een verbondsrelatie met Zijn volk staat. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op de heiligheid van de HEERE. Wij moeten ons goed realiseren dat de heilige God van het Oude Testament ook de heilige God van het Nieuwe Testament is *(1Pt 1:15-16)*. Dat we niet meer onder de wet zijn, maar onder de genade, verandert

..., maar wordt, zoals Hij Die u geroepen heeft heilig is, ook zelf heilig in al [uw] wandel; want er staat geschreven: 'Weest heilig, want Ik ben heilig'. (1Pt 1:15-16)

niets aan Gods heiligheid. Achter alle geboden van God staat Zijn heiligheid.

Relatie tot ouders, sabbat en afgoden | *verzen 3-4*

> *3 Ieder moet ontzag hebben voor zijn moeder en zijn vader en Mijn sabbatten in acht nemen. Ik ben de HEERE, uw God. 4 U mag u niet tot de afgoden wenden en voor uzelf geen gegoten goden maken. Ik ben de HEERE, uw God.*

Beide geboden die in *vers 3* worden genoemd vormen een samenvatting van de hele wet. Het gaat om de erkenning van het door God verleende gezag en het gezag van God Zelf.

Ontzag voor God, Die we niet zien, wordt in de eerste plaats getoond door ontzag te hebben voor vader en moeder, die we wel kunnen zien *(vgl. Ml 1:6a)*. Vader en moeder zijn Gods eerste gezagsinstantie op aarde waarmee een mens te maken krijgt zodra hij geboren is. Het eren van vader en moeder geldt zolang zij leven en niet alleen als we bij hen in huis wonen. De moeder wordt het eerst genoemd. Ook als de vader overleden is, blijft het gebod haar te eren.

Een zoon eert zijn vader en een slaaf zijn heer. Als Ik dan een Vader ben, waar is de eerbied voor Mij? (Ml 1:6a)

Aan dit gebod om ontzag te hebben voor de eerste gezagsinstantie waarmee een mens op aarde te maken heeft, wordt het sabbatsgebod gekoppeld. Door het in acht nemen van Gods sabbatten toont de Israëliet zijn erkenning van God. Bij alle geboden kan een bepaalde nuttigheid worden verondersteld. Bij het sabbatsgebod is dat niet direct aan te wijzen. Een mens kan het eerder zien als een dag met productiviteitsverlies. Wie dit gebod houdt, doet het omdat God het heeft gezegd.

In de geestelijke betekenis legt het sabbatsgebod de basis voor alle verhoudingen. Als we rusten in de rust van God, dat wil zeggen in het werk van Christus, zal er ook in de familierelaties rust zijn in de erkenning van de verplichtingen die God daarin heeft gegeven.

Vader en moeder (gezin) en sabbat (rust na werken) zijn door God ingesteld vóór de zondeval. Deze instellingen vormen de pijlers van een vredige wereldorde en burgerlijke welvaart. Allen die tot Gods volk behoren, mogen deze pijlers in geestelijke zin in ere herstellen.

Het gebod van het eren van vader en moeder geldt ook voor de gemeente *(Ef 6:2-3)*. Het sabbatsgebod kan niet letterlijk worden gehouden omdat Gods rust met betrekking tot de schepping door de zonde is verstoord *(Jh 5:16-17)*. Voor de schepping is die rust nog toekomst *(Hb 4:9)*. In geestelijke zin rust God in het werk van Zijn Zoon en ook wij mogen daarin rusten.

'Eer uw vader en uw moeder', – dit is het eerste gebod met een belofte: 'opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde'. (Ef 6:2-3)

En daarom vervolgden de Joden Jezus, omdat Hij deze dingen op sabbat deed. Maar <Jezus> antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk [ook]. (Jh 5:16-17)

Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. (Hb 4:9)

Het kind dat leert vader en moeder te vrezen, zal ook God vrezen en zich ver houden van de afgoden. De verbinding met de naaste kan alleen goed zijn als ook de verbinding naar boven, met God, goed is. Als God niet meer voor onze aandacht staat omdat andere dingen belangrijker zijn geworden – afgoden in welke vorm dan ook –, zal de relatie met onze directe naasten, onze familieleden, verkillen.

Bepalingen voor het dankoffer | *verzen 5-8*

> *5 Wanneer u nu een dankoffer aan de HEERE brengt, moet u [dat] zo brengen dat u voor Hem welgevallig bent. 6 Op de dag van uw offer en op de volgende dag mag het gegeten worden, maar wat tot de derde dag overblijft, moet met vuur verbrand worden. 7 Maar als het toch op de derde dag gegeten wordt, is het onrein vlees. Het zal [u] niet ten goede komen. 8 Wie het namelijk eet, moet zijn ongerechtigheid dragen, omdat hij het heilige van de HEERE ontheiligd heeft. Daarom moet die persoon van zijn volksgenoten worden afgesneden.*

Alle vormen van gemeenschap met onze broeders en zusters hebben alleen betekenis door het dankoffer. Dat lijkt de reden voor het nog eens vermelden van de voorwaarden met betrekking tot het dankoffer. Het dankoffer, het gemeenschapsoffer, moet telkens vernieuwd worden gebracht *(vgl. Lv 7:15-18)*.

We moeten ons steeds opnieuw realiseren dat onze gemeenschap met elkaar en met God is gegrond op het werk van de Heer Jezus. Als onze gemeenschap, die we eerst hebben beleefd als een gevolg van het werk van de Heer Jezus, is afgezakt naar het niveau van de wereld, dan is die gemeenschap een gruwel voor God. Voor Hem bestaat er maar één

gemeenschap: de gemeenschap die gekenmerkt wordt door Zijn Zoon Jezus Christus *(1Ko 1:9)*.

God is getrouw, door Wie u geroepen bent tot [de] gemeenschap van Zijn Zoon Jezus Christus onze Heer. (1Ko 1:9)

Restanten van de oogst | *verzen 9-10*

> *9 Wanneer u nu de oogst van uw land binnenhaalt, mag u de rand van uw akker niet helemaal afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, mag u niet oprapen. 10 U mag ook uw wijngaard niet nalopen en de afgevallen druiven van uw wijngaard niet oprapen. U moet ze voor de arme en voor de vreemdeling achterlaten. Ik ben de HEERE, uw God.*

De zorg voor en bescherming van de naaste volgen op het eerbetoon aan God in het dankoffer. Aan offers van lof en dank worden onlosmakelijk offers van barmhartigheid gekoppeld *(Hb 13:15-16)*. De oogsttijd is een tijd van vreugde, waarin we ook anderen willen laten delen. Wat anderen van ons krijgen, is geen verlies of verspilling, maar levert ons zegen op *(vgl. Ru 2:19)*.

Laten wij <dan> door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippen die Zijn Naam belijden. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welbehagen. (Hb 13:15-16)

Het is onze opdracht dat onze arme naaste toch te eten krijgt. Het is niet de wil van God dat er arme Israëlieten zijn. Als ze er toch zijn, kan dat eigen schuld zijn. Maar God wil niet dat de rijkere zich aan de arme onttrekt. Geestelijk is dat ook zo. Als gelovigen lui geweest zijn in het leren kennen van hun rijkdom, dan wil de Heer dat we toch iets met hen delen om hen van de rijkdom die wij hebben leren kennen te laten meegenieten.

Niet stelen, liegen of bedriegen | *vers 11*

> *11 U mag niet stelen, u mag niet liegen of iemand zijn naaste bedriegen.*

Deze vermaningen heeft Gods volk nodig. Ze staan ook in de *brief aan de Efeziërs*, aan wie de hoogste zegeningen zijn bekendgemaakt. In die brief wordt niet alleen iets verboden, maar ook gewezen op de positieve keerzijde. Dan is er in plaats van liegen het spreken van de waarheid: *"Legt daarom de leugen af en spreekt [de] waarheid, ieder met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar" (Ef 4:25; vgl Ko 3:9)*. En in plaats van stelen is er weggeven: *"Laat hij die een dief was, niet meer stelen, maar veeleer arbeiden en met zijn <eigen> handen het goede werken, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft" (Ef 4:28)*.

Valse eed, afpersen, beroven en arbeidsloon | *verzen 12-13*

> *12 U mag geen valse eed afleggen in Mijn Naam, en zo de Naam van uw God ontheiligen. Ik ben de HEERE. 13 U mag uw naaste niet afpersen en niet beroven. Het arbeidsloon van de dagloner mag niet de nacht bij u overblijven tot de [volgende] morgen.*

Het is een grote zonde als we anderen onthouden, wat wij hun verschuldigd zijn. Dit geldt zowel letterlijk *(Jk 5:4)* als geestelijk *(Mt 18:32b-33)*. Wat we de naaste aandoen, doen we onszelf aan. In het lichaam van Christus zijn we aan elkaar verbonden als leden. Wat het ene lid doet, heeft uitwerking op het andere lid. Als één lid lijdt, lijden alle leden mee. Dat dit niet altijd zo wordt ervaren, doet aan de waarheid ervan niets af.

Boze slaaf, die hele schuld heb ik je kwijtgescholden, daar je mij gesmeekt hebt; had ook jij je niet moeten erbarmen over je medeslaaf, zoals ook ik mij over jou erbarmd heb? (Mt 18:32b-33)

Zorg voor de dove en de blinde | *vers 14*

> *14 U mag een dove niet vervloeken en vóór een blinde mag u geen struikelblok neerleggen, maar u moet uw God vrezen. Ik ben de HEERE.*

Iemand kan doof zijn door een lichamelijk gebrek; hij kan doof zijn omdat hij buiten het gehoor van de vervloeker is; hij kan zich ook doof houden voor een vervloeker *(Ps 38:14a)*. Een dove hoort de vervloeking niet, maar God hoort die wel en rekent het de vervloeker zwaar aan. Het beledigen van mensen die zich niet kunnen of niet willen verweren, wordt door God waargenomen.

Maar ik ben als een dove, ik hoor niet, ... (Ps 38:14a)

Een blinde een struikelblok in de weg leggen is ook laaghartig. Als wij geestelijk een bepaalde waarheid mogen zien, kunnen wij anderen, die mogelijk voor die bepaalde waarheid blind zijn, een struikelblok in de weg leggen *(vgl. 1Ko 8:8-9; Rm 14:13)*.

Voedsel maakt ons echter niet aangenaam bij God; eten wij niet, wij zijn er niet minder om; en eten wij wel, wij zijn er niet beter om. Maar kijkt u uit, dat dit recht van u niet misschien een struikelblok wordt voor de zwakken. (1Ko 8:8-9)

Tot zulke laaghartige dingen zijn wij in staat. Zelfs David geeft blijk van een hartgrondige afkeer van lammen en blinden *(2Sm 5:8)*. Zo is God niet. En Hem behoren wij te vertonen. We zijn immers in overeenstemming met Hem geschapen.

Eerlijke beoordeling | *verzen 15-16*

> *15 U mag geen onrecht doen in de rechtspraak, u mag geen partij trekken voor de arme en de aanzienlijke niet voortrekken. Op rechtvaardige wijze moet u uw naaste oordelen. 16 U mag onder uw volksgenoten niet met lasterpraat rondgaan, u mag uw naaste niet naar het leven staan. Ik ben de HEERE.*

Een eerlijke beoordeling, zonder aanzien des persoons, is handelen naar het voorbeeld van God. Josafat handelt naar dit voorschrift als hij rechters aanstelt. Hij zegt: *"Nu dan, laat grote vrees voor de HEERE over u komen; neem [uw plichten] waar, en doe [ze], want bij de HEERE, onze God, is geen onrecht, geen partijdigheid of aanneming van geschenken" (2Kr 19:7)*. Jakobus waarschuwt voor dit maken van onderscheid en spreekt daarbij over *"boze overleggingen" (Jk 2:1-4)*.

We zullen onze naaste niet naar het leven staan, wat gebeurt als we hem het leven onmogelijk maken door over hem te lasteren. Wie als een lasteraar rondgaat, zaait dood en verderf onder Gods volk. In *Ezechiël 22* worden laster en moord ook met elkaar verbonden *(Ez 22:9a)*. Wie het goede voor zijn broeder of zuster zoekt, is erop uit de ander het leven in zijn rijkste vorm te laten genieten te midden van het gezelschap van Gods kinderen. De Heer Jezus is het leven.

Lasteraars zijn bij u geweest om bloed te vergieten ... (Ez 22:9a)

De plicht om terecht te wijzen | *vers 17*

> *17 U mag in uw hart uw broeder niet haten. U moet uw naaste zeker terechtwijzen, zodat u geen zonde op hem laadt.*

Een ander terechtwijzen is ook een vorm van liefde en zorg voor de naaste *(Ps 141:5; Sp 27:5-6)*. Zonde in hem verdragen door er niets van te zeggen betekent hem haten. Als de naaste in zijn zonde blijft leven, mist hij de gemeenschap met God en de medegelovigen. Terechtwijzen moet wel in liefde gebeuren. Liefde bedekt de zonde voor anderen, maar niet voor de zondaar zelf. De houding van *"ben ik de hoeder van mijn broer?" (Gn 4:9)* is de houding van Kaïn en staat tegenover wat God hier zegt.

Slaat de rechtvaardige mij, het zal een gunst zijn,
bestraft hij mij, het zal olie op mijn hoofd wezen,
mijn hoofd zal het niet weigeren;
dan nog is mijn gebed [voor hen] in al hun ellende.
(Ps 141:5)

De naaste liefhebben | *vers 18*

> *18 U mag geen wraak nemen of een [wrok] koesteren tegen uw volksgenoten, maar u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Ik ben de HEERE.*

Evenals *vers 17* laat dit vers zien dat het niet alleen om uiterlijke handelingen gaat, maar dat het ook gaat om de innerlijke motieven die tot de uiterlijke handelingen voeren. Het gaat erom vanuit welke gezindheid we handelen.

Voor ons geldt een hogere norm: elkaar liefhebben zoals God en Christus ons hebben liefgehad. In de wet ben ik de norm, in het christendom is Christus de norm. Als ik de norm ben, zal ik een ander niet benadelen. Als Christus de norm is, zal ik mijzelf voor de ander geven *(1Jh 3:16)*. Dat kan door het nieuwe leven dat ik heb, want dat leven is Christus Zelf en dat handelt in mij niet anders dan in Hem.

Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij Zijn leven voor ons heeft afgelegd; ook wij behoren het leven voor de broeders af te leggen. (1Jh 3:16)

Verboden vermenging | *vers 19*

> *19 U moet Mijn verordeningen in acht nemen. Van uw dieren mag u niet twee [verschillende] soorten laten paren, uw akker mag u niet met twee [verschillende] soorten [zaad] inzaaien, en een bovenkleed uit twee verschillende soorten stof [vervaardigd] mag u niet dragen.*

Met de opdracht *"u moet Mijn verordeningen in acht nemen"*, begint een tweede serie geboden. God verbiedt hier drie vormen van vermenging: van dieren, van soorten zaad en van stoffen. Waarschijnlijk moeten we bij de vermenging van dieren niet in de eerste plaats aan 'paren' denken, maar aan samen onder een ongelijk juk gaan *(vgl. Dt 22:9-11)*. Zoals we niet moeten scheiden wat God in Zijn scheppingsorde heeft samengevoegd, moeten we niet samenvoegen wat God in Zijn scheppingsorde gescheiden heeft. Hij heeft alles geschapen naar zijn soort *(Gn 1:25)*. In beide gevallen wordt verdorven wat God gegeven heeft.

De geestelijke les is dat het verboden is om zaken die niet bij elkaar horen, te vermengen. We zien dat in de christenheid waar wet en genade of het vlees en de Geest met elkaar worden vermengd. Dit kwaad wordt in de *brief aan de Galaten* aan de kaak gesteld. We zien het ook in de vermenging

van het geloof in de Heer Jezus met heidense filosofieën, waarover de *brief aan de Kolossenzen* handelt. In *2 Korinthiërs 6* staan nog andere vormen van vermenging die verboden worden *(2Ko 6:14-18)*.

Gemeenschap met een slavin | *verzen 20-22*

> *20 En wanneer een man met een vrouw geslapen heeft en gemeenschap met haar gehad heeft, terwijl zij als slavin voor een [andere] man bestemd is en [nog] niet daadwerkelijk vrijgekocht of vrijgelaten is, dan moet er straf komen. Zij mogen niet gedood worden, want zij was [nog] niet in vrijheid gesteld. 21 Hij moet dan zijn schuldoffer voor de HEERE bij de ingang van de tent van ontmoeting brengen, een ram als schuldoffer. 22 Dan zal de priester met de ram van het schuldoffer verzoening voor hem doen voor het aangezicht van de HEERE over zijn zonde, die hij begaan heeft, en hem zal vergeving worden geschonken van zijn zonde, die hij begaan heeft.*

Ook slaven moeten in hun recht als mens worden erkend. Een slavin mag niet worden verlaagd tot een zakelijk eigendom. In geestelijke zin zien we hier nog een voorbeeld van een verkeerde vermenging: een man die gemeenschap heeft met een slavin. Ook dat is toe te passen op het zich een maken met wettische beginselen, die toelaten in het leven. Wie zoiets doet, laadt schuld op zich.

Eten van de vrucht van het land | *verzen 23-25*

> *23 Wanneer u in het land komt en allerlei vruchtbomen plant, moet u de vruchten ervan als verboden beschouwen. Drie jaar [lang] zullen ze voor u verboden zijn, er mag niet van gegeten worden. 24 Maar in het vierde jaar zullen alle vruchten ervan heilig zijn, tot lofzegging voor de HEERE. 25 En in het vijfde jaar mag u de vruchten ervan eten om de opbrengst ervan voor u te vermeerderen. Ik ben de HEERE, uw God.*

Als het volk in het land is gekomen, is de vrucht van bomen die ze in het land planten, eerst onrein – ze hebben, zoals de Statenvertaling vertaalt, *"de voorhuid"*. Die vrucht wordt als het ware nog gevoed door grond die door de Kanaänieten is bewerkt. Drie jaar lang is het eten ervan voor Gods volk verboden omdat de vrucht nog te zeer verbonden is met de smet die het land aankleefde.

De vrucht in het vierde jaar mag gegeten worden, maar moet aan God worden aangeboden. Hij doet ook met betrekking tot de boomvruchten Zijn recht op de eerstelingen gelden, zoals ook bij dieren en kinderen. De erkenning van dit eerstgeboorterecht zal tot een grotere opbrengst voor het volk leiden.

Toepassing: alles wat uit de wereld voortkomt, is onrein. Wat niet afkomstig is uit God Zelf, is onrein. Daarom moeten wij de aardse dingen in verbinding met Gods Woord en het gebed brengen. Op die manier heiligen wij de dingen die wij van de wereld gebruiken *(1Tm 4:4-5)*. Dan krijgt het ook een rijkere betekenis, is er een grotere opbrengst en is het meer tot eer van God.

Want al [het] door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, want het wordt geheiligd door Gods Woord en door gebed. (1Tm 4:4-5)

Afgodische praktijken | *verzen 26-31*

> *26 U mag niets eten waar nog bloed in zit. U mag niet aan wichelarij doen en u mag geen wolken duiden. 27 U mag de zijkanten van uw hoofd niet afscheren en de randen van uw baard mag u niet weghalen. 28 U mag vanwege een dode geen inkerving in uw lichaam maken en geen tatoeages bij uzelf aanbrengen. Ik ben de HEERE. 29 U mag uw dochter niet schenden door haar hoererij te laten bedrijven, zodat het land geen hoererij bedrijft en het land niet met schandelijk gedrag vervuld wordt. 30 U moet Mijn sabbatten in acht nemen en eerbied hebben voor Mijn heiligdom. Ik ben de HEERE. 31 U mag u niet wenden tot de dodenbezweerders en tot de waarzeggers. U mag hen niet raadplegen, zodat u zich met hen verontreinigt. Ik ben de HEERE, uw God.*

Gezien het verband waarin het gebod om niets te eten waar nog bloed in zit hier staat, lijkt het eten van vlees met het bloed een heidens gebruik te zijn. Ook de andere verboden staan in verbinding met het onderscheid dat God gehandhaafd wil zien tussen heidense gebruiken en wat passend is voor een volk waarmee Hij als de God van het verbond in verbinding staat.

Hij staat ook ons geen enkel uitstapje naar het rijk van de duisternis toe, bijvoorbeeld het lezen van een horoscoop. Christenen die menen dat het lezen van een horoscoop, al zou het 'voor de lol' zijn, hun niets doet, vergissen zich deerlijk. Elke betreding van het rijk der duisternis is geestelijke hoererij en ontoelaatbaar voor een jaloers God.

Tevens is dit verbod een bewijs van Zijn liefde voor Zijn volk dat zichzelf met deze dingen in het verderf zal voeren. Het land zal van schanddaden vol worden en een wangetuigenis worden tegenover de omringende volken. Saul heeft zich niet gehouden aan het verbod van *vers 31* en is omgekomen *(1Kr 10:13)*.

Zo stierf Saul vanwege zijn trouwbreuk, die hij tegenover de HEERE had gepleegd, vanwege het woord van de HEERE, dat hij niet in acht had genomen, en ook omdat hij een dodenbezweerder had geraadpleegd, ... (1Kr 10:13)

Eerbied, liefhebben en recht doen | *verzen 32-37*

> *32 U moet opstaan voor iemand met grijze haren en eer bewijzen aan een oudere. Uw God moet u vrezen. Ik ben de HEERE. 33 Wanneer een vreemdeling bij u in uw land verblijft, mag u hem niet uitbuiten. 34 De vreemdeling die bij u verblijft, moet voor u zijn als een ingezetene onder u. U moet hem liefhebben als uzelf, want u bent [zelf] vreemdelingen geweest in het land Egypte. Ik ben de HEERE, uw God. 35 U mag geen onrecht doen in de rechtspraak, met de lengtemaat, met het gewicht en met de inhoudsmaat. 36 U moet een zuivere weegschaal hebben, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin. Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte geleid heeft. 37 U moet al Mijn verordeningen en al Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden. Ik ben de HEERE.*

Het eren van een oudere is een eren van God. Oude mensen die met God leven, kunnen rekenen op Gods erkenning *(Sp 16:31; 20:29)*. Het getuigt van wijsheid als wij Hem daarin volgen. We kunnen van hun ervaringen leren *(Jb 32:6-7)*. Vandaag worden oude mensen van geen betekenis meer geacht. Euthanasie is een maatschappelijk aanvaard middel als oplossing voor het ouderenprobleem. Een land dat zo met zijn oude mensen omgaat, zal in wanorde ontaarden *(Js 3:5)*.

Grijsheid is een sierlijke kroon,
ze wordt gevonden op de weg van de gerechtigheid.
(Sp 16:31)
Wie zijn vader of zijn moeder vervloekt,
diens lamp zal in volslagen duisternis uitgedoofd worden.
(Sp 20:29)

Gods volk moet niet alleen de naaste, dat is zijn volksgenoot, liefhebben. Hun liefde moet ook uitgaan naar de vreemdeling die in hun land is. Gods volk vertegenwoordigt een God Die ook liefde is. Dat hebben ze immers zelf ook ervaren, toen ze vreemdelingen in Egypte waren en Hij voor hen zorgde en hen uit de slavernij voerde. Voor ons geldt ook dat liefhebben en

liefde geven ons gemakkelijker afgaat als we eraan denken hoeveel liefde ons bewezen is. *"Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad" (1Jh 4:19)*.

Rechtspreken en met een eerlijke maat meten, toont respect voor de HEERE, voor Zijn verlossing en voor de naaste die ook met Hem in verbinding staat op basis van hetzelfde verlossingswerk. Onrecht doen onder de schijn van recht is bedrog en huichelarij. Een grote maat gebruiken bij de inkoop van goederen en een kleine maat gebruiken bij de verkoop van goederen levert wel veel winst op, maar die is onrechtmatig verkregen en gaat ten koste van het bezit van de naaste. Dit kwaad wordt door God vaak aan de kaak gesteld *(Sp 20:10; Am 8:5b; Sp 20:23; Mi 6:10)*.

Tweeërlei [weeg]steen en tweeërlei efa,
ook die beide zijn voor de HEERE een gruwel.
(Sp 20:10)

U maakt de efa kleiner, de sikkel groter, en u bedriegt met valse weegschalen. (Am 8:5b)

Leviticus 20

Inleiding

Veel van de in dit hoofdstuk genoemde zonden staan ook in *Leviticus 18*. Daar worden ze verboden, opdat ze niet worden begaan. Hier, in dit hoofdstuk worden de sancties gegeven indien de genoemde zonden daadwerkelijk zijn begaan. Het bepalen van een strafmaat is noodzakelijk wil er sprake kunnen zijn van een wet. Zonder strafbepaling is er geen wet. Op alle hier genoemde zonden moet de doodstraf worden toegepast, met uitzondering van de zonden die worden vermeld in de *verzen 19-21*. De doodstraf moet afschrikwekkend werken en voorkomen dat een dergelijke zonde navolging vindt.

Ook dit hoofdstuk beschrijft zonden, niet van de wereld, maar van het volk van God. Waar in Israël de doodstraf op staat, betekent dat voor de gemeente: *"Doet de boze uit uw midden weg" (1Ko 5:13b)*. De boze, dat is hij die in de zonde leeft, komt daardoor buiten het gemeenschapsleven van het volk van God te staan.

Overgeven aan de Molech en spiritisme | *verzen 1-6*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 U moet vervolgens tegen de Israëlieten zeggen: Iedereen uit de Israëlieten en uit de vreemdelingen die in Israël verblijven, die [iemand] uit zijn nageslacht aan de Molech overgegeven heeft, moet zeker gedood worden: de bevolking van het land moet hem met stenen stenigen. 3 En Ikzelf zal Mijn aangezicht tegen die man keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien. Hij heeft immers [iemand] uit zijn nageslacht aan de Molech overgegeven, waardoor Mijn heiligdom verontreinigd en Mijn heilige Naam ontheiligd is. 4 Maar als de bevolking van het land daadwerkelijk haar ogen sluit ten aanzien van die man, wanneer hij [iemand] uit zijn nageslacht aan de Molech heeft overgegeven, [en] hem niet ter dood brengt, 5 dan zal Ikzelf Mijn aangezicht tegen die man en tegen zijn familie keren en Ik zal hem en ieder die [samen] met hem hoererij bedrijft door als in hoererij achter de Molech aan te gaan, uit het midden van hun volk uitroeien. 6 En de persoon die zich tot de dodenbezweerders of tot de waarzeggers wendt om als in hoererij achter hen*

> *aan te gaan – tegen die persoon zal Ik Mijn aangezicht keren en Ik zal hem uit het midden van zijn volk uitroeien.*

De zonden in deze verzen zijn zonden ten opzichte van God. De *verzen 1-5* gaan over het offeren van kinderen aan de afgod Molech en *vers 6* gaat over het zich inlaten met demonen, spiritisme. Saul is iemand die zich inlaat met spiritisme. Hij gaat naar een waarzegster in Endor om haar te laten voorzeggen *"door de geest van een dode" (1Sm 28:8)*. Het is afval van de HEERE, een openlijke verbondsbreuk, waarvoor de enige straf uitroeiing uit het volk is.

Steniging is de gebruikelijke doodstraf. Het is een straf waarbij het hele volk actief is om het kwaad uit het midden weg te doen. Ieder lid is betrokken bij de uitvoering van het vonnis, want ieder lid werpt een steen. In het voltrekken van dit vonnis voert het hele volk de wil van de HEERE uit.

Elke zonde van het volk verontreinigt Gods heiligdom en Zijn heilige Naam. Dat wil niet zeggen dat deze zonden in het heiligdom worden gepleegd. Maar omdat het heiligdom te midden van het volk staat, staat elke zonde daarmee in verbinding. Ook wij doen geen zonde los van het heiligdom, nu de gemeente, waar God woont *(1Ko 3:16; Mt 18:20)*. De zonde moet uit de plaatselijke gemeente worden weggedaan, hetzij doordat de persoon zichzelf oordeelt door berouw over de zonde, hetzij door het wegdoen van de boze uit het midden van de gemeente *(1Ko 5:13b)*. Als de zonde niet wordt weggedaan, moet God daar weggaan.

Weet u niet, dat u Gods tempel bent en dat de Geest van God in u woont? (1Ko 3:16)

Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben Ik in hun midden. (Mt 18:20)

Het volk wordt medeschuldig aan de zonde en het oordeel dat God erover voltrekt als zij zich van de zonde niets aantrekken. Een dergelijke houding bewijst onverschilligheid tegenover het kwaad. Het kan zelfs wijzen op een heimelijke of zelfs openlijke toestemming van het kwaad.

Het is de grootste dwaasheid om de duivel, de leugenaar en vader van de leugen, om inlichtingen te vragen en de aloude vijand van God om raad te vragen. Tevens wordt met dit handelen de duivel de eer gegeven die alleen aan God toekomt. Het in contact treden met demonen wordt hier *"hoererij"* genoemd. Het volk is aan God verbonden. Door hun omgang met demonen plegen zij verbondsbreuk, dat is overspel. Dit overspelige

gedrag vertonen wij als we vriendschap met de wereld sluiten *(Jk 4:4a)*.

Overspeligen,weet u niet dat de vriendschap jegens de wereld vijandschap is tegen God? (Jk 4:4a)

Opdracht om heilig te zijn | *verzen 7-8*

> *7 Heilig uzelf en wees heilig, want Ik ben de HEERE, uw God. 8 Houd Mijn verordeningen en doe ze. Ik ben de HEERE, Die u heiligt.*

Vers 7 ziet op het beginsel dat wij onszelf heiligen en reinigen van alles wat niet bij God hoort, zodat wij bij Hem kunnen zijn *(1Pt 1:15-16)*. Het is de gezindheid om te zijn zoals Hij is. *Vers 8* ziet op ons gedrag, onze handelingen. Daaruit moet gehoorzaamheid aan Zijn geboden blijken. Als we eerst onszelf heiligen, zal de boom aan zijn vruchten worden gekend.

..., maar wordt, zoals Hij Die u geroepen heeft heilig is, ook zelf heilig in al [uw] wandel; want er staat geschreven: 'Weest heilig, want Ik ben heilig'. (1Pt 1:15-16)

God is heilig, daarom moet het volk zich gedragen zoals Hij is. Hij wil bij hen geen gedrag zien als dat van de volken, maar een gedrag waarin Hij Zichzelf kan herkennen. Hij wil dat Zijn volk Zijn deugden verkondigt *(1Pt 2:9-10)*. Dat komt tot uiting als het volk Zijn verordeningen houdt en doet.

Seksuele zonden | *verzen 9-21*

> *9 Ja, iedereen die zijn vader of zijn moeder vervloekt, moet zeker gedood worden. Hij heeft zijn vader of zijn moeder vervloekt. Zijn bloed rust op hemzelf. 10 Een man die met de vrouw van iemand [anders] overspel pleegt, die met de vrouw van zijn naaste overspel pleegt, moet zeker gedood worden, de overspeler en de overspeelster. 11 Een man die met de vrouw van zijn vader slaapt, ontbloot de schaamte van zijn vader. Beiden moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf. 12 Wanneer een man met zijn schoondochter slaapt, moeten beiden zeker ter dood gebracht worden. Zij hebben een afschuwelijke schanddaad begaan. Hun bloed rust op henzelf. 13 Wanneer een man met een [andere] man slaapt, zoals men met een vrouw slaapt, [dan] hebben zij beiden iets gruwelijks gedaan. Zij moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf. 14 Wanneer een man een vrouw én haar moeder neemt, is dat schandelijk gedrag. Men moet hem en die [vrouwen] met vuur verbranden, zodat er geen schandelijk gedrag in uw midden [meer] is. 15 Een man die met een dier de geslachtsdaad verricht, moet zeker gedood worden.*

> *Ook het dier moet u doden. 16 Wanneer een vrouw tot welk dier dan ook nadert om ermee te paren, dan moet u de vrouw en het dier doden. Zij moeten zeker ter dood gebracht worden. Hun bloed rust op henzelf. 17 Wanneer een man zijn zuster neemt, [of ze nu] de dochter van zijn vader of de dochter van zijn moeder [is], en hij haar schaamdelen en zij zijn schaamdelen gezien heeft, [dan] is dat een schande. Zij moeten daarom voor de ogen van hun volksgenoten uitgeroeid worden. [Omdat] hij de schaamdelen van zijn zuster ontbloot heeft, moet hij zijn ongerechtigheid dragen. 18 Wanneer een man met een vrouw slaapt die ongesteld is, en hij haar schaamdelen ontbloot, [de] bron van haar [bloeding], en zijzelf [voor hem] de bron van haar bloeding ontbloot, dan moeten zij beiden uit het midden van hun volk uitgeroeid worden. 19 Verder mag u de schaamdelen van de zuster van uw moeder en van de zuster van uw vader niet ontbloten. Omdat hij [de schaamdelen van] zijn bloedverwant heeft ontbloot, moeten zij hun ongerechtigheid dragen. 20 Een man die met zijn tante slaapt, ontbloot de schaamte van zijn oom. Zij moeten hun zonde dragen. Zij zullen kinderloos sterven. 21 Wanneer een man de vrouw van zijn broer neemt, is dat onreinheid. [Omdat] hij de schaamte van zijn broer ontbloot heeft, zullen zij kinderloos zijn.*

De zonden in deze verzen zijn zonden ten opzichte van de naaste, maar ook tegenover zichzelf. Met het begaan van deze zonden wordt Gods scheppingsorde met voeten getreden. Het zijn gevallen van incest, tegennatuurlijke en onnatuurlijke geslachtsgemeenschap en seksuele perversiteit.

Aan de opsomming van de meest afschuwelijke zonden gaat die van het vloeken van vader of moeder vooraf *(vers 9)*. Dat is niet voor niets. Het gaat niet om het een keer uitschelden van ouders, hoe erg dat ook al is, maar hun het kwade toewensen. Het is een houding van opstand, die Gods gezag in de ouders niet wil erkennen. Dat maakt de weg vrij voor elke denkbare gruweldaad. Gruweldaden zijn het gevolg van het ongebreideld volgen van de eigen wil met verwerping van alle gezag. Het is niet alleen het ontbreken van eerbied, maar het bewust vloeken van de ouders. Dat openbaart een verdorven wil. Wie dat doet, laadt bloedschuld op zich en moet worden gedood.

De gevallen die in de *verzen 10-18* volgen en waarop de doodstraf moet worden toegepast, zijn:

1. Overspel (echtbreuk).
2. Gemeenschap met de vrouw van zijn vader.
3. Gemeenschap met de schoondochter.
4. Homoseksuele gemeenschap.
5. Gemeenschap met een vrouw en haar moeder (de doodstraf vindt hier door verbranding plaats of er wordt bedoeld dat na de doodstraf de lichamen met vuur worden verbrand).
6. Gemeenschap van een man of een vrouw met een dier.
7. Gemeenschap van een man met zijn halfzus (straf: openbare terechtstelling).
8. Gemeenschap met een vrouw die ongesteld is.

Gemeenschap met de vrouw van zijn vader is de zonde van Ruben *(Gn 35:22)*. Dan is deze wet er nog niet en kost het hem niet zijn leven. Hij verliest er wel zijn eerstgeboorterecht door *(Gn 49:3-4)*. Deze zonde heeft ook de hoereerder in de gemeente in Korinthe begaan *(1Ko 5:1)*. Op hem wordt de geestelijke doodstraf – uitsluiting of excommunicatie – toegepast *(1Ko 5:13b)*.

En het gebeurde, toen Israël in dat land woonde, dat Ruben eropuit ging en met Bilha sliep, de bijvrouw van zijn vader; en Israël kwam dat te weten. (Gn 35:22)

Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

Er volgt nog het geval van gemeenschap met een tante en een schoonzus *(verzen 19-21)*. De doodstraf wordt niet uitgesproken, maar er wordt verklaard dat zij hun ongerechtigheid zullen dragen. De schuld zal op hen blijven rusten, zonder mogelijkheid tot reiniging door een offer. De straf is kinderloosheid, waarmee God het oordeel over deze zonde Zelf voltrekt *(Hs 4:10)*.

Afgezonderd voor God | *verzen 22-26*

> *22 U moet al Mijn verordeningen en al Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden, zodat het land, waar Ik u heen breng om er te wonen, u niet zal uitspuwen. 23 U mag niet wandelen overeenkomstig de verordeningen van het volk dat Ik vóór u uit ga verdrijven. Omdat zij al die dingen hebben gedaan, heb Ik een afkeer van hen. 24 Tegen u heb Ik gezegd: Ú zult hun land in bezit nemen en Ík zal [het] u geven om het in bezit te nemen, een land dat overvloeit van*

> *melk en honing. Ik ben de HEERE, uw God, Die u vanuit de volken afgezonderd heeft. 25 U moet daarom onderscheid maken tussen de reine en de onreine dieren, en tussen de onreine en de reine vogels, opdat u zich niet tot een afschuw maakt met de dieren en met de vogels en met alles wat op de aardbodem kruipt, [alles] wat Ik voor u heb afgezonderd door het onrein te verklaren. 26 U moet heilig voor Mij zijn, want Ik, de HEERE, ben heilig. Ik heb u van de volken afgezonderd om van Mij te zijn.*

Bewaring voor de zonden van de volken ligt alleen in het in acht nemen van al Gods verordeningen en al Gods bepalingen. Doen ze dat niet, maar handelen ze zoals het volk dat God voor hen uit heeft verdreven, dan zal Hij ook hen uit het land verdrijven. Het gevaar voor ons is hetzelfde, dat wij de gewoonten overnemen van de wereld om ons heen.

God heeft Zijn volk afgezonderd van de volken om hen heen, opdat zij Hem zullen toebehoren. Die scheiding moeten zij handhaven. Ze moeten een onderscheid aanbrengen tussen rein en onrein voedsel, een onderscheid dat God heeft aangebracht. Dat onderscheid te erkennen en daarnaar te handelen, dat wil zeggen alleen het reine te eten en het onreine niet te eten, zal hun tot zegen zijn.

Dit onderscheid, of die afzondering, moeten ook wij aanbrengen. Geestelijk toegepast blijven wij bewaard voor al de genoemde vormen van kwaad als wij ons voeden met geestelijk rein voedsel. Dan zal ons gedachteleven rein zijn en zullen onze handelingen tot eer van God zijn. Voeden wij ons echter met het voedsel van de wereld, dan gaan we als de wereld denken en gaan we ons gedragen als de wereld.

In dit hoofdstuk komt vooral het verbod op *"alles wat op de aardbodem kruipt" (vers 25)* naar voren. Dat betekent dat God Zijn volk aanspreekt op zijn laagste instincten, opdat die geen ruimte zullen krijgen zich te laten gelden.

Doodstraf voor een medium | *vers 27*

> *27 Wanneer een man of een vrouw in verbinding staat met de geest van een dode, of een waarzegger is, moeten zij zeker ter dood gebracht worden. Men moet hen met stenen stenigen. Hun bloed rust op henzelf.*

Een demon is er altijd op uit het door God gestelde onderscheid op te heffen en verleidt mensen ertoe in te dringen in een verboden geestelijk gebied. Wie zich daartoe laten verleiden, sluiten een verbond met de duivel en daardoor met de dood en de hel, die dan ook hun deel zal zijn. Zo iemand in Gods volk handhaven stelt het volk bloot aan het grote gevaar dat men hem of haar gaat opzoeken *(vers 6)*, wat een duidelijke verwerping van God betekent.

Leviticus 21

Voorschriften bij sterfgevallen | *verzen 1-6*

> *1 De HEERE zei tegen Mozes: Spreek tot de priesters, de zonen van Aäron, en zeg tegen hen: [Een priester] mag zichzelf niet verontreinigen met een dode onder zijn volksgenoten, 2 behalve met zijn naaste bloedverwant: met zijn moeder, met zijn vader, met zijn zoon, met zijn dochter, met zijn broer. 3 En met zijn zuster die maagd is, [die] nauw aan hem verwant is, die [nog] niet aan een man toebehoort. Met haar mag hij zich verontreinigen. 4 Hij mag zich [als] echtgenoot niet verontreinigen met zijn volksgenoten. Hij zou zichzelf daardoor ontheiligen. 5 [Priesters] mogen op hun hoofd geen kale plek maken, de rand van hun baard niet afscheren en in hun lichaam geen inkervingen maken. 6 Zij moeten heilig zijn voor hun God en de Naam van hun God mogen zij niet ontheiligen, want zij bieden de vuuroffers van de HEERE aan, het voedsel van hun God. Daarom moeten zij heilig zijn.*

Er zijn dingen die een gewone Israëliet wel mag doen, maar een priester niet. Het betreft hier verontreiniging door aanraking met de dood. Alleen in geval van naaste familieleden mag de priester ze aanraken, bijvoorbeeld om af te leggen. De hogepriester mag zelfs zijn vader of moeder niet aanraken als zij gestorven zijn *(verzen 10-11)*.

Wij zijn zowel gewone leden van Gods volk als priesters. Als gewone leden zijn we elke dag bezig in de wereld. Als priesters dienen we in het heiligdom in de tegenwoordigheid van God. In onze priesterdienst mogen we geen dingen toelaten die wel een plaats hebben in ons leven als volk van God.

We kunnen zo druk zijn met onze hobby of andere vormen van tijdverdrijf, dat dit ons denken op zondagmorgen nog helemaal in beslag neemt. Dan kunnen we geen priesterdienst uitoefenen. Er kunnen ook zorgen zijn van allerlei aard die ons zozeer in beslag nemen, dat we ook hierdoor worden gehinderd in onze priesterdienst.

(Heidense) rouwgebruiken zijn verboden voor priesters. We mogen bedroefd zijn, maar niet op de manier van de wereld, die zonder hoop is met betrekking tot de gestorvene *(1Th 4:13)*. De natuurlijke gevoelens mogen niet bepalend zijn voor onze priesterdienst. Het gaat om het brengen van het voedsel van God, wat Hem toekomt.

Maar wij willen niet dat u onwetend bent, broeders, wat betreft hen die ontslapen, opdat u niet bedroefd bent, zoals ook de overigen die geen hoop hebben. (1Th 4:13)

De plaats van elk aspect van het leven wordt door God bepaald, of het nu vreugde of rouw is. De Heer Jezus heeft Zich in Zijn dienst op aarde ook niet door natuurlijke gevoelens laten leiden. Als Zijn moeder zich in Zijn dienst wil mengen, wijst Hij haar terecht met de ogenschijnlijk harde woorden: *"Wat heb Ik met u te doen, vrouw?" (Jh 2:4)*. Toch heeft Hij haar lief en denkt in Zijn smartelijkste ogenblikken ook aan haar. Wanneer Hij aan het kruis hangt, geeft Hij Zijn moeder met de woorden *"zie, uw moeder"* over aan de zorg van Zijn discipel Johannes *(Jh 19:27)*.

Onze eerste verantwoordelijkheid is de dienst aan God, daarna pas die aan onze verwanten en anderen *(Mk 3:31-35)*. Onze dienst aan God houdt zeker ook zorg voor onze verwanten en zeer zeker voor onze ouders in *(Mt 15:4-6)*. We zijn huichelaars als we die zorg verwaarlozen met een beroep op onze dienst aan God. Maar als het gaat om de claim die verwanten willen leggen op onze dienst aan God, dan moeten we die afwijzen.

De vrouw en een dochter van een priester | *verzen 7-9*

> *7 Zij mogen geen vrouw nemen die een hoer of ontheiligde is. Zij mogen ook geen vrouw nemen die door haar man verstoten is, want [een priester] is heilig voor zijn God. 8 Daarom moet u hem voor heilig houden, want hij biedt het voedsel van uw God aan. Hij moet heilig voor u zijn, want Ik ben heilig. Ik ben de HEERE, Die u heiligt. 9 Als een dochter van een zekere priester zich ontheiligt door hoererij te bedrijven, dan ontheiligt zij haar vader. Zij moet met vuur verbrand worden.*

Genegenheid is goed, maar God wil dat we er als priesters wel zorgvuldig in zijn. Mensen aan wie de zonde kleeft, kunnen geen personen zijn aan wie we ons verbinden. De heiligheid van God blijft in alle dingen de norm. Dat maakt de ontucht van een priesterdochter zo ernstig. Hoe is zij zover

gekomen? Haar zonde heeft gevolgen voor de priesterdienst van haar vader. De ernst van haar zonde zien we daarin dat zij met vuur moet worden verbrand. Iemand die van zo dichtbij Gods heiligheid heeft leren kennen en dan zo durft te handelen, wordt prijsgegeven aan het oordeel van de verbranding.

Voor de priester is het een grote oneer dat zijn dochter zo heeft gehandeld. Hij zal zich afvragen wat zijn falen daarin is geweest. Als kinderen van gelovigen die een bepaalde dienst uitoefenen te midden van de gelovigen de wereld gaan dienen, werpt dat een smet op de dienst van de ouders. In dergelijke gevallen is het niet mogelijk bepaalde functies in de gemeente uit te oefenen *(1Tm 3:4-5)*. Tegelijk dragen kinderen van gelovige, Godvrezende ouders ook persoonlijk een grote verantwoordelijkheid en zullen er des te strenger om geoordeeld worden. Dit strenge oordeel zien we in het *"met vuur verbrand worden"*.

..., iemand die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, – maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God? – (1Tm 3:4-5)

Heiligheid van de hogepriester | *verzen 10-15*

> *10 De priester die de hoogste onder zijn broeders is, over wiens hoofd de zalfolie is uitgegoten en die gewijd is om de [priester]kleding aan te trekken, mag zijn hoofdhaar niet los laten hangen en zijn kleding niet scheuren. 11 Hij mag bij geen enkel lichaam van een dode komen. [Zelfs] met zijn vader en met zijn moeder mag hij zich niet verontreinigen. 12 Hij mag niet uit het heiligdom weggaan, zodat hij het heiligdom van zijn God niet ontheiligt, want de wijding van de zalfolie van zijn God is op hem. Ik ben de HEERE. 13 Hij moet een vrouw nemen die nog maagd is. 14 Een weduwe, een verstoten vrouw of een door hoererij ontheiligde vrouw, deze mag hij niet nemen, maar hij moet een maagd tot vrouw nemen uit zijn volksgenoten, 15 zodat hij zijn nageslacht onder zijn volksgenoten niet ontheiligt. Voorzeker, Ik ben de HEERE, Die hem heiligt.*

De heiligheidsnormen voor de hogepriester zijn nog strenger. De normen van heiligheid voor de hogepriester komen overeen met die voor de nazireeër *(Nm 6:1-7)*. Er is sprake van een bijzondere toewijding aan God. De hogepriester wordt hier *"de hoogste onder zijn broeders"* genoemd. Dat ziet vooral op de Heer Jezus. Hij wordt *"[de] Eerstgeborene ... onder vele broeders"*

(Rm 8:29) en *"[de] Eerstgeborene uit de doden" (Ko 1:18)* genoemd. Die 'broeders' zijn de gelovigen *(Hb 2:11).*

Want én Hij Die heiligt én zij die geheiligd worden, zijn allen uit één; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen ... (Hb 2:11)

De vrouw van de hogepriester moet een maagd zijn. Dat ziet op de bruid van de Heer Jezus, die ook zo wordt voorgesteld *(2Ko 11:2)*. Een maagd heeft nog geen gemeenschap met iemand gehad en is er geheel voor de bruidegom. Zo ziet de Heer Jezus Zijn bruid, de gemeente.

Want ik ben na-ijverig over u met een na-ijver van God; want ik heb u aan één Man verloofd om u als een reine maagd voor Christus te stellen. (2Ko 11:2)

Wie geen priesterdienst kunnen uitoefenen | *verzen 16-24*

> *16 De HEERE sprak tot Mozes: 17 Spreek tot Aäron en zeg: Niemand van je nageslacht, [al] hun generaties door, die een gebrek heeft, mag naar voren komen om het voedsel van zijn God aan te bieden. 18 Voorzeker, geen enkele man die een gebrek heeft, mag naar voren komen: een blinde man, of een verlamde, of iemand met een misvormd gezicht of te lange ledematen, 19 of iemand die een [vergroeide] breuk [in zijn] voet, of een [vergroeide] breuk [in zijn] hand heeft, 20 of iemand met een bochel, of een dwerg, of iemand met een vlek op zijn oog, of met uitslag, of een huidziekte of met verminkte testikels. 21 Geen enkele man uit het nageslacht van de priester Aäron met een gebrek mag naderbij komen om de vuuroffers van de HEERE aan te bieden. Hij heeft een gebrek, [daarom] mag hij niet naderbij komen om het voedsel van zijn God aan te bieden. 22 Hij mag [wel] het voedsel van zijn God eten, zowel van de allerheiligste als van de heilige [offergaven], 23 maar omdat hij een gebrek heeft, mag hij niet bij het voorhangsel komen en niet tot het altaar naderen, opdat hij Mijn heiligdommen niet ontheiligt, want Ik ben de HEERE, Die hen heiligt. 24 Mozes sprak [deze woorden] tot Aäron en tot zijn zonen, en tot al de Israëlieten.*

Er worden enkele uitzonderingen op de uitoefening van het priesterschap genoemd:

1. Dochters. Alleen zonen mogen priester zijn. Het vrouwelijke spreekt van de positie, het mannelijke van de kracht waarin de positie wordt verwerkelijkt. Weten dat je priester bent, is één ding, het in de praktijk ook te zijn is iets anders. Alleen een orthodoxe belijdenis ('dochter') maakt iemand nog geen priester ('zoon').

2. Als iemand nog te jong is. Priesters moeten een bepaalde leeftijd bereikt hebben. Om priesterdienst uit te kunnen oefenen is een zekere mate van geestelijke groei of rijping nodig.
3. Als iemand een bepaald lichaamsgebrek heeft. Een priester kan zoon zijn, een bepaalde leeftijd hebben en toch ongeschikt zijn om priester te zijn. Iemand met een gebrek mag wel van de heilige offergaven eten *(vers 22)*. Hij is niet onrein. Toch mag hij geen priesterdienst verrichten.

Het gebrek dat hij heeft, hoeft geen eigen schuld te zijn. Blindheid kan, geestelijk toegepast, het gevolg zijn van verkeerd onderwijs. Anderen krijgen sterk eenzijdig geestelijk onderwijs waardoor ze mismaakt raken, waardoor de verhoudingen in het begrijpen van de waarheid uit hun evenwicht raken.

Wat in Israël niet mogelijk is in letterlijke zin – iemand van zijn mismaaktheid afhelpen – is in de gemeente in geestelijke zin wel mogelijk: de Heer Jezus kan verandering in een toestand van mismaaktheid brengen als we ons aan Hem toevertrouwen.

Leviticus 22

Inleiding

In *Leviticus 21* is een lichaamsgebrek een reden waardoor men niet in het heiligdom mag dienen. In *Leviticus 22* wordt een andere reden genoemd en dat is verontreiniging. Bij een lichaamsgebrek is men niet verontreinigd. Hoewel er niet geofferd mag worden, mag men wel eten van de heilige offergaven. Dit laatste is bij verontreiniging ook verboden.

Drie soorten van verontreiniging | *verzen 1-5*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot Aäron en tot zijn zonen [en zeg]*
> *dat zij behoedzaam omgaan met de geheiligde [gaven] van de Israëlieten, die*
> *zij voor Mij heiligen, zodat zij Mijn heilige Naam niet ontheiligen. Ik ben*
> *de HEERE. 3 Zeg tegen hen: [Al] jullie generaties door geldt: elke man uit*
> *heel jullie nageslacht die in de nabijheid komt van de geheiligde [gaven] die de*
> *Israëlieten voor de HEERE heiligen, zolang zijn onreinheid op hem rust, die*
> *persoon moet van voor Mijn aangezicht uitgeroeid worden. Ik ben de HEERE.*
> *4 Niemand uit het nageslacht van Aäron die melaats is of een vloeiing heeft,*
> *mag van de geheiligde [gaven] eten, totdat hij rein is. Evenmin iemand die*
> *ook maar iets aanraakt dat onrein is door een dood lichaam, of iemand die een*
> *zaadlozing heeft gehad, 5 of iemand die welk kruipend dier dan ook aanraakt*
> *waardoor hij onrein wordt, of [die] een mens [aanraakt] waardoor hij onrein*
> *wordt, welke onreinheid hij ook heeft –*

Hier worden drie gevallen van onreinheid genoemd:

1. Onrein door melaatsheid. Melaatsheid is een beeld van de zonde die naar buiten uitbreekt.
2. Onrein door een vloeiing. Een vloeiing is iets dat uit iemand voortkomt en waardoor anderen worden verontreinigd die daarmee in aanraking komen, bijvoorbeeld valse leer. Deze onreinheden zijn blijvend.
3. Onrein door aanraking van iets dat onrein is, zoals een dode of een onrein dier. Aanraking met de dood zien we in ons gaan door deze wereld. Deze onreinheid kan van voorbijgaande aard zijn, want daarvan is reiniging mogelijk, zoals we in de volgende verzen zien.

Reiniging door water | *verzen 6-7*

> *6 een persoon die zoiets aanraakt, is onrein tot de avond en mag van de geheiligde [gaven] niet eten, maar hij moet zijn lichaam met water wassen. 7 Als de zon ondergegaan is, is hij [weer] rein. Daarna mag hij van de geheiligde [gaven] eten, want het is zijn voedsel.*

Aanraking van de wereld en de verontreiniging daardoor kunnen we niet altijd voorkomen. Het maakt ons onrein. Er wordt wel een middel gegeven om rein te worden: wassen met water. Voor ons betekent het dat we gereinigd moeten worden door het water van het Woord *(Ef 5:26)*. Dat gebeurt als we Gods Woord lezen en in ons hart opnemen. We zien dan in, waarin we onrein geworden zijn, we veroordelen dat voor Gods aangezicht en ervaren weer Zijn vrede in ons hart.

..., opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door [het] Woord, ... (Ef 5:26)

Verbod om een kadaver te eten | *verzen 8-9*

> *8 Een kadaver en een verscheurd [dier] mag hij niet eten, [want] daardoor zou hij zich verontreinigen. Ik ben de HEERE. 9 Zij moeten Mijn voorschriften in acht nemen, zodat zij geen zonde op zich laden en daardoor sterven, omdat zij dat ontheiligd hebben. Ik ben de HEERE, Die hen heiligt.*

Het eten van *"een kadaver"* is verboden. Wat we lezen ter verstrooiing, door de week, is geen voedsel voor de priester waarmee hij tot God kan komen. Alle vlees dat wordt genuttigd, moet volgens *Leviticus 17* eerst als een dankoffer aan de HEERE worden aangeboden.

Een *"verscheurd [dier]"* is een dier dat door geweld om het leven is gekomen. Een offerdier is ook op onnatuurlijke wijze omgekomen, maar is wel gedood met het offermes voor het aangezicht van God. Weer wordt benadrukt dat de HEERE hen heeft geheiligd en dat zij zich daarom zo moeten gedragen.

Het eten van de heilige gave | *verzen 10-16*

> *10 Geen enkele onbevoegde mag de heilige [gave] eten. Iemand die bij een priester inwoont of een dagloner is, mag de heilige [gave] niet eten. 11 Maar als een priester een persoon met zijn [eigen] geld heeft gekocht, mag die ervan eten. Ook zij die in zijn huis geboren zijn, mogen zelf van zijn voedsel eten.*

> *12 Als een priesterdochter aan een man toebehoort die niet bevoegd is [tot het priesterambt], mag zij niet eten van het hefoffer van de geheiligde [gaven]. 13 Maar als een priesterdochter weduwe wordt of verstoten wordt en zij geen nageslacht heeft en naar het huis van haar vader terugkeert, net als in haar jeugd, [dan] mag zij van het voedsel van haar vader eten. Geen enkele onbevoegde mag er echter van eten. 14 Wanneer iemand zonder opzet van de heilige [gave] eet, moet hij er een vijfde deel aan toevoegen en het met de heilige [gave] aan de priester [terug]geven. 15 Zij mogen namelijk de geheiligde [gaven] van de Israëlieten, die zij tot de HEERE omhooggeheven hebben, niet ontheiligen, 16 zodat zij schuld door ongerechtigheid op de [Israëlieten] zouden laden, als zij hun geheiligde [gaven] zouden eten; want Ik ben de HEERE, Die hen heiligt.*

In deze verzen hebben we nadere bepalingen over wie wel en wie niet van de heilige gave mogen eten. Het is alleen toegestaan voor de priester. Een uitzondering is degene die door de priester is gekocht of die in zijn huis geboren is. In beide gevallen heeft de priester het volle gezag erover. Gekocht te zijn door de Heer Jezus en opnieuw geboren te zijn en daardoor bij Zijn familie te horen geeft recht op deelname aan de priesterlijke maaltijd.

Een priesterdochter die buiten de priesterlijke familie trouwt, verspeelt het recht op het eten van de heilige gaven. Zij is nog wel een lid van het volk, maar toch is zij het recht kwijt. Toegepast: een gelovige die weet wat het is om priesterdienst uit te oefenen, trouwt met een gelovige die daar geen weet van heeft. Dat zal invloed hebben op zijn eigen priesterdienst. Als zo iemand trouwt met iemand die helemaal geen lid van het volk van God is, een ongelovige, zal dat een nog veel grotere negatieve invloed hebben.

Een priesterdochter kan, als ze weduwe is geworden, of is verstoten, en geen kinderen heeft, weer terugkeren naar haar vader. Dan mag zij weer eten van het voedsel van haar vader. We kunnen dat toepassen op iemand die na verdrietige ervaringen weer terugkeert tot wat in de jeugd werd beleden. Dan mag zo iemand weer nemen van het priesterlijke voedsel.

Het kan ook gebeuren dat onopzettelijk, maar toch onbevoegd, van de heilige gave wordt gegeten. Dan is er schuld, maar daarvan kan men vrij worden door een schuldoffer te brengen. Er zijn situaties waarin iemand deelneemt aan de priesterdienst en het genot daarvan, terwijl hij eigenlijk onbevoegd is. Dat kan gebeuren als iemand iets doet of zegt waardoor

een ander, zonder opzet, gekwetst wordt. Er is een schuld ontstaan. Als hem dat bekend wordt, kan er een schuldoffer worden gebracht, wat in de geestelijke betekenis wil zeggen dat eraan wordt gedacht dat de Heer Jezus daarvoor moest sterven.

De offerdieren | *verzen 17-25*

> *17 De HEERE sprak tot Mozes: 18 Spreek tot Aäron, tot zijn zonen en tot al de Israëlieten, en zeg tegen hen: Ieder uit het huis van Israël en uit de vreemdelingen in Israël die zijn offergave aanbiedt overeenkomstig al hun geloften en al hun vrijwillige gaven, die zij de HEERE als brandoffer aanbieden – 19 om een welgevallen voor u te vinden, moet het een mannetje zonder enig gebrek zijn van de runderen, de schapen of de geiten. 20 Niets waaraan een gebrek is, mag u aanbieden, want dat zou u niet ten goede komen. 21 En als iemand de HEERE een dankoffer aanbiedt als inlossing van een gelofte of als een vrijwillige gave uit de runderen of het kleinvee, [dan] moet het zonder enig gebrek zijn, wil het [u] ten goede komen. Er mag geen enkel gebrek aan zijn. 22 Blinde, kreupele of verminkte [dieren], of [dieren] met etterende wonden, uitslag of een huidziekte, deze mag u de HEERE niet aanbieden en daarvan mag u geen vuuroffer aan de HEERE op het altaar geven. 23 Maar een rund of een stuk kleinvee met te lange of te korte poten mag u [wél] als vrijwillige gave bereiden. Als gelofte[offer] zou het [u] echter niet ten goede komen. 24 Maar [een dier] met afgeknelde, verpletterde, afgescheurde of afgesneden [lichaamsdelen] mag u de HEERE niet aanbieden. Dat mag u in uw land niet doen. 25 Ook uit de hand van de vreemdeling mag u niets van dit alles uw God als voedsel aanbieden, want ze zijn geschonden; ze hebben een gebrek. Ze zouden u niet ten goede komen.*

In deze verzen wordt de aandacht gericht op de offerdieren zelf. Het woord hierover wordt niet alleen tot Aäron en zijn zonen gericht, maar tot het hele volk. Ze mogen allemaal komen met vrijwillige offers, maar die offers moeten dan wel volkomen zijn *(vgl. Ml 1:8,13-14)*. Dan zal de offeraar welgevallig zijn voor God.

Dieren met bepaalde gebreken stellen het gebrek aan inzicht voor dat de offeraar heeft in de Persoon en het werk van de Heer Jezus. Sommige aspecten worden benadrukt en andere aspecten komen niet aan bod. Het is belangrijk op te groeien *"in [de] genade en kennis van onze Heer en Heiland Je-*

zus Christus" (2Pt 3:18). Het is belangrijk dat we steeds meer en steeds weer zien en bedenken dat Hij het volkomen Lam is, *"vlekkeloos en onbesmet" (1Pt 1:19)*, van Wie zelfs de goddeloze Pilatus heeft getuigd: *"Ik vind geen schuld in deze Mens" (Lk 23:4,14,22)*.

Toch gaat de genade van God zover, dat – al is het inzicht in het werk van de Heer Jezus onvolkomen – we toch mogen komen met dat offer waaraan het gebrek van te lange of te korte leden kleeft. Het ziet op een kennis van de Heer Jezus die niet evenwichtig is. Een gebrekkig offer uit een rein hart waardeert God meer dan uit angst geen offer. God veronderstelt niet de mogelijkheid dat iemand opzettelijk een gebrekkig offer brengt.

Het betreft dan wel een vrijwillige gave. Als gelofteoffer mag het niet worden gebracht. Het onderscheid lijkt te zijn dat een vrijwillige gave meer spontaan ontstaat, terwijl een gelofteoffer een bepaalde aanleiding en overweging heeft. Iemand die pas bekeerd is, weet nog niet veel van de Heer Jezus, maar brengt in zijn spontaniteit een offer, zonder er echt over nagedacht te hebben. Daarbij kan hij dan uitingen van dankbaarheid gebruiken die tekortdoen aan het werk van de Heer Jezus of waarbij hij iets zegt van de Heer Jezus wat niet bij Hem hoort. Van iemand die al meer van de Heer Jezus heeft gezien of zou moeten hebben gezien, kan God dat niet aanvaarden.

Wat God niet aanvaardt, zijn offers waar onzorgvuldig mee is omgegaan, waardoor de gebreken in het offer de schuld zijn van de offeraar. Die aanvaardt Hij ook niet als ze in het land aangekomen zijn. Hij aanvaardt ook de offers niet die een lid van Gods volk door een vreemdeling ter hand zijn gesteld. Het zogenaamde moois dat ongelovigen ons over de Heer Jezus vertellen, neemt God niet uit onze hand aan. Hij wil dat wij ons zelf met de Heer Jezus bezighouden en ons door Zijn gaven laten onderwijzen. De offers die zo in ons hart worden gewerkt, zullen ons welgevallig doen zijn voor God.

Geen onnatuurlijke dingen | *verzen 26-33*

> *26 De HEERE sprak tot Mozes: 27 Wanneer er [een jong van] een rund, een schaap of een geit geboren is, moet het zeven dagen bij zijn moeder blijven. [Pas] wanneer het acht dagen of ouder is, zal het [u] ten goede komen als offergave van het vuuroffer voor de HEERE. 28 U mag niet een rund of een stuk*

> *kleinvee met zijn jong op dezelfde dag slachten. 29 En wanneer u de HEERE een lofoffer brengt, moet u het zo offeren dat het u ten goede komt. 30 Het [lofoffer] moet op dezelfde dag gegeten worden. U mag daarvan niets overlaten tot de [volgende] morgen. Ik ben de HEERE. 31 U moet Mijn geboden in acht nemen en ze houden. Ik ben de HEERE. 32 U mag Mijn heilige Naam niet ontheiligen, opdat Ik in het midden van de Israëlieten geheiligd word. Ik ben de HEERE, Die u heiligt, 33 Die u uit het land Egypte geleid heeft, opdat Ik tot een God voor u ben. Ik ben de HEERE.*

Hier worden enkele onnatuurlijke dingen genoemd die in de dienst van God een plaats zouden kunnen krijgen, maar waarvoor gewaarschuwd wordt.

De eerste zeven dagen mag er niets met een pasgeboren dier gebeuren. Pas vanaf de achtste dag kan het als offer gaan dienen. Dat doet denken aan het pasgeboren jongetje dat op de achtste dag besneden wordt *(Lv 12:2-3)*. De besnijdenis stelt het oordeel voor en maakt rein. Dieren worden natuurlijk niet besneden, maar het beeld is hetzelfde. De eerste zeven dagen zijn ze als het ware onder de smet van de oude schepping. De achtste dag spreekt altijd van een nieuw begin.

Elk onnatuurlijk element in het offer is verboden *(vers 28; vgl. Ex 23:19b)*. God erkent de natuurlijke verhoudingen. De Heer Jezus erkent die ook, zoals Hij ook doet tijdens Zijn leven op aarde *(Jh 19:27)*.

U mag een bokje niet koken in de melk van zijn moeder. (Ex 23:19b)

Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar in zijn [huis]. (Jh 19:27)

Het lofoffer moet worden gegeten op dezelfde dag dat het geslacht wordt. Wat aan de HEERE wordt gewijd, is ook geestelijk voedsel voor de offeraar. Als we God aanbidden voor Zijn Zoon, is dat, hoewel niet het doel, versterking voor de innerlijke mens. Die versterking kun je niet opdoen door een tijd later nog eens terug te denken aan wat je destijds hebt gebracht. Wijding aan God is een zaak die telkens weer fris moet zijn. God geeft Zijn geboden aan een volk dat door Hem uit Egypte is verlost met het doel dat Hij hun God zal zijn. De Heer Jezus heeft ons verlost om ons tot Zijn eigen volk te maken, een volk dat Hem toegewijd is en dat Hem in alles in dankbaarheid erkent.

Leviticus 23

Ineiding

In de voorgaande hoofdstukken is sprake van heilige personen, heilige kleding, heilige gaven en heilige plaatsen. In dit hoofdstuk is sprake van zeven heilige tijden ofwel feesttijden. De feesten worden in dit hoofdstuk in hun samenhang voorgesteld, waardoor de feesten een profetische beschrijving geven. Drie feesten worden een feest genoemd: het Feest van de ongezuurde broden, het Wekenfeest en het Loofhuttenfeest *(Ex 23:14-16; Dt 16:16)*.

De zeven feesten – zeven is het getal van volmaaktheid of van een volle periode – geven de weg aan waarlangs God Zijn volk sinds het kruis zal brengen in de rust van de grote sabbat die voor de schepping zal aanbreken: het duizendjarig vrederijk. Dat is de tijd waarin alles tot voleinding is gekomen wat God Zich met betrekking tot de aarde heeft voorgenomen. Het hoofdstuk begint en eindigt veelzeggend met de sabbat *(verzen 3,39)*.

Als we de profetie in de Schrift willen bestuderen, vinden we vooral veel aanwijzingen in de zogenoemde 'drie grote zevens': de *zeven feesten* hier, de *zeven gelijkenissen* over het koninkrijk der hemelen in *Mattheüs 13* en de *zeven brieven* aan de zeven gemeenten in *Openbaring 2-3*.

Een overzicht van de feesten en hun profetische betekenis:

	Feest	**Leviticus 23**	**Profetische betekenis**
1	Pascha	*vers 8*	De dood van de Heer Jezus
2	Ongezuurde broden	*verzen 6-8*	Het geheiligd leven van de verlosten
3	Eerstelingsgarve	*verzen 9-14*	De opstanding van de Heer Jezus
4	Wekenfeest	*verzen 15-21*	De komst van de Heilige Geest op aarde, waardoor de gemeente is ontstaan
	Tussentijd	*vers 22*	De tijd dat de gemeente op aarde is, is de tijd dat Israël onder de volken is verstrooid. Als de tijd van de gemeente op aarde voorbij is, zal een rest van Israël behouden worden, dat het nieuwe Israël zal zijn *(Rm 11:25-26)*. Zij krijgen de beloofde zegen, waaraan ook de heidenen deel via hen zullen krijgen.

5	Feest van het bazuingeschal	*verzen 23-25*	Er vindt een geestelijk ontwaken plaats van een overblijfsel in Israël. De verstrooide Israëlieten keren terug naar hun land.
6	Verzoendag	*verzen 26-32*	Berouw en bekering en aanvaarding door de HEERE van het overblijfsel
7	Loofhuttenfeest	*verzen 33-43*	Het overblijfsel, dat het geheel van het nieuwe Israël van God is, geniet de beloofde zegen van het duizendjarig vrederijk.

Tabel 1: De feesttijden van de HEERE

De feesttijden zijn van de HEERE | *verzen 1-2*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: De feestdagen van de HEERE, die u moet uitroepen, zijn heilige samenkomsten. Dit zijn Mijn feestdagen:*

Het woord *"feestdagen"* is eigenlijk 'bestemde tijd'. Daarom is het beter van *"feesttijden"* te spreken. God heeft die tijden vastgesteld, Hij heeft ze voor Zichzelf bestemd. God heeft ze op deze wijze bepaald en in die volgorde omdat Hij in die feesten Zijn wegen met Zijn volk laat zien.

In *Numeri 28-29* wordt ook over deze feesten gesproken, maar daar ligt de nadruk meer op de offers die dan moeten worden gebracht. Hier ligt de nadruk op de *"heilige samenkomsten"* die op die dagen plaats moeten vinden. Dit geeft aan dat die feesten niet individueel worden beleefd, maar als volk. De toepassing voor ons ligt niet in het houden van christelijke feestdagen, maar in de ene samenkomst die de gemeente kent: de *"eigen bijeenkomst" (Hb 10:25)*, de samenkomst van de gemeente, die we niet zullen verzuimen. In de samenkomst van de gemeente komen de aspecten van alle feesttijden in hun geestelijke betekenis aan de orde.

De feesttijden zijn die van de *HEERE*. Hij noemt ze hier *"Mijn feesttijden"* omdat deze feesttijden door Hem bepaald of bestemd zijn. Op die dagen moet het volk samenkomen, waarbij het er vooral om gaat wat de HEERE krijgt. Met dat doel moeten de Israëlieten deze feesttijden *"uitroepen"* en op die dagen wordt Gods volk 'samengeroepen'. Het gaat van de HEERE uit en Hij is het Middelpunt ervan. Wat Jerobeam doet, die een feest voor Israël organiseert *"in de maand die hij in zijn [eigen] hart bedacht had" (1Kn 12:33)*, is dan ook opstand tegen God.

Het sabbatsgebod | *vers 3*

> *3 Zes dagen mag er werk verricht worden, maar op de zevende dag is het sabbat, een dag van volledige rust, een heilige samenkomst. Geen enkel werk mag u doen. Het is in al uw woongebieden een sabbat voor de HEERE.*

De sabbat staat los van de feesttijden *(verzen 37-38)*. Het hoofdstuk begint ermee en eindigt ermee. De wereldgeschiedenis begint en eindigt er ook mee: bij de schepping rust God op de zevende dag; deze wereld sluit haar geschiedenis af met de sabbat van het duizendjarig vrederijk, de sabbatsrust die er overblijft voor het volk van God *(Hb 4:9)*. Door de zonde is de rust van het begin al spoedig verstoord. Daarom geldt nu nog de situatie waarover de Heer Jezus spreekt als Hij zegt: *"Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk [ook]" (Jh 5:17)*. De zeven feesttijden geven de weg aan die God bewandelt om te komen tot de rust van het einde.

Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. (Hb 4:9)

In geestelijke zin begint het leven van de gelovige met rust. Pas als hij rust in het werk van de Heer Jezus heeft gevonden, heeft hij rust voor zijn geweten. Vervolgens kan hij met die rust in zijn hart zijn weg gaan en voor de Heer Jezus werken in een wereld waar die rust niet aanwezig is. Wat dat betreft mag hij vooruitzien naar de komende rust van het vrederijk. Als de gelovige sterft, mag hij ingaan in de rust van God in de hemel en rusten van al zijn werken van geloof die hij op aarde heeft gedaan *(Hb 4:10)*.

Want wie in Zijn rust ingaat, komt ook zelf tot rust van zijn werken, evenals God van de Zijne. (Hb 4:10)

De sabbat is de dag waarop God heeft gerust. Het is de rust van God. Hij wil Zijn volk daarin laten delen. Het volk is verplicht die dag te houden, zoals is vastgelegd in de wet: *"Gedenk de sabbatdag, dat [u] die heiligt" (Ex 20:8)*. De sabbat is ook een gedenkdag met het oog op de verlossing van het volk uit de macht van Egypte *(Dt 5:14-15)*, dat een beeld is van de wereld en de zonde.

Het vrederijk laat beide aspecten zien: God rust, en de vloek is weggenomen en de zonde aan banden gelegd. Nog een betekenis van de sabbat is die van een verbond tussen God en Zijn volk *(Ez 20:12; Ex 31:12-17)*. Het is een bijzonder kenmerk in het onderscheid tussen de Jood en de heiden.

Ook heb Ik hun Mijn sabbatten gegeven, om een teken te zijn tussen Mij en hen, zodat zij zouden weten dat Ik de HEERE ben Die hen heiligt. (Ez 20:12)

De sabbatsrust die straks op aarde zal zijn, kenmerkt nu al de gelovige. Van die rust mogen de gelovigen samen genieten als ze bij elkaar komen en een *"heilige samenkomst"* hebben. Het is de rust van het geweten door het volbrachte werk van de Heer Jezus *(Mt 11:28)*. God wil met Zijn volk samenkomen vooral omdat Hij geniet van de rust die de Heer Jezus heeft aangebracht. God rust in Hem en in Zijn werk. Het is een sabbat voor al onze woonplaatsen, niet alleen tijdens de samenkomsten. Die rust mag ons hele leven kenmerken.

Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. (Mt 11:28)

Opdracht de feesttijden uit te roepen | *vers 4*

> *4 Dit zijn de feestdagen van de HEERE, de heilige samenkomsten, die u op hun vastgestelde tijd moet uitroepen.*

Nu komen de feesten die tot de rust van het vrederijk zullen voeren. Ze zijn al een keer in de inleiding genoemd in verband met de profetische betekenis. Nu gaat het om *"hun vastgestelde tijd"*:

1. Het Pascha moet worden gehouden op de 14e van de eerste maand.
2. Het Feest van de ongezuurde broden, dat onmiddellijk op het Pascha aansluit en wordt gehouden van de 15e tot de 22e van de eerste maand.
3. De eerstelingsgarve; deze wordt aangeboden op een sabbat na het begin van de oogst.
4. Het Wekenfeest, het middelste feest, in de derde maand, is vijftig dagen na het aanbieden van de eerstelingsgarve; dit feest wordt het Wekenfeest genoemd omdat het zeven weken na het vorige plaatsvindt.

Met het vijfde feest begint de tweede groep van drie feesten die precies een half jaar later plaatsvinden:

1. Het feest van nieuwe maan is op de 1e van de zevende maand.
2. De Verzoendag is op de 10e van de zevende maand.
3. Het Loofhuttenfeest is van de 15e tot de 22e van de zevende maand.

Er is verband tussen de eerste groep feesten en de tweede groep feesten:

1. Op 10-1 moet het paaslam in huis worden genomen; op 10-7 is de Verzoendag.

2. Op 15-1 begint het Feest van de ongezuurde broden; op 15-7 begint het Loofhuttenfeest.

Een andere indeling van de feesten kan worden gemaakt naar de woorden *"de HEERE sprak tot Mozes"*: de *verzen 1,9,23,26,33*.

De oogstfeesten kunnen pas in het land worden gevierd. Er zijn drie oogstfeesten:

1. Het feest van de eerstelingsgarve wordt gevierd als het allereerste graan van het land komt. Dat is de gersteoogst.
2. Daarna volgt vijftig dagen later de tarweoogst *(Ex 9:31-32; Ru 1:22; 2:23)* en worden de beweegbroden gebracht.
3. In de zevende maand vindt het laatste oogstfeest, het Loofhuttenfeest, plaats ter gelegenheid van de wijnoogst en de olijvenoogst.

Het Pascha | *vers 5*

> *5 In de eerste maand, op de veertiende [dag] van de maand, tegen het vallen van de avond, is het Pascha voor de HEERE.*

De feesten beginnen met het Pascha. De behoudenis op aarde, voorgesteld in de sabbat als een beeld van het vrederijk, begint met wat het Pascha voorstelt: Christus en Zijn werk op het kruis *(1Ko 5:7b)*. Evenzo is de rust die een zondaar voor zijn geweten nodig heeft te vinden in Christus en Zijn werk aan het kruis. In *Exodus 12* verklaart God het Pascha tot een nieuw begin, *"het begin van de maanden ... de eerste ... van de maanden van het jaar" (Ex 12:2)*. Daar wordt de zevende maand van het jaar tot de eerste maand van het jaar gemaakt. Een zondaar die tot bekering komt, krijgt en begint een nieuw leven.

Want ook ons Pascha, Christus, is geslacht. (1Ko 5:7b)

De eerste viering, in Egypte, is met het oog op de verlossing uit Egypte. Het bloed bevrijdt hen van het oordeel van God. Het is een unieke viering. Het ziet op de bekering van een zondaar. Elke volgende viering is een gedachtenis aan die gebeurtenis *(Nm 9:1-5)*. Dat zien we terug in de viering van het avondmaal, dat we elke eerste dag van de week vieren. Hier in *Leviticus* is het Pascha een feest voor de HEERE. Het is van belang dat wij leren kennen wat het ware Paschalam voor *God* betekent als de grondslag

waarop Hij een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal hebben, waar aan de zonde niet meer wordt gedacht.

Het feest van de ongezuurde broden | *verzen 6-8*

> *6 En op de vijftiende dag van die maand is het Feest van de ongezuurde [broden] voor de HEERE. Zeven dagen [lang] moet u [dan] ongezuurde [broden] eten. 7 Op de eerste dag moet u een heilige samenkomst hebben. Geen enkel dienstwerk mag u [dan] doen. 8 Zeven dagen [lang] moet U de HEERE een vuuroffer aanbieden. Op de zevende dag is er dan een heilige samenkomst. Geen enkel dienstwerk mag u [dan] doen.*

Direct aansluitend op het Pascha volgt het Feest van de ongezuurde broden. Deze twee feesten vormen een eenheid. In *Lukas 22* worden beide feesten vereenzelvigd: *"Het Feest van de ongezuurde broden nu, Pascha geheten" (Lk 22:1)*. Het Feest van de ongezuurde broden wordt gekenmerkt door de afwezigheid van zuurdeeg. De volledige afwezigheid van zuurdeeg, dat een beeld is van de zonde, heeft de wandel en natuur van Christus op aarde gekenmerkt en wordt ook in ons vervuld voor zover we Christus in ons leven laten zien.

In de beelden van de Schrift stelt zuurdeeg altijd de zonde voor, waarbij de zonde zich in verschillende vormen openbaart. Er is sprake van:

1. *"Het zuurdeeg van de farizeeën en sadduceeën" (Mt 16:5-12)*. Hiermee wordt de leer van farizeeën bedoeld, dat is het wetticisme of het toevoegen aan Gods Woord, en de leer van de sadduceeën, dat is het rationalisme of afdoen van Gods Woord.
2. Het *"zuurdeeg van Herodes" (Mk 8:15)*, dat zijn de vleselijke genoegens.
3. *"Oud zuurdeeg", "zuurdeeg van slechtheid en boosheid" (1Ko 5:8)*, dat is een zondige levenspraktijk.
4. *"Een beetje zuurdeeg" (Gl 5:9)*, dat dwaalleer over het werk van de Heer Jezus voorstelt.
5. Het *"zuurdeeg, dat een vrouw nam en verborg in drie maten meel" (Mt 13:33)*. Dit vormt geen uitzondering op het feit dat zuurdeeg altijd zonde voorstelt. Het stelt het invoeren van afgodische beginselen in het koninkrijk der hemelen voor *(Zc 5:5-11)*.

Het eten van ongezuurde broden is een beeld van het zich voeden met de Heer Jezus, in Wie niets van de zonde aanwezig is. Dat geldt voor Zijn leven op aarde, Zijn bestaan daarvóór en voor Zijn leven nu in de hemel. Hij is op aarde het ware graanoffer geweest, waarin ook geen zuurdeeg aanwezig mag zijn *(Lv 2:11)*.

Van Hem kunnen we pas 'eten' als we de betekenis van het Pascha kennen. Eerst moeten we ons voeden met Zijn dood, daarna pas kunnen we ons voeden met Zijn leven. Zonder bekering en wedergeboorte kan Hij slechts een goed voorbeeld zijn, maar geen voedsel.

Het feest wordt zeven dagen gevierd. Zeven is het getal van de volmaaktheid en stelt hier ons hele leven voor. Op de eerste dag en op de zevende dag moet er een heilige samenkomst zijn. Daarbij mag niets van menselijke inspanning of verplichting een rol spelen. Op elke dag moet een vuuroffer worden gebracht. Alle eer gaat naar de HEERE, Hij wordt geprezen. Zo mogen wij de samenkomsten beleven en mag ons leven ook rondom de samenkomsten zich afspelen als een lofprijzing voor de Heer.

De eerstelingsgarve | *verzen 9-14*

> *9 De HEERE sprak tot Mozes: 10 Spreek tot de Israëlieten, en zeg tegen hen: Wanneer u in het land komt dat Ik u geven zal, en u de oogst ervan binnenhaalt, dan moet u de eerste schoof van uw oogst naar de priester brengen. 11 Hij moet de schoof voor het aangezicht van de HEERE bewegen, opdat Hij een welgevallen in u vindt. Op de dag na de sabbat moet de priester de [schoof] bewegen. 12 U moet op de dag dat u de schoof beweegt, een lam zonder enig gebrek van een jaar oud als brandoffer voor de HEERE bereiden, 13 met een bijbehorend graanoffer van twee tiende [efa] meelbloem, met olie gemengd, als een vuuroffer voor de HEERE, een aangename geur, en een bijbehorend plengoffer van een kwart hin wijn. 14 U mag geen brood, geroosterd graan en vers graan eten tot op deze zelfde dag dat u de offergave van uw God gebracht hebt. Het is een eeuwige verordening, [al] uw generaties door, in al uw woongebieden.*

Hier begint een nieuw feest. De eerstelingsgarve – letterlijk: de garf van het begin – moet worden gebracht *"op de dag na de sabbat"*, dat wil zeggen op de eerste dag van de nieuwe week. De Heer Jezus heeft het Pascha op vrijdag gevierd en is op vrijdag gestorven. De dag erna, op de sabbat, is het

begin van het Feest van de ongezuurde broden en dan ligt Hij in het graf. Op eerste dag van de week is Hij opgestaan en dat is de dag waarop de eerstelingsgarve naar de priester wordt gebracht. De eerstelingsgarve spreekt van de opstanding van de Heer Jezus uit de doden. Hij is de Eersteling uit de doden *(1Ko 15:20,23)*, het begin van een nieuwe oogst voor God.

Maar nu, Christus is opgewekt uit [de] doden, als Eersteling van hen die ontslapen zijn. (1Ko 15:20)

Maar ieder in zijn eigen orde: Christus als Eersteling, daarna die van Christus zijn, bij Zijn komst. (1Ko 15:23)

In geestelijk opzicht is de aansluiting met het vorige feest van belang. In Zijn opstanding heeft de Heer Jezus, nadat Hij door Zijn dood God volmaakt heeft verheerlijkt op het terrein van de zonde, alles wat dat terrein beheerst, achter Zich gelaten. De dood, de zonde, de macht van de satan, het oordeel, heeft met Hem geen enkele verbinding meer. Het besef dat ik met zo Iemand verbonden ben, Iemand Die is opgestaan uit de dood, geeft mij de kracht om een 'ongezuurd leven' te leiden.

In *Johannes 19* staat: *"De dag van die sabbat was groot" (Jh 19:31)*. Die sabbat is om drie redenen groot:

1. Het is altijd al de belangrijkste dag van de week.
2. Het is de eerste dag van de ongezuurde broden, het feest dat direct op het Pascha volgt.
3. Het is de sabbat die voorafgaat aan het feest van de eerstelingsgarve.

God heeft ervoor gezorgd dat de Heer Jezus is gestorven op de dag dat het Pascha wordt gevierd en dat Hij is opgestaan op de dag dat de eerstelingsgarve naar de priester wordt gebracht. Zo zijn de eerste drie feesten, en ook het Wekenfeest, dat is het Pinksterfeest, dat vijftig dagen later volgt, precies vervuld in het jaar dat de Heer Jezus sterft.

Het feest van de eerstelingsgarve kan alleen in het land plaatsvinden. De garve moet naar de priester worden gebracht. Hij beweegt die voor het aangezicht van de HEERE en dat maakt hem, die de garve brengt, welgevallig. Door de opstanding van de Heer Jezus zijn wij voor God aangenaam. Wij mogen als priester over de opgestane Heer aan de Vader vertellen.

Het kan niet anders of er komen ook een brandoffer en een graanoffer bij. De opstanding van de Heer Jezus is niet los te zien van Zijn volmaakte leven en Zijn dood waarin Hij God heeft verheerlijkt. Het is niet mogelijk

aan Hem te denken zonder te denken aan het kruis. Het plengoffer van wijn ontbreekt niet. Het stelt de vreugde voor die dit offer aan God geeft.

Het verbod *"u mag geen brood eten ... tot op deze zelfde dag"* (vers 14) is het verbod om iets te eten van de nieuwe oogst, voordat daarvan iets aan *"uw God"* is gebracht. We kunnen hieruit leren dat wij altijd met God moeten beginnen, elke dag, elke maaltijd, elk voornemen, elk werk (vgl. Mt 6:33). Het is belangrijk Hem te vereren *"met de eerstelingen van heel je opbrengst"* (Sp 3:9).

Zoekt echter eerst het koninkrijk <van God> en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u erbij gegeven worden. (Mt 6:33)

Wat betreft het in geestelijke zin nuttigen van het voedsel van het land wordt ons in dit voorschrift voorgesteld dat het pas te nuttigen is als we dat verbinden met de opstanding van de Heer Jezus. Daardoor is het voor ons mogelijk geworden te genieten van alle zegeningen die het land, de hemelse gewesten, voor ons heeft.

De twee beweegbroden | *verzen 15-21*

> *15 U moet dan vanaf de dag na de sabbat [gaan] tellen, vanaf de dag dat u de schoof van het beweegoffer gebracht hebt. Zeven volle weken zullen het zijn.*
> *16 Tot de dag na de zevende sabbat moet u vijftig dagen tellen. Dan moet u de HEERE een nieuw graanoffer aanbieden. 17 Uit uw woongebieden moet u twee broden meebrengen, [bestemd voor] een beweegoffer. Ze moeten van twee tiende [efa] meelbloem zijn, met zuurdeeg gebakken; het zijn de eerstelingen voor de HEERE. 18 U moet dan [samen] met het brood zeven lammeren zonder enig gebrek van een jaar oud, en één jonge stier – het jong van een rund – en twee rammen aanbieden. Ze zijn een brandoffer voor de HEERE, met het bijbehorende graanoffer en de bijbehorende plengoffers, een vuuroffer, een aangename geur voor de HEERE. 19 Verder moet u één geitenbok als zondoffer en twee lammeren van een jaar oud als dankoffer bereiden. 20 De priester moet ze met het brood van de eerstelingen als beweegoffer voor het aangezicht van de HEERE bewegen, met de twee lammeren. Ze zijn een heilige [gave] voor de HEERE, [bestemd] voor de priester. 21 U moet op diezelfde dag uitroepen [dat] u een heilige samenkomst hebt. U mag geen enkel dienstwerk doen. Het is een eeuwige verordening, in al uw woongebieden, [al] uw generaties door.*

Het feest van de eerstelingsgarve is voor de *"woongebieden"* (vers 14). Het spreekt ervan dat we thuis bezig zijn met de opgestane Heer. Dit bezig zijn

is een voorbereiding, een geestelijke oefening, op het volgende feest dat na vijftig dagen volgt. Aan dit feest is weer een heilige samenkomst verbonden.

Vijftig dagen na de eerstelingsgarve wordt een andere eersteling gebracht *(vers 17)*. De eerstelingsgarve is van gerst. De eersteling van het Wekenfeest is van tarwe. Deze wordt ook *"een nieuw graanoffer"* genoemd *(vers 16)*. De eerstelingsgarve komt zo van het land en wordt direct aan de HEERE aangeboden. De eerstelingen van het Wekenfeest ondergaan een proces van malen en bakken om er de beweegbroden van te maken. Dit nieuwe graanoffer bevat zuurdeeg. Het komt voor het aangezicht van de HEERE, maar niet op het altaar *(Lv 2:12)*.

Dit verwijst naar de uitstorting van de Heilige Geest, die plaatsvindt vijftig dagen nadat de Heer is opgestaan, op het Pinksterfeest op een eerste dag van de week *(Hd 2:1-4)*. Daardoor ontstaat de gemeente. De eerstelingsgarve stelt de Heer Jezus voor. De beweegbroden stellen niet de Heer Jezus, maar de gemeente voor. De gemeente bestaat uit mensen die van nature zondaars zijn, maar in wie de werking van het zuurdeeg (de zonde) tot staan is gebracht door het oordeel dat de Heer Jezus heeft gedragen. Dit zien we in het beeld van het brood dat wordt gebakken in het vuur waardoor het zuurdeeg zijn werkzaamheid wordt ontnomen.

Het brood moet thuis worden klaargemaakt in de tijd tussen de eerstelingsgarve en het Wekenfeest. Dat is een tijd van voorbereiding. Het wordt uit de woongebieden meegebracht. Over de vijftig dagen die liggen tussen de opstanding van de Heer Jezus en het Pinksterfeest wordt iets gezegd in het begin van het boek *Handelingen (Hd 1:1-5)*. De Heer heeft in die dagen met Zijn discipelen gesproken *"over de dingen die het Koninkrijk van God betreffen" (Hd 1:3)*, dat is over Gods getuigenis op aarde tijdens Zijn afwezigheid.

Het getal *"twee"* in de *"twee broden"* wijst erop dat de gemeente bestaat uit gelovigen uit twee mensengroepen: Joden en heidenen *(Ef 2:14-16)*. Het getal 'twee' wijst ook op een afdoende getuigenis *(2Ko 13:1)*. De twee broden spreken van het getuigenis van God dat op aarde door de gemeente wordt afgelegd als gevolg van het werk van de Heer Jezus en daarop is gegrond.

Dit is [de] derde keer dat ik naar u toe kom: in [de] mond van twee of drie getuigen zal elke zaak vaststaan. (2Ko 13:1)

De broden zijn tarwebroden. De gemeente heeft hetzelfde leven als de Heer Jezus. Hij is de tarwekorrel die in de aarde is gevallen en is gestorven en die veel vrucht heeft voortgebracht *(Jh 12:24)*. De gemeente legt getuigenis af van wat de Heer Jezus op aarde is geweest. De leden van de gemeente vertonen de nieuwe natuur, dat is de natuur van Hem Die nu in de hemel is.

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. (Jh 12:24)

De gemeente wordt hier voorgesteld in de eerstelingen. Zo spreekt het Nieuwe Testament ook over de gelovigen als eerstelingen *(Jk 1:18; Rm 8:23; Hb 12:23)*.

Naar Zijn wil heeft Hij ons voortgebracht door [het] Woord van [de] waarheid, opdat wij in zekere zin een eersteling van Zijn schepselen zouden zijn. (Jk 1:18)

Bij de beweegbroden worden veel offers gebracht. Dat past bij de rijke vrucht van het werk van de Heer Jezus. Deze rijke vrucht zien we in de gemeente. Bij de offers is nu ook een zondoffer *(vers 19)*. Dat is nodig om te voorzien in het falen van ons getuigenis voor God op aarde. Dit zondoffer ontbreekt bij de eerstelingsgarve die een beeld is van de Heer Jezus. Er is ook een dankoffer, het offer dat de gemeenschap tussen God en Zijn volk en tussen de leden van het volk onderling voorstelt.

De priester beweegt de broden voor het aangezicht van de HEERE. De priester mag er ook van eten. Wij mogen als priesters de waarheid van de gemeente als Gods getuigenis op aarde, als *"pilaar en grondslag van de waarheid" (1Tm 3:15)*, voor God heen en weer bewegen. We mogen Hem erover vertellen hoe groot dat voor Hem en ons is. Dat is tevens voedsel voor ons. Het geeft kracht deze waarheid in praktijk te brengen. We moeten daarbij wel bedenken dat het gaat om Hem Die de waarheid is en Die in het volgende vers wordt voorgesteld als de verborgenheid van de Godsvrucht: *"En ongetwijfeld, groot is de verborgenheid van de Godsvrucht: Hij Die geopenbaard is in [het] vlees, gerechtvaardigd in [de] Geest, gezien door [de] engelen, gepredikt onder [de] volken, geloofd in [de] wereld, opgenomen in heerlijkheid" (1Tm 3:16)*.

Aan het bewegen van de broden wordt weer een heilige samenkomst verbonden. De Heer wil niet dat onze samenkomsten door ons als een soort dienstwerk worden ervaren. Hij wil dat we onze diensten hebben als feesten voor *Hem*. Anders verworden *"de feesten van de HEERE"* tot 'feesten

van de Joden' *(Jh 6:4; 5:1; 7:2)* of een feest van broeders en zusters, wat een grote degradatie van deze feesten betekent.

En het Pascha, het feest van de Joden, was nabij. (Jh 6:4)

De arme en de vreemdeling | *vers 22*

> *22 Wanneer u de oogst van uw land binnenhaalt, mag u de rand van uw akker bij [het binnenhalen van] uw oogst niet helemaal afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, mag u niet oprapen. U moet het laten liggen voor de arme en de vreemdeling. Ik ben de HEERE, uw God.*

Dit vers is belangrijk in verband met de profetische betekenis van het hele hoofdstuk. Als de oogst van de eerstelingen is binnengehaald, is niet alle oogst ingehaald. Als de gemeente van de aarde is weggenomen, blijft er nog een getuigenis voor God op aarde over. De nalezing is voor de arme en de vreemdeling. De arme behoort tot Gods volk. In de arme zien we een beeld van het overblijfsel dat straks in Jeruzalem zal zijn en dat ellendig en arm zal zijn. In de vreemdeling zien we een beeld van de volken tot wie het evangelie van het koninkrijk zal komen en dat zal worden aangenomen.

De dag van het bazuingeschal | *verzen 23-25*

> *23 De HEERE sprak tot Mozes: 24 Spreek tot de Israëlieten en zeg: In de zevende maand, op de eerste [dag] van de maand, moet u een rustdag houden, een gedenkdag [aangekondigd] door [bazuin]geschal, een heilige samenkomst. 25 U mag geen enkel dienstwerk doen en u moet de HEERE een vuuroffer aanbieden*

Hier begint een nieuw spreken van de HEERE, een nieuw gedeelte. De feesten die nu volgen, vinden plaats in de zevende maand, die vroeger de eerste maand was. Het is een nieuw begin dat het einde inluidt – in *Exodus 23* lezen we over *"het Feest van de inzameling aan het einde van het jaar" (Ex 23:16)*. De laatste drie feesten volgen elkaar snel op. Ze worden gevierd op de eerste dag, op de tiende dag en van de vijftiende tot de tweeëntwintigste dag.

Bij Israël begint de maand altijd met nieuwe maan. Dan moet de bazuin worden geblazen: *"Blaas [op] de bazuin bij nieuwemaan" (Ps 81:4)*. De maan ontvangt zijn licht van de zon en weerspiegelt dat. Het getuigenis van Israël is verdonkerd, maar er komt een tijd dat het weer zal beginnen te schijnen.

Dat is als de gemeente is opgenomen. God zal Zijn volk eerst verlossen uit de benauwdheid die hun is aangedaan door hun vijanden. Daarna zal het volk het licht dat van God afkomstig is, weer gaan doorgeven.

De dag begint met rust, tot bezinning komen. Dat is altijd de start van iets nieuws. Het startsein wordt gegeven door de bazuin *(Nm 10:3,10; Js 27:13)*. De bazuin is een beeld van het Woord van God. Als Gods Woord ingang krijgt in hart en geweten, bewerkt dat eerst verootmoediging, ophouden met eigen inspanningen, tot rust komen. De eerste tekenen van het herstel dat Israël zal beleven, zullen zijn dat zij zich verootmoedigen voor de HEERE *(Zc 12:10-14)*. Dat zien we in het volgende feest.

De Verzoendag | *verzen 26-32*

> *26 De HEERE sprak tot Mozes: 27 Alleen op de tiende [dag] van deze zevende maand is de Verzoendag. U moet een heilige samenkomst houden. U moet uzelf dan verootmoedigen en de HEERE een vuuroffer aanbieden. 28 Op diezelfde dag mag u geen enkel werk doen, want het is de Verzoendag, om voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verzoening voor u te doen. 29 Voorzeker, iedere persoon die zich op diezelfde dag niet verootmoedigt, moet van zijn volksgenoten worden afgesneden. 30 En elke persoon die op diezelfde dag enig werk verricht, die persoon zal Ik uit het midden van zijn volk ombrengen. 31 U mag geen enkel werk doen. Het is een eeuwige verordening, [al] uw generaties door, in al uw woongebieden. 32 Het moet voor u een sabbat zijn, een dag van volledige rust, en u moet uzelf verootmoedigen. 's Avonds, op de negende [dag] van de maand, moet u uw sabbat vieren, vanaf de avond tot aan de [volgende] avond.*

De Verzoendag is uitvoerig behandeld in *Leviticus 16*. Hier gaat het om de profetische samenhang die er is met de andere feesten. Zo worden hier de offers voor Aäron en zijn huis niet genoemd. Er is slechts sprake van een vuuroffer. De nadruk valt hier op verootmoediging en het afzien van enig werk.

De gedachte aan verzoening moet bij ons verootmoediging bewerken. Verzoening is nodig vanwege onze zonden. Die verzoening hebben wij niet kunnen bewerken. Om ons te verzoenen met God is het nodig geweest dat de Heer Jezus tot zonde is gemaakt en Zijn bloed heeft gestort, dat wil zeggen dat Hij in de dood is gegaan, want het loon van de zonde is

de dood. Door Zijn bloed heeft Hij verzoening bewerkt. Op een andere manier is het niet mogelijk.

De vreugde van het Loofhuttenfeest – het volgende en afsluitende feest – moet noodzakelijk worden voorafgegaan door verootmoediging. Pas na de belijdenis, die het volk met de woorden van *Jesaja 53* zal uitspreken *(Js 53:1-12)*, kan het feest worden. Op de Verzoendag zal de Hogepriester uit het heiligdom komen. Dan zullen ze zien op Hem Die zij doorstoken hebben en Hij zal hen vergeven.

Het Loofhuttenfeest | *verzen 33-36*

> *33 De HEERE sprak tot Mozes: 34 Spreek tot de Israëlieten en zeg: Vanaf de vijftiende dag van deze zevende maand is het zeven dagen [lang] Loofhuttenfeest voor de HEERE. 35 Op de eerste dag is er een heilige samenkomst. Geen enkel dienstwerk mag u doen. 36 Zeven dagen [lang] moet u de HEERE vuuroffers aanbieden. Op de achtste dag moet u een heilige samenkomst houden en de HEERE een vuuroffer aanbieden. Het is een bijzondere samenkomst. U mag geen enkel dienstwerk doen.*

De wijnoogst en de olijvenoogst vormen de aanleiding voor het Loofhuttenfeest. Wijn is een beeld van de vreugde *(Ps 104:15a)*, (zalf)olie is een beeld van de Heilige Geest *(1Jh 2:21,27)*.

> *...:*
> *wijn, die het hart van de sterveling verblijdt,*
> *... (Ps 104:15a)*

Beide staan ze in verbinding met het vrederijk. De Heilige Geest zal vreugde bewerken in allen die in het vrederijk leven. Dat is voor de aarde in het algemeen en Israël in het bijzonder het doel van Gods wegen.

De offers die op dit feest worden gebracht, worden uitvoerig in *Numeri 29* beschreven (zie de uitleg daar). Israël zal in de toekomst begrijpen dat de zegen van het vrederijk uitsluitend op het werk van de Heer Jezus aan het kruis is gebaseerd.

Aan het Loofhuttenfeest is een achtste dag verbonden *(vers 36)*. Die ziet vooruit op de eeuwigheid. In *Johannes 7* spreekt de Heer Jezus op deze achtste dag over de Heilige Geest *(Jh 7:37-39)*. Hij zegt dat Die zal komen als Hij verheerlijkt in de hemel is. Dat is gebeurd

> *En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus [daar] en riep aldus: Als iemand dorst heeft, laat hij bij Mij komen en drinken! Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, Die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want [de] Geest was [er] nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:37-39)*

op de Pinksterdag, waardoor de gemeente is ontstaan. De gemeente is geen onderwerp van de profetie. Profetie heeft altijd met de aarde te doen en de gemeente hoort niet bij de aarde, maar bij de hemel, bij de eeuwigheid.

De offers bij de feesten | *verzen 37-38*

> *37 Dit zijn de feestdagen van de HEERE, die u moet uitroepen als heilige samenkomsten om een vuuroffer voor de HEERE aan te bieden: brandoffer en graanoffer, slachtoffer en plengoffers, al naargelang het voorschrift voor die bepaalde dag, 38 naast de [offers op] de sabbatten van de HEERE, naast uw geschenken, naast al uw gelofteoffers en naast al uw vrijwillige gaven, die u aan de HEERE geeft.*

Voor er een verdere beschrijving van het Loofhuttenfeest plaatsvindt, vindt eerst nog een herinnering aan de belangrijkste elementen van de feesten plaats als een soort samenvatting:

1. De feesten moeten *"als heilige samenkomsten"* worden uitgeroepen. Het volk moet samenkomen om tot God te naderen en met Hem gemeenschap te hebben.
2. Deze gemeenschap komt op speciale wijze tot uitdrukking in het brengen van offers.
3. De priesters en het hele volk worden eraan herinnerd dat alle andere offers ook zullen worden gebracht, wat weergegeven wordt door het woord *"naast"*.

Vervolg van het Loofhuttenfeest | *verzen 39-44*

> *39 Maar vanaf de vijftiende dag van de zevende maand, wanneer u de opbrengst van het land ingezameld hebt, moet u het feest van de HEERE zeven dagen [lang] vieren. Op de eerste dag is het rustdag en op de achtste dag is het rustdag. 40 Op de eerste dag moet u voor uzelf vruchten van sierlijke bomen, takken van palmbomen, takken van loofbomen en van beekwilgen nemen, en u moet zich zeven dagen [lang] voor het aangezicht van de HEERE, uw God, verblijden. 41 Dat feest voor de HEERE moet u per jaar zeven dagen [lang] vieren. Het is een eeuwige verordening, [al] uw generaties door. In de zevende maand moet u het vieren. 42 Zeven dagen moet u in de loofhutten wonen. Alle ingezetenen van Israël moeten in loofhutten wonen, 43 zodat de generaties na*

> *u weten dat Ik de Israëlieten in loofhutten liet wonen, toen Ik hen uit het land Egypte geleid heb. Ik ben de HEERE, uw God. 44 Zo maakte Mozes de feestdagen van de HEERE aan de Israëlieten bekend.*

Hier vervolgt de HEERE de beschrijving van het Loofhuttenfeest. De hele oogst van het land is ingezameld. Kan het nu anders zijn dan dat het hele volk vol dankbaarheid aan de HEERE voor Hem een feest viert? Als wij alle zegeningen overzien waarmee God ons gezegend heeft, kan het dan anders dan dat ons hart overstroomt van dankbaarheid en vreugde?

Het feest begint met een sabbatsrust – wat niet betekent dat de eerste dag van het feest ook op een sabbat valt – en het eindigt ermee. Dit feest stelt de tijd voor die *"[de] bedeling van de volheid der tijden"* wordt genoemd *(Ef 1:10a)*. Dat is de tijd waarin Gods voornemen in vervulling gaat *"om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder één Hoofd samen te brengen in Christus" (Ef 1:10b)*. Christus zal dan als de ware Adam samen met Zijn gemeente als Zijn vrouw over de schepping regeren.

Van de verschillende vruchten en takken van diverse bomen moeten hutten gemaakt worden. Het is allemaal symbolisch voor het zich geplaatst weten in de zegeningen van het beloofde land. De vruchten van sierlijke bomen spreken van genot voor tong en oog. Alles wat gesmaakt en gezien wordt, is een weldaad voor de zintuigen van de mens. Er is niets wat stoort. De palmtakken spreken van overwinning en verkwikking *(Jh 12:13; Op 7:9; Ex 15:27)*. Het voortdurende groen van de takken van loofbomen spreekt van blijvende jeugdigheid, terwijl de takken van beekwilgen laten zien dat waar eens treurzang was, daarvoor in de plaats vreugdegejuich is gekomen.

> *..., namen zij de takken van de palmbomen en gingen uit Hem tegemoet, en riepen: Hosanna! Gezegend Hij Die komt in [de] Naam van [de] Heer, <en:> De Koning van Israël! (Jh 12:13)*

Het hele tafereel van loofhutten is één grote lofzang op Gods grote daden. Hij heeft alles voor het volk gedaan om het in de door Hem beloofde zegen te brengen. Hij heeft het uit de slavernij van Egypte gevoerd en via Zijn wegen ten slotte in de eeuwige rust gebracht. Zoals Hij Zijn volk eens uit de macht van de vijand heeft bevrijd en in het beloofde land heeft bracht, zo zal Hij in de nabije toekomst Zijn volk uit de benauwdheid redden en in de beloofde zegen brengen. Zij hebben door ontrouw de zegen van het

land verspeeld. Dat zal in de toekomst niet meer gebeuren. Hij zal Zijn wetten in hun harten geven en Zijn volk zal Hem dienen. Hij is het waard om daarvoor eeuwig geprezen te worden – en dat zal ook gebeuren.

De vreugde die straks het deel van Israël en van de schepping zal zijn, mag nu al elke dag het deel van de gelovigen zijn *(Jh 15:11; 16:24; 17:13; 1Jh 1:4)*. Zij mogen en kunnen die vreugde genieten omdat zij nieuw leven bezitten, leven uit God, het eeuwige leven. Dit leven zullen ze binnenkort in volmaaktheid genieten als de Heer Jezus komt om de gemeente tot Zich te nemen.

Dit heb Ik tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt. (Jh 15:11)

Leviticus 24

Inleiding

Leviticus 23 heeft de grote profetische lijn in Gods heilsgeschiedenis laten zien. De eerste vier feesten hebben hun toepassing gevonden in de gemeente. De toepassing van de drie feesten van de zevende maand op Israël moet nog komen. Hoe het profetisch met Israël is gesteld, maakt *Leviticus 24* duidelijk. Het eerste gedeelte *(verzen 1-9)* laat de dienst van de hogepriester in het heiligdom zien, die hij uitoefent in de nacht. Het tweede gedeelte *(verzen 10-23)* laat zien waarom Israël terzijde is gezet. Daartoe dient een geschiedenis als illustratie. Deze geschiedenis is de tweede die in *Leviticus* voorkomt, na die van de dood van de zonen van Aäron *(Lv 10:1-2)*. Ook deze geschiedenis moet dienen om een belangrijk beginsel te laten zien.

Olie voor het licht | *verzen 1-2*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Gebied de Israëlieten dat zij zuivere olie, [uit] gestoten olijven, naar u toe brengen voor het licht, om voortdurend een lamp te laten branden.*

De *verzen 2-4* zijn een nagenoeg woordelijke herhaling van wat in *Exodus 27* staat *(Ex 27:20-21)*. In *Numeri* zien we dat Aäron de opdracht uitvoert *(Nm 8:3)*. De olie die gebruikt wordt, moet door de Israëlieten worden gebracht. Het volk wordt betrokken bij het in stand houden van het licht in het heiligdom. Op deze wijze bepaalt God het hele volk erbij dat er licht is in het heiligdom. Het is hun verantwoordelijkheid in overeenstemming met dat licht te leven. De geschiedenis in de *verzen 10-23* laat zien dat ze daarin hebben gefaald.

Aäron deed dat: aan de voorzijde van de kandelaar stak hij de lampen ervan aan, zoals de HEERE Mozes geboden had. (Nm 8:3)

Het licht moet altijd branden | *verzen 3-4*

> *3 Aäron moet die voor het aangezicht van de HEERE voortdurend verzorgen, van de avond tot de [volgende] morgen, aan de buiten[kant] van het voorhangsel van de getuigenis in de tent van ontmoeting. Het is een eeuwige verordening,*

> *[al] uw generaties door. 4 Op de kandelaar van zuiver [goud] moet hij de lampen voor het aangezicht van de HEERE voortdurend verzorgen.*

De hogepriester moet ervoor zorgen dat in de nacht het licht van de kandelaar helder blijft branden. Daarvoor moet hij de kandelaar van olie voorzien. Profetisch wijst dit erop dat het volk, al schijnt het verloren, bevindt het zich in geestelijke duisternis en is het los van God, toch door het hogepriesterschap van de Heer Jezus in de hemel als een gedachtenis voor het aangezicht van God blijft bestaan.

Het licht schijnt in het heiligdom. De wereld ziet het niet. Het belicht de hemelse dingen, waardoor wij nu al kunnen zien wat onze hemelse zegeningen zijn *(Jh 16:13)*. Wij mogen dat licht ook verspreiden. Dat doen we door met andere gelovigen over deze dingen te spreken. Het licht van de kandelaar valt in de eerste plaats op de kandelaar zelf, dat wil zeggen dat de Heer Jezus het onderwerp van het gesprek zal zijn.

Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. (Jh 16:13)

De lampen moeten 's nachts blijven branden, als het volk door duisternis omhuld is. Het volk slaapt, maar zal weer tot leven worden gewekt door het blazen van de bazuin *(Lv 23:24)*. Tot die tijd zorgt de Hogepriester ervoor dat het licht in het heiligdom blijft schijnen.

De dienst van het volk tegenover God vindt periodiek, op voorgeschreven tijdstippen plaats. De dienst van de Heer Jezus als de Hogepriester ten opzichte van het volk vindt niet periodiek, maar voortdurend, ononderbroken plaats. Het is voor ons ook een bemoediging te weten, dat de Heer altijd aan ons denkt, ook al denken wij niet altijd aan Hem.

De toonbroden | *verzen 5-9*

> *5 Verder moet u meelbloem nemen en er twaalf koeken van bakken. Eén koek moet twee tiende [efa] zijn. 6 U moet ze dan in twee rijen leggen, zes per rij, op de tafel die met zuiver [goud overtrokken] is voor het aangezicht van de HEERE. 7 U moet ook op [elke] rij zuivere wierook leggen, en die zal dienen als gedenkoffer voor het brood. Het is een vuuroffer voor de HEERE. 8 Elke sabbatdag moet hij dat voor het aangezicht van de HEERE verzorgen, voort-*

> *durend; omwille van de Israëlieten is het een eeuwig verbond. 9 Het [brood] is voor Aäron en zijn zonen. Zij moeten dat op de heilige plaats eten, want het is voor hem allerheiligst, [afkomstig] uit de vuuroffers van de HEERE. Het is een eeuwige verordening.*

Verder is er zorg voor het brood op de tafel van de toonbroden. Wat hier over de toonbroden wordt gezegd, is een aanvulling op wat we erover lezen in *Exodus 25* *(Ex 25:23-30)*.

De twaalf toonbroden stellen de twaalf stammen van Israël voor. De zuivere wierook erop geeft aan dat van het volk, zoals God het naar Zijn raadsbesluit ziet, in Zijn heiligdom een aangename geur opstijgt. Het reukwerk spreekt van de Heer Jezus, want in zichzelf heeft het volk niets wat voor God aangenaam is.

In het heiligdom zien we hoe Gods plannen helder blijven stralen, ook al is het volk ontrouw. God ziet in het licht van de kandelaar voortdurend de toonbroden: beeld van het volk, gedragen door de tafel, beeld van de Heer Jezus. Steeds wordt er gesproken over *"voor het aangezicht van de HEERE"* *(verzen 3,4,6,8)*.

De toonbroden zijn gemaakt van fijn meel. Daarvan wordt ook het graanoffer gemaakt *(Lv 2:1)*. Het is de vrucht van de aarde en spreekt van de Heer Jezus als de volmaakte Mens op aarde. Hij is ook het leven van de gelovigen en daarom spreken de twaalf toonbroden van het volk van God.

De priesters maken zich een met het volk door van dit brood te eten. Zij die gewend zijn aan het zijn in Gods tegenwoordigheid, voeden zich met de gedachte dat God Zijn volk liefheeft, ondanks hun falen. Zij zullen delen in Gods liefde voor Zijn volk en dat zal hen inspireren dat volk te dienen, ondanks hun ontrouw.

Godslastering en de straf daarvoor | *verzen 10-23*

> *10 Eens trok de zoon van een Israëlitische vrouw, die tevens de zoon van een Egyptische man was, [die] te midden van de Israëlieten [woonde], eropuit. Toen raakten de zoon van de Israëlitische [vrouw] en een Israëlitische man met elkaar slaags in het kamp. 11 Daarbij lasterde de zoon van de Israëlitische vrouw de Naam, hij vloekte. Daarop brachten zij hem naar Mozes. De naam van zijn moeder was Selomith, de dochter van Dibri. Zij behoorde tot de stam*

> *Dan. 12 Zij namen hem in hechtenis om in afwachting van het bevel van de HEERE over hem een beslissing te nemen. 13 De HEERE sprak tot Mozes: 14 Breng hem die gevloekt heeft, buiten het kamp. Dan moeten allen die het gehoord hebben, hun handen op zijn hoofd leggen en moet heel de gemeenschap hem stenigen. 15 En tot de Israëlieten moet u spreken: Iedereen die zijn God vloekt, moet zijn zonde dragen. 16 Wie de Naam van de HEERE lastert, moet zeker ter dood gebracht worden. Heel de gemeenschap moet hem zeker stenigen. Zowel de vreemdeling als de ingezetene moet zeker gedood worden als hij de Naam gelasterd heeft. 17 Ook als iemand welke mens dan ook om het leven brengt, moet hij zeker gedood worden. 18 Wie [andermans] dier om het leven brengt, moet dat [dier] vergoeden: een leven voor een leven. 19 Als iemand zijn naaste letsel toebrengt, moet hem hetzelfde aangedaan worden wat hij gedaan heeft: 20 breuk voor breuk, oog voor oog, tand voor tand. Zoals hij de ander letsel heeft toegebracht, moet hem hetzelfde toegebracht worden. 21 Wie een dier doodslaat, moet dat vergoeden; maar wie een mens doodslaat, moet ter dood gebracht worden. 22 Voor u geldt één recht, zowel voor de vreemdeling als voor de ingezetene, want Ik ben de HEERE, uw God. 23 Zo sprak Mozes tot de Israelieten. Toen brachten zij hem die gevloekt had, buiten het kamp en stenigden hem met stenen. En de Israëlieten deden zoals de HEERE Mozes had geboden.*

Na in het heiligdom te hebben gezien wat het volk voor God is, laat deze geschiedenis in beeld zien wat de uitwendige toestand van het hele volk is. Een Israëlitische vrouw heeft door haar verbinding met een Egyptische man een lasterende zoon voortgebracht. De vrouw is met deze Egyptenaar getrouwd in de tijd dat zij nog met het volk in slavernij in Egypte was.

Haar man en zoon behoren tot de *"grote [groep van] mensen van allerlei herkomst"* die met de Israëlieten uit Egypte meegetrokken zijn *(Ex 12:38)*. De zoon bewijst dat zijn hart met Egypte verbonden is gebleven. Er is geen enkel respect voor de HEERE. Hij tart Hem zelfs door bij een ruzie met een Israëliet *"de Naam"* te lasteren.

Met 'de Naam' wordt het geheel van Gods wezen bedoeld, niet een bepaalde voorstelling van God zoals die in elke Naam afzonderlijk wordt weergegeven. De man spreekt er niet slechts kwaad van, maar 'vloekt' de Naam, wat betekent dat hij de Naam lastert. Hij schrijft die Naam tegen beter weten in kwade dingen toe.

Dit is een beeld van de geestelijke toestand van het volk Israël, waarvan Jeruzalem bij uitstek het toonbeeld is. Voor Israël geldt, wat gezegd wordt van Jeruzalem: *"De grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar ook hun Heer gekruisigd is" (Op 11:8)*.

Israëls grootste zonde is de lastering van de Heer Jezus. Ze hebben Hem gedood. Dat is het beeld dat in *vers 17* naar voren komt. Daarom is het volk ter dood gebracht, dat wil zeggen dat God het heeft verworpen. Het is nu *"Lo-Ammi"*, dat betekent *"niet Mijn volk" (Hs 1:9)*. De vrouw is van de stam van Dan. Deze stam heeft een ongunstige klank en betekenis onder de stammen van Israël *(Gn 49:16-17; Ri 17:1-13; 18:1-31)*. Het is opmerkelijk dat dit geval van Godslastering met deze stam verbonden is.

Dan zal over zijn volk rechtspreken,
als een van de stammen van Israël.
Dan zal een slang zijn op de weg,
een adder op het pad,
die in de hielen van het paard bijt,
zodat zijn berijder achterovervalt.
(Gn 49:16-17)

Wat betreft de zaak zelf is niet duidelijk wat er met de zoon moet gebeuren. Daarom wordt hij gevangengehouden tot er een uitspraak van de HEERE komt over de toe te passen straf. Dit is een van de vier gevallen waarin Mozes op een Goddelijk antwoord moet wachten in een situatie waarin niet duidelijk is hoe er gehandeld moet worden *(Nm 9:6-14; 15:32-36; 27:1-11)*.

De HEERE bepaalt dat de man gestenigd moet worden. Eerst moeten allen die de lastering hebben gehoord, hun handen op zijn hoofd leggen. Het opleggen van handen betekent het zich een maken met het voorwerp waarop de handen worden opgelegd. In dit geval leggen zij de schuld van de misdaad waarvan zij getuigen zijn geweest op het hoofd van de dader. Zij ontlasten daarmee zichzelf.

Deze lasteraar van de Naam is de eerste die krachtens de wet van Mozes de doodstraf ondergaat. Later wordt deze wet door goddeloze rechters misbruikt om de Heer Jezus ter dood te veroordelen *(Mt 26:65b-66)*. Stéfanus zal de eerste martelaar voor de Naam van de Heer Jezus zijn door misbruik van deze wet door dezelfde misdadige rechters *(Hd 6:11)*.

Zie, nu hebt u de lastering gehoord; wat vindt u ervan? Zij nu antwoordden en zeiden: Hij is [de] dood schuldig. (Mt 26:65b-26)

De bepalingen voor vergelding van toegebracht letsel of doodslag zijn op dat moment al van toepassing voor Israël *(Ex 21:12-36)*. Het geval van de zoon van de Egyptenaar is de aanleiding om deze regels van vergelding

ook voor de vreemdeling van toepassing te verklaren *(vers 22)*. Het beginsel van *"oog voor oog, tand voor tand"* geeft aan dat de strafmaat in overeenstemming moet zijn met de misdaad, niet hoger en niet lager. Het gaat om een rechtvaardige straf.

De beide gedeelten in dit hoofdstuk staan niet in chronologische volgorde. In de geschiedenis van het volk zal het zo zijn dat eerst Israël verworpen zal worden vanwege zijn zonde. Daarna breekt de nacht voor het volk aan. Tijdens die nacht houdt de hogepriester het licht brandend. Het is de genade van God dat Hij die volgorde heeft omgedraaid. Hij kent de hardnekkigheid van Zijn volk, maar Hij handelt naar Zijn eigen voornemen. Dit voornemen zal uitgevoerd worden vanwege de dienst van de Heer Jezus nu in het heiligdom.

Leviticus 25

Inleiding

In *Leviticus 23* gaat het over het herstel van Israël als volk. Maar niet alleen het volk staat God voor ogen, Zijn ogen zijn ook op het land gericht. Land en volk horen bij elkaar *(Gn 15:1-21)*. In dit hoofdstuk gaat het over het land: *"Het land behoort Mij toe" (vers 23)*. Als het volk zo verarmt dat het land verkocht moet worden, zal dit Gods plannen niet verstoren. Hij stelt een jubeljaar in het vooruitzicht. Daarin zal alles weer terugkeren naar de oorspronkelijke eigenaars.

Het sabbatsjaar | *verzen 1-7*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes bij de berg Sinaï: 2 Spreek tot de Israëlieten, en zeg tegen hen: Wanneer u gekomen bent in het land dat Ik u geven zal, dan moet het land rust krijgen, een sabbat voor de HEERE. 3 Zes jaar mag u uw akker bezaaien, zes jaar mag u uw wijngaard snoeien en de opbrengst ervan inzamelen. 4 Maar in het zevende jaar moet het voor het land sabbat zijn, een periode van volledige rust, een sabbat voor de HEERE. Uw akker mag u niet bezaaien en uw wijngaard mag u niet snoeien. 5 Wat er na uw [laatste] oogst [nog] opkomt, mag u niet oogsten, en de druiven van uw ongesnoeide wijnstok mag u niet plukken. Het is een jaar van volkomen rust voor het land. 6 [De opbrengst van] de sabbat van het land zal voor u als voedsel dienen: voor u en uw slaaf en uw slavin, uw dagloner en uw bijwoner, die bij u als vreemdeling verblijven. 7 Ook voor uw vee en voor de [wilde] dieren die in uw land [leven], mag heel de opbrengst ervan als voedsel dienen.*

Deze verzen gaan over het sabbatsjaar, niet over het jubeljaar. Het sabbatsjaar is eens in de zeven jaar, het jubeljaar eens in de vijftig jaar. Er is een overeenkomst. Beide zijn een beeld van het vrederijk. Het verschil is dat het sabbatsjaar spreekt van rust *(Hb 4:9)* en het jubeljaar van herstel *(Hd 3:21)* en vrijheid *(Rm 8:21)*. Zoals

Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. (Hb 4:9)

..., Die [de] hemel moet opnemen tot op [de] tijden van [de] herstelling van alle dingen, waarvan God heeft gesproken door [de] mond van Zijn heilige profeten van oudsher. (Hd 3:21)

..., in [de] hoop dat ook de schepping zelf zal worden vrijgemaakt van de slavernij van de vergankelijkheid tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God. (Rm 8:21)

het volk zes dagen moet werken en moet rusten op de zevende dag, zo moet het land waarin het straks leeft, zes jaar bewerkt worden en in het zevende jaar een jaar rust krijgen.

Wat de HEERE te zeggen heeft over het sabbatsjaar en het jubeljaar, zegt Hij tegen *"Mozes bij de berg Sinaï" (vers 1; Lv 7:38; 26:46; 27:34)*. In het voorgaande vinden we vooral dat de HEERE tot Mozes spreekt vanuit de tent van ontmoeting of de tent der samenkomst *(Lv 1:1)*. Dat benadrukt meer dat God met Zijn volk wil samenkomen om de gedachten van Zijn hart met hen te delen over wat Hij voor hen heeft. Hier gaat het om wat God in Zijn hart heeft ten aanzien van Zijn land. Daarover heeft Hij al met Mozes op de Sinaï gesproken, waar Hij ook aan Mozes de tabernakel heeft laten zien, wat Zijn wens toont om bij Zijn volk te wonen. Volk en land horen bij elkaar.

Het sabbatsjaar staat in het teken van Gods trouw en het geloof van het volk in die trouw. In het zesde jaar mag het volk niet zaaien, wel oogsten *(verzen 21-23)*. In het zevende jaar zullen ze eten van wat vanzelf opkomt. God zal ervoor zorgen dat er voldoende is. Hij zal in het zesde jaar zoveel in het land geven, dat het volk het zesde, zevende en achtste jaar genoeg te eten zal hebben. Dat Hij dat belooft, moet voldoende zijn voor het volk. In het zevende jaar mogen ze niets doen. Pas in het achtste jaar mogen ze weer zaaien, zodat ze in het negende jaar weer kunnen oogsten.

De Israëlieten zijn pachters van het land. Ze zijn dienaren van de HEERE *(vers 55)*. God wil dat Zijn volk dat goed beseft. Zes jaar lang mogen zij genieten van alles wat het land oplevert, maar van het zevende jaar geldt: *"Het land behoort Mij toe" (vers 23)*. Dat is geen straf, maar een zegen: ze hoeven niet te werken. We zien dat ook bij het verzamelen van het manna. Op de zesde dag kan het volk twee keer zoveel verzamelen, zodat ze de zevende dag niet hoeven te verzamelen.

Het is *"een sabbat voor de HEERE" (vers 4)*, niet alleen voor het volk of voor het land. Het gaat om de rust van God. Het houden van dit sabbatsjaar voor het land betekent dat het volk Gods rechten op het land erkent. Deze erkenning zal grote zegen geven: rust en voorspoed voor drie jaar *(verzen 20-22)*. Israël heeft die sabbatsjaren nooit gevierd, zoals ze zich aan geen enkel

gebod van God hebben gehouden. Dan zorgt God ervoor dat Zijn land rust krijgt door het volk in ballingschap te sturen *(2Kr 36:21)*.

..., om het woord van de HEERE, bij monde van Jeremia [gesproken], te vervullen, totdat het land behagen zou scheppen in zijn sabbats[jaren]. Het rustte al de dagen van de verwoesting, totdat de zeventig jaar vervuld waren. (2Kr 36:21)

God laat ons in Zijn rust delen. Het is de enige rust die echt rust genoemd kan worden. Niets anders dan wat Gods rust is, kan onze rust zijn. God rust in de Heer Jezus en Zijn werk, en dat is ook onze rust. Die rust mogen we nu al kennen in ons hart. Straks zal die over de hele aarde zijn. De Heer verlangt ernaar dat wij ook nu al tijden van rust kennen, om samen met Hem te genieten van het erfdeel. Voor ons betekent dat: genieten van de zegeningen in de hemelse gewesten.

Er wordt nog een bepaling toegevoegd aan het gebruik van het voedsel dat in het sabbatsjaar vanzelf opkomt: dat voedsel is voor iedereen, niet alleen voor de bezitter van het land. Deze bepaling leert hen dat ze barmhartig en vrijgevig moeten zijn en anderen moeten laten delen in de mildheid van God die in wat de aarde vanzelf voortbrengt tot uiting komt.

Het jubeljaar | *verzen 8-13*

> *8 Verder moet u voor uzelf zeven sabbatsjaren tellen, zeven keer zeven jaar, zodat de perioden van de zeven sabbatsjaren negenenveertig jaar voor u zijn. 9 Dan moet u in de zevende maand, op de tiende [dag] van de maand, bazuingeschal laten klinken. Op de Verzoendag moet u de bazuin in heel uw land laten klinken. 10 U moet het vijftigste jaar heiligen en vrijlating in het land uitroepen voor alle bewoners ervan. Het is jubeljaar voor u: ieder zal terugkeren naar zijn [eigen] bezit en ieder zal terugkeren naar zijn familie. 11 Elk vijftigste jaar moet jubeljaar voor u zijn. U mag [dan] niet zaaien, niet oogsten wat er na uw [laatste] oogst [nog] opkomt, en [de druiven] van uw ongesnoeide wijnstok mag u niet plukken, 12 want het is jubeljaar. Het moet heilig voor u zijn. U mag van de akker eten wat het uit zichzelf opbrengt. 13 In dit jubeljaar mag u terugkeren, ieder naar zijn [eigen] bezit.*

Het sabbatsjaar is naast een jaar van rust in bepaalde gevallen ook een jaar van herstel en vrijheid. Zo wordt de Hebreeuwse slaaf in het zevende jaar vrijgelaten *(Ex 21:2)* en

Wanneer u een Hebreeuwse slaaf koopt, moet hij zes jaar dienen, maar in het zevende mag hij zonder te betalen als vrij [man] vertrekken. (Ex 21:2)

worden schulden kwijtgescholden *(Dt 15:1-18)*. In het jubeljaar gaat het veel verder. Dan vindt er een herstel van het erfdeel plaats. Alles keert terug in zijn oorspronkelijke situatie, zoals God die heeft bedoeld. Personen worden vrij en keren terug naar hun bezit; een eigendom komt weer in handen van zijn oorspronkelijke eigenaar.

Het woord *"jubel"* in *"jubeljaar"* betekent 'blazen op de ramshoorn'. Het woord 'jubeljaar' komt behalve hier in *Leviticus* alleen nog voor in *Numeri (Nm 36:4)*. De gedachte aan vrijlating *(vers 10)* komt nog voor in *Jesaja 61*, waar we lezen: *"Om voor de gevangenen vrijlating uit te roepen en voor wie gebonden zaten, opening van de gevangenis" (Js 61:1)*. In het volgende vers wordt dan gesproken over *"het jaar van het welbehagen van de HEERE" (Js 61:2; vgl. Jr 34:8,15,17; Ez 46:17)*.

Iedere Israëliet is er, algemeen gesproken, één keer in zijn leven getuige van hoe alles in de oorspronkelijke toestand wordt teruggebracht. Als hij het meemaakt, zal hij worden herinnerd aan het paradijs, waar de mens ook niet heeft hoeven te werken, maar vrij heeft mogen genieten van alles wat God heeft laten groeien. Tevens krijgt hij een voorproef van de toekomstige zegen die God aan Israël en de hele aarde zal geven onder de regering van de Heer Jezus in het duizendjarig vrederijk. Dan zal ook ieder genieten van wat de schepping aan heerlijks levert.

In zijn rede tot het volk Israël, in de zuilengang van Salomo, spreekt Petrus daarover. Hij roept het volk op tot berouw en bekering, *"opdat [de] tijden van verkwikking komen van [het] aangezicht van de Heer en Hij de voor u voorbestemde Christus, Jezus, zendt, Die [de] hemel moet opnemen tot op [de] tijden van [de] herstelling van alle dingen, waarvan God tevoren heeft gesproken door [de] mond van Zijn heilige profeten van oudsher" (Hd 3:19b-21)*.

Het jubeljaar, een vijftigste jaar, volgt op een sabbatsjaar, een negenenveertigste jaar. Het vijftigste jaar ziet daarmee ook op een nieuw begin. Het is ermee als met de achtste dag, die ook volgt op een periode van zeven dagen. Dit nieuwe begin staat ook in verbinding met de hemel en met de eeuwige dingen. Het vrederijk kent niet alleen een aardse zijde, maar ook een hemelse *(Mt 13:43a)*. Abraham heeft daarnaar uitgezien: *"Want hij verwachtte de stad die de fundamenten heeft, waarvan God*

Dan zullen de rechtvaardigen stralen als de zon in het koninkrijk van hun Vader. (Mt 13:43a)

Ontwerper en Bouwmeester is" (Hb 11:10; vgl. Dn 7:27). De hemelse rust en heerlijkheid zullen hun afstraling op aarde hebben.

Alles in Gods Woord wat over Israël gaat, alle profetieën, het loopt allemaal uit op het jubeljaar. Daar vindt de uiteindelijke vervulling van al Gods voorzeggingen plaats. Dan breekt het *"jaar van het welbehagen van de HEERE" (Js 61:2)* aan. Voor allen die de Heer Jezus hebben aangenomen, is dit *"jaar van het welbehagen"* al begonnen *(Lk 4:19,21)*. In de prediking van het evangelie mag daarvan melding worden gemaakt: *"Maar als medearbeiders vermanen wij [u] ook, dat u de genade van God niet tevergeefs ontvangt (want Hij zegt: 'In [de] aangename tijd heb Ik u verhoord en op [de] dag van [de] behoudenis heb Ik u geholpen': zie, nu is het [de] welaangename tijd, zie, nu is het [de] dag van [de] behoudenis)" (2Ko 6:1-2)*.

Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden [het] gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken [het] aangename jaar van [de] Heer'. ..., en de ogen van allen in de synagoge waren op Hem gericht. Hij nu begon tot hen te zeggen: Heden is dit Schriftwoord in uw oren vervuld. (Lk 4:19,21)

Het bazuingeschal zal in het vijftigste jaar net zo klinken als in alle voorgaande jaren op de eerste dag van elke zevende maand *(Lv 23:24)*. Alleen zal in dit vijftigste jaar de bazuin in de zevende maand nog een keer klinken. Ook op de tiende dag, dat is de Verzoendag *(Lv 23:27)*, zal er bazuingeschal zijn. Het hele land zal het horen *(vers 9)*. Het zal betekenen dat alle stammen terug zullen zijn in het land en elke stam weer zal wonen in het erfdeel dat God hem heeft toebedeeld. Het bazuingeschal op de eerste dag van de zevende maand zal dit herstel inluiden. Het herstel zal gebaseerd zijn op het verzoeningswerk van de Heer Jezus als het *"Lam van God, Dat de zonde van de wereld wegneemt" (Jh 1:29)*.

Voordat de bazuin klinkt als teken van het aanbreken van het jubeljaar, zal er een andere bazuin klinken, de laatste bazuin, de bazuin van God. Als die bazuin klinkt, zal de gemeente en zullen alle oudtestamentische gelovigen worden opgenomen van de aarde en de Heer tegemoet gaan in de lucht *(1Ko 15:52b; 1Th 4:15-18)*.

...; want de bazuin zal klinken, en de doden zullen onvergankelijk worden opgewekt en wij zullen veranderd worden. (1Ko 15:52b)

Jubeljaar als uitgangspunt | *verzen 14-17*

> *14 Wanneer u dan aan uw naaste iets verkoopt wat verkocht kan worden, of [iets] uit het bezit van uw naaste koopt, mag u elkaar niet uitbuiten. 15 Over-*

> *eenkomstig het aantal jaren vanaf het jubeljaar moet u van uw naaste kopen en overeenkomstig het aantal opbrengstjaren moet hij het aan u verkopen. 16 Bij een groot aantal jaren moet u de prijs ervan hoger stellen, en bij een klein aantal jaren moet u de prijs ervan verlagen, want hij verkoopt u het aantal opbrengsten. 17 En niemand mag zijn naaste uitbuiten. Vrees echter uw God, want Ik ben de HEERE, uw God.*

Bij de verkoop van een stuk land wordt in werkelijkheid niet het land, maar een aantal oogsten verkocht. Voor de berekening van de prijs wordt uitgegaan van het komende jubeljaar. Deze wijze van vereffening van schuld voorkomt kapitalisme (steeds meer bezit) en communisme (geen bezit, alles van iedereen).

Door deze gang van zaken kan de Israëliet twee soorten land hebben. Hij bezit zijn eigen erfdeel én hij kan een land hebben dat hij heeft gekocht. Dit laatste is slechts tijdelijk zijn eigendom. De christen heeft ook te maken met twee soorten 'land'. Hij heeft een eigen erfdeel in de hemel. Dat is zijn onvervreemdbaar eigendom. Daarnaast bezit hij ook aardse zaken. Die zijn niet van hemzelf. Daarover is hij slechts rentmeester. De aardse zaken zal hij moeten afstaan, niets ervan blijft zijn bezit. Hij zal ook verantwoording moeten afleggen van de manier waarop hij daarmee is omgegaan.

In *Lukas 16* spreekt de Heer Jezus over *"dat van een ander"* en *"het uwe" (Lk 16:12)*. *"Dat van een ander"* zijn onze aardse zegeningen, *"het uwe"* zijn onze hemelse zegeningen. Trouw in het vervullen van onze aardse opdracht en het op een verantwoordelijke manier beheren van de aardse middelen die ons daarbij ten dienste staan, is de voorwaarde om te kunnen genieten van onze eigenlijke hemelse bezittingen.

Een belangrijke aanwijzing voor het omgaan met de aardse dingen in het licht van het aanstaande 'jubeljaar' lezen we nog in *1 Korinthiërs 7 (1Ko 7:29-31)*. De waarde van wat we 'gekocht' hebben, wordt afgemeten naar de tijd die ons van het 'jubeljaar' scheidt. We staan kort voor het jubeljaar. Hoe dichter we bij de komst van de Heer Jezus zijn, hoe meer we naar Hem verlangen, des te minder zijn de aardse dingen ons waard.

Dit nu zeg ik, broeders, de tijd is kort. Overigens, laten ook zij die vrouwen hebben, zijn als hadden zij ze niet; en zij die wenen, als weenden zij niet; en zij die blij zijn, als waren zij niet blij; en zij die kopen, alsof ze niet bezaten; en zij die de wereld gebruiken, als hadden ze die niet in eigendom; want het uiterlijk van deze wereld gaat voorbij. (1Ko 7:29-31)

Omgaan met de aardse zaken in het licht van het aanstaande jubeljaar zal ons ervoor bewaren de dingen te zoeken *"die op de aarde zijn" (Ko 3:2)*.

Behalve de gedachte dat we kort voor het 'jubeljaar' staan, is ook de vrees voor God belangrijk bij onze kijk op de aardse dingen. De aardse dingen behoren Hem toe. Als we die voor onszelf gebruiken, eigenen we ons toe wat van Hem is. Dat kan Hij niet straffeloos laten gebeuren. Werkelijke vrees voor God komt trouwens niet zozeer tot uiting in de angst voor straf als we iets doen wat Hij niet goedkeurt, maar komt tot uiting in de eerbied voor Hem, waardoor we doen wat Hem welgevallig is.

Zegen bij het houden van het sabbatsjaar | *verzen 18-22*

> *18 U moet Mijn verordeningen houden en Mijn bepalingen in acht nemen en ze houden. Dan zult u onbezorgd in het land wonen. 19 En het land zal zijn vruchten geven, zodat u tot verzadiging toe kunt eten. U zult er onbezorgd kunnen wonen. 20 En wanneer u zegt: Wat moeten wij in het zevende jaar eten? Zie, wij mogen niet zaaien en onze opbrengst niet inzamelen! – 21 dan zal Ik Mijn zegen over u in het zesde jaar gebieden, zodat het een opbrengst geeft, [genoeg] voor drie jaar, 22 zodat u het achtste jaar [opnieuw] kunt zaaien, terwijl u van de oude opbrengst kunt eten tot het negende jaar toe. Tot de [nieuwe] opbrengst van [het land] binnenkomt, kunt u van de oude eten.*

Het genot van de zegen is afhankelijk van geloofsgehoorzaamheid. Het lijkt een waagstuk om een jaar niet te zaaien. Het verstand redeneert: Hoe zullen we aan voedsel komen? Het geloof vertrouwt op Gods toezegging. Wie op Hem vertrouwt, komt niet beschaamd uit. Meer nog: ervaart Zijn bijzondere zegen. We leren hierdoor: *"Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door [de] mond van God uitgaat" (Mt 4:4)*. Ervaringen opdoen van de trouw van de Heer is een groot goed. Hij wordt erdoor verheerlijkt en het hart wordt er met vreugde door vervuld. Die vreugde is niet in geld uit te drukken.

Bij gehoorzaamheid mogen ze erop rekenen dat ze veilig in het land zullen wonen, wat wil zeggen dat er uiterlijke veiligheid is en innerlijk voor het hart rust en vertrouwen, zonder vrees voor vijanden. Voor hun voedsel zullen ze ook niet te vrezen hebben. Er zal tot verzadiging gegeten kunnen worden. Door de zegen van God kan er met weinig veel gebeuren. We verliezen niets door gehoorzaamheid, maar we winnen alles.

Lossing van land | *verzen 23-28*

> *23 Verder mag het land niet voor altijd verkocht worden, want het land behoort Mij toe. U bent immers vreemdelingen en bijwoners bij Mij. 24 In heel het land dat u bezit, moet u de loskoping van het land toestaan. 25 Wanneer uw broeder in armoede raakt en [een deel] van zijn bezit moet verkopen, dan moet zijn losser komen die nauw aan hem verwant is, en vrijkopen wat zijn broeder heeft verkocht. 26 En wanneer iemand geen losser heeft en zijn vermogen toereikend is, zodat hij over voldoende [middelen] beschikt voor zijn loskoping, 27 dan moet hij de jaren berekenen dat het verkocht is geweest, en het verschil vergoeden aan de man aan wie hij het verkocht had. Dan zal hij naar zijn bezit terugkeren. 28 Maar als hij over onvoldoende middelen beschikt om hem te vergoeden, dan blijft het verkochte in handen van de koper ervan, tot het jubeljaar toe. Maar in het jubeljaar komt het vrij en keert hij terug naar zijn bezit.*

> *De aarde is van de HEERE en al wat zij bevat,*
> *de wereld en wie er wonen.*
> *Want Híj heeft haar gegrondvest op de zeeën*
> *en haar vastgezet op de rivieren. (Ps 24:1)*

Uitgangspunt voor de regels voor lossing is dat het land het land van de HEERE is. Van Hem is de aarde en alles wat daarop is *(Ps 24:1)*, maar Hij heeft het land Kanaän een speciale plaats toebedeeld. Hij heeft in dat land elke stam en familie zijn erfdeel gegeven en zo wil Hij het in vervulling zien gaan. Door de ontrouw van de mens kan er negenenveertig jaar een stand van zaken van verwarring en ellende zijn. Maar dat zal niet zo blijven. Er zal een vijftigste jaar zijn waarin alles zo zal worden hersteld, dat Gods oorspronkelijke plan zal worden gezien.

De christen is zich ervan bewust dat de lossing van zijn erfdeel nog moet komen. Hij heeft het onderpand er al wel van, namelijk *"de Heilige Geest van de belofte, Die [het] onderpand is van onze erfenis, tot [de] verlossing van de verkregen bezitting" (Ef 1:13b-14)*. Ieder die zich door de Geest laat leiden, zal zich niet laten verleiden iets van zijn erfdeel prijs te geven door zijn geluk op aarde te zoeken om het hier-en-nu al te beleven.

Nu kan het gebeuren dat iemand noodgedwongen, omdat hij verarmd is, zijn land moet verkopen. Tegelijk bepaalt de HEERE dat er altijd het recht van lossing bestaat. Men hoeft niet te wachten tot het jubeljaar. Iemand anders kan tussentijds zijn schuld voor hem betalen. Hij komt dan weer in het bezit van zijn erfdeel. De verrekening moet wel gebeuren over de tijd die nog tot het jubeljaar verloopt.

Blijft iemand onbekwaam het te lossen, dan krijgt hij in elk geval in het jubeljaar zijn land terug, als een bijzonder bewijs van Gods genade. Bij Naboth is geen noodzaak aanwezig om afstand te doen van zijn erfdeel. Hij waardeert zijn erfdeel en weigert het aan Achab te verkopen of in te ruilen tegen een wijngaard van Achab *(1Kn 21:1-3)*. Achab krijgt het land van Naboth alleen door een list van de moorddadige Izebel *(1Kn 21:7-10)*.

De gevallen van verarming worden in dit hoofdstuk steeds schrijnender.

1. In *vers 25* is sprake van een verarming waarbij de arme *"iets van zijn bezitting heeft moeten verkopen"*.
2. In *vers 35* is de broeder zozeer verarmd, dat hij *"met lege handen staat"* en in leven gehouden moet worden. De nood is groot.
3. In *vers 39* is de broeder zozeer verarmd, dat hij verplicht wordt zichzelf te verkopen.
4. In *vers 47* is de ergste situatie: daar verkoopt een verarmde broeder zich aan een vreemdeling.

Iemand kan verarmen bijvoorbeeld door ziekte of door verkeerd beleid. In geestelijk opzicht is armoede vaak te wijten aan ongezonde, ziekmakende bezigheden (zonden) of aan een opgaan in de aardse bezigheden, een verkeerde balans tussen de tijd die in geestelijke en in aardse zaken wordt gestoken.

De lossing van het land kan op verschillende manieren gebeuren. Wie land heeft moeten verkopen, kan iemand hebben die *"nauw aan hem verwant"* is en als losser kan optreden *(vers 25)*. Dit doet denken aan de Heer Jezus als de ware 'Bloedverwant' – Hij heeft aan bloed en vlees deelgenomen *(Hb 2:14a)*. Hij heeft door Zijn werk op het kruis de prijs betaald om het erfdeel te verlossen van de schuld die erop rust. Dit geldt zowel voor het land Israël als voor de hele schepping.

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, ... (Hb 2:14a)

Een voorbeeld van dit losserschap zien we in de geschiedenis van Boaz en Ruth. Boaz is in staat de verarmde Naomi en Ruth te helpen de bezitting, het erfdeel dat Naomi is kwijtgeraakt, weer in haar bezit te brengen *(Ru 4:1-10)*. Zo zal de Heer Jezus eenmaal als de ware Boaz – Boaz betekent 'in hem is sterkte' – alles terugbrengen in het bezit van God als de oorspronkelijke Eigenaar.

Lossing van huizen | *verzen 29-34*

> *29 En wanneer iemand een woonhuis verkoopt [in] een ommuurde stad, dan geldt het recht op loskoping ervan tot het jaar [na] de verkoop ervan voorbij is. [Al die] dagen geldt zijn recht op loskoping. 30 Maar als het niet ingelost wordt voordat het volledige jaar voor hem voorbij is, dan behoort het huis dat in de ommuurde stad staat, voor altijd hem toe die het gekocht heeft, [al] zijn generaties door. Het mag [ook] in het jubeljaar niet vrijkomen. 31 De huizen [in] de dorpen die niet ommuurd zijn, moeten echter tot het akkerland gerekend worden. Hiervoor geldt het recht op loskoping, en in het jubeljaar komt het vrij.*
> *32 Wat de steden van de Levieten betreft, de huizen die zij in [die] steden in bezit hebben, [daarvoor] geldt voor de Levieten een eeuwig recht op loskoping.*
> *33 Als [iemand] van de Levieten het vrijkoopt, dan moet het huis dat verkocht is in de stad waar zijn bezit is, in het jubeljaar vrijkomen, want de huizen van de steden van de Levieten gelden als hun bezit in het midden van de Israëlieten.*
> *34 De weidegrond die bij hun steden hoort, mag niet verkocht worden, want die is voor hen een eeuwig bezit.*

Bij de loskoping van huizen gaat het anders toe dan bij de loskoping van land. Een huis is geen erfdeel. De eigenaar krijgt het bij verkoop niet terug in het jubeljaar. Hij heeft een jaar de tijd om het terug te kopen. Doet hij dat niet, dan is hij het voorgoed kwijt. Dat betreft dan een huis in een ommuurde stad. Een muur spreekt van afzondering. Als die afzondering niet verhindert dat we dingen kwijtraken, raken we dingen voorgoed kwijt. We hebben dan niet de juiste afzondering, die tot God, in acht genomen. Het binnendringen van de wereld, het verval, is niet terug te draaien. De Schrift zegt dat die ontwikkeling niet te stoppen is. Toch is er na het kwijtraken van iets nog een jaar om het terug te krijgen *(vgl. Lk 13:8-9)*. Dat is Gods genade.

Hij echter antwoordde en zei tot hem: Heer, laat hem nog dit jaar [staan], totdat ik eromheen gegraven en mest gelegd heb; en als hij dan in de toekomst vrucht voortbrengt ..., maar zo niet, hak hem om. (Lk 13:8-9)

Met de huizen in dorpen is het anders. Die komen wel vrij in het jubeljaar of bij lossing. Zoals die dorpen liggen, zo zal ook Jeruzalem zijn in het vrederijk, zonder muur. Er zijn dan geen vijanden meer en daarom is er geen reden meer om een muur te hebben.

Voor de Levieten heeft God een uitzondering. Zij hebben geen erfdeel en niets anders dan hun steden en hun huizen. Zij krijgen hun huis wel terug in het jubeljaar.

Houding tegenover de arme | *verzen 35-55*

35 En wanneer uw broeder in armoede raakt en met lege handen staat, dan moet u hem steunen, [ook als] hij een vreemdeling en bijwoner is, zodat hij bij u in leven blijft. 36 U mag geen rente of winst van hem nemen, maar u moet uw God vrezen, zodat uw broeder bij u in leven blijft. 37 U mag uw geld niet met rente aan hem lenen en u mag uw voedsel niet tegen winst geven. 38 Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het land Egypte geleid heeft om u het land Kanaän te geven om u tot een God te zijn. 39 En wanneer uw broeder bij u in armoede raakt en zich aan u verkocht heeft, [dan] mag u hem geen slavenarbeid laten verrichten. 40 Als een dagloner, als een bijwoner moet hij bij u zijn. Tot het jubeljaar is hij bij u in dienst. 41 Dan mag hij bij u vertrekken, hij en zijn kinderen met hem, en hij mag naar zijn familie terugkeren en terugkeren naar het bezit van zijn vaderen. 42 Want zij zijn Mijn dienaren, die Ik uit het land Egypte heb geleid. Zij mogen niet verkocht worden zoals men een slaaf verkoopt. 43 U mag niet met harde [hand] over hem heersen, maar u moet uw God vrezen. 44 Wat uw slaaf of uw slavin betreft die u toebehoren, zij moeten [afkomstig] zijn uit de heidenvolken die rondom u zijn. Van hen mag u een slaaf of slavin kopen. 45 U mag hen verder ook kopen van de nakomelingen van de bijwoners die bij u als vreemdeling verblijven, uit hen die bij u zijn en uit hun familie, die zij in uw land verwekt hebben. Zij mogen voor u als bezit dienen. 46 U mag hen als erfbezit aan uw kinderen na u nalaten om [hen] als bezit te erven. U moet hen voor altijd laten dienen, maar over uw broeders, de Israëlieten, mag u niet – de een over de ander – met harde [hand] heersen. 47 En wanneer voor een vreemdeling of een bijwoner die bij u is, het vermogen toereikend is geworden, en uw [eigen] broeder die bij hem is, in armoede raakt, zodat hij zich heeft moeten verkopen aan de vreemdeling, de bijwoner die bij u is, of aan een afstammeling van de familie van de vreemdeling, 48 dan geldt voor hem het recht op loskoping, nadat hij zich heeft verkocht. Een van zijn broers mag hem vrijkopen, 49 of zijn oom of een zoon van zijn oom mag hem vrijkopen, of [een] van zijn naaste bloedverwanten, uit zijn [eigen] familie, mag hem vrijkopen, of hij mag zichzelf vrijkopen [als] zijn [eigen] vermogen toereikend is. 50 Hij moet dan samen met hem die hem gekocht heeft, [het aantal jaren] berekenen vanaf het jaar dat hij zich aan hem verkocht heeft, tot het jubeljaar. Zijn verkoopsom moet namelijk overeenkomstig het aantal jaren zijn. Als de dagen van een dagloner zal het bij hem zijn. 51 Als er nog vele

> *jaren zijn, moet hij dienovereenkomstig zijn loskoping vergoeden van het geld waarvoor hij was verkocht. 52 En als er nog weinig jaren overblijven tot het jubeljaar, dan moet hij [dat] met hem berekenen. Overeenkomstig zijn jaren moet hij zijn loskoping vergoeden. 53 Hij moet als een dagloner jaar op jaar bij hem blijven. Men mag onder uw ogen niet met harde [hand] over hem heersen. 54 Maar als hij op deze manier niet kan worden vrijgekocht, dan mag hij in het jubeljaar vertrekken, hij en zijn kinderen met hem. 55 Want de Israëlieten behoren Mij als dienaren toe. Zij zijn Mijn dienaren, die Ik uit het land Egypte geleid heb. Ik ben de HEERE, uw God.*

Drie keer komt in dit gedeelte voor dat een *broeder verarmt (verzen 35,39,47; vgl. vers 25)*. Het gaat om iemand van het volk van God, een medebroeder of een medezuster. Een gelovige kan in geestelijk opzicht verarmen. Hij kan het zicht op zijn zegeningen kwijtraken. Dat betekent niet dat wij zo iemand moeten verachten. We moeten zo iemand integendeel helpen en daarbij het jubeljaar in het oog houden. Het jubeljaar zal het goed maken. Dan zal hij terugkrijgen wat hij is kwijtgeraakt.

Een broeder mag niet als slaaf worden gebruikt door een mede-Israëliet. De reden is dat alle Israëlieten dienaren van de HEERE zijn *(verzen 42,55)*. Zij zijn allen verlost uit Egypte om vrij te zijn. Dat moet iedere Israëliet zich bewust zijn en daarom zal hij niet over een andere Israëliet met hardheid heersen en de situatie uitbuiten. In praktisch opzicht geldt voor christelijke meesters dat zij moeten beseffen dat zij zelf ook een Heer in de hemel hebben en daarom zelf ook dienaren zijn *(Ko 4:1)*. In geestelijk opzicht geldt voor ons dat Eén onze Meester is en dat wij allen broeders zijn *(Mt 23:8; vgl. 1Ko 7:23)*.

Heren, geeft aan uw slaven wat rechtvaardig en billijk is, daar u weet dat ook u een Heer in [de] hemel hebt. (Ko 4:1)

U echter, laat u niet rabbi noemen; want Eén is uw Meester, en u bent allen broeders. (Mt 23:8)

U bent voor een prijs gekocht; wordt geen slaven van mensen. (1Ko 7:23)

Als een Israëliet zich als slaaf aan een vreemdeling heeft verkocht, mag zijn broeder hem vrijkopen. Nehemia schijnt naar dit voorschrift te hebben gehandeld *(Ne 5:8a)*. De Heer Jezus is de ware Losser. Hij zal hen die Hij Zijn broeders noemt, verlossen uit de macht van hun tegenstanders. Hij zal komen en het overblijfsel van Israël

Ik zei tegen hen: Wij hebben onze broeders, de Joden, die aan de heidenvolken verkocht waren, teruggekocht zoveel als in ons vermogen lag; gaat ú nu weer uw broeders verkopen zodat ze weer aan ons zouden worden verkocht? (Ne 5:8a)

bevrijden. Hij zal hun ook hun land geven en de vrijheid om daar onder Zijn weldadige heerschappij alles te genieten wat Hij heeft beloofd.

Armoede is niet wat God voor Zijn volk bedoeld heeft. Er zullen geen armen zijn als ze Hem dienen. Dan zal elk stuk land zijn volle opbrengst geven. Armoede en honger zijn dan ook een gevolg van de ontrouw van het volk. Ook vandaag is er geen enkele reden voor een gelovige om geestelijk arm te zijn. Geestelijke armoede is het gevolg van verkeerd onderwijs of het nalaten zich bezig te houden met het opdiepen uit Gods Woord van de geestelijke schatten die daarin te vinden zijn.

Leviticus 26

Inleiding

Na *Leviticus 25*, waar we horen over de zekerheid van het herstel van alle dingen, de zekerheid dat Gods plannen worden vervuld, volgt in dit hoofdstuk de verantwoordelijkheid van Gods volk. Hier horen we niet over de raadsbesluiten van God, maar over Zijn wegen in verbinding met de verantwoordelijkheid van de mens. Dat is niet in strijd met Zijn raadsbesluiten, maar een andere zijde van Gods waarheid.

We zien hier wat God zal doen als de mens gehoorzaam is en wat Hij zal doen als de mens ongehoorzaam is. De zegeningen worden afhankelijk gesteld van wat de mens doet. In *Deuteronomium 28* horen we over dezelfde dingen als hier, maar dan uitgebreider. Daar wordt alles gezegd tegen een volk dat de woestijnreis achter de rug heeft, terwijl hier het volk er nog voor staat.

Verbod om afgoden te maken | *vers 1*

> *1 U mag voor uzelf geen afgoden maken, u mag voor uzelf geen beeld of gewijde steen oprichten en u mag in uw land geen gebeeldhouwde steen zetten om u daarvoor neer te buigen, want Ik ben de HEERE, uw God.*

God stelt eerst Zijn absolute alleenrecht op de verering door Zijn volk vast. Hun eerbetoon mag alleen naar Hem gaan en naar niets en niemand anders. Hij duldt geen enkel voorwerp naast Zich. Hij maakt geen deel uit van Zijn schepping. Elk gemaakt voorwerp is minder dan Hij en alles wat er is, is door Hem gemaakt en daarom minder dan Hij.

Gods sabbatten en Gods heiligdom | *vers 2*

> *2 Mijn sabbatten moet u in acht nemen, en voor Mijn heiligdom moet u eerbied hebben. Ik ben de HEERE.*

Na het negatieve verbod om afgoden te maken, volgt het positieve gebod om *"Mijn sabbatten"* in acht te nemen en eerbied te hebben voor *"Mijn heiligdom"* *(vgl. Lv 19:30)*. Daardoor kunnen ze laten zien dat hun hart naar

Hem uitgaat in plaats van naar de afgoden. Het omvat hun hele leven. In het zich houden aan het sabbatsgebod tonen zij eerbied voor de HEERE in hun maatschappelijke en sociale leven; in het eren van het heiligdom tonen zij op godsdienstig terrein dat zij naar Gods wil willen leven.

Belofte van zegen | *verzen 3-13*

3 Als u in Mijn verordeningen wandelt en Mijn geboden in acht neemt en ze
houdt, 4 dan zal Ik u op zijn tijd regen geven, zodat het land zijn opbrengst zal
geven en de bomen van het veld hun vruchten zullen geven. 5 Dan zal de
dorstijd bij u tot de wijnoogst duren, en de wijnoogst zal tot de zaaitijd duren.
U zult uw brood tot verzadiging toe eten en onbezorgd in uw land wonen. 6 Ik
zal vrede in het land geven, zodat u kunt slapen zonder dat iemand u schrik
aanjaagt. Ik zal de wilde dieren uit het land wegdoen en geen zwaard zal [meer]
door uw land gaan. 7 U zult uw vijanden achtervolgen en zij zullen door het
zwaard vóór u neervallen. 8 Vijf van u zullen er honderd achtervolgen, en
honderd van u zullen er tienduizend achtervolgen. Uw vijanden zullen door
het zwaard vóór u neervallen. 9 Ik zal Mij naar u toewenden, u vruchtbaar en
talrijk maken en Mijn verbond met u bevestigen. 10 Terwijl u [nog] van de
oude [oogst] van het oude [jaar] eet, kunt u de oude [oogst] al wegdoen vanwege
de nieuwe. 11 Ik zal Mijn tabernakel in uw midden plaatsen en Mijn ziel zal
niet van u walgen. 12 Ik zal in uw midden wandelen. Ik zal u tot een God zijn
en u zult Mij tot een volk zijn. 13 Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het
land van de Egyptenaren geleid heeft, zodat u niet [meer] hun slaven bent. Ik
heb de stangen van uw juk gebroken en u rechtop laten gaan.

De zegeningen van het land worden overvloedig voorgesteld. De eerste zegen waarover wordt gesproken, is de regen. De hele oogst is daarvan afhankelijk *(Dt 11:13-14)*. Bij gehoorzaamheid wordt regen beloofd, telkens op de goede tijd voor de oogst. Als gevolg daarvan zal het als het ware het hele jaar oogsttijd zijn *(Am 9:13)*.

En het zal gebeuren, wanneer u nauwgezet luistert naar mijn geboden die ik u heden gebied, door de HEERE, uw God, lief te hebben en Hem te dienen met heel uw hart en met heel uw ziel, dat Ik regen voor uw land zal geven op zijn tijd, vroege regen en late regen, zodat u uw koren, uw nieuwe wijn en uw olie kunt inzamelen. (Dt 11:13-14)

Zie, er komen dagen,
spreekt de HEERE,
dat de ploeger de maaier zal ontmoeten
en de druiventreder de zaaier,
en dat de bergen zullen druipen van jonge wijn
en al de heuvels doordrenkt zullen worden.
Am 9:13)

Ze zullen in vrede van de vrucht kunnen genieten, zonder dat ze in angst hoeven te zitten voor de dreiging van vijanden of wilde dieren. Als een vijand het waagt hen aan te vallen, zullen ze hem met weinig inspanning verjagen *(vgl. Dt 32:30)*. De HEERE zal Zich in gunst tot hen wenden. Hij zal hen talrijk maken en overvloed aan eten geven.

Naast deze materiële zegen is er ook geestelijke zegen. Die bestaat in het voorrecht dat Hij in hun midden woont en hun God zal zijn en dat zij Zijn volk zullen zijn. De materiële zegen is tevens het bewijs dat God voortdurend in hun midden woont. Het volk heeft zegen en rust waar God rust heeft.

Ze zullen het volle resultaat van Gods bevrijding uit Egypte in weldadige vrijheid genieten. Van een onder het slavenjuk gebukte houding zal geen sprake zijn. God heeft hun juk verbroken en hen *"rechtop laten gaan"*, ze lopen met opgeheven hoofd. Zo mag de christen *"staan"* in de genade van God *(Rm 5:2)*. Vele malen wordt in de geschiedenis van Israël door de HEERE terugverwezen naar de bevrijding uit Egypte. Ook de christen moet telkens herinnerd worden aan zijn verlossing uit de macht van de zonde. Dat zal zijn dankbaarheid levend houden en hem verlangend doen blijven God in alle dingen te eren.

... onze Heer Jezus Christus, door Wie wij ook de toegang verkregen hebben <door het geloof> tot deze genade waarin wij staan, en wij roemen in [de] hoop op de heerlijkheid van God. (Rm 5:2)

Gevolgen van ongehoorzaamheid (1) | *verzen 14-17*

> *14 Maar als u niet naar Mij luistert en al deze geboden niet doet, 15 als u Mijn verordeningen verwerpt en als uw ziel van Mijn bepalingen walgt, zodat u geen enkele van Mijn geboden doet door Mijn verbond te verbreken, 16 dan zal Ik Zelf dit met u doen: Ik zal verschrikking over u brengen, tering en koorts, die [uw] ogen doen bezwijken en [uw] leven doen wegkwijnen. U zult uw zaad voor niets zaaien, want uw vijanden zullen het opeten. 17 Ik zal Mijn aangezicht tegen u keren, zodat u door uw vijanden verslagen wordt. Zij die u haten, zullen over u heersen. U zult op de vlucht slaan, terwijl niemand u achtervolgt.*

In de *verzen 14-40* gaat het over de gevolgen voor het volk als het ongehoorzaam zal zijn. Niet luisteren naar Gods geboden toont minachting

ervoor. Het zijn geen zonden van onwetendheid of zwakheid. In dat geval kan er geofferd worden. Maar als het volk bewust aan Gods inzettingen en geboden voorbijgaat, zal de zegen verminderen en God zal ten slotte het volk uit het land verdrijven. Het volk zal verstrooid worden onder de volken. De Goddelijke dreigementen betreffen Israëls toekomst.

De verstrooiing van het volk is letterlijk vervuld. Dat zou het moeilijk kunnen maken te geloven dat de profetieën van *Leviticus 23* en *Leviticus 25* ten aanzien van volk en land in vervulling zullen gaan. Maar God zal doen wat Hij Zich heeft voorgenomen. Hijzelf zal in het dwalende volk bekering teweegbrengen. Hij zal een werk van genade in het volk doen, zodat ze in een toestand komen dat Hij toch aan dat bekeerde volk al Zijn plannen kan vervullen.

Dat bekeerde volk zal een overblijfsel zijn, maar dat overblijfsel is tevens *"heel Israël" (Rm 11:25-26a)*. God zal hen zegenen op grond van Zijn verbond met Jakob, Zijn verbond met Izak en Zijn verbond met Abraham *(verzen 42,45)*.

De eerste aankondiging van de gevolgen bij ongehoorzaamheid van het volk stelt ziekten, honger en nederlagen in het vooruitzicht. De plagen vloeien voort uit dit vreselijke feit dat de HEERE Zijn aangezicht tegen hen heeft gekeerd *(vers 17)*. Hij zal tegen hen ingaan *(verzen 24,28,40-41)*. Als dat het geval is, zal elke maatregel om Gods toorn af te wenden, waardeloos blijken te zijn en vergeefse moeite betekenen. Bij gehoorzaamheid zullen geen ziekten hen treffen *(Ex 23:25; 15:26)*.

U moet de HEERE, uw God, dienen. Dan zal Hij uw brood en uw water zegenen. Ik zal ziekte uit uw midden doen wijken. (Ex 23:25)

Gevolgen van ongehoorzaamheid (2) | *verzen 18-20*

> *18 Als u dan ondanks [dit alles nog] niet naar Mij luistert, dan zal Ik u vanwege uw zonden zeven [keer] erger straffen. 19 Ik zal de trots op uw [eigen] kracht breken. Ik zal uw hemel als ijzer maken en uw aarde als brons. 20 Uw kracht zal voor niets verbruikt worden, uw land geeft zijn opbrengst niet en de bomen op het land geven hun vruchten niet.*

Als Gods tucht geen resultaat heeft en het volk blijft ongehoorzaam, zal het volk nog meer vreselijke dingen moeten ondergaan. Dat God over volgende tuchtigingen spreekt, geeft aan dat Hij het hart van de mens kent,

dat het onverbeterlijk is. Gods bedoeling met Zijn tucht is het volk tot inkeer te brengen, maar het volk handelt op een tegenovergestelde manier *(Am 4:6; vgl. 2Kr 28:22)*.

Daarom heb Ík u ook
schone tanden gegeven in al uw steden,
gebrek aan brood in al uw [woon]plaatsen.
Toch hebt u zich niet tot Mij bekeerd,
spreekt de HEERE. (Am 4:6)

In deze tweede aankondiging spreekt God erover dat Hij Zijn tucht zevenvoudig over hen zal laten komen als Zijn eerste oordelen geen resultaat hebben. Er worden droogte en onvruchtbaarheid in het vooruitzicht gesteld. Tegenover een ijzeren hemel – er valt geen regen uit – en een koperen grond, die vanwege de hardheid niet te bewerken is, zullen ze machteloos staan. Elke inspanning loopt op niets anders uit dan vertering van kracht zonder enig resultaat aan voedsel. Dat zal hun trots op hun eigen kracht moeten breken.

Gevolgen van ongehoorzaamheid (3) | *verzen 21-22*

> *21 Als u dan tegen Mij blijft ingaan en niet naar Mij wilt luisteren, dan zal Ik u overeenkomstig uw zonden zeven [keer] harder slaan. 22 Ik zal de dieren van het veld op u afsturen en die zullen u van kinderen beroven, uw vee uitroeien en u [in aantal zó] verminderen, dat uw wegen er verlaten bij liggen.*

Als ook de tucht die volgt op het negeren van de tweede waarschuwing niets uitwerkt en het volk blijft ongehoorzaam *(vgl. Jr 6:29)*, volgt een derde aanzegging waarin wordt gewezen op wat hun te wachten staat. Als kleinere oordelen geen uitwerking hebben, zal God grotere oordelen zenden. Hij zal weer zeven keer harder slaan *(vgl. Dn 3:19)* en het wild gedierte op hen loslaten *(Ez 14:21)*. Dat zal kinderen en vee opvreten. Uit angst zal niemand op straat durven te komen.

Want zo zegt de Heere HEERE: Ook al zend Ik Mijn vier ergste oordelen – zwaard, honger, wilde dieren en pest – naar Jeruzalem om daar mens en dier uit te roeien, ... (Ez 14:21)

De mens is geschapen om heerschappij over de dieren te hebben. Door hun gedrag, dat zij God de rug hebben toegekeerd, hebben zij zich beneden de dieren gesteld. Die zullen nu over hen heersen. God gebruikt de dieren om Zijn tucht over Zijn volk uit te oefenen.

Gevolgen van ongehoorzaamheid (4) | *verzen 23-26*

> *23 En als u zich hierdoor nog] niet laat bestraffen en tegen Mij blijft ingaan, 24 dan zal Ik Zelf ook tegen u ingaan en zal Ik Zelf u vanwege uw zonden ook ze-*

> *ven [keer] harder slaan. 25 Dan breng Ik [het] zwaard over u, dat de wraak van het verbond voltrekt. Wanneer u zich dan in uw steden verzamelt, zal ik de pest in uw midden sturen. U zult in de hand van de vijand overgegeven worden. 26 Wanneer Ik het u aan brood laat ontbreken, dan zullen tien vrouwen uw brood in één oven bakken en zij zullen uw brood in afgewogen [hoeveelheden] moeten teruggeven. U zult eten, maar niet verzadigd worden.*

Blijft het volk zich nog steeds verzetten, dan volgt in de vierde aanzegging wat hun in zeven keer zwaardere vorm te wachten staat. God zal Zelf ook tegen hen ingaan door het zwaard over hen te brengen. Dat zal Hij doen door hen in de hand van de vijand over te geven die hen met het zwaard zal doden. Wie meent veilig te zijn voor het zwaard in een stad, zal met de pest geslagen worden en zo in handen van de vijand gedreven worden.

De schaarste aan voedsel zal groot zijn, niemand zal verzadigd kunnen worden. Tien gezinnen zullen het moeten doen met het rantsoen voor één gezin. De honger zal steeds harder gaan knagen, waardoor mensen tot de in het volgende gedeelte genoemde gruwel van kannibalisme de toevlucht zullen nemen.

Gevolgen van ongehoorzaamheid (5) | *verzen 27-39*

> *27 Als u dan hierom [nog] niet naar Mij luistert en u tegen Mij blijft ingaan, 28 dan zal Ik met grimmigheid tegen u ingaan en zal Ik Zelf u vanwege uw zonden ook zeven [keer] erger straffen. 29 U zult dan het vlees van uw [eigen] zonen eten, en het vlees van uw [eigen] dochters zult u eten. 30 Ik zal uw [offer]hoogten wegvagen en uw wierookaltaren uitroeien. Ik zal uw dode lichamen op de dode lichamen van uw stinkgoden werpen en Mijn ziel zal van u walgen. 31 Ik zal van uw steden een puinhoop maken en uw heiligdommen verwoesten. Ik wil de aangename geur [van] uw [offers] niet ruiken. 32 Ik Zelf zal het land verwoesten, zodat uw vijanden die daarin zijn gaan wonen, zich erover zullen ontzetten. 33 Ik zal u dan onder de heidenvolken verstrooien en Ik zal achter u een zwaard trekken. Uw land zal een woestenij worden en uw steden een puinhoop. 34 Dan zal het land behagen scheppen in zijn sabbats[jaren], alle dagen dat het verwoest ligt en u in het land van uw vijanden bent. Dan zal het land rusten en zal het behagen scheppen in zijn sabbats[jaren]. 35 Alle dagen dat het verwoest ligt, zal het rusten, omdat het niet rustte gedurende uw sabbatten, toen u het bewoonde. 36 En wie van u overgebleven zijn, zal*

> *Ik in de landen van hun vijanden angst inboezemen, zodat het geritsel van een opdwarrelend blaadje hen [al] opjagen zal. Zij zullen op de vlucht slaan alsof ze voor een zwaard op de vlucht slaan, en neervallen, terwijl niemand [hen] opjaagt. 37 Zij zullen over elkaar struikelen alsof ze zich voor een zwaard [uit de voeten maken], terwijl niemand [hen] opjaagt. U zult geen stand kunnen houden tegen uw vijanden, 38 maar u zult omkomen onder de heidenvolken en het land van uw vijanden zal u verslinden. 39 En wie van u overgebleven zijn, zullen vanwege hun ongerechtigheid wegkwijnen in de landen van uw vijanden. Ja, ook vanwege de ongerechtigheden van hun vaderen zullen zij met hen wegkwijnen.*

Mocht het volk zich na alle voorgaande tucht nog blijven verzetten, dan is de vijfde aanzegging van tuchtmaatregelen tevens de dodelijke slag voor het verzet. Het volk zal uit het land verdreven worden en over de aarde verstrooid worden. Voordat het zover is, zullen ze vervallen tot kannibalisme en dat in zijn wel gruwelijkste vorm: de eigen kinderen worden opgegeten *(2Kn 6:28-29)*. Het egoïsme is zo groot, dat alle natuurlijke liefde verdwenen is. Kinderen worden niet alleen aan afgoden geofferd, maar hier worden ze opgeofferd puur uit lijfsbehoud.

De HEERE zal hun lijken op de lijken van hun afgoden werpen en van hen walgen. Hij zal Zelf hun steden verwoesten. Als het volk er ten slotte uit verdreven is, zal het land rust hebben en zijn sabbatsjaren vergoed krijgen die het volk het heeft onthouden tijdens hun verblijf erin *(2Kr 36:21)*.

..., om het woord van de HEERE, bij monde van Jeremia [gesproken], te vervullen, totdat het land behagen zou scheppen in zijn sabbats[jaren]. Het rustte al de dagen van de verwoesting, totdat de zeventig jaar vervuld waren. (2Kr 36:21)

De steden waar het volk zich gerust en thuis heeft gevoeld, zullen door de HEERE tot een puinhoop worden gemaakt. Er zal geen plek meer zijn waar ze rust zullen hebben en zich thuis zullen voelen. Van hun heiligdommen die hun als godsdienstige plaatsen een veilig gevoel hebben gegeven en waardoor ze zich Gods volk hebben gewaand, zal niets overblijven. Van hun godsdienst is niets aangenaam voor God: *"Breng niet langer nutteloze offers. Het reukwerk is Mij een gruwel. Nieuwemaansdag en sabbat, het bijeenroepen van samenkomsten: Ik verdraag het niet; het is onrecht, zelfs de bijzondere samenkomsten. Uw nieuwemaansdagen, uw feestdagen haat [Ik met heel] Mijn ziel; ze zijn Mij tot last; Ik ben het moe om [ze] te dragen" (Js 1:13-14)*.

Het land in zijn geheel zal zo door de HEERE worden verwoest, dat de vijanden zich erover zullen ontzetten. Het volk zal verdreven worden en buiten het land op vreemde bodem te gronde gaan.

Er zal geen enkele kracht zijn om tegen de vijand stand te houden. Ze zullen vijanden zien waar er geen zijn en op de vlucht slaan naar aanleiding van hun inbeelding *(vers 17)*. Wie de vrees voor God verwerpt, zal zelfs bang worden voor een opwaaiend blad *(vers 36; Sp 28:1a)*.

Goddelozen vluchten terwijl er geen vervolger is, ... (Sp 28:1a)

Zoals het met Israël is gegaan, zo zal het ook met de belijdende christenheid gaan. Als zij die eens met God in verbinding stonden, vanwege hun totale verharding door Hem worden geoordeeld, zal dit zelfs allen verbazen die nooit met Hem in verbinding hebben gestaan *(vgl. Jr 19:8)*.

Ik zal deze stad maken tot een verschrikking en tot een aanfluiting. Ieder die er voorbijtrekt, zal zich ontzetten en [van afschuw] sissen over al haar wonden. (Jr 19:8)

Belijdenis en verbond | *verzen 40-42*

> *40 Wanneer zij hun ongerechtigheid zullen belijden, mét de ongerechtigheid van hun vaderen, hun trouwbreuk, die zij tegen Mij gepleegd hebben, en ook dat zij tegen Mij zijn ingegaan, 41 – zodat Ik ook Zelf tegen hen inging en hen in het land van hun vijanden bracht – of [wanneer] dan hun onbesneden hart vernederd wordt en zij behagen scheppen in de straf voor hun ongerechtigheid, 42 dan zal Ik denken aan Mijn verbond met Jakob. En ook aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn verbond met Abraham zal Ik denken, en Ik zal denken aan het land.*

Bij belijdenis zal God Zijn verbond gedenken. De belijdenis gaat gepaard met berouw en vernedering. Hoe hardnekkig het volk ook alle tuchtiging van God heeft veracht, er blijft een mogelijkheid zich te bekeren. Dat zullen ze ook doen als de nood ten hemel is gestegen. Hun belijdenis houdt een erkenning in van Gods rechtvaardig handelen met hen. Ze zullen erkennen dat God met hen heeft gedaan naar dat ze verdienden. Nehemia deed een beroep op deze verzen in zijn gebed tot de HEERE *(Ne 1:8-9; vgl. 1Kn 8:46-53)*.

Berouw betekent dat ze zichzelf schuldig achten en inzien dat zij tegen God hebben gehandeld. Ze veroordelen zichzelf en vernederen zich voor God. Hun onbesneden hart *(vgl. Jr 9:26)*, dat wil zeggen hun handelen

in eigen wil en opstand, komt tot zelfoordeel. Besnijdenis spreekt van het oordeel over het vlees. Dat zoekt God *(Rm 2:29)*.

..., maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en [dat is] besnijdenis: [die] van [het] hart, naar [de] geest, niet naar [de] letter; zijn lof is niet van mensen, maar van God. (Rm 2:29)

God gedenkt ten goede | *verzen 43-45*

> *43 Terwijl het land door hen verlaten is en behagen schept in zijn sabbats[jaren] – het ligt er immers omwille van hen verlaten bij – hebben zijzelf behagen in de straf voor hun ongerechtigheid, omdat, ja, omdat zij Mijn bepalingen verwierpen en hun ziel van Mijn verordeningen walgde. 44 Maar bovendien: wanneer zij in het land van hun vijanden zijn, dan zal Ik hen niet verwerpen en niet van hen walgen door hen te vernietigen [en] Mijn verbond met hen te verbreken, want Ik ben de HEERE, hun God. 45 Ik zal ter wille van hen denken aan het verbond met de voorouders, die Ik voor de ogen van de heidenvolken uit het land Egypte geleid heb om hun tot een God te zijn. Ik ben de HEERE.*

God gedenkt ten goede. Als ze de door de HEERE bewerkte en aanvaarde gezindheid bezitten, zal de HEERE Zijn verbond gedenken en op grond daarvan zal Hij hen gaan zegenen. Hij blijft trouw aan Zijn verbond, niet om Zijn volk, maar om Zichzelf en op grond van het werk dat Zijn Zoon op het kruis heeft volbracht.

Slot | *vers 46*

> *46 Dit zijn de verordeningen, de bepalingen en de wetten die de HEERE gegeven heeft, [over de verhouding] tussen Hem en de Israëlieten, op de berg Sinaï, door de dienst van Mozes.*

Met dit vers sluit het boek *Leviticus*. Mozes is de door God gegeven middelaar. Door zijn dienst krijgt het volk Gods openbaringen, terwijl het aan de berg Sinaï zijn kamp heeft opgeslagen. Het volgende hoofdstuk is een soort aanhangsel, maar wel een belangrijk aanhangsel.

Leviticus 27

Inleiding

Dit hoofdstuk heeft te maken met de rechten van God op Zijn volk. Hij zal Zijn volk tot Zijn eigendom maken, hoever het ook van Hem is afgeweken. In dit hoofdstuk zien we de weg waarlangs God dat gaat verwezenlijken.

Het gaat niet om de vraag wat God zal doen als iemand ontrouw is, maar wat Hij doet als iemand trouw wil zijn en daarover voor de HEERE een gelofte aflegt. We vinden hier de twee beginselen, die van de genade en die van de verantwoordelijkheid, met elkaar verweven. Het is genade in die zin dat God toewijding kan bewerken in de gelovige, maar ook verantwoordelijkheid dat de gelovige in die toewijding handelt naar de geboden van God. Als er toewijding is, legt God de maatstaf daarvan aan, niet de mens. De maatstaf is de maat van het heiligdom *(vers 25).*

Het doen van geloften is, net als de offers, zeer oud *(Gn 28:20; Jb 22:27)*. Een gelofte kan bestaan in de belofte om God iets te geven. Iemand kan ook, Hem ter eer, afstand van iets doen wat best geoorloofd is om te bezitten. De gedachte die bij het doen van een gelofte een rol speelt, is dat men daardoor iets doet, wat Hem welgevallig is en waardoor men dan Zijn bijzondere genade deelachtig wordt. Het kan ook de bedoeling zijn om in een speciaal geval, waarin men de hulp van God dringend nodig heeft, zich van deze hulp te verzekeren door zich vooraf al plechtig tot een wederdienst te verplichten.

In de bepalingen van de wet kunnen we met betrekking tot geloften twee aspecten onderscheiden:

1. Wie geen geloften doet, zondigt niet; als iemand wel iets aan God heeft beloofd, moet hij die gelofte houden *(Dt 23:22-23)*.

Maar als u ervan afziet een gelofte te doen, is er geen zonde in u. Wat er over uw lippen komt, moet u houden en doen, net als wanneer u de HEERE, uw God, een vrijwillige gave beloofd hebt, iets wat u met uw [eigen] mond gesproken hebt. (Dt 23:22-23)

2. Er mag niets aan de HEERE worden beloofd wat Hem al toebehoort, of waardoor Zijn door de wet geheiligde orde verbroken wordt, of

waaraan zonde en schande kleeft *(Lv 27:26; Nm 30:3-4; Dt 23:18)*. Ook mag nooit iets wat minder in waarde is dan het eigenlijk beloofde Hem als betaling van de gelofte gebracht worden. Het omgekeerde mag ook niet *(Lv 27:10)*.

Geloften kunnen bestaan uit óf de belofte van een toewijding aan God, óf een onthouding van iets. In beide gevallen gaat het om een gelofte waarvan het doel is Hem te eren. De wet onderscheidt de beide gevallen in toewijdingsgeloften en onthoudingsgeloften. Tot de onthoudingsgeloften kunnen we het nazireeërschap van *Numeri 6* rekenen *(Nm 6:1-7)*. In ons hoofdstuk gaat het alleen om toewijdingsgeloften.

Wat men de HEERE kan toewijden, wordt opgenoemd:

1. een mens *(verzen 2-8)*;
2. een dier *(verzen 9-13)*;
3. een huis *(verzen 14-15)*:
4. een stuk grond *(verzen 16-25)*.

Een gelofte kan vrijwillig worden gedaan, maar niet vrijwillig ongedaan worden gemaakt. Iemand die een gelofte aflegt en van de verplichting eraan vrij wil worden, moet worden geschat door de priester. Daarbij is van belang of iemand zich volledig bewust is van wat hij beloofde of dat hij toch wat overijld zijn belofte heeft gedaan. In het laatste geval kan hij weer van zijn belofte worden ontslagen. Hij kan zijn belofte afkopen en daarvoor moet hij geschat worden.

Het is beter dat u niet belooft,
dan dat u belooft maar niet nakomt.
Sta uw mond niet toe,
uw vlees te doen zondigen.
Zeg ook niet in de tegenwoordigheid van de engel:
dat was een vergissing.
Waarom zou God zeer toornig worden om wat u zegt,
en het werk van uw handen te gronde richten?
(Pr 5:4-5)

Voor het overijld afleggen van geloften wordt vaker gewaarschuwd *(Pr 5:4-5; Dt 23:21-23; Sp 20:25)*. Israël heeft zo'n belofte afgelegd. Bij de Sinaï hebben ze tot drie keer toe beloofd: alles wat de HEERE gesproken heeft, zullen we doen *(Ex 19:8; 24:3,7)*. Een dergelijke belofte heeft de HEERE niet geëist. Ze hebben die belofte niet kunnen waarmaken. Om hen van het nakomen ervan te ontheffen moet een prijs worden betaald. Dat heeft de Heer Jezus gedaan.

Wijding van personen | *verzen 1-8*

> *1 De HEERE sprak tot Mozes: 2 Spreek tot de Israëlieten, en zeg tegen hen:
> Wanneer iemand een gelofte aflegt, zullen de personen die aan de HEERE
> [gewijd zijn], tegen een door u bepaalde waarde [vrijgekocht worden]. 3 Als de
> door u bepaalde waarde een man van twintig jaar tot zestig jaar betreft, dan is
> de door u bepaalde waarde vijftig sikkel zilver, [gerekend] volgens de sikkel van
> het heiligdom. 4 Maar als het een vrouw betreft, is de door u bepaalde waarde
> dertig sikkel. 5 Is het [iemand] tussen vijf jaar en twintig jaar, dan is de door u
> bepaalde waarde voor een man twintig sikkel en voor een vrouw tien sikkel. 6
> Is het [een kind] van een maand tot vijf jaar, dan is de door u bepaalde waarde
> bij een man vijf sikkel zilver en de door u bepaalde waarde bij een vrouw drie
> sikkel zilver. 7 En is het [iemand] van zestig jaar oud of daarboven, is het een
> man, dan is de door u bepaalde waarde vijftien sikkel en voor een vrouw tien
> sikkel. 8 Maar als hij te arm is om de door u bepaalde waarde [te betalen],
> dan moet men hem vóór de priester plaatsen, zodat de priester zijn waarde
> kan bepalen. Overeenkomstig wat voor hem die de gelofte afgelegd heeft, wél
> binnen handbereik is, moet de priester zijn waarde bepalen.*

Iemand die een gelofte aflegt, doet dat meestal in geval van een ziekte of dreigend gevaar. Op voorwaarde van herstel of uitredding belooft zo iemand dan zichzelf, of zijn vrouw, of zijn kind, of zijn slaaf aan de HEERE te wijden, tot een bijzonder eigendom.

In het algemeen zijn allen in Israël het eigendom van de HEERE *(Ex 19:5)*. Maar wie zo zichzelf aan de HEERE heeft beloofd, of door zijn ouders of meester aan Hem is beloofd, is daardoor een lijfeigene van het heiligdom geworden. Zo iemand heeft niets meer met het maatschappelijk leven van doen, maar moet voor zover hij daartoe in de gelegenheid is, in de tent der samenkomst dienst doen.

Nu dan, als u nauwgezet Mijn stem gehoorzaamt en Mijn verbond in acht neemt, dan zult u uit alle volken Mijn persoonlijk eigendom zijn, want heel de aarde is van Mij. (Ex 19:5)

Iemand die op deze speciale manier het eigendom van de HEERE is geworden, kan zichzelf loskopen of losgekocht worden. Het geld van de lossing komt in zijn plaats ten goede aan de dienst van het heiligdom *(2Kn 12:4)*. Bij de

Joas zei tegen de priesters: Al het geld van de geheiligde [gaven] dat in het huis van de HEERE gebracht wordt, [namelijk] het geld van wie [bij de getelden] gaat behoren, het geld voor elke persoon, [dat] zijn waarde [vertegenwoordigt en] elk [bedrag aan] geld, dat in ieders hart opkomt om [dat] in het huis van de HEERE te brengen, ... (2Kn 12:4)

bepaling van de prijs van de waarde waarvoor hij zichzelf kan lossen of gelost moet worden, wordt rekening gehouden met leeftijd, geslacht en bezit. Het meest betaalt hij die in de kracht van zijn leven is.

Leeftijd	Waarde man	Waarde vrouw
van één maand tot 5 jaar	5 sikkels	3 sikkels
van 5 jaar tot 20 jaar	20 sikkels	10 sikkels
van 20 jaar tot 60 jaar	50 sikkels	30 sikkels
boven 60 jaar	15 sikkels	10 sikkels

Tabel 2: Losprijs na een gelofte

In *Exodus 30* is sprake van eenzelfde bedrag voor iedere getelde van twintig jaar en ouder *(Ex 30:11-16)*. Dat heeft te maken met de verzoening. De prijs die de Heer Jezus voor de verzoening heeft betaald, is voor ieder lid van de gemeente gelijk: de prijs van Zijn bloed. De ontwikkeling van het geestelijk leven van iedere gelovige is verschillend en de mate van toewijding is verschillend. Er is sprake van baby's in het geloof, van jongelingen in het geloof en van vaders in het geloof *(1Jh 2:12-18)*.

De waarde van ieders leven naar zijn geestelijke ontwikkeling wordt bepaald door onze Priester, de Heer Jezus. Als wij elkaar beoordelen en inschatten, kunnen we ons zeer vergissen. De Heer niet. Hij heeft recht op heel onze persoon en alles wat we hebben. De Macedoniërs hebben dit beginsel begrepen en *"gaven zichzelf eerst aan de Heer" (2Ko 8:5)*.

Dat de schatting boven de zestig jaar zo enorm zakt, van vijftig naar vijftien sikkels, kan te maken hebben met een terugval in het geestelijk leven. Als men ouder wordt, is er het gevaar dat alles niet meer zo leeft. Izak werd blind. Maar zo hoeft het niet te gaan. Mozes was honderdtwintig en Kaleb vijfentachtig jaar oud, maar de kracht van hun geestelijk leven was niet verminderd.

Het verschil tussen man en vrouw heeft ook een geestelijke betekenis. Het vrouwelijke spreekt van de positie, het mannelijke stelt de kracht voor waarmee die positie wordt verwerkelijkt. Het is één ding te weten dat je in Christus bent, een kind van God, dat is iemands positie; het is iets anders daar ook naar te leven, dat is de verwerkelijking. Ook daarop weet de Heer ons te taxeren. Het kan zijn dat we weten wat we zijn, maar dat we er in de praktijk niet veel van laten zien.

Samuel is iemand die vanaf zijn geboorte door zijn moeder aan de HEERE is gewijd. Voor hem hoeft geen schatting betaald te worden, want zijn moeder voldoet aan de belofte *(1Sm 1:11,28)*.

De Heer Jezus moet naar Zijn leeftijd gerekend op vijftig sikkels worden geschat. De schatting waarop Hij echter wordt gewaardeerd, bedraagt slechts dertig zilverstukken *(Zc 11:12-13)*. Dat is een waardering door de mens. God heeft Hem geschat op Zijn werkelijke waarde en Hem de plaats van heerlijkheid aan Zijn rechterhand gegeven.

Want Ik had tegen hen gezegd: Als het goed is in uw ogen, geef [Mij] Mijn loon; zo niet, laat het na. Toen hebben zij Mijn loon afgewogen: dertig zilverstukken. Maar de HEERE zei tegen Mij: Werp dat de pottenbakker toe – een mooie prijs waarop Ik door hen geschat ben! Daarop nam Ik de dertig zilverstukken en wierp ze [in] het huis van de HEERE de pottenbakker toe. (Zc 11:12-13)

Wie zijn schatting niet kan betalen *(vers 8)*, wie zijn tekort voelt, kan naar de priester, de Heer Jezus, gaan. Hij weet volmaakt wat we voor Hem waard zijn. Dat komt mooi tot uiting in de gelijkenissen van de talenten *(Mt 25:14-30)* en de ponden *(Lk 19:11-27)*.

Er is verschil tussen de gave die iemand heeft, de talenten, en de trouw waarmee de gave wordt gebruikt, de ponden. De gave is verschillend, wat in de gelijkenis van de talenten tot uiting komt, waar aan de slaven een verschillend aantal talenten wordt gegeven. Het pond is voor ieder gelijk, wat we zien in de gelijkenis van de ponden, waar iedere slaaf één pond krijgt.

Iemand die een kleine gave heeft, maar die trouw uitoefent, wordt hoger geschat dan iemand die een grote gave heeft, maar in de uitoefening daarvan ontrouw is. Het streven naar de grootste genadegave is een opdracht aan ons allen *(1Ko 12:31a)*. Iemand die trouw is, krijgt meer toevertrouwd. Begaafdheden geeft de Heer; het ermee handelen tot Zijn eer, het ons ervoor inzetten, is onze verantwoordelijkheid.

Streeft echter naar de grootste genadegaven. (1Ko 12:31a)

Wijding van dieren | *verzen 9-13*

> *9 En als het een dier is dat men als offergave aan de HEERE aanbiedt, [dan] zal alles wat hij ervan aan de HEERE geeft, heilig zijn. 10 Hij mag het niet vervangen of omruilen, een goed voor een slecht [dier], of een slecht voor een goed [dier]. En als hij toch een dier voor een [ander] dier omruilt, dan zal zowel het*

[ene dier] als wat daarvoor omgeruild is, heilig zijn. 11 En als het een onrein dier betreft – welk dan ook – dat men niet aan de HEERE als offergave mag aanbieden, dan moet hij het dier vóór de priester plaatsen. 12 Vervolgens moet de priester de waarde ervan bepalen al naargelang het goed of slecht is. Volgens de door u bepaalde waarde, priester, zo is het. 13 Als hij het toch wil vrijkopen, dan moet hij het vijfde deel ervan aan de door u bepaalde waarde toevoegen.

Als een offer eenmaal aan God is aangeboden, is er geen weg meer terug. Dit spreekt van de Heer Jezus. Hij is Zijn gelofte nagekomen *(Hb 10:7)*. De mensen hebben Hem geschat op dertig zilverstukken. Die prijs werd door God verworpen *(Zc 11:13)*.

Toen zei Ik: Zie, Ik kom (in [de] boekrol is over Mij geschreven) om Uw wil te doen, o God!' (Hb 10:7)

Een onrein dier mag niet als offer worden aangeboden, maar het kan wel voor een ander doel aan de HEERE gewijd worden, bijvoorbeeld als lastdier. De kwaliteit van het dier moet worden beoordeeld door de priester. Wil men het weer lossen, dan moet het vrijgekocht worden voor de geschatte prijs die wordt verhoogd met twintig procent. Elke toewijding aan Hem is voor Hem groter dan wij denken.

Wijding van een huis | *verzen 14-15*

14 Wanneer nu iemand zijn huis geheiligd heeft, [zodat] het heilig is voor de HEERE, dan moet de priester de waarde ervan bepalen, al naargelang het goed of slecht is. Zoals de priester de waarde ervan bepaald heeft, zo staat het vast. 15 En als hij die het [huis] geheiligd heeft, het wil vrijkopen, dan moet hij het vijfde deel van het bedrag van de door u bepaalde waarde eraan toevoegen, en het zal [weer] van hem zijn.

In *Leviticus 14* kan een huis melaats zijn, dat is negatief. Hier kan het aan God gewijd worden, dat is positief. De wijding van een huis kunnen we in de eerste plaats toepassen op de tabernakel, het huis van God. Dat is volmaakt heilig voor de HEERE. Daarin woont God bij Zijn volk en mag Zijn volk bij Hem wonen, als ze Hem toegewijd zijn. De waarde die de priester ervan bepaalt, staat vast.

In de toepassing op de gemeente als het huis van God kunnen we zeggen dat voor de Heer Jezus de waarde van Gods huis vaststaat. Hij heeft de volle prijs betaald. Hij heeft het huis, de gemeente, vrijgekocht door Zijn

dood. Hij heeft er ook het vijfde deel aan toegevoegd, dat wil zeggen dat Hij in Zijn dood God op het hoogst heeft verheerlijkt.

Het huis kunnen we ook toepassen op het huis Israël. De HEERE kan daar nu niet meer in wonen, maar het zal weer voor Hem worden geheiligd. Dat zal gebeuren op grond van hetzelfde werk dat de Heer Jezus heeft gedaan om het nieuwtestamentische huis, de gemeente, aan God te wijden.

Een huis kunnen we ook zien als een beeld van een plaatselijke gemeente. Een plaatselijke gemeente kan collectief aan God gewijd zijn. Dan zijn de samenkomsten en het broederlijke samenwonen op de eer van God gericht. Helaas is door allerlei drukte de plaatselijke gemeente vaak niet meer als geheel op de Heer Jezus gericht. Ieder is te druk met de eigen bezigheden. Dan is daar toch de Heer Jezus Die de prijs heeft vastgesteld en heeft betaald en ook het vijfde deel extra. Daardoor kunnen wij er nu in wonen en de gemeenschap met God, met de Heer Jezus en met elkaar genieten.

Wijding van een stuk grond | *verzen 16-24*

> *16 En als iemand [een deel] van de akker die hij bezit, aan de HEERE geheiligd*
> *heeft, dan moet de door u bepaalde waarde in overeenstemming zijn met het*
> *[benodigde] zaaigoed ervoor, vijftig sikkel zilver per homer gerstezaad. 17 Als*
> *hij zijn akker vanaf het jubeljaar geheiligd heeft, staat het volgens de door u be-*
> *paalde waarde vast. 18 Maar als hij zijn akker na het jubeljaar geheiligd heeft,*
> *dan moet de priester voor hem het bedrag berekenen overeenkomstig de jaren*
> *die nog overgebleven zijn tot het jubeljaar. Dat moet vervolgens van de door*
> *u bepaalde waarde afgetrokken worden. 19 Als hij die de akker geheiligd heeft,*
> *die toch wil vrijkopen, dan moet hij een vijfde deel van het bedrag van de door*
> *u bepaalde waarde eraan toevoegen. Dan is deze weer voor hem. 20 Maar als*
> *hij de akker niet vrijkoopt en als hij de akker aan een andere man verkoopt, dan*
> *mag deze niet meer vrijgekocht worden. 21 De akker zal, wanneer deze in het*
> *jubeljaar vrijkomt, heilig zijn voor de HEERE, als een met de ban [aan Hem]*
> *gewijde akker. Het bezit ervan komt de priester toe. 22 Als [iemand] aan de*
> *HEERE een akker geheiligd heeft die hij gekocht heeft [en] die niet afkomstig is*
> *van een akker die hij [al] in bezit had, 23 dan moet de priester hem het totaalbe-*
> *drag berekenen van de door u bepaalde waarde tot het jubeljaar. Hij moet dan*
> *op die dag de door u bepaalde waarde afdragen als heilig voor de HEERE. 24 In*

> *het jubeljaar komt de akker weer terug aan hem van wie hij die gekocht heeft, aan hem die het land in bezit had.*

Wat de akker oplevert, is voor de HEERE. We kunnen de akker vergelijken met ons leven. Levert ons leven, alles wat we daarin zaaien, vrucht op voor Hem? Dit heeft niet te maken met een grote of kleine gave, maar met ons leven van elke dag. Ieder heeft daarin de mogelijkheid Hem te dienen.

De heilige sikkel | *vers 25*

> *25 Alle door u te bepalen waarden moeten overeenkomstig de sikkel van het heiligdom zijn. De sikkel is twintig gera [waard].*

De norm, waarnaar alles wordt beoordeeld, is de heilige sikkel, de sikkel van het heiligdom, de plaats waar God woont. Hij bepaalt de waarde van alles en dat moet ons leiden in onze waardebepaling van alles.

Lossing eerstgeborene van vee | *verzen 26-27*

> *26 Het eerstgeborene echter, dat als eerste voor de HEERE onder het vee geboren wordt, dat mag niemand heiligen. Of het [nu] een rund is, [of] een schaap, het is voor de HEERE [bestemd]. 27 Maar als het van een onrein dier is, moet hij het vrijkopen tegen de door u bepaalde waarde en het vijfde deel ervan eraan toevoegen. En als het niet vrijgekocht wordt, dan kan het verkocht worden tegen de door u bepaalde waarde.*

Het eerstgeborene van het vee is vanzelf van de HEERE, zonder gelofte *(Ex 13:2)*. Het is niet slechts een vrijwillige zaak. Heiliging is ook een verplichting. We zijn niet van onszelf, we zijn *"voor een prijs gekocht"* en op grond daarvan verplicht om God te verheerlijken *(1Ko 6:20).*

De samenkomsten bezoeken mag vrijwillig gebeuren, maar is niet een vrijblijvende aangelegenheid. We worden vermaand de onderlinge bijeenkomst niet te verzuimen *(Hb 10:25)*. Hetzelfde geldt voor aanbidding. *"De Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden" (Jh 4:23)* Maar daarop volgt: *"Wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid" (Jh 4:24).*

Wat niet vrijgekocht mag worden | *verzen 28-29*

> *28 Niets echter van wat iemand door de ban aan de HEERE gewijd heeft, van alles wat hij bezit, van mens of dier, of van de akker die hij bezit, mag verkocht*

> *of vrijgekocht worden. Alles wat door de ban gewijd is, is voor de HEERE allerheiligst. 29 Niets van wat door de ban gewijd is, dat door mensen door de ban gewijd is, mag vrijgekocht worden. Het moet zeker gedood worden.*

Wat onder de ban ligt, is van de HEERE *(Jz 6:24; 1Sm 15:3-9)*. De Heer Jezus is onder de ban van de vloek geweest, in de uren dat Hij aan het kruis tot zonde is gemaakt. Een toepassing kan zijn dat zaken die voor ons een strik zijn geweest, door ons worden vernietigd en niet aan anderen te koop worden aangeboden *(vgl. Hd 19:19)*.

Ook velen van hen die toverkunsten hadden bedreven, brachten hun boeken bijeen en verbrandden ze in bijzijn van allen; en zij berekenden de waarde daarvan en kwamen op vijftigduizend zilverstukken. (Hd 19:19)

Alle tienden zijn voor de HEERE | *verzen 30-33*

> *30 Alle tienden van het land, [zowel] van het zaaigoed van het land [als] van de vruchten aan de bomen, zijn voor de HEERE [bestemd]. Ze zijn heilig voor de HEERE. 31 Maar als iemand toch [een deel] van zijn tienden vrijkoopt, moet hij het vijfde deel ervan daaraan toevoegen. 32 En alle tienden van runderen en kleinvee, van alles wat [bij de telling] onder de staf doorgaat, het tiende is heilig voor de HEERE. 33 Men mag niet onderzoeken of het goed is of slecht, en men mag het niet omruilen. Als men het toch omruilt, dan is zowel dit [dier] als wat daarvoor omgeruild is, heilig. Ze mogen niet vrijgekocht worden.*

Het geven van de tienden betekent de erkenning van de soevereine rechten van God op ons hele bezit. Hij heeft recht op het eerste en het beste. Doen we dat, dan beloont Hij dat *(Ml 3:10)*.

Breng al de tienden naar het voorraadhuis,
zodat er voedsel in Mijn huis is.
Beproef Mij toch hierin,
zegt de HEERE van de legermachten,
of Ik niet de vensters van de hemel voor u zal openen,
en zegen over u zal uitgieten, zodat er geen [schuren] genoeg zullen zijn.
(Ml 3:10)

Slot | *vers 34*

> *34 Dit zijn de geboden die de HEERE Mozes gegeven heeft, voor de Israëlieten, op de berg Sinaï.*

Dit boek over het heiligdom sluit af met heiliging in ons persoonlijke en gemeenschappelijke leven, hoe we toegewijd kunnen leven. Het is het antwoord op de vraag die in de loop van dit boek is opgekomen: ‘Heer, hoe

wilt U dat wij in gemeenschap met U leven en U dienen?’ Daarom is dit laatste hoofdstuk aan het boek toegevoegd en sluit het nog een keer af met een verwijzing naar *“de geboden die de HEERE Mozes gegeven heeft, voor de Israëlieten, op de berg Sinaï”*. Deze verwijzing naar de geboden van de HEERE is Gods antwoord op de gestelde vraag.

Als Gods geboden ons hart besturen, zullen we van harte gehoor geven aan de aansporing: *“Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, langs [de] nieuwe en levende weg die Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel heen, dat is Zijn vlees, en [wij] een grote Priester over het huis van God [hebben], laten wij naderen”* (Hb 10:19-22a).

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangeliën en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren en een aantal in het Duits en Engels vertaalde commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.